

วารสาร
ปาริชาต
มหาวิทยาลัยทักษิณ

PARICHART JOURNAL
THAKSIN UNIVERSITY

ปีที่ 34 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2564
Vol. 34 No. 3 September-December 2021

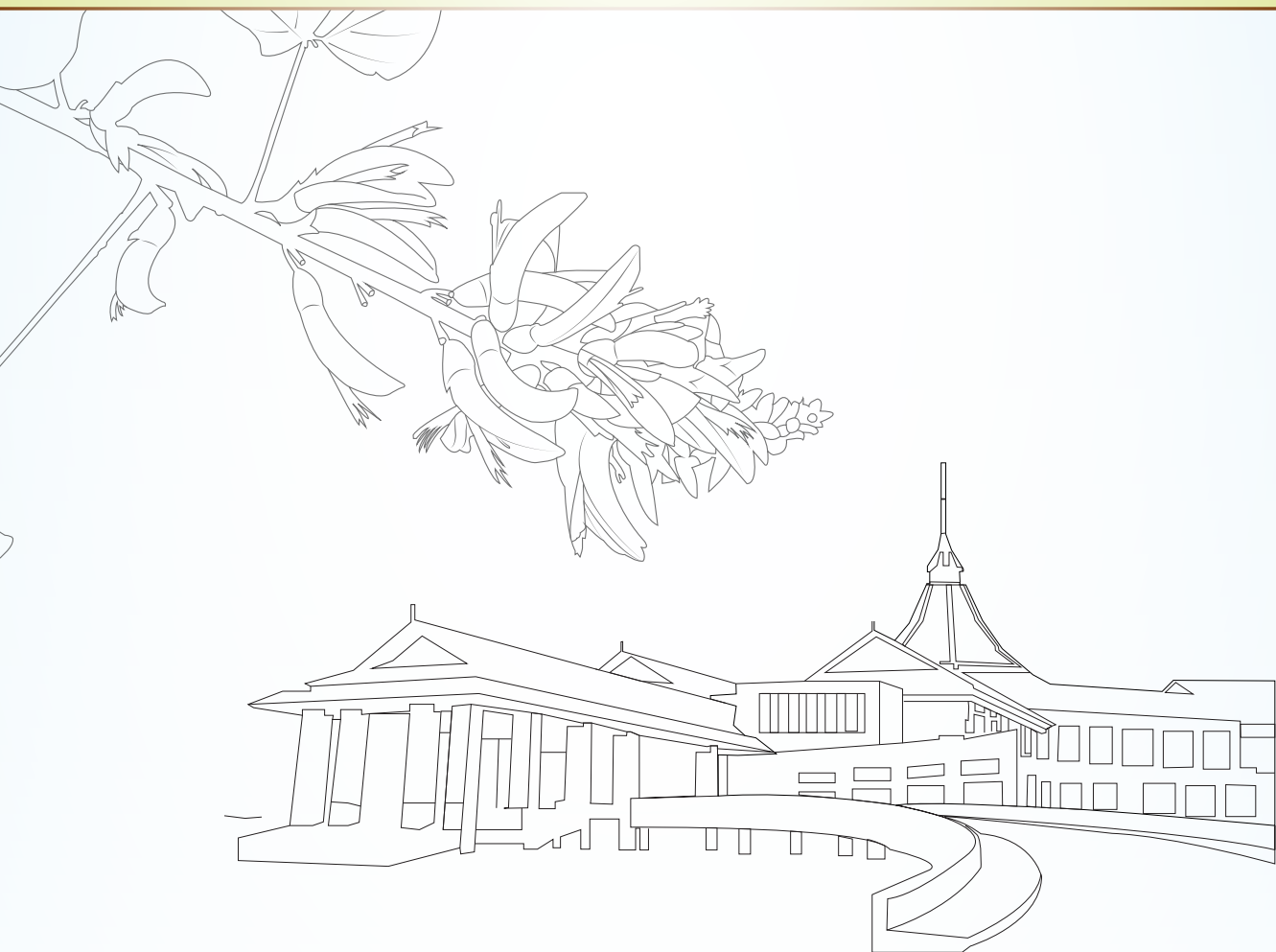
ISSN 0857-0884 (print)

ISSN 2651-0804 (online)

วารสารปาริชาต

PARICHART JOURNAL

PARICHART JOURNAL

ชื่อวารสาร

วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ
(Parichart Journal, Thaksin University)

เจ้าของ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ที่ปรึกษา

อธิการบดี (รศ.ดร.วิชัย ชำนิ)	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย และบริการวิชาการ (รศ.ดร.ณัฐพงศ์ จิตธนรัตน์)	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และวิเทศสัมพันธ์ (รศ.เกษม อัครวีรัตน์กุล)	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา (รศ.ดร.ณัฐพงศ์ จิตธนรัตน์)	มหาวิทยาลัยทักษิณ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (รศ.ดร.พรพันธุ์ เขมคุณาศัย)	มหาวิทยาลัยทักษิณ

บรรณาธิการ

รศ.ดร.พัชลินจ์ จินนุ่น (E-mail : phatchalinj@hotmail.com)	มหาวิทยาลัยทักษิณ
--	-------------------

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศ.ดร.ครองชัย หัตถา	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ศ.ดร.ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศ.ดร.นชกฤต วันตะเมธ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศ.ดร.วีรชาติ เปรมานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศ.ดร.สมยศ พุ่มหว่า	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ศ.ดร.กรกฎ ทองชะโฮค	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ศ.อำนวยการ ยัสโยธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ศ.ชวน เพชรแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
รศ.ดร.โยธิน แสงวงศ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.อรจันทร์ ศิริโชติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ.ยอดชาย พรหมอินทร์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อ.ดร.ขวัญจิตต์ สุวรรณพรัตน์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อ.ดร.ศุภานัน พรหมมาก	มหาวิทยาลัยทักษิณ

กองจัดการ

นางสาวอรกมล ไกรวงศ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
นางสาวพิมพ์ธิดา มณีวงศ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
นางสาวราณี ชุ่นเซ่ง	มหาวิทยาลัยทักษิณ
นางสาวกัญญณ์ช์ เลียดร์ักษ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความด้านศิลปะและมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ และการบัญชีของบุคลากรมหาวิทยาลัยทักษิณ และหน่วยงานต่าง ๆ
2. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและสื่อกลางในการเสนอความคิดเห็นทางวิชาการด้านศิลปะและมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ และการบัญชี

กำหนดออก ปีละ 3 ฉบับ (ม.ค.-เม.ย. พ.ค.-ส.ค และ ก.ย.-ธ.ค.)

การเผยแพร่ Online

การขอรับการพิจารณาบทความ

บุคคลทั่วไปที่ต้องการส่งบทความ เมื่อผ่านการพิจารณาเชิงคุณภาพเบื้องต้นแล้ว ทางวารสารมีการแจ้งให้ชำระค่าตรวจประเมินบทความ (ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ) จำนวน 2,000 บาทต่อบทความ ณาการอมสิน ชื่อบัญชี PARCJ เลขที่บัญชี 0-2032823816-5 สาขาป่าพะยอม พร้อมแนบหลักฐานการโอนเงินมายังวารสารปาริชาติ ทางระบบออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal> หรือ ติดต่อกองจัดการวารสารปาริชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ เลขที่ 222 หมู่ 2 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง 93210 โทรศัพท์ 0-7460-9600 ต่อ 7242 หรือ 08-1540-7304 โทรสาร 0-7460-9654-5 อีเมล parichartjournal@tsu.ac.th

การติดต่อ

กองจัดการวารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง
อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง 93210
โทรศัพท์ 0-7460-9600 ต่อ 7242
E-mail : parichartjournal@tsu.ac.th

ออกแบบและจัดพิมพ์

อาร์ตเวิร์ค แอนด์ มีเดีย
177 ซอยรวมมิตร ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
โทรศัพท์ 089-925-8455 E-mail : hatyaifoto@gmail.com

บทความที่ตีพิมพ์ทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
อนึ่ง บทความและข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารปาริชาติ เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน
และไม่ถือเป็นทัศนคติและความรับผิดชอบของคณะบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้จะมาบอกเล่าข่าวดีเกี่ยวกับการขยับตัวของวารสารที่เข้าสู่ฐาน ASEAN Citation Index (ACI) อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2564 ในส่วนอื่น ๆ ผู้อ่านก็อาจเห็นความเคลื่อนไหวตามประกาศของวารสารไปบ้างแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการปรับค่าธรรมเนียมในการลงตีพิมพ์บทความจาก 2,000 บาทเป็น 4,000 บาท เนื่องจากมีการเพิ่มจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิอีก 1 ท่านเพื่อให้เข้าตามเกณฑ์ของกพอ. รวมถึง การระบุสาขาจำเพาะที่สามารถส่งวารสารปาริชาติได้ ซึ่งยังคงครอบคลุมสาขาในสายสังคมศาสตร์อยู่

หลัง ๆ ผู้อ่านจะเห็นภาพหน้าปกของวารสารที่เป็นผลงานจากคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยทักษิณ มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ จากฝั่งคณะศิลปกรรมศาสตร์ อย่างที่เคยบอกกล่าวไว้ว่า ข้าพเจ้าชื่นชอบผลงานของคน เก่ง คนมีความสามารถ และพบว่า ในรั้วปาริชาติก็มีคณาจารย์ฝีมือดีไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภายนอก ทั้งผลงาน วิชาการ วิจัย นวัตกรรม และผลงานสร้างสรรค์ในลักษณะต่าง ๆ ทั้งภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ดนตรี เทงหยวก โนรา ฯลฯ หากพบปะพูดคุยหรือเห็นผลงานที่จะเข้ากับตีพิมพ์วารสารก็จะไปขอหยิบยืมจากเจ้าตัวโดยตรง ฉบับนี้ได้มาจากผลงานของผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.มณี มีมาก ชื่อภาพ “วิถีความงามความสุขสงบโดยอาศัย บริบทแวดล้อมของสงขลา” ซึ่งให้อารมณ์ความรู้สึกแห่งความสุขได้ดีทีเดียว เพื่อผู้อ่านได้ดูแล้วอย่างน้อย ก็เกิดความรู้สึกว่า ท่ามกลางสถานการณ์โรคโควิดที่ไม่อาจหายไปเสียที ยังได้เสพความความงามผ่านสายตา อยู่บ้าง พลอยให้อยากให้เข้าไปสัมผัสเนื้อหาของบทความในวารสารด้วย

วารสารฉบับนี้นำเสนอบทความอย่างหลากหลายเหมือนเคย ทั้งแนวการท่องเที่ยว เช่น เรื่อง การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว จากอัตลักษณ์เมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต และการพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัยสำหรับพนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา แนวแรงงาน เช่น เรื่อง นโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติดังประเทศบรูไน: กรณีศึกษาการเข้าเมืองและ ว่าจ้างงานในตลาดแรงงาน ของประเทศบรูไน แนวไฮโซอดีต เช่น เรื่อง ไฮโซอดีต : การศึกษาวิถีชีวิตใน ผลงานวิชาการของไทย (พ.ศ. 2546–2563) แนวการบริหารจัดการ เช่น เรื่อง แนวคิดเชิงระบบสู่การบริหารธุรกิจยุคใหม่ เรื่อง รูปแบบเชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการ แนวชีวิตความเป็นอยู่ เช่น เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง เรื่อง การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกพริกเขียวแบบทั่วไป กับการปลูกแบบรวมกลุ่มในกลุ่มน้ำปากพั่น และเรื่องการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่า ห้องพักรายเดือนบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ แนวดนตรีอาเซียน เช่น เรื่อง เพลงเหลียว ในเมืองผิงกั๋ว กวางสี ประเทศจีน และแนวความมั่นคง เช่น เรื่องสงครามทางการค้าสหรัฐอเมริกา-จีน: ปฐมเหตุ การต่อสู้แข่งขันและผลกระทบ นอกจากนี้ ยังมีบทความภาษาอังกฤษที่วิจัยด้านการเรียนการสอน ภาษา และปรัชญา ซึ่งน่าจะมีประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจมากพอสมควร เช่น บทความเรื่อง The Correlation between L2 Motivational Self System and Intended Learning Efforts in a Thai EFL Context, A Corpus-based Study of English Adjective Formation Using the Suffix -ish, The Ethical Status of Animals in

EDITORIAL

Perspective of Moderate Postmodern Paradigm: An Analytic, Appreciative and Applicative Study และบทความเรื่อง Effects of Risk Management Efficiency and Good Tax Auditing Practice on Tax Performance: Evidence from Tax Departments in Thailand

ข้าพเจ้าในฐานะบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านจะมีความสุขในการอ่านวารสารของเรา และส่งบทความกันเข้ามาอย่างต่อเนื่อง เราจะค่อย ๆ พัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและขยับเข้าสู่ระดับสากลต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อให้ครองใจผู้เขียน-ผู้อ่านที่ขยายวงกว้างออกไป ขอขอบคุณในกระแสนการตอบรับ

รองศาสตราจารย์ ดร.พัชลินจ์ จินนุ
บรรณาธิการวารสารปาริชาติ

บทความวิชาการ

โหยหาอดีต : การศึกษาวิธีวิทยาในผลงานวิชาการของไทย (พ.ศ. 2546 – 2563)
Nostalgia : The Study Methodology on Thai Research (B.E. 2546 - 2563)

ภูริณัฐ ฤกษ์เนรมิตร
Purinat Phruekneramit

1

แนวคิดเชิงระบบสู่การบริหารธุรกิจยุคใหม่
Systems Approach to Modern Business Administration

ชัยวัฒน์ ใบไม้
Chaiwat Baimai

17

บทความวิจัย

การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว
จากอัตลักษณ์เมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต
Packaging Design for Phuket Local Desserts for Tourism
from Old Town Phuket Identity

อรช กระแสนินทร์ นภาวดี โรจนธรรม และพรปวีร์ ดิษฐคำเรือง
Arach Krasae-in, Napawadee Rodjanathum and Pornpavee Ditcumroeng

37

นโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติของประเทศบรูไน:
กรณีศึกษาการเข้าเมืองและว่าจ้างงานในตลาดแรงงานของประเทศบรูไน
Migration Policy of Brunei's Foreign Workers:
A Case Study of Immigration and Employment in Brunei's Labour Market

สุทธิพร บุญมาก
Suttiporn Bunmak

54

CONTENTS

รูปแบบเชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการ Causal Model of Quality of Work Life, Organizational Citizenship Behavior, and Working Efficiency of Staff in Service Industrial Sector ปัทมา ถนิมกาญจน์ เสาวลักษณ์ จิตต์น้อม และเพ็ญพร ปุกหุด Patima Tanimkarn, Saowaluk Jitnom and Penporn Pukahuta	72
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง Factors Affecting Behavioral Intention to Use the Mobile Wallet of Students in Prince of Songkla University, Trang Campus สิริพรรณ แซ่ต็ม Siripan Saetim	87
เพลงเหลียว ในเมืองผิงกัว กวางซี ประเทศจีน The “Liao Songs” In Ping Guo, Guang Xi, China หนี่ ซื่อ และคมกริช การ์รินทร์ Ni Xu and Khomkrich Karin	105
การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือน บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ A Comparison of Factors Affecting Monthly Rooms Rental around Chiang Mai Rajabhat University จิรวรรณ บุญมี และธวัชชัย บุญมี Jirawan Boonmee and Thawatchai Boonmee	118

The Correlation between L2 Motivational Self System and Intended
Learning Efforts in a Thai EFL Context

ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างแรงจูงใจด้วยตนเองและการใช้ความพยายาม
ในการเรียนภาษาอังกฤษ ในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ
ของนักศึกษาไทยแห่งหนึ่ง

Nathanon Worragittanont

ณฐนน วรกิตตนนท์

136

A Corpus-based Study of English Adjective Formation Using the Suffix -ish
การศึกษาการสร้างคำคุณศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยปัจจัย -ish โดยอาศัยคลังข้อมูลภาษา

Itsara Namtapi

อิสรา นามตาปี

150

The Ethical Status of Animals in Perspective of Moderate Postmodern
Paradigm: An Analytic, Appreciative and Applicative Study

สถานะทางจริยธรรมของสัตว์ในทฤษฎีของกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลาง:
การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน

Charnchai Wasantayanan, Kirti Bunchua and Ravich Takeaw

ชาญชัย วสันตยานันท์ กิรติ บุญเจือ และรวิช ตาแก้ว

166

Effects of Risk Management Efficiency and Good Tax Auditing Practice on
Tax Performance: Evidence from Tax Departments in Thailand

ผลกระทบของประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงและแนวปฏิบัติในการตรวจสอบภาษี
ที่ดีที่มีต่อผลการจัดเก็บภาษี: หลักฐานจากหน่วยงานจัดเก็บภาษีในประเทศไทย

Soranee Janchai, Nuttavong Poonpool and Uthen Laonamtha

สรณีย์ จันทรฉาย ณัฐวงศ์ พูนพล และอุเทน เลานาธา

182

CONTENTS

การพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ
และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัยสำหรับพนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพ
ในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา

Development of Application to Encourage Staff in Nutrition,
Personal Health Care and Work Safety for Wellness Hotel Staff
in Lanna Tourism Development Area

**วรรณพรรณ ริมผดี พิชญ์สินี พุทธิทวีศรี พิมพ์วี ทหารแก้ว
และณัฐตา อินทร์ยะ**

**Wannapat Rimphati, Pichsinee Puttitaweessri,
Pimrawee Tahanklaew and Nathita Inya**

198

การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกพริกเขียวแบบทั่วไป
กับการปลูกแบบรวมกลุ่มในลุ่มน้ำปากพอง

The Comparison of Cost and Return in Planting Green Hot Chili by Using
Individual and Collaborative Farming in Pak Pha-nang River

**นลินี ทินนาม และพรเพ็ญ ทิพยนา
Nalinee Thinnam and Pornpen Thippayana**

215

สงครามทางการค้าสหรัฐอเมริกา-จีน: ปฐมเหตุ การต่อสู้แข่งขันและผลกระทบ
The US-China Trade War: Its Causes Competitions and Impacts

**กฤษฎา ไวลำรวจ และรังสรรค์ สุกำภา
Krisana Vaisamruat and Rangsan Sukhampha**

233

มหาวิทยาลัยสมบูรณแบบที่ผลิตบัณฑิต พัฒนากำลังคน
วิจัยและบริการวิชาการ เพื่อรับใช้สังคมท้องถิ่นได้
ประเทศชาติ และอาเซียน
ให้เป็นสังคมแห่งปัญญาและสันติสุขที่ยั่งยืน

(คัดจาก บางส่วนของพันธกิจมหาวิทยาลัย)

โหยหาอดีต : การศึกษาวิธีวิทยาในผลงานวิชาการของไทย
(พ.ศ. 2546 – 2563)

Nostalgia : The Study Methodology on Thai Research
(B.E. 2546 - 2563)

ภูริณัฐ พฤกษ์เนรมิตร^{1*}
Purinat Phruekneramit^{1*}

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

¹ Master of Arts, Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand

*Corresponding author : E-mail address : hanma_bagi@hotmail.com

(Received: April 9, 2020; Revised: July 23, 2020; Accepted: August 26, 2020)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีวิทยาการศึกษาการโหยหาอดีตในผลงานวิชาการของไทย (พ.ศ. 2546 – 2563) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ ประเภทวิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความวิจัย และบทความวิชาการ ผลการศึกษาพบงานวิชาการจำนวน 74 เรื่อง งานวิชาการต่าง ๆ วิเคราะห์ลักษณะการโหยหาอดีต 4 ลักษณะ คือ การโหยหาวิถีชีวิตชนบทไทย การโหยหาความรู้สึกรักบ้านเกิด การโหยหาความรุ่งเรืองในอดีต และการโหยหาสังคมที่พลัดพราก ในด้านจุดมุ่งหมายในการโหยหาอดีต พบ 4 ประเด็น ดังนี้ เพื่อเผชิญหน้ากับวิกฤตทางอัตลักษณ์ เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิต เพื่อรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรม และเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งนี้พบว่า ในทศวรรษแรก กระแสของการศึกษาโดยใช้ทฤษฎีโหยหาอดีตยังมีไม่มาก ทั้งยังมีแนวโน้มในการโหยหาความเจริญรุ่งเรืองในอดีตเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาทฤษฎีโหยหาอดีตเป็นที่รู้จักมากขึ้น และการศึกษาในช่วงทศวรรษหลังหันไปให้ความสนใจกับการโหยหาวิถีชีวิตชนบทไทยมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความสนใจต่อทฤษฎีที่มีความแพร่หลายมากขึ้น อีกทั้งยังสะท้อนภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

คำสำคัญ: โหยหาอดีต วิธีวิทยา ผลงานวิชาการของไทย

Abstract

This article aims to study the methodology of nostalgia in Thai research (B.E. 2546-2563). The data was collected from an electronic database published on the website, thesis, research papers, and academic articles. According to the studying of 74 academic paperwork, nostalgia can be categorized into four types; yearning for Thai rural lifestyle, yearning for youthful feelings, yearning for the past prosperity, and yearning for the separated society. The study also found that nostalgia is used for four different aspects; confronting an identity crisis, enhancing mental health, reviving the cultural heritage, and promoting tourism. The study of nostalgia theory is not famous in the first decade, but afterward, it became more well-known. However, in the last decade, the yearning for Thai rural life became the most interested, showing more prevalent in the theories and also reflecting the image of changing society.

Keywords: Nostalgia, Methodology, Thai Research

บทนำ

สภาวะหลังสมัยใหม่ (Postmodernity) เกิดความแปรปรวนขึ้นในระบบคุณค่า เกิดความพัวเลือนในพรมแดนที่ใช้แบ่งแยกสิ่งต่าง ๆ ความแปรปรวนนี้ส่งผลกระทบในวงกว้าง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยม รวมไปถึง สังคมที่ถูกสั่นคลอนด้วยการตั้งคำถามต่อทฤษฎีและองค์ความรู้ทั้งหลายที่เชื่อถือกันมานานตั้งแต่ยุคแห่งความรู้แจ้ง (Enlightment) และยังมีอิทธิพลอยู่จนปัจจุบัน ก่อให้เกิดการทับซ้อนของสังคมที่มีทั้งสภาพก่อนสมัยใหม่ ซึ่งเห็นได้จากการเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ สภาพสมัยใหม่ที่ปรากฏอยู่ในหมู่

ผู้มีการศึกษา เชื่อเรื่องของเสรีภาพ หลักการสิทธิมนุษยชน ส่วนหลังสมัยใหม่ปรากฏในแง่ของการบริโภค สัญญา หรือในวงการศิลปะ [1] จึงทำให้ยากที่จะสรุปได้ว่า สังคมขณะนี้เป็นอย่างไร เกิดเป็นภาวะเร่งรัด ในการเปลี่ยนแปลงสังคมอันส่งผลโดยตรงต่อปัจเจกบุคคลที่เป็นส่วนหนึ่งซึ่งเริ่มรู้สึกถึงความไม่มั่นคง และความแปลกแยก กลายเป็นความรู้สึกโดดเดี่ยว ไร้ที่พึ่ง บุคคลจำนวนมากจึงเลือกหันกลับไปมองภาพ ความสุขที่ตนเคยสัมผัสเมื่อครั้งอดีต เพื่อปลอบประโลมใจ ซึ่งการมองย้อนกลับไปหาความสุขนี้เอง เรียกว่า “การโหยหาอดีต”

คำว่า nostalgia มีนัยสื่อถึงเรื่องของอารมณ์ ความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์เพราะต้องการ นำเอาอดีตกลับมา หรืออยากสร้างอดีตให้กลับมาอยู่ในปัจจุบัน แตกต่างจากคำว่า reminisce ที่หมายถึง การคิดถึงอดีตไม่ได้มุ่งความสนใจไปที่ความทรงจำถึงอดีตที่ตรงตาม แต่เน้นไปที่ความรู้และความจำ เช่น หาก เราคิดถึงบ้าน เราจะมีภาพบางอย่างที่คิดถึง เช่น คิดถึงเตียงนอนนุ่ม ๆ หรือเก้าอี้ตัวโปรดที่ใช้อ่านหนังสือ แต่หากเป็นความโหยหาอดีต เราจะมองลึกไปถึง ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ความรัก ความอบอุ่น บ้านในมิติที่เป็นแหล่งพักพิงใจ หรือแม้แต่ “บ้าน” ในแง่ของถิ่นเกิดของคนพลัดถิ่น ซึ่งเป็นบ้านที่พวกเขา ตระหนักดีว่าไม่มีบ้านให้กลับไป และไม่เคยมีอีกต่อไป [2] ความคิดถึงอดีตจึงเป็นเรื่องของเหตุผล และการโหยหาอดีตเป็นเรื่องของอารมณ์ จึงมีการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา วัฒนธรรมศึกษา ศิลปะวรรณกรรม รวมไปถึง สื่อมวลชนและภาพยนตร์

นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการโหยหาอดีต (Nostalgia) เช่น วิลเลียม เคลลี (William Kelly ; อ้างถึงใน Kitiarsa, P.) [2] ให้ความหมายอย่างกระชับว่า เป็นการ “จินตนาการถึงโลกที่เรา ได้สูญเสียไปแล้ว” เช่นเดียวกันกับ เฟดริก เจมสัน (Fredric Jameson ; อ้างถึงใน Kitiarsa, P.) [2] มีความเห็นว่า วิธีการมองย้อนอดีต ไม่ได้ใช่เพียงย้อนเวลากลับไปเท่านั้น แต่ยังมีเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก และเป็นสิ่งที่ ทำให้เราพิจารณาไตร่ตรองใหม่อีกครั้ง

ด้านนักวิชาการของไทยเองก็อธิบายวิธีการโหยหาอดีตไว้อย่างหลากหลายเช่นกัน เช่น พัฒนา กิตติอาษา [2] กล่าวว่า การโหยหาอดีต (nostalgia) เป็นวิธีการมองโลกหรือวิธีการให้ความหมายแก่ประสบการณ์ ชีวิตของมนุษย์อย่างหนึ่ง โดยเน้นความสำคัญของจินตนาการและอารมณ์ความรู้สึกของผู้คนใน “ปัจจุบันขณะ” ที่มีต่ออดีตที่ผ่านพ้นไปแล้ว สอดคล้องกับธัญญา สังขพันธานนท์ [3] ที่กล่าวว่า การศึกษาเรื่องสำนึกถิ่นที่และการโหยหาอดีต ดำเนินไปบนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสถานที่ ประสบการณ์ในวัยเยาว์ ตัวตนและอัตลักษณ์ ของพวกเขา การโหยหาอดีตจึงไม่ใช่ภาวะความรู้สึกที่มาจากเหตุผลทางจิตวิทยาเพียงด้านเดียว

การศึกษาการโหยหาอดีตมีจุดเริ่มต้นมาจากการศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์ เช่น ผลงานเรื่องการ รื้อฟื้นเมืองน่านอยู่: การโหยหาอดีตและการสร้างพื้นที่ทางสังคมของชนชั้นกลางของอัฐมา โภาพานิชวงศ์ [4] กระบวนการรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตของชุมชนมอญ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ของ สิริพร สมบูรณ์บุรณะ [5] เป็นต้น แนวทางการศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม ผ่านการรื้อฟื้นมรดกหรือพิธีกรรมต่าง ๆ แล้วนำกลับมาฟื้นคุณค่าใหม่อีกครั้ง ในเวลาต่อมา นักวิจัยต่างสาขา อาศัยทฤษฎีการโหยหาอดีตมาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมด้วยทั้งในสาขามนุษยศาสตร์ โดยเฉพาะ ในด้านสาขาวรรณกรรม สาขานิเทศศาสตร์ และสาขาศิลปกรรมศาสตร์ เช่น งานวิจัยเรื่อง การถวิลหาอดีต ในวรรณกรรมของเรวัตร์ พันธุ์พิพัฒน์ ของ อุบลนภา อินพลอย [6] หรือ ผลงานเรื่องการปรับแปลงความหมายผีในละครโทรทัศน์ไทย ของ จิวิติ วิไลลอย และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว [7] ซึ่งมีขอบเขตการศึกษาที่กว้าง

ออกไปมากกว่าอดีต นำเอาตัวบท (Text) มาตีความผ่านสัญลักษณ์ที่ปรากฏในเรื่องมากขึ้น เช่น การศึกษาความหมายของผี เพื่ออธิบายให้เห็นถึงสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของการโยกยวาทิชีวิตในอดีตที่ดั่งามเป็นบทเรียนให้มนุษย์ได้เรียนรู้ เป็นต้น

ที่ผ่านมา ยังไม่มีการรวบรวมผลงานวิชาการที่ใช้ทฤษฎีการโยกยวาทิศาามาก่อน การศึกษาวิธีวิทยาในผลงานต่าง จึงมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับมนุษย์และสังคมในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยสำรวจและสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเว็บไซต์ ประเภทวิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความวิจัย และบทความวิชาการจำนวน 74 เรื่อง เพื่อแสดงให้เห็นแนวทางการศึกษาโดยอาศัยทฤษฎีการโยกยวาทิศาอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ลักษณะการโยกยวาทิศาในผลงานวิชาการของไทย

การศึกษาศาสตร์การโยกยวาทิศาในผลงานวิชาการของไทย มีการศึกษากันหลากหลายแง่มุม ซึ่งสามารถนำมาจัดกลุ่มตามลักษณะของการโยกยวาทิศาได้เป็น 4 ลักษณะ คือ 1. การโยกยวาทิศาชนบทไทย 2. การโยกยวาทิศาความรู้สึกรักยวาทิศา 3. การโยกยวาทิศาความรุ่งเรืองในอดีต และ 4. การโยกยวาทิศาสังคมที่พลัดพราก ดังนี้

1. การโยกยวาทิศาชีวิตชนบทไทย

การโยกยวาทิศาชีวิตชนบทไทย คือ การโยกยวาทิศาความเป็นท้องถิ่นชนบท วิถีชีวิตดั้งเดิมของไทยที่แนบชิดกับธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต สิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ มองธรรมชาติในฐานะผู้ให้กำเนิดสรรพสิ่ง การดำเนินชีวิตภายใต้วิถีของธรรมชาติและวิถีวัฒนธรรมในชนบทเป็นวิถีที่ดั่งามสงบ ปลอดภัยและพอเพียง [3] ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญต่อการสร้างภาพความทรงจำที่ชวนให้หวนย้อนรำลึกถึงความงามและสุขสงบจากการสำรวจพบว่า มีการศึกษาลักษณะการโยกยวาทิศาชีวิตชนบทไทย จำนวน 28 เรื่อง เช่น บทความเรื่อง การรื้อฟื้นเมืองน่าน: การโยกยวาทิศาและการสร้างพื้นที่ทางสังคมของคนชั้นกลาง ของ อรุณา โกศาพนิชวงศ์ [4] บทความเรื่อง ร้านกาแฟ: ความหมายในวัฒนธรรมไทยยุคบริโภคนิยม ของ ศรีนคร รัตนเจริญจร [8] วิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ของอภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ของ เขมิกา จินดาวงศ์ [9] วิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายเรื่อง “การโยกยวาทิศา” ในรายการปกิณกะทางโทรทัศน์ชุด “ตลาดสดสนามเป้า” ของ คณิดา ชองศิริ [10] บทความเรื่อง การจัดการพิพิธภัณฑ์เชิงโยกยวาทิศาและการตีความ และสื่อความหมายงานมรดกวัฒนธรรมในพิพิธภัณฑ์เอกชน: กรณีศึกษาบ้านพิพิธภัณฑ์ ของ มงคลรัตน์ มหัตถ์ช่อและ [11] รายงานการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การประกอบสร้างปรากฏการณ์โยกยวาทิศาในการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิม ของ กฤษณ์พัส แสนทวี [12] บทความเรื่อง ความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อความจรงแท้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงโยกยวาทิศา: กรณีศึกษาชุมชนตลาดสามชุกร้อยปี จังหวัดสุพรรณบุรี ของ เกรียงไกร วัฒนาสวัสดิ์ [13] บทความเรื่อง เรื่องเล่าพื้นบ้านกับการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยวท้องถิ่นภาคกลาง: มิตความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์โยกยวาทิศากับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ของ อภิสิทธิ์ เกษมผลกุล [14] บทความเรื่อง ภาพเสนอพระสงฆ์ในเรื่องสั้นของมาลา คำจันทร์ ของ สุนทร คำยอด [15] และบทความเรื่อง ตลาดน้ำขวัญเรียม: การศึกษาปรากฏการณ์ตลาดเพื่อการท่องเที่ยวผ่านแนวคิดเรื่องสถานที่ในบริบทสังคมร่วมสมัย ของ อติสร ศรีเสาวนันธ์ [16] เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผลงานวิชาการของไทยที่มีลักษณะการโยกยวาทิศาชนบทไทย พบในบทความวิจัย จำนวน 4 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 16 เรื่อง วิทยานิพนธ์ จำนวน 7 เรื่อง และรายงานการวิจัยเพียงเรื่องเดียว

โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 21 เรื่อง เชิงปริมาณ จำนวน 4 เรื่อง และการวิจัยเชิงผสมผสาน จำนวน 3 เรื่อง

2. การโยยหาความรู้สึกรักวัยเยาว์

การโยยหาความรู้สึกรักวัยเยาว์ เป็นการโยยหาความรู้สึกรักนึกคิดหรือประสบการณ์วัยเด็ก ขณะทบทวนเรื่องต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการเลือกตัดสินใจในปัจจุบัน นอกจากนี้ ก็มีการนำภาพในอดีตที่มีความสุขความประทับใจในอดีตมาลอบประโลมจิตใจให้สามารถยืนหยัดต่อสู้กับอุปสรรคในการดำเนินชีวิตยุคปัจจุบัน สำหรับผลงานวิชาการที่ศึกษาที่มีลักษณะโยยหาความรู้สึกรักวัยเยาว์ มีจำนวน 11 เรื่อง ดังนี้ วิทยานิพนธ์เรื่อง การถวิลหาอดีตในวรรณกรรมของเรวัตร์ พันธุ์พิพัฒน์ ของ อุบลนภา อินพลอย [6] บทความเรื่อง ภาพความทรงจำในอดีตของ สุภพงศ์ เลิศนิยมชน [17] บทความเรื่อง “บ้านเคยอยู่ อยู่เคยนอน”: การโยยหาอดีตและการสร้างจินตภาพให้กับสตรีในนวนิยายแม่เบี้ย ของ ชุตินา ประภาศวุฒิสาร [18] วิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาเพื่อการสร้างสรรคผลงานทัศนศิลป์ในบริบทของจินตนาการวัยเด็กและสภาวะโยยหาอดีต ของ วราภรณ์ ชะลอสันติสกุล [19] บทความเรื่อง การปรับเปลี่ยนความหมายผีในละครโทรทัศน์ไทย ของ จิวิติ วิไลลอย และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว [7] บทความเรื่อง การถวิลหาความรู้สึกรักในอดีตผ่านผลงานทัศนศิลป์ กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของปีเตอร์ ดอยจ์ ของ กระสินธุ์ อินสว่าง [20] บทความเรื่อง การประกอบสร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตของวัยทำงานตอนต้นในภาพยนตร์: กรณีศึกษาภาพยนตร์เรื่อง ฟรีแลนซ์ ห้ามป่วย ห้ามพัก ห้ามรักหมอ ของ อนงค์นาฏ รัตมีเวียงชัย [21] บทความเรื่อง วัตถุพิพิภรณ์และการส่งเสริมสุขภาวะ: โครงการนำร่องเพื่อผู้สูงอายุ ณ พิภรณ์ภัณฑรรศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ของ บุญทริก เขมาชีวะ [22] บทความเรื่อง ศักยภาพของวัตถุสำเร็จรูปและวัสดุเก็บตกต่อความทรงจำระดับปัจเจกกับความทรงจำร่วมของคนในสังคม กรณีศึกษาจากผลงานของ โจเซฟ บอยส์ และ มาร์นา อบราโมวิก ของ พิสนธ์ สุวรรณภักดี [23] บทความเรื่อง ปรากฏการณ์โยยหาอดีตในภาพยนตร์เรื่องแฟนฉัน ของ กมลทิพย์ มะโน [24] และบทความเรื่อง ศิลปะเป็นพื้นฐานด้วยการเล่าเรื่องจากภาพเพื่อสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุ ของ อรทยา สารมาศ [25]

สรุปได้ว่า ผลงานวิชาการของไทยที่นำเสนอลักษณะการโยยหาความรู้สึกรักวัยเยาว์ พบในบทความวิจัยจำนวน 3 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 6 เรื่อง และวิทยานิพนธ์ จำนวน 2 เรื่อง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 9 เรื่อง เชิงปริมาณ จำนวน 1 เรื่อง และการวิจัยเชิงผสมผสาน จำนวน 1 เรื่อง

3. การโยยหาความรู้เรื่องในอดีต

การโยยหาความรู้เรื่องในอดีตหรือการโยยหาสรวงครหา ที่มีจุดกำเนิดมาจากสังคมตะวันตกอันมีความคิดความเชื่อในเรื่อง “สรวงครหา” (Paradise Lost) จากเรื่องเล่าทางคริสต์ศาสนาที่เล่าถึง Adam กับ Eve ซึ่งเคยใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในสวน Eden บนสรวงสรวงครหา เมื่อทั้งคู่ถูกขับออกจากสรวงสรวงครหาแห่งนั้น ความสุขอันหอมหวานที่เคยมีก็กลายเป็นเพียงประสบการณ์อดีตที่หลงเหลือไว้ในรูปของความทรงจำ ครั้นทั้งคู่ไม่พึงพอใจชีวิตที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันขณะ ก็กลับโยยหาสรวงครหาที่ขาดหายไป (Paradise Lost) แนวคิดการโยยหาอดีตแบบตะวันตก (Western Nostalgia) เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับความคิดเรื่อง Paradise Lost ซึ่งถ้าหากนำมาอธิบายเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคมตะวันตกในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมากจนเดินทางมาถึงขีดสุด ก็เกิดคำถามในการเดินทางต่อไปข้างหน้า ผู้คนในสังคมดังกล่าวจึงเกิดการหวนกลับสู่ออดีตที่เคยผ่านพ้นไปในรูปแบบต่าง ๆ [26] จากการสำรวจ พบการศึกษาการโยยหาอดีตในลักษณะการโยยหาความรู้เรื่องในอดีตจำนวน 22 เรื่อง เช่น บทความเรื่อง การโยยหาอดีต: ความเป็นอดีตในสังคม

สมัยใหม่ ของ รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข [27] กล่าวถึงประเด็นข้างต้นด้วยการนำเสนอภาพของกรุงเทพฯ ที่มีพระบรมมหาราชวัง หรือวัดพระแก้วที่มีศิลปะทั้งดงาม แสดงความรุ่งเรืองทางระบบศาสนาและสถาบัน ภาครัฐมีนโยบายเพื่อสะท้อนให้เห็นความต้องการและจินตนาการบางอย่างที่โยหาคความรุ่งเรืองของวิถีชีวิต และ สังคมแบบที่หาไม่ได้ในเมืองที่มีความแออัด รถติดขัด มลพิษ และอื่น ๆ นอกจากนี้ก็มีเรื่องอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน เช่น บทความเรื่อง กระบวนการรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตของชุมชนมอญ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ของ สิริพร สมบูรณ์บุรณะ [4] บทความเรื่อง วากรรมความรู้ในการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น ของ เยาวนุช เวศร์ภาดา [28] วิทยานิพนธ์เรื่อง การประกอบสร้างภาพเพื่อการโยหาคอดีตในรายการ “วันวานยังหวานอยู่” ของ สุวรรณมาศ เหล็กงาม [29] วิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์ปรากฏการณ์โยหาคอดีตในภาพยนตร์ไทยย้อนยุคร่วมสมัย ของ พจวรรณ พันธุ์จินดา [30] บทความเรื่อง ความทรงจำต่ออดีตในงานมรดกศึกษา: บทสำรวจเบื้องต้น ของ เบญจวรรณ นาราสัจ [31] บทความเรื่อง การโยหาคอดีตกับ กระแสอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ของ นิพัทธ์พงศ์ พุมมา [32] บทความเรื่อง ย้อนสำรวจ “ปรากฏการณ์ ศาสตร์ในสถาปัตยกรรม” ทบทวนความเข้าใจในประเด็น “รากเหง้า-อัตลักษณ์” และ “หน่วยวิจัย” เชิงปรากฏการณ์ ของ สันต์ สุวัจนราภินันท์ [33] บทความเรื่อง นายใน กับปัญหา “ความจริงในเรื่องเล่า” และ “ร่างทรงของอดีต” ของ นาวิณ วรรณเวช [34] และบทความเรื่อง ตลาดย้อนยุคสามชุก: การเมือง เรื่องพื้นที่และธุรกิจแห่งการโยหาคอดีต ของ ไชยลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล [35] เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผลงานวิชาการของไทยที่นำเสนอลักษณะการโยหาคความรุ่งเรืองในอดีต พบในบทความวิจัย จำนวน 7 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 12 เรื่อง และวิทยานิพนธ์ จำนวน 3 เรื่อง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย เพียงการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 22 เรื่อง เท่านั้น

4. การโยหาคสังคมที่พลัดพราก

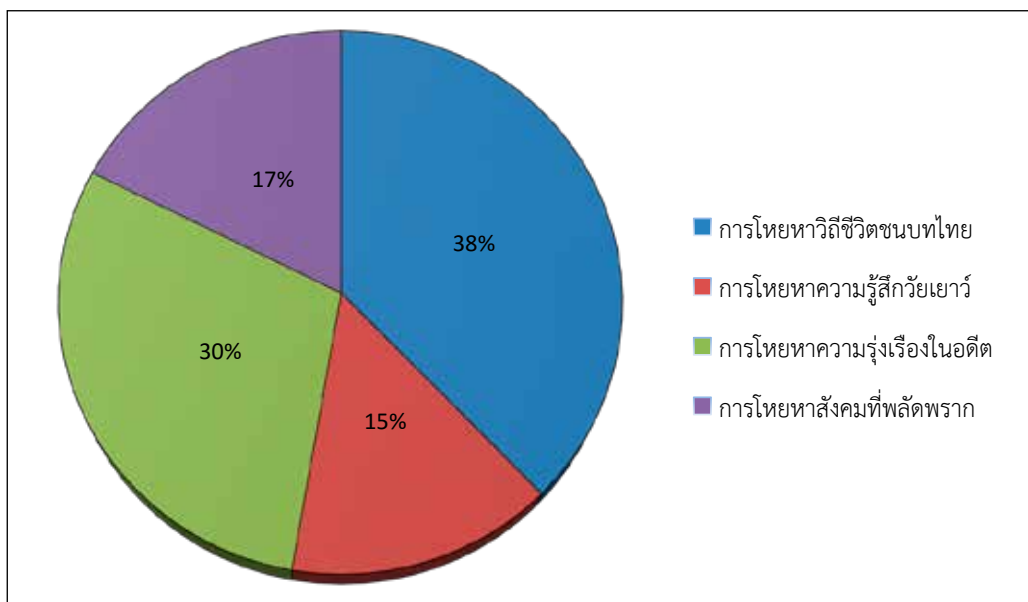
การโยหาคสังคมที่พลัดพราก มีผลอย่างลึกซึ้งต่อผู้คนที่มองเห็นว่า ทางในอนาคตได้สิ้นสุดลงแล้ว ต่อหน้าต่อตาเขา หรือคนที่มองเห็นแต่ความเจริญก้าวหน้าเกิดขึ้นกับคนอื่น ไม่ได้เกิดขึ้นกับชนชั้นของตนเองเลย การโยหาคอดีตเป็นส่วนสำคัญของสังคมที่ถูกถอนรากถอนโคน หรือกลุ่มคนที่ไม่มีที่อยู่ที่ยืนของตนเองแม้ ในปัจจุบันขณะ กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ เกิดขึ้นกับคนไร้ราก คนพลัดถิ่น ผู้พลัดถิ่น หรือผู้คนที่ต้องพลัดพราก จากบ้านเกิดเมืองนอนของตนเองไปไม่ว่าจะด้วยเหตุผลกลใดก็ตาม มีแนวโน้มที่จะเป็นกลุ่มคนที่ยึดติดหรือ ให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตหรือวิธีการมองโลกแบบโยหาคอดีตมากเป็นพิเศษ [2] ดังตัวอย่างในบทความเรื่อง มองชายแดนใต้ผ่านเพลง (3) ของ สมัชชา นิลปัทม์ [36] พูดถึงบทเพลง ลมหายใจปลายด้ามขวาน ของน้องเดียว นายหนั่งตะลุงตาบอด มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง การแบ่งแยกรัฐ นำมาสู่การโยหาคความสุขสงบของชีวิตที่ลึก ๆ ภายในใจนั้นเต็มไปด้วยความไม่แน่ใจว่า คืบหน้าเท่า ๆ เหล่านี้จะหวนคืนกลับมาได้หรือไม่ หรืออาจไม่มีอยู่อีกต่อไป เป็นความสุขปนเศร้า มักเป็นการ โยหาค อันเนื่องมาจากการถูกใคร หรืออะไรพรากสิ่งสำคัญของชีวิตไป มากกว่าเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงตาม ช่วงเวลา จากการสำรวจ พบลักษณะการโยหาคสังคมที่พลัดพรากในอดีตจำนวน 13 เรื่อง ดังนี้ บทความเรื่อง เซ็นเตอร์พ้อยท์กับ “Preteen”: การก่อตัวของวัฒนธรรมวัยแรกรุ่น ของ กุลภา วจนสาระ [37] วิทยานิพนธ์ เรื่อง วรรณกรรมเยาวชนญี่ปุ่นกับสงครามโลกครั้งที่สอง ของ พิสิณี จิตวิริยะ [38] วิทยานิพนธ์เรื่อง การประกอบสร้าง “ความเป็นลาว” ในวรรณกรรมและสื่อภาพยนตร์ไทยร่วมสมัย ของ วิทยา วงศ์จันทา [39] บทความเรื่อง ประวัติศาสตร์นิพนธ์ของการเรียกชื่อเมืองเขาสงาญ เวียงสะกอน และลำปาง ของ ภิญญพัทธ์

พจนานุกรม [40] บทความเรื่อง เส้นเสียงแห่งสันติภาพ: หน้าที่ของเพลงในสถานการณ์ความรุนแรง จังหวัดชายแดนใต้ ของ อัปติล สะอิ [41] วิทยานิพนธ์เรื่อง ญู่ปุ่นในความหลอน: วิถีอัตลักษณ์ การสูญเสียและการโยกย้ายถิ่นในเรือนจำของชายแดนญู่ปุ่นร่วมสมัย ของ พิระดา สายบัว [42] บทความเรื่อง “บ้านที่หายไปของความรัก” กวีนิพนธ์ว่าด้วยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและชายแดนใต้ในสถานการณ์ความรุนแรง ของ วิมลมาศ ปทุชากุล [43] บทความเรื่อง จาก “โยหยา” ถึง “โมโห”: อ่านอาการสังคนในภาพยนตร์ไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง ของ อิทธิเดช พระเพ็ชร [44] บทความเรื่อง ความย้อนแย้งในอุดมการณ์และการลิดรอนความเป็นมนุษย์ ในเรือนจำบาดแผล เรื่อง Escape from Camp 14 ของ ปณณวิชัย ผสมทรัพย์ [45] บทความเรื่อง มิวเซียมแห่งชาติมาเลเซีย: มิวเซียมและพิพิธภัณฑ์ในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรมและการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติในอาเซียน ของ มรกต ไหมเออร์ [46] บทความเรื่อง งานบุญข้ามถิ่น: การจัดวางตัวตนใหม่และการต่อรองของแรงงานข้ามสัญชาติพม่าในจังหวัดขอนแก่น ของ วิลาสินี โสภภาพ [47] และบทความเรื่อง โฮจิมินห์กับสำนักชาตินิยมทางไกลในชุมชนเกี่ยวกับววนครพนม ของ สุริยา คำหว่าน [48]

สรุปได้ว่า ผลงานวิชาการของไทยที่นำเสนอลักษณะการโยกย้ายสังคนที่พลัดพราก พบในบทความวิจัยจำนวน 3 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 7 เรื่อง และวิทยานิพนธ์ จำนวน 3 เรื่อง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเพียงการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 13 เรื่อง เท่านั้น

จากการสำรวจผลงานวิชาการที่ศึกษาลักษณะการโยกย้ายถิ่นของไทยพบว่า นักวิชาการศึกษาลักษณะของการโยกย้ายวิถีชีวิตชนบทไทย และการโยกย้ายความรุ่งเรืองในอดีต ในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 28 เรื่อง และ 22 เรื่องตามลำดับ ส่วนลักษณะการโยกย้ายความรู้สึกรักยาว และการโยกย้ายสังคนที่พลัดพราก มีจำนวน 11 และ 13 เรื่องตามลำดับ ซึ่งสื่อความได้ว่า ส่วนใหญ่แล้ว สังคมไทยมักโยกย้ายความเป็นชนบท ท้องทุ่ง และวิถีชีวิตที่เรียบง่าย รวมไปถึง โยกย้ายความเป็นอดีตที่เคยมีครั้งรุ่งเรือง เพราะผู้คนไม่ได้รู้สึกเป็นเนื้อเดียวกับสังคนที่ถูกพัฒนาไป หากแต่รากเหง้าของตนยังยึดโยงอยู่กับสังคนชนบท และสังคนที่ผ่านมาผ่านไปแล้ว

มีข้อสังเกตว่า งานวิชาที่ศึกษาการโยกย้ายถิ่นยังมีแง่มุมที่ไม่หลากหลายเท่าที่ควร หลายครั้งคำว่า “โยกย้ายถิ่น” มักถูกสร้างให้อยู่กับสังคนเก่า เช่น การรื้อฟื้นเมืองน่านอยู่: การโยกย้ายถิ่นและการสร้างพื้นที่ทางสังคนของคนชั้นกลาง ของ อรุณา โกคาพานิชวงศ์ [4] ที่พูดถึงกระแสความคิด “การรื้อฟื้นเมืองน่านอยู่” ด้วยเห็นว่า สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมเก่ามีคุณค่าและบริสุทธิ์มากกว่าสังคนปัจจุบัน จึงควรสร้าง “ชุมชน” ที่ยึดโยงกับวิถีชีวิตแบบชนบทไทย ซึ่งแน่นแฟ้นและเป็นหนึ่งเดียวกันได้ดีกว่า ทำให้ภาพของการโยกย้ายถิ่นถูกจำกัดกรอบให้แคบลง ไม่ครอบคลุมไปถึงประสบการณ์ร่วม หรือเรื่องของพื้นที่เท่าที่ควร กระนั้นก็มีงานวิจัยบางส่วนที่เริ่มปรับนิยามความหมายของการโยกย้ายถิ่น เช่น บทความของพิเชฐ แสงทอง [49] เรื่องจากการโยกย้ายถิ่นสู่การเสาะค้นเทพเจ้าในสิ่งเล็ก ๆ : หนึ่งทศวรรษแห่งการเปลี่ยนโฉมหน้าของกวีนิพนธ์ไทย โดยศึกษาจากกวีนิพนธ์รางวัลเชว่นบู๊ค อวอร์ด (2547-2557) พิเชฐพูดถึงการโยกย้ายถิ่นในเชิงการโยกย้ายชนบทกวีนิพนธ์ไทยโบราณ และการสืบทอดขนบของวรรณกรรมเพื่อชีวิต อย่างไรก็ตาม งานวิชาการต่าง ๆ ก็แสดงให้เห็นถึงความสนใจในมิติการโยกย้ายถิ่นโดยใช้ระเบียบวิธีต่าง ๆ ที่ค่อนข้างครอบคลุม แม้เน้นไปที่การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก

แผนภูมิที่ 1 ลักษณะการโยกหาอดีตในผลงานวิชาการของไทย

จุดมุ่งหมายของการโยกหาอดีตในผลงานวิชาการของไทย

การศึกษาการโยกหาอดีตในผลงานวิชาการของไทย สามารถจำแนกตามจุดมุ่งหมายของการโยกหาอดีตได้เป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. เพื่อเผชิญหน้ากับวิกฤตทางอัตลักษณ์ 2. เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิต 3. เพื่อรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรม และ 4. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนี้

1. เพื่อเผชิญหน้ากับวิกฤตทางอัตลักษณ์

วิกฤตทางอัตลักษณ์ เป็นสิ่งที่ได้รับผลกระทบจากสังคมหลังสมัยใหม่ ซึ่งปริแยกออกเป็นชั้นเล็กชั้นน้อย ทำให้ผู้อาศัยอยู่ในสังคมไม่อาจสรุปหรือนิยามได้แน่ชัดว่า ตนเองเป็นใคร ดังที่ พัฒนา กิตติอาษา [2] กล่าวถึงวิกฤตทางอัตลักษณ์ว่า “มักจะเกี่ยวข้องกับการรู้สึกสูญเสีย ความลึกลับสยดสยองต่อความจริงแท้ของอดีต ภาวะขาดความมั่นใจต่ออนาคต และภาวะสับสนวุ่นวายในช่วงเปลี่ยนผ่านทางประวัติศาสตร์ เมื่อใดก็ตามที่ความเชื่อและคุณค่าที่มีต่ออดีตและความภาคภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเองถูกตั้งคำถาม หรือท้าทาย เมื่อนั้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจะเริ่มสั่นคลอน อัตลักษณ์ก็จะค่อย ๆ กลายมาเป็นปัญหาในทางวัฒนธรรม”

งานวิจัยหลายเรื่อง แสดงถึงปัญหาเรื่องวิกฤตทางอัตลักษณ์ผ่านการใช้ทฤษฎีโยกหาอดีตในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม เช่น บทความของ รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข [50] เรื่อง โลกาภิวัตน์ ท้องถิ่นนิยมกับการโยกหาอดีต พูดถึงการเปลี่ยนแปลงไปสู่โลกโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชน ท้องถิ่นนิยมถูกคุกคามด้วยระบบทุนนิยมจนเสี่ยงต่อความขัดแย้งขึ้นในสังคม ผู้คนรู้สึกโดดเดี่ยวจนเกิดความรู้สึกโยกหาอดีตที่เคยมีชีวิตชีวา นอกจากนี้ ก็มีงานวิจัยอีกหลาย ๆ เรื่องที่กล่าวในทำนองเดียวกัน เช่น ของ พิระดา สายบัว [42] เรื่อง ญี่ปุ่นในความหลอน: วิกฤตอัตลักษณ์ การสูญเสียและการโยกหาอดีตในเรื่องเล่าแนวสยองขวัญญี่ปุ่นร่วมสมัย วิทยานิพนธ์ของ พัฒนิกานต์ จันทนา [51] เรื่อง พิธีแต่งงานล้านนา: ภาพสะท้อนความเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม บทความของ สรรรัตน์ จีรบรรวิสุทธิ์ [52] เรื่อง จินตนาการเกี่ยวกับกรุงศรีอยุธยา ‘ครั้งบ้านเมืองดี’ ในละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส และบทความของ วิลาสินี โสภภาพ [47] เรื่อง

งานบุญข้ามถิ่น: การจัดวางตัวตนใหม่และการต่อรองของแรงงานข้ามสัญชาติพม่าในจังหวัดขอนแก่น เป็นต้น การโยยหาอดีตในผลงานวิชาการของไทยที่มีจุดประสงค์เพื่อเผชิญหน้ากับวิกฤตทางอัตลักษณ์ พบในบทความวิจัย จำนวน 2 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 13 เรื่อง และวิทยานิพนธ์ จำนวน 8 เรื่อง

2. เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิต

ราล์ฟ ฮาร์เปอร์ (อ้างถึงใน Narasaj, B.) [31] อธิบายไว้ว่า การโยยหาอดีตเป็นเรื่องของประสบการณ์ สำหรับอดีตที่ไม่ได้ดำรงอยู่ในปัจจุบัน เป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างสมองกับใจ นั่นคือ สมองรู้ว่าสิ่งที่เรียกกลับมาใหม่นั้นไม่ใช่เรื่องจริง แต่ใจนั้นอยากหาความรู้สึกลบยาใจจากความรู้สึกที่ได้สัมผัสกับอดีต การโยยหาอดีตได้จัดการกับการรับรู้และอารมณ์ใหม่เพื่อสร้างความรู้สึกลบยาใจ อบอุ่นใจ และมั่นคงให้เกิดขึ้น การโยยหาอดีตจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตให้เตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์หรือสังคมที่แปลกแยกแตกต่าง

ผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการโยยหาอดีตเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิต เช่น บทความของ ัญญา สังขพันธานนท์ [3] เรื่อง มาตุคามสำนึกและการโยยหาอดีตในกวีนิพนธ์ของเรวตร์ พันธุ์พิพัฒน์ พูดถึงการแสดงถึงสำนึกในถิ่นที่และการโยยหาอดีต ที่ให้ความสมบูรณ์แบบของท้องทุ่งชนบทมากกว่าจะฉายให้เห็นความขาดพร่องและยากลำบากเพื่อหลีกเลี่ยงความจริงจากชีวิตที่ลุ่มเหลว โดยใช้ธรรมชาติแทนวิถีที่นำไปสู่อิสรภาพแห่งชีวิต นอกจากนี้ก็มีบทความของกระสินธุ์ อินสว่าง [20] เรื่อง การถวิลหาความรู้สึกในอดีตผ่านผลงานทัศนศิลป์ กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของปีเตอร์ ดอยจ์ บทความของ บุญทริก เขมาชีวะ [22] เรื่อง วัตถุพิพิภรณ์และการส่งเสริมสุขภาวะ: โครงการนำร่องเพื่อผู้สูงอายุ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ บทความของ กมลทิพย์ มะโน [24] เรื่อง ปรากฏการณ์โยยหาอดีตในภาพยนตร์เรื่อง แฟนฉัน และบทความของ อรทยา สารมาศ [25] เรื่อง ศิลปะเป็นพื้นฐานด้วยการเล่าเรื่องจากภาพเพื่อสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุ

ผลงานวิชาการของไทยที่มีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิต พบในบทความวิจัย จำนวน 3 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 6 เรื่อง และวิทยานิพนธ์ จำนวน 5 เรื่อง

3. เพื่อรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรม

กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันส่งผลให้เกิดการสั่นไหวทางวัฒนธรรม และเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเหล่านั้นไปอย่างรวดเร็ว สิริพร สมบูรณ์บุรณะ [4] กล่าวว่า “สิ่งที่ทำให้เกิดการเชื่อมต่อภาพของวัฒนธรรมต่าง ๆ ในสังคมและกาลเวลา คือ “มรดกทางวัฒนธรรม” (Cultural Heritage) ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถอธิบายความเชื่อมต่อระหว่างภาพในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตได้ โดยเฉพาะ ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และรากเหง้าของพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ” การรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้คนในชุมชนและสังคม เพราะจะก่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจในรากเหง้าของตนเองที่ผูกโยงกับชุมชน และนำมาซึ่งภาพของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยสิริพร สมบูรณ์บุรณะ [5] เขียนบทความเรื่อง กระบวนการรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตของชุมชนมอญ อำเภอ สามโคก จังหวัดปทุมธานี ชี้ให้เห็นการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่และมรดกทางวัฒนธรรมของภาคประชาชน จนทำให้เกิดการสนับสนุนจากทางภาครัฐขึ้น การเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชน นำไปสู่การเรียนรู้ ทำความเข้าใจ พื้นฟูรื้อฟื้นวัฒนธรรมมอญที่มีคุณค่า และประยุกต์มรดกวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันต่อไป

การศึกษาการโยยหาอดีตเพื่อรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรมผลงานวิชาการของไทย เช่น บทความของสันต์ สุวัจนราภินันท์ [33] เรื่อง ย้อนสำรวจ “ปรากฏการณ์ศาสตร์ในสถาปัตยกรรม” ทบทวนความ

เข้าใจในประเด็น “รากเหง้า-อัตลักษณ์” และ “หน่วยวิจัย” เชิงปรากฏการณ์ บทความของภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์ [40] เรื่อง ประวัติศาสตร์นิพนธ์ของการเรียกชื่อเมืองเขลางค์ เวียงละกอน และลำปาง บทความของมนรัตน์ ใจเอื้อ [53] เรื่อง รูปแบบการตลาดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม: ชุมชนบางหลวง ตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และบทความของอังกร หงษ์คนานุเคราะห์ [54] เรื่อง ความหมายของพื้นที่ เงื่อนไขของความทรงจำ : ความสัมพันธ์ ระหว่างความทรงจำกับการให้ความหมายของพื้นที่ บ้านห้วยกบ

การศึกษาการโยยหาอดีตในผลงานวิชาการของไทยที่มีจุดประสงค์เพื่อรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรม พบในบทความวิจัย จำนวน 6 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 6 เรื่อง

4. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยช่วงหลายปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดกระแสการท่องเที่ยวแบบใหม่ เพื่อตอบสนองวิถีชีวิตการใช้เวลาในวันหยุดของชนชั้นกลางที่ต้องการหลีกเลี่ยงความคึกคักของสภาพแวดล้อม ความจำเจของชีวิต ในลักษณะที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวแบบโยยหาอดีต” (Nostalgia Tourism) [14] ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่นำเอา “ความไม่คุ้นเคย” มาใช้ในแหล่งท่องเที่ยวโดยนำความไม่คุ้นเคยจากสิ่งที่ไม่เชื่อมต่อกับรากทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากอดีต และทำให้อดีตอันไกลโพ้นกลายเป็นสิ่งที่เจริญรุ่งเรืองที่ส่งทอดมาถึงปัจจุบัน ดังบทความของโคจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล [35] เรื่อง ตลาดย้อนยุคสามชุก: การเมืองเรื่องพื้นที่ และธุรกิจแห่งการโยยหาอดีต ศึกษาทวิวิการ “ทำให้พื้นที่กลายเป็นสินค้า” ของชุมชนสามชุก โดยอาศัยการจำลองพื้นที่ทางกายภาพ วัตถุข้าวของ และวิถีชีวิตของชาวตลาดสามชุกที่เคยเจริญรุ่งเรืองในอดีตมาไว้ในโลกปัจจุบัน เพื่อสร้างเป็นจุดขาย ดึงดูดนักท่องเที่ยวและใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ ต่อรอง ช่วงชิง และปกป้องรักษาพื้นที่ไม่ให้ถูกรื้อถอนโดยกรมธนารักษ์

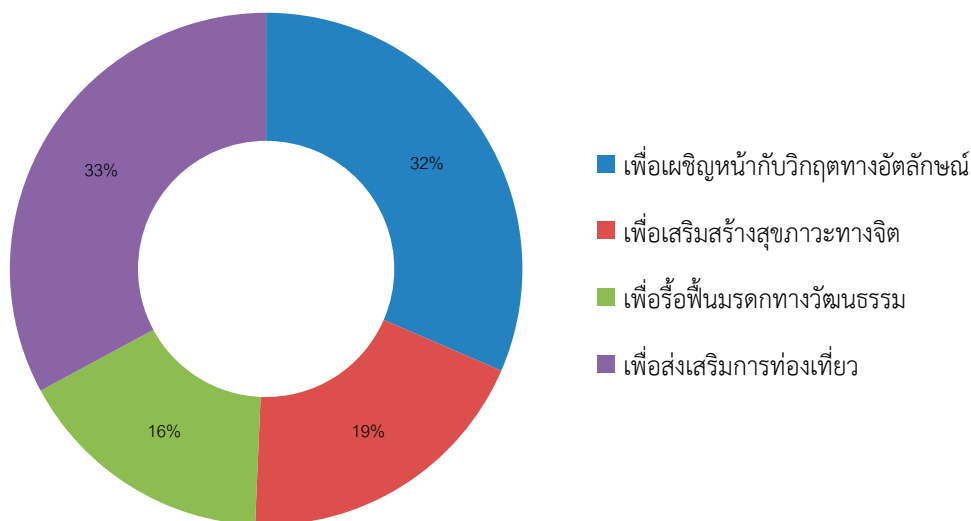
จากการสำรวจพบว่า มีผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการโยยหาอดีตเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น บทความของอดิสร ศรีเสาวนันธ์ [14] เรื่อง ตลาดน้ำขวัญเรียม: การศึกษาปรากฏการณ์ตลาดเพื่อการท่องเที่ยวผ่านแนวคิดเรื่องสถานที่ในบริบทสังคมร่วมสมัย วิทยานิพนธ์ของสหรัฐ พหลยุทธ์ [55] เรื่อง การท่องเที่ยวแบบโยยหาอดีตย่านบางลำพู บทความของดณัย ปรีชาเพิ่มประสิทธิ์ [56] เรื่อง โสฬสมหาเจดีย์กับการโยยหาอดีตอันรุ่งเรือง และบทความของพระครูปริยัติกิตติยาภรณ์ [57] เรื่อง การจัดการ “การครอบงำทางวัฒนธรรมแบบใหม่” ของตลาดต้องชม

ผลงานวิชาการของไทยที่มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พบในบทความวิจัย จำนวน 6 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 16 เรื่อง วิทยานิพนธ์ จำนวน 2 เรื่อง และรายงานการวิจัย จำนวน 1 เรื่อง

โดยภาพรวมจุดมุ่งหมายในการโยยหาอดีตผลงานวิชาการของไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อเผชิญหน้ากับวิกฤตอัตลักษณ์ เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิต และเพื่อรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรม ตามลำดับ

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการโยยหาอดีตว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับตลาดน้ำ หรือการสร้างอดีตให้แก่สถานที่เพื่อสร้างมูลค่าและดึงดูดทางการท่องเที่ยว เช่น บทความเรื่อง เรื่องเล่าพื้นบ้านกับการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยวท้องถิ่นภาคกลาง: มิติความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์โยยหาอดีตกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ของ อภิลักษณ์ เกษมผลกุล [14] เรื่อง ตะกั่วป่าเมืองเก่าที่มีชีวิต: การนำสถาปัตยกรรมโบราณและกิจกรรมรื้อฟื้นเมืองน่ายุ่ มาประกอบสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น พัฒนาสู่

การท่องเที่ยวแบบไฮทาดิต ของ สกวรัตน์ บุญวรรณ [58] และอื่น ๆ อีก จำนวน 25 เรื่อง การศึกษาในลักษณะนี้ มักเป็นการศึกษาที่ยึดโยงกับสังคมเก่า กล่าวคือ เป็นการนำเอาเรื่องราว หรือวิถีชีวิตในอดีตมาแปลงสภาพให้กลายเป็นสินค้า มีแนวคิดไฮทาดิตเป็นแนวทางหลัก โดยให้ผลการศึกษาในลักษณะนี้มีทิศทางใกล้เคียงกันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้การศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรมยังคงมีอยู่น้อยมาก พบเพียง 13 เรื่อง แต่มีระยะเวลา ถึง 17 ปี ซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนวรรณกรรมที่ปรากฏออกมาในแต่ละปีก็นับได้ว่า ยังน้อยอยู่ ซึ่งคาดว่า น่าจะมีวรรณกรรมอีกจำนวนหนึ่งที่สอดคล้องกับการไฮทาดิตแต่ยังไม่ได้ถูกนำมาศึกษา จึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่น่าสนใจ

แผนภูมิที่ 2 จุดมุ่งหมายของการไฮทาดิตในงานวิชาการของไทย

สรุปและการอภิปรายผล

การศึกษาวิธีวิทยาการศึกษาการไฮทาดิตในผลงานวิชาการของไทย ช่วง พ.ศ. 2546–2563 สามารถแบ่งการได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วง พ.ศ. 2546–2556 และช่วงที่สอง คือ พ.ศ. 2557–2563 โดยพบผลงานวิชาการทั้ง 2 ช่วงจำนวน 74 เรื่อง ประกอบด้วยบทความวิจัย 17 เรื่อง บทความวิชาการ 41 เรื่อง วิทยานิพนธ์ 15 เรื่อง และรายงานการวิจัย 1 เรื่อง โดยแบ่งตามลักษณะของการไฮทาดิตในงานวิชาการออกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ 1. การไฮทาดิตวิถีชีวิตชนบทไทย จำนวน 28 เรื่อง 2. การไฮทาดิตความรู้สึกวัยเยาว์ จำนวน 11 เรื่อง 3. การไฮทาดิตความรุ่งเรืองในอดีต จำนวน 22 เรื่อง และ 4. การไฮทาดิตสังคมที่พลัดพราก จำนวน 13 เรื่อง โดยแบ่งตามจุดมุ่งหมายของการไฮทาดิตได้เป็น 4 ประเด็น ดังนี้ 1. เพื่อเผชิญหน้ากับวิกฤตทางอัตลักษณ์ จำนวน 23 เรื่อง 2. เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิต จำนวน 14 เรื่อง 3. เพื่อรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรม จำนวน 12 เรื่อง และ 4. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จำนวน 24 เรื่อง

มีข้อสังเกตว่า ช่วงทศวรรษแรก (พ.ศ. 2546–2556) ผลงานวิชาการของไทยที่เกี่ยวกับการไฮทาดิต ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก พบเพียง 27 เรื่อง การศึกษาส่วนใหญ่มุ่งไฮทาดิตความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ในช่วงทศวรรษหลัง (พ.ศ. 2557–2563) ทฤษฎีไฮทาดิตจึงเป็นที่รู้จักแพร่หลายขึ้น ทำให้มีการศึกษาในหลากหลายด้านมากขึ้น ซึ่งพบผลงานวิชาการของไทยถึง 47 เรื่อง การศึกษาการไฮทาดิตในช่วงนี้มุ่งไปที่

การโยยหาวิถีชนบทเป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของคนในสังคมที่มีต่อการโยยหาอดีตที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ การที่ผู้คนในสังคมโยยหาความเจริญรุ่งเรืองในอดีต เพราะพวกเขามองว่าสังคมปัจจุบันนั้นเสื่อมถอยลง ความเจริญ ความดีงามที่เคยมีนั้นแทบหาไม่ได้ในสังคมปัจจุบัน ต่อมาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมเริ่มมีมากขึ้นทำให้มุมมองหรือโลกทัศน์ของพวกเขาเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง สังคมที่เต็มไปด้วยความวุ่นวาย การแก่งแย่งชิงดี และแห่งแห่งซึ่งน้ำใจ นำมาซึ่งการโยยหาวิถีชนบทไทย ที่เต็มไปด้วยความสงบ งาม และเปี่ยมด้วยน้ำใสใจจริงอย่างชัดเจน

การโยยหาอดีตที่ปรากฏในผลงานวิชาการของไทยในรอบสองทศวรรษนี้ ประเด็นการโยยหาความรุ่งเรืองในอดีตยังคงได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง โดยการโยยหาวิถีชีวิตชนบทไทยได้รับความนิยมมากขึ้น กระนั้นการโยยหาความรู้สึกลึกซึ้ง และการโยยหาสังคมที่พลัดพรากก็ยังปรากฏอยู่เป็นระยะ ส่วนในด้านจุดมุ่งหมายนั้นพบว่า ยังคงเน้นไปที่การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการเผชิญหน้ากับวิกฤตทางอัตลักษณ์เป็นหลัก ชวนให้ตั้งข้อสังเกตว่าในโลกปัจจุบันที่มนุษย์แสวงหาชีวิตในโลกเสมือนจริง ทิศทางของการโยยหาอดีตหลังจากนี้จะดำเนินไปทิศทางใด ลักษณะและจุดมุ่งหมายใดจะเพิ่มขึ้นหรือหายไป สังคมคู่ขนานระหว่างชนบท-เมือง จะยังคงมีอิทธิพลอยู่หรือไม่ และความทรงจำร่วมของสังคมที่ไม่ปะติดปะต่อตามแนวทางของสังคมหลังสมัยใหม่จะส่งผลต่อการศึกษาปรากฏการณ์โยยหาอดีตของนักวิชาการอย่างไร

References

- [1] Pattarakulvanit, C. (2003). *Footnote cultural*. (2nd Ed.). Bangkok: Matichon. (In Thai)
- [2] Kitiarsa, P. (2003). *Anthropology and nostalgia in contemporary society*. Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (In Thai)
- [3] Sangkapanthanon, T. (2015). Sense of place and nostalgia of motherland in the poetry of Rewat Panpipat. *Humanities Journal*. 22(2), 64-89. (In Thai)
- [4] Pocapanishwong, A. (2003). *Urban habitability revitalization: Nostalgia and the construction of social space for middle class*. Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (In Thai)
- [5] Somboonboorana, S. (2003). *The restoration of the cultural heritage for Mon life community Amphur Sam Khok Pathum Thani Province*. Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (In Thai)
- [6] Inploy, O. (2008). *Nostalgia in Rewat Panpipat's literary works*. Master of Art. Bangkok: Srinakharinwirot University. (In Thai)
- [7] Wilailoy, J & Nedpogaeo, A. (2016). The transformation of meanings of ghosts in Thai soap operas. *Journal of Communication Arts*. 34(2), 48-67. (In Thai)
- [8] Ratjaroenkhajorn, S. (2003). *Coffeehouse: Meaning in Thai cultural sphere of Thai consumerism*. Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (In Thai)

- [9] Jindawong, K. (2008). *Analysis of narrative structure in the films of Apichatpong Weerasethakul*. Master of Arts. Chiang Mai: Chiang Mai University. (In Thai)
- [10] Songsiri, K. (2010). *A construction of "Nostalgia" in the TV variety show "Talad Sod Sanam Pao"*. Master of Arts, Bangkok: Thammasat University. (In Thai)
- [11] Mahamadsolaeh, M. (2010). Nostalgic museums: A case study of house of museums. *Damrong Journal*. 9(2), 69–79. (In Thai)
- [12] Santawee, K. (2012). *The social construction strategies of Nostalgia phenomenon in tourism communication of conservative community*. Research papers in College of Social Communication Innovation. Srinakharinwirot University. (In Thai)
- [13] Watanasawad, K. (2013). Tourist' opinions and behaviour toward authenticity in Nostalgia tourism: A case study of 100-year-old Samchuk Market Community Suphanburi Province. *Damrong Journal*. 12(1), 110–132. (In Thai)
- [14] Kasempholkoon, A. (2013). Local narratives and the making of the value additions for local products: Relationship between Nostalgic phenomena and creative economy. *Journal of Letters*. 42(2), 103–132. (In Thai)
- [15] Khamyod S. (2014). Representations of Buddhist monks in Mala Khamchan's short stories. *Journal of Liberal Arts, Maejo University*. 2(1), 72–90. (In Thai)
- [16] Srisaowanunt, A. (2014). Kwan-Riam Floating Market: The study of market for tourism in sense of place concept on contemporary society context. *NAJUA: Architecture, Design and Built Environment*. 27(1), 241–258. (In Thai)
- [17] Lerdniyomchon, S. (2010). Moment in memory. (Abstract). *Journal of The Faculty of Architecture King Monkut's Institute of Technology Ladkrabang*. 11(12), 64–65. (In Thai)
- [18] Pragatwutisarn, C. (2011). Love is homesickness : Nostalgia and the Fetishisation of the female body in Mae Bia. *Journal of Social Sciences*. 23(1), 111–155. (In Thai)
- [19] Chalosantisakul, V (2012). *The study and creation in context of child imagination and nostalgia*. Master of Fine Arts, Bangkok : Srinakharinwirot University. (In Thai)
- [20] Inswang, K. (2016). Nostalgia in visual art: A study of Nostalgic painter - Peter Doig. *Journal of Fine Art*. 7(1), 1–61. (In Thai)
- [21] Rusemveengchai, A. (2018). Construction of young adults' lifestyle in film: A case study of the Flim Heart Attack. (Abstract). *Journal of Journalism*. 11(3), 102–103. (In Thai)
- [22] Khemacheva, B. (2019). Museum objects and wellbeing: A pilot project for older adults at Thammasat Museum of Anthropology. *Journal of Sociology and Anthropology*. 38(1), 85–104. (In Thai)

- [23] Suwanpakdee, P. (2019). The potential of ready-made and found object on individual and collective memory in a case study works of Joseph Beuys and Marina Abramovic. *Veridian E-Journal*. 12(6), 2076–2091. (In Thai)
- [24] Mano, K. (2019). Nostalgia as appeared in the movie - Fan Chan (My Girl). *The 10th Hatyai National and International Conference*. 72 – 82. July 12 – 13, 2019, Hatyai University, Hatyai, Songkhla. Songkhla : Hatyai University. (In Thai)
- [25] Saramart, O. (2020). Arts-based learning by visual narrative to improve elderly people's well-being. *Journal of Community Development and Life Quality*. 8(1), 1–15. (In Thai)
- [26] Lekngam, S. (2011). The Culture of retrospect in the postmodern Thai television. *Executive Journal*. 31(2), 254-257. (In Thai)
- [27] Yanyongkasemsuk, R. (2012). Nostalgia: Ancient in modern society. *Journal of Politics Adminstration and Law*. 4(2), 59–88. (In Thai)
- [28] Vespada, Y. (2003). *Knowledge discourse on reconstructing the local culture*. Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (In Thai)
- [29] Lekngam, S. (2009). *A social construction of nostalgia in “Wan Warn Yang Wan Yoo” Program*. Master of Arts, Bangkok : Chulalongkorn University. (In Thai)
- [30] Punjinda, P. (2009). Analysis of Nostalgical Phenomena in Thai contemporary period films. Master of Arts, Chiang Mai : Chiang Mai University. (In Thai)
- [31] Narasaj, B. (2010). Memory in heritage studies: A primary survey. *Journal of Mekhong Societies*. 6(2), 27–48. (In Thai)
- [32] Pumma, N. (2012). Nostalgia in Thai Tourism Industry. *Mekong-Salween Civillization Studies Journal*. 3(special), 47–57. (In Thai)
- [33] Suwatcharapinun, P. (2012). Re-engaging “phenomenology in architecture” rethinking the use of “root-identity” and “units of analysis”. *NAJUA: Architecture, Design and Built Environment*. 9, 265–278. (In Thai)
- [34] Wannawet, N. (2013). “Naay Nai” and problems of narrative truth and medium of the past. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*. 19(2), 247–255. (In Thai)
- [35] Kamonsakdavikul, S. (2013). Samchuk, The retromarket: The politics of space and the business of nostalgia. *Institute of Culture and Arts Journal*. 14(2), 67–76. (In Thai)
- [36] Nilaphatama, S. (2013). Look at the southern border provinces by music (3). *Rusamilae Journal*. 34(2), 77–81. (In Thai)
- [37] Wachanasara, K. (2003). *The Center Point and “preteen”: formation of preteen culture*. Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization). (In Thai)

- [38] Thitaviriya, P. (2005). *Japanese children's literature and the Second World War*. Master of Arts, Bangkok : Chulalongkorn University. (In Thai)
- [39] Wongchanta, W. (2013). *Constructing "Laoness" in contemporary thai literature works and films*. Master of Arts, Bangkok : Chulalongkorn University. (In Thai)
- [40] Potjanalawan, P. (2013). Historiography of naming "Lampang" through historical documents. *Humanities and Social Sciences Review*. 1(1), 53–80. (In Thai)
- [41] Saei, A. (2015). The string of peace : Functions of song in the violent situation in the southern Border Provinces. *Rusamilae Journal*. 36(4), 6–27. (In Thai)
- [42] Saibua, P. (2016). *Japan haunts: Identity crisis, loss and Nostalgia in contemporary Japanese horror narratives*. Master of Arts, Bangkok : Chulalongkorn University. (In Thai)
- [43] Paruchakul, W. (2016). "The lost house of love" poetry about local history and the southern border provinces in the violent situation. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*. 22(3), 205-213. (In Thai)
- [44] Prapetch, I. (2018). From nostalgia to anger: Symptomatic reading social in Thai films after Tom Yum Kung Crisis (1997-2003). *The Thammasat Journal of History*. 5(2), 171–219. (In Thai)
- [45] Phasomsup, P. (2018). Paradoxical ideology and dehumanization in a traumatic narrative: Escape from camp 14. *Humanities Journal*. 25(2), 143–178. (In Thai)
- [46] Meyer, M. (2018). Muzium Negara of Malaysia: Museum and multiculturalism in the context of plural society and transnational labour mobility in ASEAN. *Journal of Language and Culture*. 37(1), 23–41. (In Thai)
- [47] Sopapol, W. (2019). Cross-Country merit : New identity and negotiation of Burmese migrant workers in Khon Kaen Province. *Suratthani Rajabhat Journal*. 6(1), 95–110. (In Thai)
- [48] Khamwan, S. (2019). Hồ Chí Minh and the long-distance nationalism consciousness in Kiều Bào Communities, Nakhon Phanom Province. *Journal of Humanities and Social Sciences Nakhon Phanom University*. 9(3), 122–130. (In Thai)
- [49] Sengthong, P. (2015). From nostalgia to seeking gods in small things: A decade of change of Thai poetry by studying from the poerty of the 7 Book Awards (2004 - 2014). *Journal of Social Science and Humanities Research Asia*. 21(3), 47–85. (In Thai)
- [50] Yanyongkasemsuk, R. (2014). Globalization, localism and nostalgia. *Journal of Political Economy*. 2(2), 1–15. (In Thai)
- [51] Jantana, P. (2018). *Lanna wedding ceremony : The reflection of cultural identity*. Master of Arts. Nakhon Pathom : Mahidol University. (In Thai)
- [52] Jirabovornwisut, S. (2019). The imagination of Golden Period in Krung Sri Ayutthaya Era in television Drama 'Buppesannivas'. *Siam Communication Review*. 18(24), 7–20. (In Thai)

- [53] Jaiuea, M. (2016). Marketing model for cultural heritage tourism development in Bangluang Community, Bangluang Sub-district, Banglen District, Nakhonpathom Province. *Sripatum Chonburi Journal*. 12(3). 12–24. (In Thai)
- [54] Hongkananukraw, A. (2017). Meaning of space, condition of memory : Relation between memory and meaning of space at Baan Huai Kop. *Journal of Social Sciences and Humanities*. 43(2), 155–186. (In Thai)
- [55] Paholyut, S. (2018). *Nostalgia in architecture : Banglamphu Tourist Center*. Bachelor of Architecture. Bangkok : Sripatum University. (In Thai)
- [56] Preechapremprasit, D. (2019). Solasamahacetiyas and the nostalgic look back to the flourish. *Manutsat Paritat : Journal of Humanities*. 41(1), 104–114. (In Thai)
- [57] Phrakhrui Pariyatkittayaphon. (2019). Management of “the new cultural dominance” of Tong Chom Market. *Phimoldhamma Research Institute Journal*. 6(2), 105–115. (In Thai)
- [58] Boonwanno, S. (2017). Living Old Town Takuapa: Ancient architectures and the retro way of life that make up the local identity for nostalgia tourism. *Journal of Humanity and Social Science Ubon Ratchathani University*. 8(1), 255–285. (In Thai)

แนวคิดเชิงระบบสู่การบริหารธุรกิจยุคใหม่ Systems Approach to Modern Business Administration

ชัยวัฒน์ ไบไม^{1*}
Chaiwat Baimai^{1*}

¹ ผศ., คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

¹ Asst. Prof., Business Administration, Maejo University, Chiang Mai, 50290, Thailand

* Corresponding author : E-mail address : cbaimai@gmail.com

(Received: May 14, 2020; Revised: July 24, 2020; Accepted: August 21, 2020)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายแนวทางการบริหารธุรกิจยุคใหม่ให้ครอบคลุมมิติต่าง ๆ อย่างครบถ้วนด้วยแนวคิดเชิงระบบ การบริหารธุรกิจเป็นสาขาวิชาหนึ่งในสายสังคมศาสตร์ โดยการศึกษา มักใช้ตัวแปรที่มีความเป็นนามธรรมสูงและยากต่อการทำความเข้าใจ เพื่อลดข้อจำกัดดังกล่าว บทความนี้ได้เพิ่มความชัดเจนมากขึ้นโดยใช้ตัวแปรที่วัดค่าได้และใช้สมการทางคณิตศาสตร์ช่วยในการอธิบาย เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม จากการวิเคราะห์ด้วยแนวคิดเชิงระบบพบว่า การบริหารธุรกิจมีองค์ประกอบหลัก 6 ตัว คือ บุคลากร ผู้จัดการปัจจัยผลิต สถาบันการเงิน องค์กร ลูกค้าและรัฐบาล โดยทุกองค์ประกอบมีความเชื่อมโยงกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น การบริหารธุรกิจให้มีประสิทธิภาพจึงต้องเข้าใจระบบโดยรวม ในขณะที่ทุกองค์ประกอบย่อยทำงานร่วมกันและมีผลกระทบต่อกันอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาการบริหารธุรกิจเสมือนระบบหนึ่งจะพบว่า มีตัวแปรนามธรรมหลายตัวที่ยากต่อการประเมิน เช่น ทุนมนุษย์ ไซ่อุปทาน ตราสินค้าและการคอร์รัปชัน เมื่อพิจารณาทั้งตัวแปรที่วัดค่าได้และตัวแปรนามธรรมร่วมกันจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยเพิ่มคุณค่าสูงสุดให้กับองค์กรได้

คำสำคัญ: การบริหารธุรกิจยุคใหม่ แนวคิดเชิงระบบ คุณค่าสูงสุดขององค์กร

Abstract

Using Systems Approach, this article aims to provide a guideline that helps explain all aspects of modern business administration. Business administration is a field of study in social sciences that mostly investigates conceptual variables which are intangible ideal. In order to eliminate this limitation, the presentation in this article includes much clarification by using measurable variables and mathematical equations to make the understanding of these abstract conceptions more concrete. Based on the systems approach, business administration consists of six key components: employees, suppliers, financiers, firms, customers, and governments linking together as a system seeking the same target. Thus, those who deal with business administration have to understand the system as a whole while all of the components continually interact. However, business administration contains several conceptual variables such as human capital, supply chain, branding, and corruption. Firms' value can be increased by considering both tangible and intangible variables as a system.

Keywords: Modern Business Administration, Systems Approach, Maximizing Firm's Value

บทนำ

วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science) เป็นองค์ความรู้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์เป็นการศึกษาที่เป็นรูปธรรม เช่น การคำนวณรัศมีโคจรของดวงดาวในระบบสุริยะจักรวาล จนนำไปสู่การปฏิวัติความเข้าใจเกี่ยวกับเอกภพของ Nicolaus Copernicus ว่าดวง

อาทิตยเป็นศูนย์กลางของจักรวาล มิใช่โลกอย่างที่ผู้คนเคยเชื่อกัน หรือการวัดคุณลักษณะของวัตถุใด ๆ ที่ทำให้เกิดการค้นพบหลักความสมมูล (Equivalence Principle) ของ Galileo Galilei ที่อธิบายให้เห็นว่า ความเร่งของสรรพสิ่งเกิดจากการมีแรงมากระทำ และมวลซึ่งขึ้นกับน้ำหนักของวัตถุมีค่าไม่แตกต่างจากมวลที่ถูกเร่งโดยแรง เป็นต้น จะเห็นได้ว่า กระบวนการคิดแบบวิทยาศาสตร์ตั้งอยู่บนหลักของความเป็นเหตุเป็นผล วัดค่าที่ศึกษาออกมาเป็นตัวเลขได้แน่นอน สามารถทดลองได้โดยตรงอย่างเป็นระบบโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ตัวแปรต่าง ๆ สามารถนำมาเขียนเป็นสมการทางคณิตศาสตร์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผลได้ องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์จึงมีความเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) มีความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ซึ่งเมื่อเทียบกับศาสตร์ด้านอื่นแล้วถือว่า ก้าวหน้าและเป็นที่ยอมรับมากกว่า [1]

การบริหารธุรกิจพัฒนามาจากพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ที่มีวิวัฒนาการมายาวนานและใกล้เคียงกับวิทยาศาสตร์ ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่สามารถพิสูจน์ได้ว่า เป็นจริง ไม่ขึ้นกับการรับรู้ของแต่ละบุคคล หรือสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เช่น เมื่อความต้องการมีมาก แต่สินค้ามีน้อย ราคาสินค้าจะปรับตัวสูงขึ้น แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์หลายอย่างได้พัฒนาไปเป็นศาสตร์ด้านการบริหารธุรกิจ เช่น เศรษฐศาสตร์องค์กร อุตสาหกรรม (Industrial Economics, Industrial Organization) ที่ต่อยอดไปสู่แนวคิดในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการบริหารธุรกิจเป็นการศึกษาเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ ตัวแปรที่ใช้ส่วนใหญ่จึงมีความเป็นนามธรรม [2] ตั้งแต่ระดับนามธรรมต่ำที่คนทั่วไปรับรู้ได้ตรงกัน (Concepts) เช่น เพศ เชื้อชาติหรืออาชีพ ไปจนถึงระดับนามธรรมสูง (Constructs) ที่ความหมายอาจเปลี่ยนไปตามบริบทที่ศึกษา เช่น ความพึงพอใจ ทัศนคติหรือภาวะผู้นำ เป็นต้น ตัวแปรเหล่านี้มักเป็นสิ่งที่รับรู้จากความรู้สึกหรือตรรกะ และเป็นภาพในจินตนาการที่ไม่สามารถจับต้องได้ การศึกษาหรืองานวิจัยทางการบริหารธุรกิจจึงมักอ้างอิงความคิดเห็นของบุคคลเป็นหลัก คำตอบที่ได้จึงมักไม่มีถูกผิดหรือเป็นอัตนัย (Subjectivity) [3] นอกจากนี้ การบริหารธุรกิจเป็นศาสตร์ที่มีพลวัตสูง เนื่องจากสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากกระแสโลกาภิวัตน์ที่คนหรือหน่วยธุรกิจมีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น การทำความเข้าใจธุรกิจยุคใหม่ที่มีความเชื่อมโยงจึงควรมองสิ่งที่เกิดขึ้นในแบบเป็นองค์รวม (Holistic) โดยที่ทุกองค์ประกอบย่อยมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันเสมือนระบบหนึ่ง การพิจารณาแบบองค์รวมเป็นการสังเคราะห์ (Synthesis) และถือเป็นแก่นสารหลักของการพิจารณาในเชิงระบบ

วัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อนำเสนอแนวคิดของการบริหารธุรกิจเชิงระบบ การมองธุรกิจอย่างเป็นระบบจะช่วยให้นักศึกษาและผู้ประกอบการเข้าใจการบริหารธุรกิจยุคใหม่ในมิติต่าง ๆ อย่างครบถ้วน อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมศาสตร์มักใช้วิธีพรรณนาที่มีลักษณะเป็นนามธรรมสูงและมองเห็นภาพได้ยาก ผู้เขียนจึงลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้นโดยการแทนค่าสิ่งที่ศึกษาด้วยตัวแปรที่สามารถวัดค่าและแสดงผลออกมาในรูปสมการทางคณิตศาสตร์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกตัว แนวทางดังกล่าวเป็นการยกระดับจากการถ่ายทอดลักษณะที่เป็นนามธรรมให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น บทความนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจการบริหารธุรกิจยุคใหม่สำหรับผู้มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และเป็นการเสริมแนวคิดในการบริหารธุรกิจด้วยมุมมองที่แตกต่างออกไปสำหรับผู้ที่เคยศึกษาด้านการบริหารธุรกิจมาแล้ว

ความหมายและคุณลักษณะของระบบ

โดยทั่วไประบบจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ระบบปิดที่องค์ประกอบในระบบไม่เชื่อมโยงกับภายนอก และระบบเปิดที่ปัจจัยภายนอกส่งผลกระทบต่อระบบ นักวิชาการได้กำหนดนิยามของระบบไว้ในหลายแง่มุม เช่น Alton Kindred [4] ระบุว่า ระบบ หมายถึง การรวมตัวของหลายสิ่งเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยแต่ละสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์กันและมีผลกระทบต่อกันเพื่อผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง ประชุม รอดประเสริฐ [5] ให้รายละเอียดของระบบไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกันโดยมีส่วนหนึ่งเป็นศูนย์กลางของระบบ ในทัศนะของผู้เขียน ระบบเป็นกลุ่มขององค์ประกอบที่ทำงานร่วมกันเพื่อจุดประสงค์เดียวกัน หรือเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมต่อกันเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น เบื้องต้นก่อนจะวิเคราะห์ระบบหนึ่ง ผู้ศึกษาควรทำความเข้าใจก่อนว่าระบบนั้นมีส่วนประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง และองค์ประกอบเหล่านั้นเชื่อมโยงกันเป็นระบบขึ้นได้ในลักษณะใด โดยแต่ละองค์ประกอบย่อยในระบบถือเป็นจุดตำแหน่ง (Node) ที่สัมพันธ์กับจุดตำแหน่งอื่น นอกจากนี้ ระบบที่ดีต้องทำให้จุดตำแหน่งทุกตัวสัมพันธ์กันอย่างมีเสถียรภาพ (Stability) [6] กล่าวคือ เมื่อปล่อยระบบไว้โดยลำพัง ระบบจะต้องดำเนินต่อไปได้ด้วยตัวของมันเอง โดยที่ความเสถียรจะเกิดขึ้นเมื่อมีกระบวนการป้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของทุกองค์ประกอบในระบบให้เข้าสู่ภาวะปกติ หากผู้ศึกษาสามารถแยกแยะรายละเอียดขององค์ประกอบย่อยออกจากภาพใหญ่ จะทำให้สามารถมองสิ่งต่าง ๆ ที่ซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

องค์ประกอบของระบบการบริหารธุรกิจ

การบริหารธุรกิจมีองค์ประกอบหลายตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งสิ่งที่จับต้องได้ (Tangibility) เช่น คน เงินทุน เครื่องจักร และสิ่งที่จับต้องไม่ได้ (Intangibility) เช่น กลยุทธ์ นโยบายหรือกระบวนการทำงานภายในองค์กร เป็นต้น โดยองค์ประกอบทุกตัวมีความสัมพันธ์กับระบบที่ฝังตัวอยู่เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ เมื่อระบบมีองค์ประกอบหลายตัว จึงเป็นการยากที่จะนำทุกองค์ประกอบมาพิจารณา ดังนั้น เนื้อหาบทความนี้จึงมุ่งศึกษาเฉพาะองค์ประกอบสำคัญที่เชื่อมโยงกันเข้าเป็นระบบของการบริหารธุรกิจเท่านั้น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า สมพงษ์ เกษมสิน [7] ได้กำหนดนิยามของการบริหารธุรกิจว่าเป็น “การใช้ศาสตร์และศิลป์เพื่อนำ **ทรัพยากร** มาบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ” หรือในแง่มุมที่คล้ายคลึงกัน สมยศ นาวิกการ [8] ได้ให้ความหมายว่าคือ “การนำทรัพยากรต่าง ๆ มาบริหารจัดการ เพื่อความสำเร็จใน **เป้าหมาย** ขององค์กรที่กำหนดไว้” ส่วนมุมมองของ ธนวุฒิ พิมพิท [9] ต่อการบริหารธุรกิจ คือ “**กิจกรรม** ที่ดำเนินการผลิตสินค้าหรือบริการ โดยบุคคลหรือองค์กร เพื่อแสวงหาผลกำไรเป็นหลัก” จากวรรณกรรมที่กล่าวมาจึงสามารถสรุปความหมายในทรรศนะของผู้เขียนได้ว่า การบริหารธุรกิจหมายถึง “การใช้ทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้”

จากนิยามที่กำหนดขึ้นจะพบว่า คำสำคัญคำแรกของการบริหารธุรกิจ ได้แก่ ทรัพยากรภายในองค์กร ดังนั้น องค์ประกอบแรกที่จะนำมาพิจารณาในระบบ คือ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใส่เข้าไปในระบบเพื่อให้เกิดเป็นธุรกิจขึ้น อย่างไรก็ตาม คำว่าทรัพยากรมองได้ในหลายมิติ หากยึดตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ ทรัพยากรจะหมายถึง ปัจจัยการผลิต (Factors of Production) 4 ด้าน คือ ที่ดิน หุ่น แรงงานและผู้ประกอบการ ส่วนในบริบททางการบริหารธุรกิจมักมองในมิติของ ทรัพยากรทางการจัดการ (Management Resources) 4 ตัว

คือ คน เงินทุน วัตถุดิบและการจัดการ [10] อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่า มุมมองทั้งสองมีจุดร่วมที่เหมือนกัน คือ จะต้องมียุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเป็นเจ้าของหรือผู้ประกอบการในกรณีของกิจการทั่วไป หรือเป็นคณะกรรมการบริหารหากเป็นบริษัทมหาชน ดังนั้น ทรัพยากรหลักที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้ระบบธุรกิจเกิดขึ้นและดำเนินต่อไป คือ “บุคลากร”

คำสำคัญคำที่สอง ได้แก่ กิจกรรมที่ประกอบกันเป็นระบบธุรกิจ ในแง่มุมนี้ สุมณ มาลาสิทธิ์ [11] ได้เสนอว่า โดยทั่วไปธุรกิจประกอบด้วยกิจกรรมหลักที่สำคัญ 3 ด้าน คือ (1) กิจกรรมด้านการบัญชีและการเงิน (2) กิจกรรมด้านการผลิต และ (3) กิจกรรมด้านการตลาด โดยที่แต่ละกิจกรรมมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ดังนี้

การบัญชี² เป็นการจดบันทึก การจำแนกให้เป็นหมวดหมู่ การสรุปผลในรูปตัวเงิน และรายการเกี่ยวข้องกับข้อมูลทางการเงิน รวมไปถึง การแปลความหมายของผลการปฏิบัติทั้งหมดที่กล่าวมา [12] การบัญชีจึงเป็นการบันทึกข้อมูลทางการเงินเพื่อประโยชน์ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานภายในองค์กร นอกจากนี้ ข้อมูลดังกล่าวยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะ การนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการจัดเก็บภาษีของ “รัฐบาล”

การเงิน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดหาเงินทุนหรือแหล่งที่มาของเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานขององค์กร [14] โดยทั่วไปองค์กรสามารถจัดหาแหล่งที่มาของเงินทุนได้จาก 2 ช่องทาง คือ (1) แหล่งเงินทุนภายในองค์กร ได้แก่ กำไรสะสม ของเจ้าของหรือทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้น และ (2) แหล่งเงินทุนจากภายนอกองค์กร เช่น การก่อหนี้³ (Debt) หรือแหล่งเงินทุนที่มาจากความเป็นเจ้าของกิจการ (Equity) อย่างไรก็ตาม ในบทความนี้จะเน้นไปที่การจัดหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกเป็นหลัก โดยเฉพาะ เงินทุนที่ได้จากการก่อหนี้หรือการกู้ยืมจาก “สถาบันการเงิน” เนื่องจากเป็นแหล่งทุนมาตรฐานที่ธุรกิจทั่วไปมักใช้ในการเริ่มต้นกิจการเมื่อธุรกิจขยายตัวขึ้นจึงอาจหาแหล่งทุนจากช่องทางอื่น เช่น จากกำไรสะสม หรือการออกหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ

การผลิต เป็นการบริหารกิจกรรมในองค์กรเพื่อแปรสภาพปัจจัยนำเข้าให้ออกมาเป็นผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล [15] โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผน หรือการจัดการทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาวัตถุดิบและทรัพยากรต่าง ๆ ผ่านการแปรรูปวัตถุดิบ จนแปรสภาพออกมาเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ การผลิตจึงเป็นการบูรณาการทุกกิจกรรม ทั้งภายในองค์กรและการเชื่อมโยงกับภายนอกองค์กร โดยเฉพาะการประสานงานร่วมกับ “ผู้จัดหาปัจจัยผลิต” (Suppliers)

การตลาด เป็นกิจกรรมที่ทำให้สินค้าและบริการผ่านจากผู้ผลิตไปยัง “ลูกค้า” เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ [16] องค์กรที่มุ่งเน้นตลาด (Market Orientation) จะมุ่งมั่น

² การบัญชีและการเงินล้วนเกี่ยวข้องกับตัวเลขซึ่งอาจดูมีความใกล้เคียงกันมาก อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างศาสตร์ทั้งสองสาขา คือ การบัญชีเป็นการบันทึกในสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วหรือธุรกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ของบริษัท การบัญชีจึงเสมือนเป็นการศึกษาข้อมูลที่ผ่านมาในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนการเงินนั้นเป็นการวิเคราะห์ตัวเลขที่อยู่บนเงื่อนไขของการพยากรณ์หรือการประเมินความเป็นไปได้ของสิ่งที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น ซึ่งมักเป็นการศึกษาและคาดการณ์สิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตาม ข้อมูลทั้งทางการบัญชีและรายงานทางการเงิน ต่างเป็นสิ่งสำคัญในการสะท้อนถึงคุณภาพขององค์กร [13]

³ การก่อหนี้มีความหมายได้ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ตามทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory) กล่าวคือ วิธีการก่อหนี้เป็นการส่งสัญญาณถึงความน่าเชื่อถือของกิจการ เช่น หากบริษัทก่อหนี้ด้วยการระดมทุน อาจเป็นการส่งสัญญาณให้เห็นถึงความมั่นใจในการเติบโตของกิจการในอนาคต เพราะหนี้ประเภทนี้เป็นต้นทุนที่ต้องจ่ายแน่นอน แต่หากบริษัทเลือกก่อหนี้ด้วยการเพิ่มหุ้นสามัญ อาจเป็นการดึงนักลงทุนรายใหม่เข้ามารับผลขาดทุนที่คาดการณ์ไว้ในอนาคต [22] ดังนั้น การประเมินผลการดำเนินงานของกิจการจึงควรพิจารณาโครงสร้างเงินทุน ควบคู่ไปกับหนี้สินของกิจการด้วย

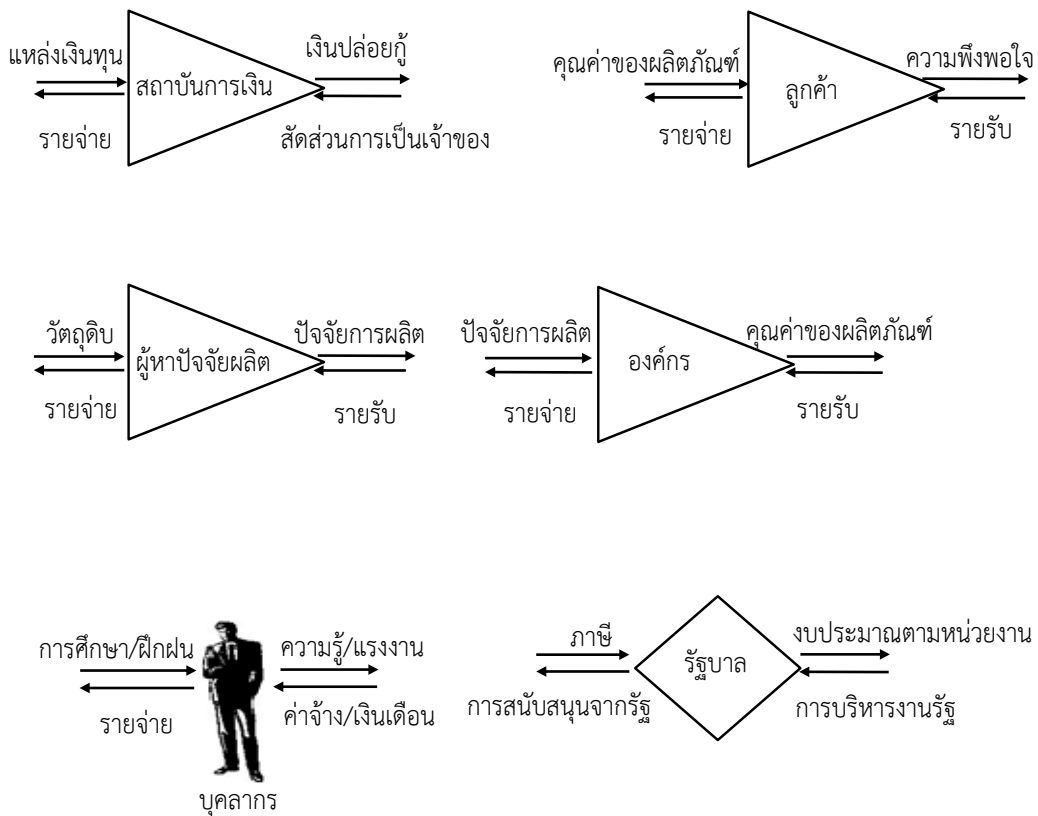
ในการสร้างคุณค่าที่เหนือกว่าสำหรับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง หรือมุ่งพัฒนาความเข้าใจในความต้องการของลูกค้า ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต [17]

คำสำคัญคำสุดท้าย ได้แก่ เป้าหมายของการดำเนินธุรกิจ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของธุรกิจอาจเป็นไปได้หลายแนวทาง ทั้งการสร้างกำไรหรือผลตอบแทนสูงสุดต่อผู้ถือหุ้น [18] การรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากความสำเร็จขององค์กร [19] หรือการสร้างสมดุลด้วยการบูรณาการทั้งสองรูปแบบเข้าด้วยกัน [20]

การบริหารธุรกิจเชิงระบบ

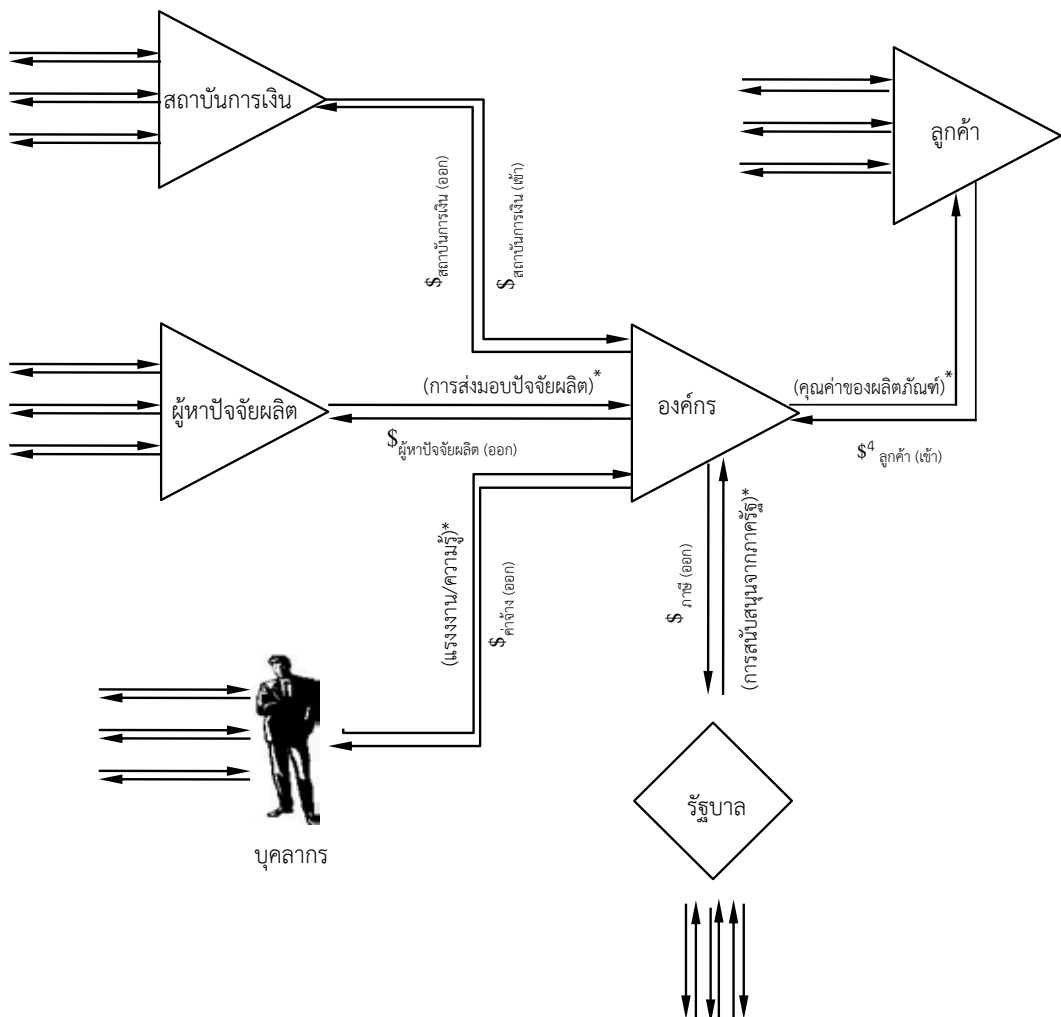
ต้นกำเนิดของแนวคิดเชิงระบบหรือทฤษฎีระบบ เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มนักวิชาการและนักธุรกิจที่สนใจศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบ จนนำไปสู่การก่อตั้งสมาคมชื่อ Society for General Systems Research ในคริสต์ศตวรรษ 1950 (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น International Society for the Systems Sciences) จากนั้นนักวิชาการได้ผลิตงานวิจัยด้านระบบออกมาอย่างต่อเนื่อง และมีการรวบรวมเป็นหนังสือชื่อ General Systems Yearbook ในเวลาต่อมา สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดมีเป้าหมายเพื่อค้นหาว่า แท้จริงแล้วระบบโดยทั่วไป (General Systems) คืออะไร แม้จะไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนในช่วงแรก แต่นักวิชาการล้วนมีความเห็นตรงกันว่า เมื่อกล่าวถึงระบบมักจะต้องอ้างอิงถึงเรื่อง “ความสมดุล” อยู่เสมอ [21] เช่น ในทางฟิสิกส์ ระบบและความสมดุลสามารถอ้างอิงได้จาก กฎเทอร์โมไดนามิกส์ (Thermodynamics) ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพลังงานความร้อนกับพลังงานในรูปแบบอื่น เพื่อพิสูจน์ว่า พลังงานในระบบหนึ่งจะรักษาสมดุลได้อย่างไร เมื่อมีเอนโทรปี (Entropy) หรือค่าที่บอกถึงความไม่เป็นระเบียบของระบบเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่กฎเทอร์โมไดนามิกส์ก็มีข้อจำกัด เพราะไม่สามารถสรุปอ้างอิงกับปรากฏการณ์อื่นได้มากนักหากพลังงานทั้งหมดอยู่ในระบบปิด ทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางกว่า คือ ทฤษฎีวิวัฒนาการ ในการอธิบายการเกิดสปีชีส์ (Species) อันเนื่องมาจากการคัดเลือกโดยธรรมชาติจนนำไปสู่ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต แนวคิดดังกล่าวได้รับการยอมรับว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อต่อยอดกับความรู้ในสาขาอื่น รวมทั้งทางสังคมศาสตร์ได้เป็นอย่างดี เพราะมีความใกล้เคียงกันในลักษณะที่เป็นระบบเปิด อย่างไรก็ตาม แนวคิดของระบบกับความสมดุลเริ่มชัดเจนมากขึ้นในคริสต์ศตวรรษ 1970 เมื่อหลักการของระบบถูกนำไปใช้กับบริบททางเศรษฐกิจ จนเกิดการพัฒนาเป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับ เช่น ดุลการค้า (Balance of Trade) หรือ ดุลการค้าสมดุล (Equilibrium Balance of Trade) โดยมีเป้าหมายเพื่อหาวิธีบริหารจัดการปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ให้ระบบเศรษฐกิจเกิดความสมดุลมากที่สุด

เมื่อองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบพัฒนาไประยะหนึ่ง นักวิชาการจึงได้ข้อสรุปร่วมกันว่า โดยทั่วไประบบจะมีองค์ประกอบหลัก คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการแปลงสภาพ (Conversion Process) ปัจจัยส่งออก (Output) และปัจจัยย้อนกลับ (Feedback) [23] ดังนั้น หากมองธุรกิจเป็นระบบหนึ่งที่มีกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีระเบียบแบบแผน และดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเริ่มจากจุดเริ่มต้นไปจนสำเร็จจะพบว่าระบบธุรกิจเกิดจากองค์ประกอบย่อยที่สำคัญ 6 ตัว ที่นับเป็น “ผู้มีบทบาทหลัก” (Key Players) ในการกำหนดประสิทธิภาพโดยรวมของระบบ ซึ่งได้แก่ (1) บุคลากร [10] (2) รัฐบาล [12] (3) สถาบันการเงิน [14] (4) ผู้จัดการปัจจัยผลิต [15] (5) ลูกค้า [16], [17] และ (6) องค์กร [26] หากแยกพิจารณาองค์ประกอบย่อยแต่ละตัวในระบบ โดยมีปัจจัยนำเข้าและปัจจัยส่งออกต่างกัน จะแสดงรายละเอียดออกมาได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบย่อยของระบบธุรกิจแยกตามหน่วยวิเคราะห์
ที่มา: ดัดแปลงจาก Bruce Vojak [24]

เมื่อแยกวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบอย่างเป็นอิสระต่อกันจะพบว่า แต่ละองค์ประกอบมีปัจจัยนำเข้าและปัจจัยส่งออกแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยวิเคราะห์ อย่างไรก็ตาม Peter Drucker [25] ได้เสนอว่าประเด็นสำคัญของธุรกิจคือต้องมี “การแลกเปลี่ยน” เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น หากผู้ใดวาดรูปภาพหนึ่งเพียงเพื่อความจรรโลงใจของตนเองโดยไม่มีการแลกเปลี่ยนใด ๆ สิ่งนี้จะไม่ถือเป็นธุรกิจ แต่เมื่อใดก็ตามที่มีการนำภาพวาดนั้นไปซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนกัน ก็จะเริ่มเกิดเป็นธุรกิจขึ้น จากประเด็นนี้ องค์ประกอบแต่ละตัวจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนมีกับองค์ประกอบอื่นในระบบ เมื่อองค์ประกอบทุกตัวเกิดการเชื่อมโยงเพื่อแลกเปลี่ยนระหว่างกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบรรลุเป้าหมายหนึ่งร่วมกัน จึงเกิดเป็นความความสัมพันธ์ที่พัฒนาไปเป็นระบบการบริหารธุรกิจขึ้น กระบวนการในการแลกเปลี่ยนระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบธุรกิจแสดงได้ดังภาพที่ 2

* ค่าในวงเล็บแสดงค่าที่มักไม่เปลี่ยนเป็นตัวเงิน หรือค่าที่มีสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้รวมอยู่ด้วย

ภาพที่ 2 กระบวนการการแลกเปลี่ยนขององค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบการบริหารธุรกิจ
ที่มา: ดัดแปลงจาก Bruce Vojak [24]

⁴ ในอดีตองค์กรจะประเมินค่า $\$$ จากตัวชี้วัดที่ใช้แพร่หลาย คือ ระยะเวลา นับจากการซื้อครั้งสุดท้าย-ความถี่ในการซื้อสินค้า-จำนวนเงินที่จ่าย (Recently-Frequency-Monetary: RFM) ซึ่งเป็นแนวคิดเดิมที่พิจารณาพฤติกรรมลูกค้าในอดีตถึงปัจจุบันเท่านั้น แต่ปัจจุบันมักมองว่า $\$$ เป็นรายได้ที่ลูกค้าจ่ายให้กับองค์กรตลอดช่วงชีวิตของการเป็นลูกค้า (Customer Lifetime Value: CLV) [27] เนื่องจากลูกค้าแต่ละรายสร้างคุณค่าให้กับองค์กรมากน้อยแตกต่างกัน การวิเคราะห์ด้วยหลัก CLV จึงเป็นตัวช่วยย้อนกลับมาคำนวณมูลค่าที่องค์กรควรลงทุน หรือควรวางระบบบริหารความสัมพันธ์ลูกค้า เพื่อรักษาลูกค้าแต่ละกลุ่มที่มีศักยภาพหรือมีแนวโน้มเติบโตในอนาคตที่ต่างกัน

เป้าหมายของการบริหารธุรกิจ

การบริหารธุรกิจเป็นการบริหารความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหมดในระบบเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร จากทฤษฎีหน่วยผลิต (Theory of the Firm) [26] หน่วยผลิตมีเป้าหมายเพื่อแสวงหากำไรสูงสุด (Maximizing Profit)⁵ จากแนวคิดนี้ การประเมินประสิทธิภาพของธุรกิจจะวิเคราะห์จากผลกำไรที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์กรเป็นหลัก จากภาพที่ 2 จะพบว่า องค์กรจะแลกเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ กับแต่ละองค์ประกอบอื่นในระบบ โดยสิ่งที่แลกเปลี่ยนส่วนใหญ่จะเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องได้ และสามารถวัดออกมาได้เป็นตัวเลขหรือจำนวนเงินที่ชัดเจน ซึ่งแทนได้ด้วยสัญลักษณ์ $\$(t)$ ที่ประกอบด้วยมูลค่าเงินที่เข้าสู่องค์กร $\$_{\text{เข้า}}(t)$ และมูลค่าเงินที่ออกจากองค์กร $\$_{\text{ออก}}(t)$ ดังนั้น ผลกำไรขององค์กร (p) จะคำนวณได้จาก ความแตกต่างของมูลค่าเงินที่เข้าสู่องค์กร และออกจากองค์กร ณ ช่วงเวลาหนึ่ง แสดงได้ดังสมการที่ (1)

$$p = \$_{\text{เข้า}}(t) - \$_{\text{ออก}}(t) \quad (1)$$

โดยที่ p คือ ผลกำไรขององค์กร: $\$_{\text{เข้า}}(t)$ คือ มูลค่าเงินที่เข้าสู่องค์กร: $\$_{\text{ออก}}(t)$ คือ มูลค่าเงินที่ออกจากองค์กร

เมื่อเป้าหมายหลักของการบริหารธุรกิจ คือ การแสวงหากำไรสูงสุดให้แก่องค์กรหรือผู้ถือหุ้น ความสำเร็จของธุรกิจหนึ่งจึงวัดได้จากมูลค่าสูงสุดในรูปตัวเงินที่ผ่านเข้าออกภายในองค์กร และผลกำไรสูงสุดขององค์กรสามารถแสดงได้ดังสมการที่ (2)

$$\text{Max}(p) = \text{Max} [\$_{\text{เข้า}}(t) - \$_{\text{ออก}}(t)] \quad (2)$$

จากสมการที่ (2) พบว่า การพิจารณาผลกำไรสูงสุดไม่สามารถวิเคราะห์เฉพาะที่ระยะเวลาช่วงใดช่วงหนึ่งเท่านั้น เพราะในความเป็นจริงผลกำไรขององค์กรมิได้เกิดจากการวิเคราะห์ตัวเงินที่ผ่านเข้าออกจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน แต่จะเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์แนวโน้มหรือทิศทางของธุรกิจที่จะเป็นไปในอนาคตด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในอดีตบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมพลังงานตั้งแต่ช่วงต้นน้ำ (ธุรกิจสำรวจแสวงหาแหล่งก๊าซธรรมชาติ โรงกลั่นน้ำมันหรือเหมืองแร่ถ่านหิน) จนถึงช่วงกลางน้ำและปลายน้ำ (กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี หรือสถาบันบริการน้ำมัน) มักถูกมองว่า มีมูลค่าสูงเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น แต่ในระยะหลังเกิดการค้นพบเทคโนโลยีใหม่ โดยการผลิตก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน (Shale Gas) ทำให้สามารถผลิตก๊าซธรรมชาติหรือน้ำมันได้ในปริมาณที่มากขึ้น การค้นพบนวัตกรรมเช่นนี้จึงถือเป็นทางเลือกใหม่ที่สามารถนำมาใช้ทดแทนพลังงานรูปแบบเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลที่ตามมา คือ บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมตลอดโซ่อุปทานที่ยังคงดำเนินธุรกิจอยู่บนพื้นฐานพลังงานแบบเก่า เช่น ถ่านหินหรือการขุดเจาะน้ำมันแบบเดิม ในระยะยาวมีแนวโน้มจะมีมูลค่าลดลง ดังนั้น สมการที่ (2) ซึ่งเป็นการอธิบายการสร้างผลกำไรสูงสุดให้กับธุรกิจ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง

⁵ แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Models) สามารถคิดได้ทั้งแบบ Maximization หรือ Optimization โดยที่ Optimization เป็นการหาค่าที่เหมาะสมที่สุด (Optimal Choice) ที่ทำให้ฟังก์ชันวัตถุประสงค์ที่กำหนด (Objective Function) มีค่ามากที่สุดหรือน้อยที่สุด ภายใต้เงื่อนไข (Conditions) หรือข้อจำกัดต่าง ๆ (Constraints) อย่างไรก็ตาม ในที่นี้จะเน้นไปที่การหาค่าสูงสุด (Maximization) จากปัจจัยต่าง ๆ ภายในองค์กรเป็นหลัก ส่วนบริษัทจากปัจจัยภายนอก เช่น สภาพแวดล้อมที่เป็นพลวัต ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขหรือข้อจำกัดต่าง ๆ มิได้นำมาพิจารณาในตัวแบบ แต่เนื่องจากเป็นประเด็นสำคัญจึงได้อธิบายไว้พอสังเขปในช่วงสุดท้ายของบทความ

จึงควรแยกวิเคราะห์เป็นแต่ละช่วงเวลา โดยเริ่มตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน รวมไปถึง แนวโน้มของสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ดังแสดงในสมการที่ (3)

$$Max(p) = Max \left\{ \sum_{t=-\infty}^0 [\$_{เข้า}(t) - \$_{ออก}(t)] d(t)\Delta t \right\} + \left\{ \sum_{t=0}^{\infty} [\$_{เข้า}(t) - \$_{ออก}(t)] d(t)\Delta t \right\} \quad (3)$$

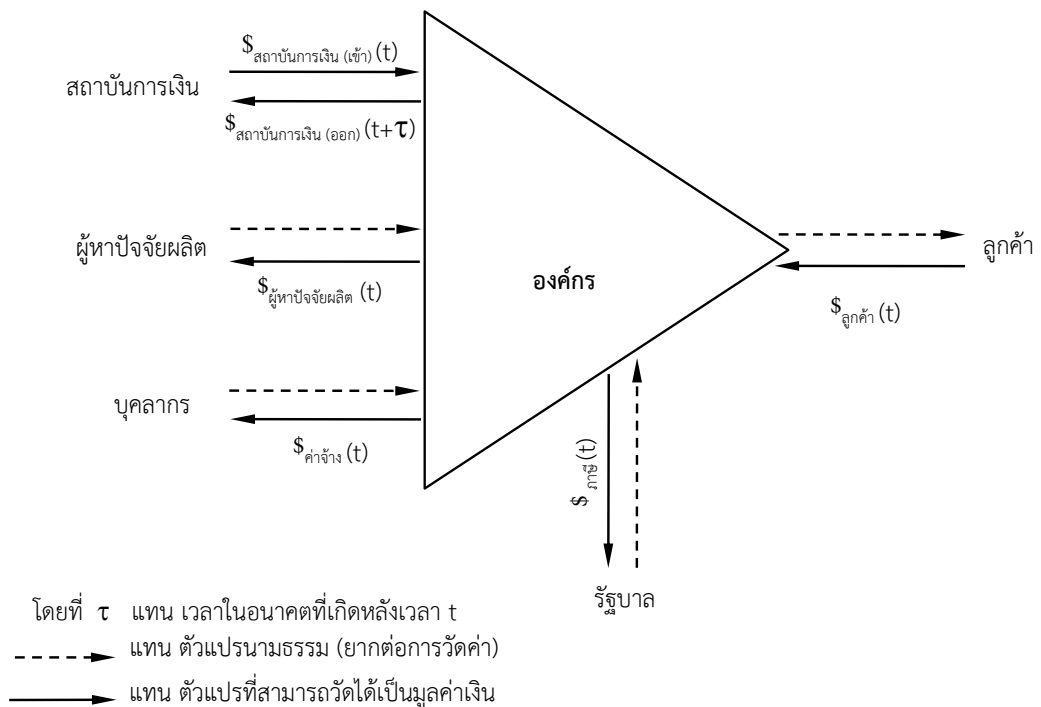
โดยที่ Δt แทน ค่าความแตกต่าง t ระหว่างช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงไป
 $d(t)$ แทน ค่าการเปลี่ยนแปลงของ t ที่มีขนาดเล็กมาก

แม้ว่าการแสวงหาผลกำไรสูงสุดจะต้องคำนึงถึงการดำเนินการของธุรกิจนับจากอดีต ปัจจุบันและต่อเนื่องไปยังอนาคต แต่ข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีตมักเป็นตัวเลขทางการบัญชีที่ใช้อ้างอิง ดังนั้น การแสวงหาผลกำไรสูงสุดในทางปฏิบัติจึงเกี่ยวข้องกับข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากสถานการณ์ปัจจุบัน รวมไปถึง การคาดการณ์ความไม่แน่นอน และการพยากรณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในอนาคต ดังแสดงในสมการที่ (4)

$$Max(p) = \left\{ \sum_{t=0}^{\infty} [\$_{เข้า}(t) - \$_{ออก}(t)] d(t)\Delta t \right\} \quad (4)$$

โดยที่ $\$$ แทน ค่าคาดคะเนของตัวแปร $\$$

เมื่อเป้าหมายของการทำธุรกิจคือการแสวงหาผลกำไรสูงสุด และผลกำไรที่มีค่าสูงสุดสามารถเขียนแจกแจงได้ดังสมการที่ (4) หากมองธุรกิจเป็นระบบหนึ่งซึ่งมีองค์ประกอบย่อยทั้ง 6 ตัวดังที่กล่าวมาข้างต้น โดยองค์ประกอบแต่ละตัวมีความเชื่อมโยงกันเพื่อแลกเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ระหว่างกัน และมีองค์กรเป็นหน่วยวิเคราะห์หลักในระบบ หากนำองค์ประกอบทุกตัวมาเชื่อมโยงกัน (ดังแสดงในภาพที่ 2) แล้วพิจารณามูลค่าเงินที่ผ่านเข้าออกองค์กรจะได้ตัวแบบของระบบที่แสดงมูลค่าเงินที่ผ่านเข้าออกในองค์กร ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 มูลค่าเงินที่ผ่านเข้าออกองค์กร

ที่มา: ดัดแปลงจาก Bruce Vojak [24]

จากภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจวัดได้จากผลกำไรสูงสุดที่เกิดจากการบริการองค์ประกอบทั้งหมดภายในระบบ ส่วนผลกำไรที่เกิดขึ้นสามารถคำนวณได้จาก ผลต่างของค่าคาดหวังของมูลค่าเงินที่ผ่านเข้ามาในองค์กร ดังสมการที่ (5) และออกจากองค์กร ดังสมการที่ (6) ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งผลต่างที่เกิดขึ้นสามารถเขียนได้ดังสมการที่ (7) ตามลำดับ

$$\hat{\$}_{\text{เข้า}}(t) = \hat{\$}_{\text{ลูกค้า}}(t) + \hat{\$}_{\text{สถาบันการเงิน(เข้า)}}(t) \quad (5)$$

$$\hat{\$}_{\text{ออก}}(t) = \hat{\$}_{\text{ผู้หาปัจจัยผลิต}}(t) + \hat{\$}_{\text{ค่าจ้าง}}(t) + \hat{\$}_{\text{สถาบันการเงิน(ออก)}}(t) + \hat{\$}_{\text{ภาษี}}(t) \quad (6)$$

$$\hat{\$}_{\text{เข้า}}(t) - \hat{\$}_{\text{ออก}}(t) = [\hat{\$}_{\text{ลูกค้า}}(t) + \hat{\$}_{\text{สถาบันการเงิน(เข้า)}}(t)] - [\hat{\$}_{\text{ผู้หาปัจจัยผลิต}}(t) + \hat{\$}_{\text{ค่าจ้าง}}(t) + \hat{\$}_{\text{สถาบันการเงิน(ออก)}}(t) + \hat{\$}_{\text{ภาษี}}(t)] \quad (7)$$

การแสวงหากำไรสูงสุดต่อองค์กรจึงเป็นการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและองค์ประกอบในระบบทุกตัว โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดปริมาณเงินสะสมภายในองค์กรมากที่สุด โดยหากพิจารณาเฉพาะสินทรัพย์ที่จับต้องได้และสามารถวัดเป็นมูลค่าเงินที่ชัดเจนแล้ว ผลกำไรสูงสุดจะเป็นการทำให้มูลค่าเงินผ่านเข้ามาในองค์กรมีค่ามากที่สุด และมูลค่าเงินออกจากองค์กรมีค่าน้อยที่สุด ดังแสดงในสมการที่ (8)

$$Max(p) = Max \left\{ \sum_{t=0}^{\infty} \{ [\$ลูกค้า(t) + \$สถาบันการเงิน(เข้า)] - [\$ผู้หาปัจจัยผลิต(t) + \$ค่าจ้าง(t) + \$สถาบันการเงิน(ออก)(t) + \$ภาษี(t)] \} d(t)\Delta t \right\} \quad (8)$$

ตัวแปรที่ขาดหายไปจากสมการ

ในยุคเก่าเป้าหมายของการบริหารธุรกิจ คือ การแสวงหากำไรสูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้น ดังนั้น ผลกำไรขององค์กรสามารถวิเคราะห์ได้จากรายงานงบการเงิน โดยเฉพาะ งบกำไรขาดทุนที่บริษัทจัดทำขึ้น อย่างไรก็ตาม ระบบบัญชีทั่วไปมีข้อจำกัดในการสะท้อนผลกำไรที่แท้จริงของกิจการหลายประการ ประการแรก การบันทึกตัวเลขในงบกำไรขาดทุนเป็นเพียงตัวเลขทางบัญชี (Accounting Profit) ที่เกิดจากหลักการคำนวณที่สามารถใช้เกณฑ์คงค้างในการบันทึกทางการเงินได้หลายวิธี เช่น จากการบันทึกต้นทุนแบบ First-In, First-Out (FIFO) หรือแบบ Last-In, First-Out (LIFO) การคิดคำนวณแต่ละแบบยังมีวิธีคิดค่าบางค่า เช่น ค่าเสื่อมราคา ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไป วิธีการคำนวณที่ต่างกันนี้มีผลทำให้ตัวเลขผลกำไรขององค์กรแตกต่างกันไปด้วย ประการต่อมา ทฤษฎี Positive Accounting Theory [28] ระบุว่า งบการเงินที่เกี่ยวข้องกับผลกำไรอาจไม่ได้สะท้อนถึงผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ เพราะส่วนใหญ่งบที่จัดทำขึ้นอาจใช้เพียงเพื่อเป็นเกณฑ์อ้างอิงในการจ่ายผลตอบแทนกับผู้บริหาร สอดคล้องกับที่ Jensen and Meckling [29] กล่าวว่า อาจมีการตกแต่งกำไรเพื่อสร้างมูลค่าสูงสุดจากฝ่ายบริหาร ในฐานะตัวแทน (Agent) เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเอง แทนที่จะรายงานงบที่แท้จริงต่อตัวการ (Principal) ด้วยข้อจำกัดที่เกิดขึ้น มุมมองทางการเงินในยุคใหม่จึงมีแนวคิดเปลี่ยนไป จากเดิมที่เน้นการวัดผลกำไรเพียงอย่างเดียว เปลี่ยนเป็นการตระหนักถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ทั้งด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม) เมื่อนำหลักการดังกล่าวมาใช้งานจะส่งผลให้กิจการมีคุณค่าเพิ่มขึ้นตามกาลเวลา [30]

ในอีกแง่มุมหนึ่ง แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เสนอว่า สินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้หลายชนิดสามารถวัดมูลค่าเป็นตัวเงินได้ เช่น ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) หรือเส้นโค้งการเรียนรู้ (Learning Curve) นอกจากนี้ กอบชัย ฉิมกุล และประพันธ์ วงศ์บางโพ [31] ให้ทัศนะว่า องค์กรควรให้ความสำคัญกับตัวแปรอื่นที่สะท้อนถึงคุณค่าที่แท้จริงของกิจการ ด้วยการหาวิธีประเมินมูลค่าสิ่งที่เป็นนามธรรมเหล่านี้ให้วัดค่าออกมาเป็นตัวเลข เช่น “มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์” (Economic Value Added: EVA) ซึ่งเป็นค่าที่สามารถนำไปรวมในสมการที่ (8) เพื่อสะท้อนความเป็นจริงได้ชัดเจนขึ้น ดังนั้น หลักการในการประเมินความสำเร็จของการบริหารธุรกิจ จากเดิมที่เน้นการแสวงหากำไรสูงสุดอาจไม่เพียงพอในการสะท้อนความเป็นจริงของธุรกิจ แต่ควรให้ความสำคัญกับตัวแปรนามธรรมที่ยากต่อการประเมิน โดยเฉพาะ สินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ในการพิจารณาด้วย การนำตัวแปรทั้งที่สามารถวัดออกมาเป็นตัวเงิน และตัวแปรนามธรรมที่ยากต่อการประเมินมารวมกัน ผู้เขียนเรียกการบูรณาการเช่นนี้ว่า “การสร้างคุณค่าสูงสุดต่อองค์กร” (Maximizing Firm's Value)

จากภาพที่ 3 ซึ่งแจกแจงได้ดังสมการที่ (8) จะพบว่า ตัวแปรที่หายไปจากสมการ (แทนด้วยเส้นประในภาพที่ 3) เป็นตัวแปรนามธรรมที่เป็นสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ และยากที่จะวัดค่าออกมาเป็นตัวเงิน ตัวแปรแรกคือ ปัจจัยที่เชื่อมโยงระหว่างบุคลากรและองค์กร ได้แก่ แรงงานหรือความรู้ความสามารถที่บุคลากรส่งผ่านไปยังองค์กร การบริหารธุรกิจยุคเก่ามักมีมุมมองต่อบุคลากรในองค์กรว่าเป็น “ทรัพยากร” ที่โดยทั่วไปจัดเป็นสินทรัพย์ที่มีค่าเสื่อมราคา และเป็นเพียงค่าใช้จ่ายที่ต้องจำกัดเพื่อสร้างกำไรสูงสุดให้กับองค์กร [32] ด้วยเหตุนี้หน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารบุคลากรภายในองค์กรจึงมักใช้คำว่าแผนก “ทรัพยากรมนุษย์” (Human Resources)

เพราะทรัพยากรใช้แล้วเสื่อมค่าลงหรือหมดสิ้นไป ในมิตินี้มนุษย์หรือบุคลากรจึงเปรียบเสมือนทรัพยากรที่เป็นเพียงค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งขององค์กร หรือเป็นปัจจัยส่งออก ($\$_{\text{ค่าจ้าง}}$) ขององค์กรเท่านั้น แต่การบริหารยุคใหม่จะมองบุคลากรเป็นเสมือน “สินทรัพย์” ที่ไม่เสื่อมราคา แต่กลับมีมูลค่าเพิ่มขึ้นตามกาลเวลา เพราะบุคลากรแต่ละคนมีคุณค่าที่สะสมอยู่ในตัว ซึ่งคุณค่าที่ว่่านี้อาจอยู่ในรูปแบบของความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ทักษะ ประสบการณ์ เครือข่ายความสัมพันธ์ หรือความดีงามต่าง ๆ ที่สามารถนำมาเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กรได้ ที่สำคัญสิ่งเหล่านี้เป็นสินทรัพย์ที่ยิ่งใช้ยิ่งเพิ่มพูนในระยะยาว มุมมองต่อบุคลากรในยุคใหม่เรียกว่า “ทุนมนุษย์” (Human Capital) แนวคิดเรื่องทุนมนุษย์จึงเป็นการเปลี่ยนมุมมองความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและองค์กรไปโดยสิ้นเชิง ผู้บริหารยุคใหม่จึงควรให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพราะคุณค่าของสิ่งที่สั่งสมอยู่ในตัวบุคลากรเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่สามารถช่วยให้องค์กรอยู่รอดและเติบโต อีกทั้ง ยังช่วยแก้ไขปัญหามาจากผลกระทบภายนอกองค์กร เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ได้ [33] อย่างไรก็ตาม ชนม์ณัฐชา กังวานศุภพันธ์ [34] ให้ทัศนะว่า ทุนมนุษย์ยังคงเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน และยากที่จะวัดออกมาเป็นมูลค่าที่ชัดเจน

ตัวแปรที่สอง คือ ปัจจัยที่เชื่อมโยงระหว่างผู้จัดหาปัจจัยผลิตและองค์กร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดหาและการจัดส่งวัตถุดิบในการผลิตระหว่างองค์กร ปัจจุบันแหล่งผลิตวัตถุดิบที่มีคุณภาพสามารถหาได้จากหลากหลายประเทศจากผลของโลกาภิวัตน์ทางการผลิต [35] ประกอบกับ ความได้เปรียบเชิงประสิทธิภาพของการดำเนินงานได้กลายเป็นสิ่งที่เป็่นมาตรฐานสากล และเป็นข้อกำหนดพื้นฐานของการประกอบธุรกิจไปแล้ว ดังนั้น ปัจจัยที่มีความสำคัญจึงมิได้อยู่ที่ตัววัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิต แต่อยู่ที่คุณค่าที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการจัดส่งสินค้านั้น เช่น ความรวดเร็วและความถูกต้องระหว่างเคลื่อนย้ายสินค้า จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันแนวคิดด้านการผลิตได้พัฒนาขอบเขตที่กว้างขึ้นไปเป็นการจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ซึ่งเป็นการบูรณาการกิจกรรมทั้งหมด ตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบไปจนถึงการส่งมอบสินค้า รวมไปถึง การส่งผ่านข้อมูลระหว่างองค์กรในโซ่อุปทานเพื่อตรวจสอบการเคลื่อนย้ายและการกระจายสินค้า (Logistics) ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันกระบวนการผลิตจึงเน้นไปที่คุณค่าจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างองค์กรที่สามารถช่วยลดต้นทุนธุรกรรม (Transaction Cost) พร้อมไปกับการลดต้นทุนการผลิตไปในขณะเดียวกัน

ตัวแปรที่สาม คือ ปัจจัยที่เชื่อมโยงระหว่างลูกค้าและองค์กร ในมุมมองทางการตลาด “คุณค่า” หมายถึง ผลประโยชน์โดยรวมที่ลูกค้าคาดหวังจากการใช้ผลิตภัณฑ์ [36] ลูกค้าจะยอมแลกเปลี่ยนเงินกับผลิตภัณฑ์หากประเมินแล้วว่าคุณค่าของผลิตภัณฑ์ (Product Value) สูงกว่ามูลค่าที่ต้องจ่าย ($\$_{\text{ลูกค้า}}$) คุณค่าของผลิตภัณฑ์จะมีมากหรือน้อยขึ้นกับอรรถประโยชน์ของตัวสินค้า คุณค่าตามแนวคิดการตลาดแบบเดิมมักเน้นการขายสินค้าเป็นหลัก กล่าวคือ ผลิตสินค้าออกมาก่อน แล้วใช้กลยุทธ์การตลาดกระตุ้นความต้องการของลูกค้าภายหลัง (Product-oriented) แต่แนวคิดในยุคใหม่มุ่งให้ความสำคัญต่อลูกค้า (Customer-oriented) โดยจะมองว่า ลูกค้าเป็นผู้สร้างคุณค่า [37] องค์กรยุคใหม่จึงควรมุ่งให้ความสำคัญด้านการสร้างคุณค่าจากความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับลูกค้า (Customer Relationship Management) หรือมุ่งการบริการที่เน้นกระบวนการในการสร้างคุณค่ากับลูกค้าเทียบ เท่ากับค่าความสำคัญในคุณภาพของตัวสินค้าเอง อย่างไรก็ตาม การสร้างคุณค่าต่อลูกค้าเป็นนามธรรม ต้องอาศัยความรู้และทักษะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการให้กับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งปัจจุบันลูกค้าก็มองคุณค่าของผลิตภัณฑ์เปลี่ยนแปลงไป

จากเดิมที่มีมุมมองอรรถประโยชน์จากตัวผลิตภัณฑ์เป็นหลัก เปลี่ยนไปเป็นการมองคุณค่าผ่านภาพลักษณ์หรือเรื่องราวของตัวสินค้า [38] ผลการวิจัยยังพบว่า ปัจจุบันลูกค้ามักจะเชื่อมโยงภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์กับผู้บริโภคผ่านตราสินค้า ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่มีคุณค่าด้านความเชื่อและด้านการเงินต่อองค์กร ดังนั้น ตราสินค้าจึงถือเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนอีกหนึ่งตัวที่สามารถสร้างมูลค่าต่อองค์กร อย่างไรก็ตาม กุณชลิ รื่นรัมย์ [39] พบวิธีการที่สามารถวัดตราสินค้าออกมาเป็นมูลค่าทางการเงินที่ชัดเจน องค์กรที่เป็นเจ้าของตราสินค้าจึงสามารถประเมินค่าตราสินค้าของตน แล้วนำไปคิดรวมในบัญชีงบดุลได้

ตัวแปรสุดท้าย คือ ปัจจัยที่เชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลและองค์กร ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจขององค์กร แม้ปัจจัยดังกล่าวจะมีความหมายกว้างและครอบคลุมในหลายมิติ แต่ก็นับเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานในระบบธุรกิจ ปัจจุบันจึงมีการประเมินและวัดค่าปัจจัยนี้ออกมาเป็นตัวเลขหรือเป็นดัชนีวัดที่ชัดเจนจากหลายหน่วยงาน เช่น รายงานผลการศึกษา Doing Business ของธนาคารโลกเพื่อจัดอันดับความยากง่ายในการเข้าไปประกอบธุรกิจในแต่ละประเทศ หรือดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index) ของ Transparency International เพื่อวัดระดับความโปร่งใสของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ

โดยสรุป การสร้างคุณค่าสูงสุดเป็นการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างทุกองค์ประกอบในระบบ บนพื้นฐานของทรัพยากรทั้งหมดภายในและระหว่างองค์กร แต่เนื่องจากธุรกิจแต่ละประเภทใช้ทรัพยากรที่แตกต่างกันไป ความสำเร็จขององค์กรจึงขึ้นอยู่กับการบริหารทรัพยากรทุกตัว (ภาพที่ 3) ให้เกิดคุณค่า ซึ่งทรัพยากรภายในองค์กรจะเกิดคุณค่าสูงสุดเมื่อองค์กรมีความสามารถ (Capabilities) ผสมผสานทรัพยากรที่มีทั้งหมดอย่างเหมาะสม จากมุมมองด้านฐานทรัพยากร (Resource Based View) ความเหมาะสมจะเกิดเมื่อทุกองค์ประกอบภายในองค์กรมารวมกันจนเกิดเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า (Valuable Resources) ทรัพยากรที่หายาก (Rare Resources) ทรัพยากรที่ลอกเลียนแบบได้อย่างไม่สมบูรณ์ (Imperfectly Imitable Resources) และทรัพยากรที่ไม่สามารถทดแทนได้ (Non-substitutable Resources) [40] อย่างไรก็ตาม การผสมผสานทรัพยากรเพื่อสร้างคุณค่าสูงสุดขึ้นอยู่กับบริบทที่แตกต่างกันไป เช่น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สามารถสร้างคุณค่าจากการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อแข่งขันกับองค์กรขนาดใหญ่ หรือคุณค่าของธุรกิจค้าปลีกปัจจุบันไม่ได้เกิดจากการซื้อถูกขายแพงเหมือนในยุคก่อน แต่เกิดจากตัวขับเคลื่อนมูลค่าอื่น เช่น การเพิ่มประเภทการบริการ หรือการลงทุนในเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างไรก็ตาม การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การมองทรัพยากรเฉพาะภายในองค์กรอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ การบริหารธุรกิจให้เกิดคุณค่าจึงต้องคำนึงถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลาด้วย

การสร้างคุณค่าสูงสุดในสภาพแวดล้อมเชิงพลวัต

สภาพแวดล้อมเชิงพลวัต คือ การเปลี่ยนแปลงภายนอกองค์กรที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม องค์กรสามารถจัดการกับความซับซ้อนได้ โดยมองสิ่งที่ซับซ้อนให้เป็นเสมือนระบบหนึ่ง หรือเป็นการนำหลักการของทฤษฎีระบบมาประยุกต์ใช้ จากทฤษฎีระบบ Bertalanffy [23] มององค์กรเสมือนสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในเอกภพซึ่งถือเป็นระบบเปิด และเอกภพเป็นระบบที่ใหญ่และซับซ้อนเกินกว่าที่จะพิจารณาทุกองค์ประกอบได้อย่างครบถ้วน ในช่วงหลังแนวคิดดังกล่าวได้พัฒนาต่อยอดไปเป็นทฤษฎีความซับซ้อนและความอลวน

(Complexity and Chaos Theory) [41] ในบริบทของการบริหารธุรกิจ ความอลวนใน Chaos Theory เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ส่งผลให้ไม่สามารถบริหารจัดการเหตุการณ์ได้ ส่วนความซับซ้อนใน Complexity Theory เป็นเรื่องของระบบการดำเนินธุรกิจและองค์ประกอบย่อยจำนวนมากที่มีความเชื่อมโยงกัน ทำให้คาดการณ์เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ยาก [42] สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้แนวคิดหรือทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับในอดีตอาจไม่สามารถนำมาใช้ในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเพิ่มส่วนผสมทางการตลาดเป็น 7Ps เนื่องจากรูปแบบของธุรกิจจะเปลี่ยนแปลงสู่ภาคบริการที่เน้นไปที่ผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้มากยิ่งขึ้น เป็นต้น ดังนั้น ปัญหาธุรกิจในยุคใหม่อาจไม่สามารถใช้กรอบความคิดแบบเดิมแก้ไขได้ องค์กรจึงต้องพัฒนาความสามารถในการผสมผสานทรัพยากรของตนให้ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และต้องมีความสามารถเชิงพลวัต (Dynamic Capabilities) เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ประเด็นสำคัญของความสามารถเชิงพลวัต คือ การเชื่อมโยงความรู้จากทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกโดยมีบุคลากรเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงความรู้ ความได้เปรียบขององค์กรยุคใหม่จึงไม่ได้คิดเฉพาะสินทรัพย์ที่จับต้องได้จากปัจจัยการผลิตทางเศรษฐศาสตร์เช่นในอดีต แต่เกิดจากการขับเคลื่อนด้วยองค์ความรู้หรือการมุ่งไปสู่ฐานความรู้ขององค์กร (Knowledge Based View) [43] ในยุคใหม่ความรู้จึงเปลี่ยนแปลงบทบาทไปจากเดิมที่มีมุมมองว่า เป็นเพียงปัจจัยภายนอกตัวหนึ่งมาเป็นทรัพยากรปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่งขององค์กร องค์กรปัจจุบันจึงแข่งขันกันบนพื้นฐานของธุรกิจที่สร้างคุณค่าจากความรู้ที่ช่วยให้ใช้ทรัพยากรน้อยลง แต่สามารถสร้างคุณค่าสูงให้แก่ผู้บริโภค หรือการใช้ความรู้เพื่อคิดค้นนวัตกรรมใหม่ เช่น การสร้างธุรกิจใหม่จากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีในกรณีของ Grab หรือการจัดการโดยใช้นวัตกรรมทางการบริหาร เช่น การวัดผลองค์กรแบบสมดุล (Balanced Scorecard) ช่วยในการวางแผนและประเมินภาพรวมขององค์กร เป็นต้น ดังนั้น ในอนาคตปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการดำเนินธุรกิจอาจไม่ใช่เพียงการแสวงหากำไรสูงสุด แต่เป็น “การใช้ความรู้ให้เกิดคุณค่าสูงสุด” (Maximize Value of Knowledge) โดยมุมมองของมูลค่าสูงสุดของความรู้นั้น รวมถึง การใช้ความคิดสร้างสรรค์หรือการสร้างนวัตกรรมใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นได้ในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคลโดยการลงทุนในตัวบุคลากร ระดับองค์กรโดยการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ หรือการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจการร่วมค้า (Joint Venture) หรือพันธมิตรทางธุรกิจ (Strategic Alliance) เป็นต้น

อภิปรายและบทสรุป

ปรัชญาในการค้นหาความเป็นจริงทางสังคมศาสตร์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวิธีอุปนัย (Induction) ที่เน้นการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นหลักด้วยการสังเกตหรือสัมภาษณ์ แล้วตีความหมายเพื่อหาข้อสรุปในสิ่งที่ศึกษา หรือนิยาม (Interpretism) การบริหารธุรกิจเป็นวิชาหนึ่งในสายสังคมศาสตร์ที่อยู่ในช่วงกำลังพัฒนา ซึ่งถือว่าเป็นศาสตร์ใหม่เมื่อเทียบกับเศรษฐศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ที่ใช้วิธีนิรนัย (Deduction) โดยพิจารณาปรากฏการณ์ตามเหตุผลจากหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical Evidence) ด้วยการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ เพื่อตั้งเป็นสมมุติฐาน หรือประจักษ์นิยม (Positivism) วิทยาศาสตร์มักถูกมองว่า มีความน่าเชื่อถือมากกว่าเพราะมีความชัดเจนสามารถนาสมมุติฐานที่ตั้งไว้ไปสรุปอ้างอิงกับปรากฏการณ์อื่นได้อย่างกว้างขวาง (Generalization) จนกว่าจะพบการพิสูจน์ว่าผิด (Falsification) แล้วจึงนำมาปรับปรุงพัฒนาสมมุติฐานเป็นทฤษฎีใหม่ต่อไป ด้วยกระบวนทัศน์ในการมองความเป็นจริงมีจุดยืนที่ต่าง

กันในด้านภววิทยา (Ontology) ที่เป็นตัวกำหนดมุมมองด้านญาณวิทยา (Epistemology) และนำไปสู่ระเบียบวิธี (Methodology) ในการค้นหาความจริงที่แตกต่างกันของศาสตร์ทั้งสอง ทำให้ความรู้ทางการบริหารธุรกิจถูกมองว่า พัฒนาช้ากว่าเมื่อเทียบกับวิทยาศาสตร์ แต่ภายหลังช่องว่างระหว่างศาสตร์ทั้งสองเริ่มลดน้อยลง และศาสตร์ทั้งสองมีความใกล้เคียงกันมากขึ้นโดยพัฒนาการสร้างความรู้ด้านบริหารธุรกิจให้น่าเชื่อถือกว่าเดิม ด้วยการเพิ่มแนวคิดแบบประจักษ์นิยมมากขึ้นนอกเหนือจากมุมมองแบบนัยนิยมเพียงอย่างเดียว เพราะการตีความหมายเพียงอย่างเดียวมีจุดอ่อนในเรื่องของความลำเอียงจากตัวผู้วิเคราะห์เอง

นักวิชาการด้านบริหารธุรกิจเข้าใจถึงลักษณะของศาสตร์ของตนว่า มีมุมมองด้านประจักษ์นิยมจำกัด และพยายามเพิ่มพูนมุมมองดังกล่าวมายาวนาน แม้ปัจจุบันงานวิจัยทางการบริหารธุรกิจจะมีลักษณะที่เน้นแนวทางประจักษ์นิยมมากขึ้น แต่งานวิจัยที่ใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์เข้าช่วยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การพัฒนาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อการตัดสินใจ [44] แต่ยังไม่พบการอธิบายภาพรวมของการบริหารธุรกิจดังที่ปรากฏในบทความนี้ ตัวแบบที่นำเสนอในที่นี้เป็นการอธิบายการบริหารธุรกิจโดยเน้นแนวทางประจักษ์นิยม เพื่อเพิ่มความชัดเจนที่เป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม พื้นฐานของสังคมศาสตร์ รวมถึง บริหารธุรกิจมีลักษณะที่ไม่ตายตัวและยากที่จะหาสรุปอ้างอิงทั่วไปได้ เพราะยังเชื่อเรื่องการให้ความหมายและการแลกเปลี่ยนความหมายที่สามารถตีความได้หลายมุมมอง และอาจเปลี่ยนไปตามสภาวะแวดล้อมที่ต่างกัน ด้วยเหตุนี้ มุมมองแบบนัยนิยมจึงยังคงมีความสำคัญสำหรับสังคมศาสตร์ แต่เนื่องจากมีตัวแปรนามธรรมหลายตัวในการวิเคราะห์ การกำหนดนิยามที่ชัดเจนในช่วงแรกจึงมีความสำคัญก่อนที่จะลงลึกในรายละเอียดในส่วนอื่น จากนั้นยามพบว่าตัวแปรหลักของการบริหารธุรกิจ คือ ทรัพยากร กิจกรรมและเป้าหมาย ส่วนองค์ประกอบทุกตัวในระบบการบริหารธุรกิจ แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวแปรทั้งหมดของระบบการบริหารธุรกิจ

ทรัพยากร	กิจกรรม	เป้าหมาย
เศรษฐศาสตร์ (ปัจจัยการผลิต)	บัญชีและการเงิน	อดีต
- ที่ดิน	- รัฐบาล	- การแสวงหากำไรสูงสุดต่อผู้ถือหุ้น
- พูน	- สถาบันการเงิน	
- แรงงาน	การผลิต	ปัจจุบัน
- ผู้ประกอบการ	- ผู้จัดหาปัจจัยผลิต	- การสร้างคุณค่าสูงสุดต่อองค์กร และผู้มีส่วนได้เสียกับกิจการ
บริหารธุรกิจ (ทรัพยากรทางการจัดการ)	การตลาด	
	- ลูกค้า	
- คน	หน่วยวิเคราะห์	อนาคต
- เงิน	- องค์กร	- การใช้ความรู้ให้เกิดคุณค่าสูงสุด
- วัตถุดิบ		
- การจัดการ		

ที่มา: จากการวิเคราะห์ของผู้เขียน

อย่างไรก็ตาม ธุรกิจเป็นเพียงระบบหนึ่งที่จัดอยู่ภายในระบบที่ใหญ่กว่า และได้รับอิทธิพลจากระบบที่อยู่รอบข้าง การบริหารธุรกิจเป็นเหมือนการพิจารณากระบวนการที่ฝังตัวและต้องพึ่งพาอาศัยกับระบบอื่นที่ซับซ้อนกว่า กล่าวคือ ธุรกิจกลุ่มเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมารวมกันเกิดเป็นระบบอุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมก็มีการพึ่งพาอาศัยกับระบบที่เชื่อมต่อถึงกันเกิดเป็นระบบที่ใหญ่กว่า คือ ระบบเศรษฐกิจ หรือระบบอื่นที่มีขนาดเพิ่มขึ้นไปตามลำดับ ทุกสิ่งจึงเกี่ยวโยงและสัมพันธ์กันในระบบที่ซับซ้อนมากขึ้น จะเห็นได้ว่า ในทศวรรษที่ผ่านมา การดำเนินธุรกิจมีลักษณะเป็นระบบเปิดมากขึ้น เพราะปัจจัยของความสำเร็จในการบริหารธุรกิจต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลายภาคส่วน ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยจะมีคุณค่าและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดมิใช่จากเพียงปัจจัยภายในหน่วยงานหลัก คือ งานด้านบุคลากรในการจัดการสอนและผลิตงานวิจัยเท่านั้น แต่เกิดจากการเชื่อมโยงกับภาคส่วนอื่นในระบบใหญ่ อาทิ การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก การจัดหาแหล่งเงินทุนจากภาคเอกชน และการสนับสนุนเชิงนโยบายจากภาครัฐ เพื่อต่อยอดเป็นองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ดีกว่าเดิม ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ภายนอก และผลักดันงานให้สิ่งที่คิดค้นเกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เพราะนอกจากจะทำให้เกิดผลผลิต (Output) ในรูปของผลกำไรที่เพิ่มขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดผลลัพธ์ (Outcome) ตามปรัชญาและเป้าประสงค์ที่แท้จริงของสถาบันการศึกษาที่พึงมีต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

โดยสรุป การแสวงหากำไรสูงสุดเป็นแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินธุรกิจมายาวนาน หากพิจารณาการบริหารธุรกิจด้วยแนวคิดเชิงระบบจะพบว่า ผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจเกิดขึ้นโดยมีตัวแปรหลายตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งตัวแปรที่วัดค่าได้ชัดเจน และตัวแปรนามธรรมที่ยากต่อการประเมิน ตัวแปรที่วัดค่าได้เป็นตัวเงินสามารถแจกแจงเป็นสมการทางคณิตศาสตร์ได้ แต่ตัวแปรนามธรรม เช่น ทุนมนุษย์ โซ่อุปทาน และตราสินค้านั้นยากที่จะวัดออกมาเป็นตัวเลข ตัวแปรเหล่านี้จึงมักไม่ได้ถูกพิจารณาในการสร้างกำไรให้กับองค์กร อย่างไรก็ตาม เมื่อนำตัวแปรทั้งสองมารวมกันจะได้ตัวแบบของการบริหารธุรกิจที่เปรียบเสมือนระบบหนึ่ง ในภาพรวมผู้บริหารสามารถนำตัวแบบมาใช้ในการประเมิน ควบคุมและบริหารจัดการธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ธุรกิจเป็นเพียงระบบย่อยที่ฝังตัวในระบบใหญ่ที่ซับซ้อนกว่า การบริหารธุรกิจให้อยู่รอดและเติบโตอย่างยั่งยืนจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นพลวัตมากขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายในการสร้างคุณค่าสูงสุดให้กับองค์กร

ข้อจำกัดของบทความ

การบริหารธุรกิจเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ การนำเสนอในบทความนี้เน้นไปที่การมองการบริหารธุรกิจโดยเน้นความเป็นศาสตร์ ด้วยการใช้แนวทางประจักษ์นิยมและใช้สมการคณิตศาสตร์เข้าช่วยในการอธิบายเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่า แนวคิดที่เป็นศาสตร์นั้นน่าเชื่อถือมากกว่าศิลป์ หรือวิธีการพิสูจน์ว่าผิดก็มิได้เป็นเกณฑ์ที่แสดงถึงความไม่น่าเชื่อถือแต่อย่างใด เพราะแท้จริงแล้วความน่าเชื่อถือมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะทางทฤษฎีของปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษา นอกจากนี้ องค์ประกอบของการบริหารธุรกิจที่นำเสนอในบทความนี้เป็นองค์ประกอบหลักที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงให้เกิดเป็นระบบธุรกิจขึ้น หากพิจารณาหลักในรายละเอียดจะพบว่า มีตัวแปรอื่นสอดแทรกอยู่ในระบบ เช่น คนกลาง สื่อสารมวลชน ปัจจัยทางสังคมหรือเศรษฐกิจมหภาค แต่หากนำตัวแปรทุกตัวที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาจะทำให้ตัวแบบที่นำเสนอซับซ้อนและยากต่อการทำความเข้าใจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทความนี้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีได้เปิดเผยนามทั้งสองท่านที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงบทความนี้ให้สมบูรณ์ขึ้น และขอขอบคุณคณะกรรมการธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่สนับสนุนการเขียนบทความนี้

References

- [1] Santhitiwanich, A. (2014). Epistemological status of social science. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 35(3), 472-487.
- [2] Zikmund, W. (2003). *Business research methods*. Cincinnati, OH: South-Western Thomson.
- [3] Sekaran, U., & Bougie, R. (2010). *Research methods for business: A skill building approach*. West Sussex, UK: John Wiley & Sons.
- [4] Kindred, A. (1980). *Data system and management: Introduction to systems analysis and design*. New Jersey: Prentice-Hall.
- [5] Rodprasert, P. (2000). *Policy and planning: Principles and theories*. Bangkok: Natikul Press.
- [6] Valacich, J., & George, S. (2016). *Modern systems analysis and design*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- [7] Kasemsin, S. (1983). *Administration*. Bangkok: Thai Watana Panich Press.
- [8] Navekarn, S., & Rumakom, P. (1979). *Business administration*. Bangkok: Krungsiam Press.
- [9] Pimki, T. (2013). *Entrepreneurship*. Bangkok: Odeon Store.
- [10] Sammapetch, S. (2016). *Resource management and the effectiveness of the Central Correctional Institution for Drug Addicts Officer in Bangkok*. Master of Public Administration, Krirk University.
- [11] Malasitt, S. (2009). *Operations management*. Bangkok: Samlada.
- [12] American Institute of Certified Public Accountants. (2019). *Definitions and key terms*. Retrieved August 1, 2019 from <http://www.aicpa.org/>
- [13] Techatanaset, P. (2019). A casual relationship model of accountants' knowledge and skills affecting quality of financial report. *Parichart Journal*, 32(2), 147-155.
- [14] Shapiro, A. (2013). *Multinational financial management*. Hoboken, NJ: Wiley.
- [15] Jacobs, F., & Chase, R. (2013). *Operations and supply chain management*. New York: McGraw-Hill/Irwin.
- [16] American Marketing Association. (2019). *Definition of marketing*. Retrieved August 1, 2019, from <https://www.ama.org/>
- [17] Kohli, A., & Jaworski, B. (1990). Market orientation: The construct, research propositions, and managerial. *Journal of Marketing*, 54(2), 1-18.
- [18] Thanaphonphan, R. (1985). *Industrial organization economics: Theory of the firm* (Neoclassical Economics). Bangkok: Faculty of Economics, Thammasat University.
- [19] Barnard, C. (1938). *Functions of the executive*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- [20] Freeman, R. (1994). The politics of stakeholder theory: Some future directions. *Business Ethics Quarterly*, 4(4), 409-421.
- [21] Luhmann, N. (2013). *Introduction to Systems Theory*. Cambridge: Polity Press.
- [22] Chatiwong, T. (2017). Accounting theory research: From the past to the future. *Journal of Business Administration*, 6(2), 189-198.
- [23] Bertalanffy, L. (1968). *General System Theory: Foundations, development, applications*. New York: George Braziller.
- [24] Vojak, B. (2002). *Managing advanced technology in Industry*. Champaign, IL: Tichenor Publishing.
- [25] Drucker, P. (1993). *Management: Tasks, responsibilities, practices*. New York: Harper & Row.
- [26] Jensen, M. & Meckling, W. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs, and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- [27] Venkatesan, R., & Kumar, V. (2004). A customer lifetime value framework for customer selection and resource allocation strategy. *Journal of Marketing*, 68(40), 106-125.
- [28] Watts, R., & Zimmerman, J. (1986). *Positive Accounting Theory*. London: Prentice-Hall.
- [29] Nakudom. S. & Jitpakdee. R. (2019). Differences causing competitive advantages and disadvantages of sociale: A Primary study. *Parichart Journal*, 32(2), 35-59.
- [30] Chimsakul, K., & Wongbangpho, P. (2009). *Value-creating organization in retailing*. Retrieved July 17, 2019. From https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/statistic/download/Seva52_Info.pdf
- [31] Jansawang, K., & Prombutara, S. (2019). Human apital with change: A paradigm shift of human resource management. *Journal of Management Sciences Suratthani Rajabhat University*, 6(2), 209-222.
- [32] Tippayarod, J. (2019). Human resource development in organizations to innovative organization in the Era of Thailand 4.0. *Parichart Journal*, 32(2), 1-33.
- [33] Kungwansupaphan, C. (2014). Human Capital-accelerated factors for international entrepreneurship in the ASEAN Free Trade Era. *Journal of Business Administration*, 37(142), 1-15.
- [34] Daniels, J. Radebaugh, L., & Sullivan, D. (2013). *International business*. Essex, UK: Pearson.
- [35] Borirakcharoenkit, P., & Srimai, S. (2018). Competitive strategy and customer value: A case of securities in Thailand. *Parichart Journal*, 32(2), 287-312.
- [36] Vargo, S., & Lusch, R. (2004). Evolving to a new dominant logic for marketing. *Journal of Marketing*, 68(10), 1-17.
- [37] Firat, A., & Dholakia, N. (2006). Theoretical and philosophical implications of postmodern debates: Some challenges to modern marketing. *Marketing Theory*, 6(2), 123-162.
- [38] Ruenrom, G. (2013). *Corporate brand success valuation*. Bangkok: Ciber Print.

- [39] Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- [40] Kotler, P., & Caslione, J. (2009). *Chaotics: The business of managing and marketing in the age of turbulence*. New York: Amacom.
- [41] Axelrod, R., & Cohen, M. (1999). *Harnessing complexity: Organizational implications of a scientific frontier*. New York: The Free Press.
- [42] Grant, R. (1996). Toward a knowledge-based theory of the firm. *Strategic Management Journal*, 17 (Winter Special Issue), 109-122.
- [43] Rompho, N. (2011). Using mathematical models for business decision making. *Journal of Business Administration*, 34(130), 10-13.

การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว จากอัตลักษณ์เมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต¹

Packaging Design for Phuket Local Desserts for Tourism from Old Town Phuket Identity¹

อรช กระแสอินทร์² นภาพดี โรจนธรรม³ และพรปวีร์ ดิษฐคำเรือง³
Arach Krasae-in², Napawadee Rodjanathum³ and Pornpavee Ditcumroeng³

¹ บทความเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนายกระดับผลิตภัณฑ์ขนมท้องถิ่นภูเก็ตเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว”

² ผศ.ดร., คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

³ อ., คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

¹ This Article is Part of a Research Project in Title “Family Background Associated to Domestic Violence Behavior of Thai Muslim Spouses in Pattani Province”

² Asst. Prof, Dr., Faculty of Architecture, Kasetsart University, Bangkok, 10900, Thailand

³ Lecturer, Faculty of Architecture, Kasetsart University, Bangkok, 10900, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: aracha.kr@ku.th

(Received: August 7, 2020; Revised: February 18, 2021; Accepted: March 5, 2021)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์ขนมท้องถิ่นภูเก็ตเพื่อการท่องเที่ยวที่แสดงอัตลักษณ์ของเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต และเพื่อทดสอบความพึงพอใจของผลงานออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตั้งแต่การลงพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูลอัตลักษณ์ การวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นผลงานออกแบบ ทั้งภาพลักษณ์ตราสินค้าจนถึงบรรจุภัณฑ์ และสำรวจการยอมรับจากลูกค้านักท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ผลงานออกแบบบรรจุภัณฑ์ขนมพื้นถิ่นได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากนักท่องเที่ยว สามารถแสดงเอกลักษณ์ของเมืองภูเก็ตได้ และมีความเป็นไปได้ที่ผลิตภัณฑ์ขนมท้องถิ่นภูเก็ตจะเป็นของฝากสำหรับนักท่องเที่ยวต่อไป

คำสำคัญ: ออกแบบบรรจุภัณฑ์ ออกแบบเพื่อการท่องเที่ยว อัตลักษณ์

Abstract

This research article was aimed to develop the packaging for Phuket's local desserts to promote the tourism. The action research was conducted by using a quantitative research method. The process included exploring the identity of Phuket Old Town by a field study, analyzing the data, synthesizing the design works in terms of brand images and packages, and exploring the acceptances from tourists. The findings revealed that the packaging design for Phuket local desserts was well accepted from the tourists and able to represent the identity of Phuket Town. The desserts with the packaging design also had potential to be souvenirs for tourists visiting the province.

Keywords: Packaging Design, Design for Tourism, Identity

บทนำ

จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ โดยจากข้อมูลสถิติของกรมการท่องเที่ยว พบว่า ในปี 2561 จังหวัดภูเก็ตมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 14.38 ล้านคน เพิ่มขึ้น 0.37 ล้านคน จากปี 2560 และมีรายได้ทั้งสิ้น 477,324 ล้านบาท [1] ซึ่งนอกจากการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวหลักของจังหวัดภูเก็ตแล้ว ก็มีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะอื่น โดยเฉพาะ การนำวัฒนธรรมอาหารมาเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากไทยและจีนฮกเกี้ยน และประกอบไปด้วยคนหลายเชื้อชาติ หลายภาษา ศาสนา ปัจจัยดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อภาษา อาหาร และประเพณีที่ถ่ายทอดมาอย่างยาวนานจากรุ่นสู่รุ่น [2] และได้รับการประกาศเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านวิทยาการอาหาร หรือ City of Gastronomy โดยยูเนสโกเมื่อ พ.ศ. 2558 [3] ที่มีจุดเด่นของเมือง 5 ประการ ได้แก่ 1) มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2. เป็นองค์ประกอบสำคัญในทุกเทศกาล พิธีการ ความเชื่อ วิถีชีวิต และยังใช้ประกอบการต้อนรับแขก 3) อาหารท้องถิ่นภูเก็ตหลายประเภทมีอัตลักษณ์ หาที่อื่นไม่ได้ สูตรลับเฉพาะที่ถ่ายทอดผ่านคนในครอบครัว และหลายอย่างเป็นวัตถุดิบที่มีเฉพาะในพื้นที่จังหวัด 4) มีความเข้มแข็งและความร่วมมือจากภาคเอกชน ภาครัฐและสถาบันทางวิชาการในภูเก็ต และ 5) มีการแลกเปลี่ยนความรู้

วัฒนธรรม ทั้งหมดนี้ทำให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมบนพื้นฐานวิทยาการด้านอาหารหลากหลายอย่าง รวมถึงการจำหน่ายอาหารท้องถิ่นแปรรูปเป็นของฝากและของที่ระลึก กระทั่งมีการศึกษาการพัฒนาอาหารพื้นเมืองภูเก็ตเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งศึกษาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น และสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์อาหารท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต เพื่อจัดทำแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ต [4]

ช่วงเวลาที่ผ่านมา ภาครัฐมีนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs ให้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ [5] โดยเฉพาะ การสนับสนุนให้นักวิจัยในสถาบันการศึกษานำองค์ความรู้ทางวิชาการมาช่วยพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและมีวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นทุนเดิม เพื่อยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์และสร้างมูลค่าเพิ่มแต่ยังสามารถคงคุณค่ารักษาความเป็นเอกลักษณ์อัตลักษณ์ของท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยสอดคล้องตามทิศทางของตลาดการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้เพิ่มและสร้างเศรษฐกิจชุมชน แต่เนื่องจากผู้ประกอบการชุมชนท้องถิ่นยังขาดความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งส่วนหนึ่งคือการสร้างสรรค์รูปแบบและบรรจุภัณฑ์ทั้งในการยืดอายุการเก็บรักษา และเพื่อช่วยในการตลาดและการขาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ภัณฑ์แก่ผู้ประกอบการท้องถิ่นจึงเป็นความช่วยเหลือสำคัญ

การนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางอาหารและการออกแบบสร้างสรรค์จึงได้เข้ามามีส่วนในการแก้ไขปัญหาด้านการผลิต การบรรจุและฟื้นฟูผลิตภัณฑ์ขนมท้องถิ่นภูเก็ต จำนวน 8 ชนิด จากร้าน Local Legend ได้แก่ ขนมอังกู๋ ขนมผิง ขนมเต้าส้อ ขนมอาโป่ง ขนมมอจี ขนมบูหลู ขนมพริก และขนมผางเปี้ยะ ให้พัฒนาเป็นของฝากสำหรับนักท่องเที่ยว เพิ่มโอกาสทางการตลาดเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมชุมชนอย่างยั่งยืนในอนาคต [6] ซึ่งการศึกษาถึงโอกาสของอาหารและขนมในกิจกรรมการท่องเที่ยว นั่นคือการเป็นของฝาก โดยเฉพาะ นักท่องเที่ยวกลุ่ม Food Tourism ได้แสดงถึงความคาดหวังประสบการณ์ตรงในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการวัฒนธรรมอาหารของท้องถิ่นที่ไปท่องเที่ยว รวมถึง การให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์อาหารของฝาก (Food souvenirs) ที่สร้างความทรงจำให้ระลึกถึงและต้องการกลับมาอีก และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารท้องถิ่นเพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก [7-10]

การประเมินโดยสมาคมเพอรานากันมองว่า ผลิตภัณฑ์ขนมพื้นถิ่นภูเก็ตไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศตลอดจนคนภูเก็ตรุ่นใหม่ไม่นิยมรับประทาน จึงมีโอกาสนักขนมพื้นถิ่นภูเก็ตจะสูญหายไปพร้อมกับคนรุ่นเก่า การผลิตขนมพื้นถิ่นภูเก็ตส่วนใหญ่ยังเป็นการผลิตระดับครัวเรือน มีการผลิตระดับอุตสาหกรรมขนาดเล็กอยู่บ้าง แต่โดยภาพรวมยังขาดการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ รูปลักษณ์ และบรรจุภัณฑ์ อายุการเก็บรักษาสั้น ทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมซื้อกลับไปเป็นของฝาก

การออกแบบบรรจุภัณฑ์จึงเป็นเครื่องมือสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพิ่มโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ขนมพื้นถิ่น และส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย ทั้งนี้ เพราะมีส่วนหนึ่งมีที่มาเกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดภูเก็ต เพื่อให้ผู้มาเยือนได้มีโอกาสเรียนรู้ความเป็นมาของขนมพื้นถิ่นภูเก็ตและซื้อกลับไปเป็นของฝาก จึงควรมีการผสมผสานองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมเข้ากับเทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวพิจารณาเลือกซื้อกลับไปฝากคนในครอบครัวหรือมิตรสหาย และสื่อถึงสถานที่ที่ไปท่องเที่ยวซึ่งจะช่วยสร้างความทรงจำที่ดีจากภูเก็ตต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. ศึกษาอัตลักษณ์เมืองเก่าภูเก็ตเพื่อเป็นแนวคิดในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมพื้นถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมพื้นถิ่นภูเก็ตเพื่อการท่องเที่ยว
3. เพื่อทดสอบความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์ขนมพื้นถิ่นภูเก็ตเพื่อการท่องเที่ยว

ระเบียบวิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการออกแบบและการทดสอบการยอมรับผลงานออกแบบของกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลภาคสนามของกายภาพของเมืองเก่าภูเก็ต วิเคราะห์อัตลักษณ์ของเมืองเก่าภูเก็ต เพื่อสร้างสรรค์ภาพลักษณ์ตราสัญลักษณ์ของธุรกิจ และแนวทางการออกแบบ เพื่อให้ผู้ประกอบการเจ้าของผลิตภัณฑ์พิจารณาเลือก
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมท้องถิ่นภูเก็ตเพื่อการท่องเที่ยวโดยอาศัยแนวทางการออกแบบที่ได้เลือก พิจารณาร่วมกับปัจจัยทางเทคนิคและการถนอมอาหารของบรรจุภัณฑ์ของขนมแต่ละประเภท เพื่อสังเคราะห์ในกระบวนการออกแบบเป็นบรรจุภัณฑ์ต้นแบบของขนมพื้นถิ่นภูเก็ต
3. ทดสอบความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์ขนมพื้นถิ่นภูเก็ตเพื่อการท่องเที่ยว จากการยอมรับผลงานออกแบบกับกลุ่มเป้าหมาย และสอบถามข้อควรปรับปรุงสำหรับการพัฒนางานออกแบบ และสรุปผลการดำเนินการวิจัย

ผลการศึกษา

1. การค้นคว้าข้อมูลเพื่อการออกแบบ

การพัฒนาสูตรขนมและการพัฒนาบรรจุภัณฑ์จนได้มาเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ผนวกกับข้อมูลจากการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย (Target) ของร้าน Local Legends และของผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่มีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาด ทีมออกแบบได้เริ่มจากการสร้างภาพลักษณ์ตราสินค้า โดยคิดหาอัตลักษณ์ของแบรนด์ (Brand Identity) ซึ่งแสดงตัวตนที่ชัดเจน นำไปสู่งานออกแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตราสัญลักษณ์ แนวคิด โทนสี และแก่นของการสื่อสาร (Key Messages) ไปจนถึงสื่อสิ่งพิมพ์ บรรจุภัณฑ์ หรือการตกแต่งภายในร้าน ฯลฯ เพื่อที่จะสร้างคุณค่าให้กับภาพลักษณ์สินค้า เพื่อให้สามารถดึงดูดและตอบรับความต้องการของผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด

ในการนี้ คณะผู้วิจัยวิจัยร่วมกับทางผู้ประกอบการพัฒนาตำรับขนมท้องถิ่นภูเก็ตที่ขึ้นมา มีทั้งเป็นแบบรสชาติดั้งเดิม (แต่ได้มีการพัฒนาสูตรให้มีรสชาติดีขึ้น อายุการเก็บรักษายาวนานขึ้น หรือดีต่อสุขภาพของผู้บริโภคมากขึ้น) และแบบประยุกต์ (มีการดัดแปลงจากขนมดั้งเดิม ให้มีรูปแบบ รสชาติ หรือมีการใช้วัตถุดิบที่แตกต่างออกไป เพื่อจะสามารถเข้าถึงผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้มากขึ้น) ดังนั้น บุคลิกของแบรนด์ (Brand Personality) จึงเป็นไปในรูปแบบของ ‘เพอรานากันประยุกต์’ ที่มีความสดใสร่วมสมัย แต่คงกลิ่นอายของความเป็นภูเก็ตดั้งเดิมอยู่ในตัว

ภาพที่ 1 ภาพถ่ายขนม ที่ทางทีมวิจัยได้ทำพัฒนาขึ้นมาร่วมกับผู้ประกอบการ

จากการสืบค้นพบว่า มีศึกษาการออกแบบบรรจุภัณฑ์จากอัตลักษณ์ของพื้นที่ของภูเก็ตน้อย ได้แก่ การศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมและลวดลายประดับสถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีสเพื่อสร้างสรรค์การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจังหวัดภูเก็ต [11] และ การออกแบบอัตลักษณ์บรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ สับปะรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต [12] แนวคิดของการพัฒนางานออกแบบที่เกี่ยวข้องกับอาหารในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ได้รับการศึกษามาก่อน โดยมีการวิเคราะห์เอกลักษณ์ ในมุมมองจากบุคคลภายนอก ที่มองสิ่งลักษณะทางกายภาพที่ภูเก็ตไม่เหมือนจังหวัดหรือท้องถิ่นอื่น และอัตลักษณ์ ในการมุมมองของบุคคลในจังหวัดภูเก็ต [13] ซึ่งแนวทางการหาอัตลักษณ์มีความแตกต่างกันซึ่งคณะผู้วิจัยได้สร้างแนวทางที่แตกต่างโดยเริ่มจากการกำหนดบุคลิกและข้อความต่าง ๆ ของแบรนด์สามารถเข้าถึงและดึงดูดใจกลุ่มเป้าหมาย ที่ออกแบบได้ตั้ง ‘ผู้เล่าเรื่อง’ (Storyteller) ของแบรนด์ขึ้นมา ซึ่งผู้เล่าเรื่องนี้ จะเป็นตัวกำหนดว่า ภาษาของแบรนด์ (Brand Language) รวมไปถึง ‘ภาษาภาพ’ ต่าง ๆ (Visual Language) ควรเป็นไปในลักษณะใด

ภาพที่ 2 แสดงการเล่าเรื่องโดยใช้แนวคิด ความสดใส สนุกสนาน การเติบโตในครอบครัวแบบเพอร์ฟานกันที่อบอุ่น

ในส่วนผู้เล่าเรื่องของ Local Legends นั้น จะเป็นหญิงสาวชาวภูเก็ตรุ่นใหม่ (New Generation “Nyonya”) ซึ่งเติบโตมาในครอบครัวแบบเพอรานากันที่อบอุ่นที่สนิทสนมกับคุณย่าหรือคุณยายที่เป็นชาวเพอรานากันแบบดั้งเดิม เคยเข้าครัวทำอาหารด้วยกันและมีความทรงจำในวัยเด็กที่น่าประทับใจที่อยากจะบอกเล่า บุคลิกของภาพลักษณ์ธุรกิจและสินค้า จึงเป็นบรรยากาศที่อบอุ่น น่ารัก มีกลิ่นอายของวัฒนธรรมเพอรานากันดั้งเดิม ผ่งเข้ากันอย่างแนบเนียนกับชีวิตแบบคนยุคใหม่

Graphic Style:

Atmosphere:
บ้านๆ น่ารัก อบอุ่น
มีกลิ่นอายของเพอรานากันเดิม
 ผ่งเข้ากับชีวิตสมัยใหม่

ภาพที่ 3 ทางเลือกบุคลิกของภาพลักษณ์ตราสินค้า ที่ผสมผสานกันระหว่างความดั้งเดิมกับความร่วมสมัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาบุคลิกของย่านเก่าเมืองภูเก็ต โดยลงพื้นที่สำรวจอาคารบ้านเรือนในย่านเมืองเก่า อาทิ ถนนกลาง ซอยรมณีย์ ถนนตีบุก ซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่นด้วยสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานศิลปะตะวันตกและตะวันออกแบบมีสีที่สดใสและหลากหลาย รวมถึง การใช้ช่องหน้าต่างโค้งตามแบบสถาปัตยกรรมยุคนีโอคลาสสิก และการใช้ลวดลายที่ธรรมชาติ เช่น เกลาไม้ ใบไม้ และรูปสัตว์ ไปจนถึงการเจาะช่องหน้าต่างและการใช้ลวดลายปูนปั้นแบบอาร์ตเดโคและแบบจีนที่ยังหลงเหลืออยู่พอสมควรตามลายทางของย่านที่เป็นที่ตั้งของถนนดังที่กล่าวมา ดังที่แสดงในภาพที่ 4-6

ภาพที่ 4 สีและองค์ประกอบสถาปัตยกรรมของอาคารย่านเมืองเก่าภูเก็ต

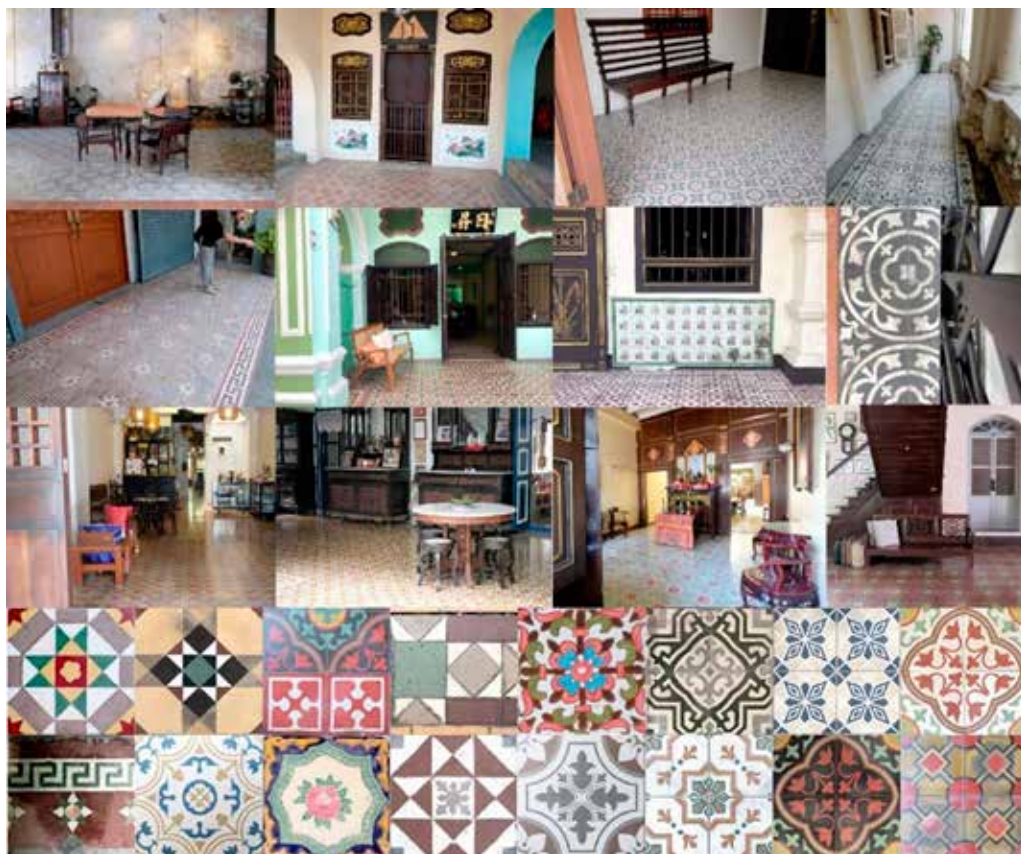
ภาพที่ 5 สีในสถาปัตยกรรมบริเวณถนนกลาง

ภาพที่ 6 สีในสถาปัตยกรรมบริเวณถนนตีบุก

อาคารบ้านเรือนในย่านเมืองเก่าภูเก็ตยังมีความน่าสนใจอยู่ที่กระเบื้องปูพื้นที่มีสีสันและลวดลาย

เฉพาะตัวแบบเพอรานากัน ซึ่งสามารถ นำองค์ประกอบบางอย่างมาประยุกต์ใช้กับงานออกแบบของตราสินค้าและภาพลักษณ์ของ Local Legends ได้ เนื่องจากสามารถเชื่อมโยงกลุ่มเป้าหมายเข้ากับความเป็นภูเก็ตดั้งเดิมได้เป็นอย่างดี ดังที่ในภาพที่ 7

ภาพที่ 7 กระเบื้องปูพื้นแบบวัฒนธรรมเพอรานากัน ย่านเมืองเก่าภูเก็ต

2. การออกแบบตราสัญลักษณ์

จากการสำรวจเพื่อศึกษาและค้นหาลักษณะของย่านเมืองเก่าของภูเก็ต ผู้วิจัยได้ นำเอาสีสันและลักษณะของลวดลาย (Motif) ที่มีลักษณะเฉพาะ มาประยุกต์เพื่อนำมาสู่ตราสัญลักษณ์ของแบรนด์ ที่สามารถสะท้อนความสดใสและร่วมสมัยแบบเพอรานากันประยุกต์ ที่ใช้สีเหลืองผสมผสานกับสีส้มอิฐและเขียวน้ำทะเล เพื่อสื่อถึงความสดใสและร่วมสมัย รวมถึง การนำองค์ประกอบของลวดลายแบบเพอรานากันมาประยุกต์ใช้ โดยลดทอนให้มีลักษณะคล้ายรูปหัวใจ เพื่อสื่อถึงความน่ารักและอบอุ่น อันเป็นสิ่งที่แบรนด์ต้องการจะสื่อสารไปสู่ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย

ภาพที่ 8 ตราสัญลักษณ์ของร้าน Local Legends

3. การออกแบบบรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์ภายในของขนมทั้งเก้าชนิด มีความแตกต่างกันมาก ทั้งในด้านของขนาด รูปแบบ และวัสดุซึ่งขึ้นอยู่กับขนาด ลักษณะ และอายุการเก็บรักษาของขนมแต่ละชนิด ปัจจัยทางเทคนิคที่กล่าวมา และปัจจัยทางด้านต้นทุนส่งผลต่อการเลือกประเภทและวิธีการผลิตบรรจุภัณฑ์ ทำให้ได้บรรจุภัณฑ์ ทั้งหมด 4 ลักษณะ ได้แก่

(1) บรรจุภัณฑ์แบบซองตั้ง มีลักษณะเป็นซองที่สามารถวางตั้งได้ มีรอยให้ฉีกพร้อมซิปล็อคที่ด้านบนของซอง ขนมที่ใช้ซองตั้งแบบใส คือ ขนมผิง และซองตั้งแบบวัสดุพอยล์ ได้แก่ ขนมพริก โดยซองแบบใสจะมีความสูงมากกว่าแบบพอยล์เล็กน้อย

ภาพที่ 9 รูปแบบบรรจุภัณฑ์แบบซองตั้ง

(2) บรรจุภัณฑ์แบบถาด มีลักษณะเป็นถาดพลาสติกที่มีขนมวางอยู่ด้านบน ห่อทับทั้งถาดด้วยพลาสติกใส ได้แก่ ขนมเต่าส้อ และขนมมอจี ที่เป็นถาดพลาสติกใส ไม่มีช่องกั้นระหว่างชิ้นขนม ส่วนขนมที่ใช้ถาดพลาสติกแบบขาวขุน มีช่องกั้นระหว่างชิ้นขนม ได้แก่ ขนมอังกู และขนมกุ๊ทอง โดยถาดพลาสติกขาวขุน มีขนาดเล็กกว่าถาดพลาสติกใสเล็กน้อย

ภาพที่ 10 ขนมเต่าส้อ ขนมมอจี ขนมอังกู และขนมกุ๊ทอง ในบรรจุภัณฑ์แบบถาดพลาสติก

(3) บรรจุภัณฑ์แบบซองเดี่ยวแยกชิ้น มีลักษณะเป็นซองพลาสติกขนาดเล็กที่ใส่ขนมแยกเป็นชิ้น ๆ ได้แก่ ขนมบุหลุ และขนมผางเปี้ยะ โดยจะบรรจุรวมหลายซองไว้ในกล่องกระดาษ เพื่อป้องกันการบอบหรือแตกหักของขนม

ภาพที่ 11 ขนมบุหลุ และขนมผางเปี้ยะ ที่บรรจุในซองแบบแยกชิ้น ในกล่องกระดาษ

(4) บรรจุภัณฑ์แบบกระปุกพลาสติก ได้แก่ ขนมาโป่งกรอบ เนื่องจากมีความเปราะมาก จึงต้องบรรจุไว้ในบรรจุภัณฑ์ที่คล้ายถังพลาสติกขนาดเล็ก เพื่อป้องกันการแตกหัก

ภาพที่ 12 ขนมาโป่งกรอบ บรรจุภายในถังพลาสติกใสขนาดเล็ก มีหูหิ้ว

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการจัดการความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ โดยกำหนดลักษณะร่วมบางประการ เพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ ได้แก่

(1) ลักษณะร่วมของรูปแบบและขนาดของบรรจุภัณฑ์ภายนอก

ความแตกต่างกันของขนาดและรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ภายใน ได้กำหนดให้ตัวบรรจุภัณฑ์ภายนอกมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกันมากที่สุด เพื่อความสะดวกในการสังเกตและการจัดเก็บของทางผู้ประกอบการ โดยเลือกใช้การคาดแถบกระดาษทับบรรจุภัณฑ์ภายในเป็นวิธีหลัก ซึ่งมีข้อดีก็คือ สามารถควบคุมต้นทุนในการผลิตให้ได้ต่ำที่สุด ประหยัดเนื้อที่ในการจัดเก็บมากที่สุด แต่ก็ทำให้ผู้บริโภคสามารถเห็นขนมที่อยู่ภายในได้มากที่สุดเช่นกัน โดยแถบคาดของบรรจุภัณฑ์ทั้งแบบซองตั้งและแบบถาดแต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกันเล็กน้อยใน ความสูงและขนาดโดยรวม จึงได้ออกแบบให้มีขนาดเท่ากันทั้งหมด รวมถึง แบบถาด ที่ออกแบบมาให้แถบคาด มีขนาดความกว้างเท่ากับทั้งสองแบบแรกด้วย

(2) ลักษณะร่วมของลวดลายและเรขาคณิต

กำหนดให้มีภาพลักษณ์หรือแบรนด์เดียวกัน โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงเอาลวดลายที่เป็นรูปแบบซ้ำ ๆ (Pattern) ของกระเบื้องแบบเพอรานากันที่สามารถพบได้ในย่านเมืองเก่าของภูเก็ตมาใช้เป็นพื้นหลัง โดยนำมาลดทอนรายละเอียดเล็กน้อยและวาดขึ้นใหม่ด้วยมือโดยเทคนิคสีน้ำ ให้ลวดลายมีความนุ่มนวลและเกิดความรู้สึกของการ ‘ทำด้วยมือ’ (Handmade) มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 13 บรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย แต่ยังคงเป็นครอบครัวเดียวกัน

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้ออกแบบบรรจุภัณฑ์แบบพรีเมียม เพื่อดึงดูดผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ต้องการซื้อสินค้าไปเป็นของฝาก โดยได้ออกแบบกล่องกระดาษแข็งขนาดมาตรฐานจำนวน 2 ขนาด ที่ลวดลายอาจมีเปลี่ยนแปลงไปทุกปีหรือตามเทศกาล ให้ผู้บริโภคสามารถเลือกสินค้าหลายชิ้นหลาย ๆ รูปแบบใส่ลงในกล่องเพื่อเป็นของฝากได้ ซึ่งภายในกล่องจะแนบแผ่นพับขนาดเล็กภายในที่บอกเล่าเรื่องราวของแบรนด์ Local Legends และของขนมชนิดต่าง ๆ ไว้อย่างน่าสนใจด้วยภาพประกอบสวยงาม

ภาพที่ 14 กล่องบรรจุภัณฑ์ ที่ผู้บริโภคสามารถเลือกสินค้าหลายอย่างใส่ลงไปได้เพื่อนำไปเป็นของฝาก

4. การทดสอบความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์ขนมท้องถิ่นอัตลักษณ์เมืองภูเก็ต

คณะผู้วิจัยได้ทดสอบความพึงพอใจของบรรจุภัณฑ์และการยอมรับเป็นของฝาก จากลูกค้านักท่องเที่ยวที่มายังจังหวัดภูเก็ต โดยประเด็นของการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนั้น ประกอบไปด้วย

- (1) บรรจุภัณฑ์ ในเรื่องความสวยงาม การสะท้อนภาพของการเป็นภูเก็ต และข้อมูลที่แสดง
- (2) การเลือกซื้อเป็นของฝาก

วิธีการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว ณ ร้านกาแฟ cake box ที่ตั้งอยู่บริเวณย่านเมืองเก่าของภูเก็ต ซึ่งมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินเยี่ยมชม และผู้วิจัยได้เสนอจัดโต๊ะสัมภาษณ์ ตามรูปด้านล่าง และจัดเรียงขนมตัวอย่างเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ทดลองรับประทาน ได้แก่ หนมพริก หนมผิง บูทูล ผางเปี้ยะเต้าส้อ และอาโป้งกรอบ ในรสชาติและรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาจากคณะผู้วิจัยแล้ว รวมทั้ง จัดวางต้นแบบบรรจุภัณฑ์ทั้งบรรจุภัณฑ์แบบอ่อนที่แยกสำหรับแต่ละชนิดของขนม และบรรจุภัณฑ์แบบกล่องสำหรับใส่รวมหรือให้เป็นของขวัญโดยให้ทดลองชมและสัมผัส ผู้วิจัยได้เสนอเครื่องดื่มในร้านกาแฟเป็นของตอบแทนแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ภาพที่ 15 การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวให้ทดลองชิมขนมท้องถิ่นภูเก็ตและพิจารณาบรรจุภัณฑ์ต้นแบบทั้งสิ้น 17 กลุ่ม รวมผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 41 คน เป็น ชาย 9 คน และหญิง 32 คน โดยมีภูมิลำเนาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ภูมิลำเนา	จำนวน
ไทย	7
ฮ่องกง	2
สิงคโปร์	3
ออสเตรเลีย	13
ฝรั่งเศส	4
อังกฤษ	2
เนเธอร์แลนด์	1
แอฟริกาใต้	2
สหรัฐอเมริกา	5
แคนาดา	2

ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นจากการตอบคำถามและข้อคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดังต่อไปนี้

1) ความพึงพอใจต่องานออกแบบบรรจุภัณฑ์ มีประเด็นจากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

1.1) ประเด็นงานออกแบบภาพลักษณ์ตราสินค้า ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด (41 คน) แสดงความพึงพอใจต่อภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ขนมท้องถิ่น Local Legend โดยแสดงความพึงพอใจต่อทั้งตราสัญลักษณ์ ชื่อของ Local Legend และสีที่ปรากฏ

1.2) ประเด็นด้านแนวคิดของภาพลักษณ์ตราสินค้า ผู้ให้สัมภาษณ์ 39 คน แสดงความพึงพอใจมากกับแนวคิดในการออกแบบเมื่อได้อธิบายที่มาของการพัฒนาแบบ และอีก 2 คน แสดงความพึงพอใจปานกลาง โดยไม่ได้เห็นว่าเป็นส่วนสำคัญของงานออกแบบ

1.3) ประเด็นการสื่อความเป็นอัตลักษณ์ของเมืองภูเก็ตในงานออกแบบ ผู้ให้สัมภาษณ์ 36 คน แสดงความพึงพอใจมากต่องานออกแบบที่พัฒนามาจากลายกระเบื้อง ส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม และสีในเมืองเก่ามาทำงานออกแบบ และอีก 5 คนแสดงความพึงพอใจปานกลาง ซึ่งโดยส่วนใหญ่ได้ระบุถึงความชอบที่ลวดลายที่ปรากฏอยู่ที่พื้นผิวของบรรจุภัณฑ์ และหลายคนแสดงความสนใจต่อเรื่องราวความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นของลายกระเบื้อง รวมถึงมีผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่า น่าจะเป็นแผนที่ให้ไปดูว่า มีกระเบื้องเหล่านี้อยู่ตรงไหนบ้าง จะทำให้เรื่องราวน่าสนใจยิ่งขึ้น ในขณะที่ ผู้ที่แสดงความพอใจปานกลางนั้นมองว่ากระเบื้องเหล่านี้เป็นสิ่งที่มิในภูมิปัญญาของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่มาจากสิงโปรและฮองกง

1.4) ประเด็นด้านการเลือกวัสดุและรูปแบบบรรจุภัณฑ์ ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 37 คน นิยมบรรจุภัณฑ์ชนิดอ่อนมากกว่าแบบกล่อง โดยเฉพาะ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางไกลจะให้ความสนใจบรรจุภัณฑ์ชนิดอ่อนมากกว่า เนื่องจากไม่เปลืองเนื้อที่ในกระเป๋า ในขณะที่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางใกล้ สนใจบรรจุภัณฑ์ที่เขาสามารถจะใส่กระเป๋าแล้วถือขึ้นเครื่องได้เลยโดยไม่ต้องบรรจุลงในกระเป๋าที่ฝากไปได้เครื่อง และแม้ว่าบรรจุภัณฑ์ชนิดกล่องได้รับความสนใจในการเป็นของขวัญของฝาก แต่ก็มีประเด็นความสิ้นเปลืองเนื้อที่ในกระเป๋า

2) การเลือกซื้อเป็นของฝาก จะมีประเด็นจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

2.1) นักท่องเที่ยวที่ให้สัมภาษณ์ไม่ได้นิยมซื้อขนมเป็นของฝาก และหากว่าเป็นขนมที่นำมาแสดงนั้น โดยส่วนใหญ่สนใจขนมที่รู้สึกว่าเป็นเอกลักษณ์ของภูเก็ตเอง โดยเฉพาะ หนมพริก ที่ผู้ตอบโดยส่วนมากรู้สึกแตกต่างจากขนมที่อื่น

2.2) ประเด็นการยอมรับการซื้อเป็นของฝากนั้น ช่วงราคาของขนมที่นำมาแสดงที่กลุ่มนักท่องเที่ยวตัวอย่างยอมรับได้จะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบรรจุภัณฑ์แบบอ่อนหรือขนาดเล็ก อยู่ที่ช่วงราคาตั้งแต่ 80 ถึง 150 บาท และสำหรับขนมที่บรรจุพร้อมกล่องของขวัญ ราคาที่รับได้จะอยู่ที่ช่วงราคา 400 ถึง 500 บาท

2.3) สถานที่จำหน่ายเป็นอีกประเด็นที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าสำคัญ นั่นคือ อยู่ในพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับขนมจะทำให้รู้สึกว่ามีคุณค่ามาก อาทิ การที่บรรจุภัณฑ์ถูกออกแบบโดยใช้ลวดลายของกระเบื้องในย่านเมืองเก่าภูเก็ต ก็ควรต้องวางขายอยู่ในย่านเมืองเก่า บนถนนกลางหรือบริเวณนั้น ที่พบเห็นกระเบื้องได้ ส่วนบรรจุภัณฑ์ประเภทกล่องของขวัญนั้น มีผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านเสนอว่า ควรจำหน่ายที่สนามบิน เพราะจะดูแลรักษาได้ง่าย ถือกลับในสภาพที่ดีได้ง่ายกว่า

3) ประเด็นนอกเหนือจากที่กล่าวมา ยังมีข้อมูลที่น่าสนใจซึ่งได้จากนักท่องเที่ยวที่ได้ให้สัมภาษณ์ในลักษณะเดียวกันมากกว่าหนึ่งครั้ง ได้แก่

3.1) นักท่องเที่ยวที่ให้สัมภาษณ์หลาย ๆ คนไม่เคยแม้แต่เห็นขนมของภูเก็ตวางขาย หรือบางคนเดินผ่านร้านที่ขายแต่ก็ไม่กล้าหรือมีความอยากที่จะทดลองซื้อรับประทาน จึงต้องพิจารณาการจำหน่ายของขนม ได้แก่ จุดขาย วิธีการขาย เป็นต้น เพื่อให้รับทราบว่ารสชาติของแต่ละอย่างเป็นอย่างไร

3.2) นักท่องเที่ยวหลายคนอยากจะซื้อขนมเหล่านั้นเพื่อรับประทานเอง แต่มองว่าขนาดบรรจุค่อนข้างใหญ่ ผู้ประกอบการจึงควรพิจารณาการจำหน่ายเพื่อการรับประทานเองมากขึ้น อาทิ ทานเป็นขนมกับชาหรือกาแฟ หรือมีบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับการรับประทานเอง เปิดแล้วปิดได้เมื่อเหลือจากรับประทาน

3.3) นักท่องเที่ยวที่จะซื้อของกลับไปฝาก เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาภูเก็ตเป็นที่สุดท้ายก่อนกลับบ้าน การส่งเสริมการขายของขมนั้น น่าจะต้องพิจารณาเรื่องโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะที่มาเป็นหมู่คณะ เพื่อให้มาลงเดิณย่านเมืองเก่าในวันสุดท้ายก่อนกลับ และราคาที่ไม่สูงกับขนาดบรรจุไม่มาก และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม จะเป็นส่วนช่วยในการส่งเสริมขนมจากภูเก็ตในการเป็นของฝากได้

3.4) ในด้านของข้อมูลที่บรรจุภัณฑ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่า บรรจุภัณฑ์ควรเป็นแบบใสที่มองเห็นขนมข้างใน เพื่อให้เห็นว่า ขนมหรือสินค้าข้างในมีสภาพอย่างไร และข้อมูลที่พิมพ์ในฉลากหรือที่กล่องนั้นควรมีข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์เป็นภาษาอังกฤษด้วย หากว่าเน้นนักท่องเที่ยวต่างชาติ และควรออกแบบเน้นข้อมูลที่สำคัญกับคนที่รับประทาน โดยเฉพาะ ส่วนประกอบของขนม อาทิระบุว่าขนมชนิดนั้นมี Gluten หรือ Gluten Free หรือขนมชนิดนั้นเป็นขนมมังสวิริติ หรือสำหรับ Vegan หรือไม่

3.5) ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอประเด็นในการลดการใช้พลาสติกเป็นส่วนประกอบของบรรจุภัณฑ์ หรือพิจารณาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้สามารถใช้ซ้ำได้ เช่นออกแบบเป็นกระปุก เป็นต้น

3.6) นอกเหนือจากเป็นของฝาก ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งต้องการซื้อขนมเพื่อรับประทานเอง จึงควรพัฒนาขนมที่มีขนาดบรรจุเล็กลง หรืออยู่ในซองหรือถุงหรือกล่องที่เปิดและปิดได้หลายครั้ง เพื่อจูงใจให้ซื้อเพื่อรับประทานเองมากขึ้น

อภิปรายและสรุปผล

งานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ออกแบบบรรจุภัณฑ์ขนมท้องถิ่นภูเก็ต และนำผลงานออกแบบดังกล่าวไปทดสอบกับลูกค้านั้น ทำให้ได้ทราบถึงโอกาสที่เป็นไปได้ของขนมท้องถิ่นเมืองภูเก็ตในฐานะของการเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวที่จะพัฒนาเป็นของฝากที่นักท่องเที่ยวสนใจที่จะซื้อกลับไปเมื่อเดินทางกลับไปยังภูมิลำเนา ซึ่งจากการสัมภาษณ์นั้น งานออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของเมืองภูเก็ตเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจ โดยในรายละเอียดนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งได้มองว่า แบบของบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาจากลวดลายกระเบื้องที่ประกอบอยู่ในสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมภายในบริเวณย่านเมืองเก่าภูเก็ตนั้น มีความเป็นเอกลักษณ์และมีความจำเพาะเจาะจงกับพื้นที่สถานที่ ซึ่งแม้ว่าในความเป็นจริงนั้น วัฒนธรรมเพอรานากัน (Peranakan) หรือบาบ๋าเยฮยา (Baba-Nongya) จะเป็นรูปแบบวัฒนธรรมร่วมในหลายเมืองและประเทศตั้งแต่ประเทศไทยลงไปจนถึงประเทศสิงคโปร์ แต่การเลือกใช้ลวดลายของกระเบื้องและสามารถระบุที่มาของลวดลายกระเบื้องได้ เป็นหนึ่งในเหตุผลทำให้นักท่องเที่ยวเกิดสนใจและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างขนมกับพื้นที่ด้วยอัตลักษณ์ได้

ขั้นตอนพัฒนาแบบของบรรจุภัณฑ์ ทำให้ได้รูปแบบลวดลายเรขศิลป์ของบรรจุภัณฑ์อันเป็นผลจากกระบวนการของการค้นคว้าศึกษาทางด้านอัตลักษณ์เอกลักษณ์ที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในงานออกแบบ โดยเริ่มต้นจากการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยเฉพาะ การถ่ายภาพในย่านเมืองเก่า รวบรวมภาพต่าง ๆ และนำมาวิเคราะห์กับแนวคิดเบื้องต้นของภาพลักษณ์ธุรกิจและตราสินค้า นอกจากนี้ การลงพื้นที่ภาคสนามยังทำให้คณะผู้วิจัยได้ข้อมูลเชิงประสบการณ์ของย่านเมืองเก่าภูเก็ต ซึ่งมีผลต่อการสังเคราะห์แนวคิดของงานออกแบบและนำมาซึ่งการเลือกใช้ลวดลายจากกระเบื้องในย่านเมืองเก่ามาเป็นองค์ประกอบหลัก

ในภาพรวมของความเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์ บรรจุภัณฑ์แม้ว่าจะดูใจให้น่ากลับไปเป็นของฝากได้ แต่การที่นักท่องเที่ยวยังไม่รู้จักขนมท้องถิ่นของภูเก็ตก็เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่ง บรรจุภัณฑ์ชนิดใสหรือมองเห็นสินค้าที่บรรจุภายในจะทำให้ผู้ซื้อตัดสินใจได้ง่ายกว่าบรรจุภัณฑ์ที่ทึบและมองไม่เห็นสินค้าภายใน และแม้ว่าจะมีข้อมูลที่บรรจุภัณฑ์แต่การมองเห็นสินค้าภายในก็ยังมีสำคัญต่อการเลือกซื้อ ซึ่งในประเด็นนี้ การปรับปรุงงานออกแบบของบรรจุภัณฑ์จะต้องพิจารณาใส่รูปของสินค้าให้นักท่องเที่ยวได้เห็นซึ่งอาจจะเป็นรูปถ่ายหรือรูปวาดตามความเหมาะสมของงานออกแบบต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปได้ถึงแนวทางการออกแบบจากอัตลักษณ์ ที่เริ่มต้นจากการค้นคว้าและพิจารณาซึ่งองค์ประกอบที่สามารถใช้ถ่ายทอดอัตลักษณ์ที่นำไปกับงานออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรือของฝากได้ โดยมีข้อพิสูจน์จากการทดสอบกับกลุ่มลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวที่ตนเองซึ่งกระบวนการที่ปรากฏในงานวิจัยนี้ สามารถนำไปพิจารณาประยุกต์กับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่หรือชุมชนอื่นในอนาคตต่อไปได้

กิตติกรรมประกาศ

กิตติกรรมประกาศงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการพัฒนาระดับผลิตภัณฑ์ขนมท้องถิ่นภูเก็ตเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้รับการสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 คณะผู้วิจัยในส่วนงานนี้ขอขอบคุณ อาจารย์กรุณา วงษ์กระจ่าง และคณะผู้วิจัยในโครงการ นายแพทย์โกศล แดงอุทัย ผู้ใช้ประโยชน์ในงานวิจัยนี้ ตลอดจนผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

References

- [1] Ministry of Tourism and Sports. (2019, February 10). *Tourism statistics 2018*. https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=497. (In Thai).
- [2] Pattanapokinskul, K., & Phakdee-auksorn, P. (2015). Analysis of push and pull travel motivation of foreign tourist to local markets: a case study of Phuket, Thailand. *Journal of International and Thai Tourism*, 11(2). 43-63.
- [3] Phuket Municipality. (2016, November 15). Phuket: City of Gastronomy. <https://www.phuketcity.go.th/news/detail/1701>. (In Thai).

- [4] Tangtrakul, P., Pongsakornrangsilp, S., Wongkrajang, K., Sompong, N., Rampai, N., Phongpipatpong, M., Bunbamrung, S., Wattanasirithum, L., Rodjanathum, N., Krasae-in, A., & Pongsakornrangsilp, P., (2017). *Promoting Tourism of Creative Local Food in Phuket*. Thailand Research Fund. (In Thai).
- [5] The Office of SMEs Promotion. (2017, February 10). Thailand SMEs Development Plan 2017-2021. https://sme.go.th/upload/mod_download. (In Thai).
- [6] Wongkrachang, K., Waranyanont, W., Phongpipatpong, M., Krasae-in, A., Wattanasirithum, L., Bunbamrung, S. & Rodjanathum, N. (2019). *Tourism promotion through Phuket's local food product*. Thailand Research Fund. (In Thai).
- [7] Du Rand, G.E., & Heath, E. (2006). Towards a framework for food tourism as an element of destination marketing. *Current issues in tourism*. 9(3), 206–234.
- [8] Hall, C.M., & Mitchell, R. (2001). Wine and food tourism. In Douglas, N., Douglas, N. and Derrett, R., (Eds). *Special interest tourism: Context and cases*. (pp. 307-329). PA: Wiley.
- [9] Cohen, E., & Avieli, N. (2004). Food in tourism: Attraction and impediment. *Annals of Tourism Research*. 4, 755-778.
- [10] Boyne, S., Williams, F., & Hall, D. (2002). On the trail of regional success: Tourism, food production and the Isle of Arran Taste Trail. *Tourism and Gastronomy*. 91(114), 305-320.
- [11] Jirasilp, S. (2012). *The study of Sino-Portugese architecture and decoratives to design the souvenir of Phuket province*. Suan Sunandha Rajabhat University. (In Thai).
- [12] Paladsongkram, R. (2018). Design of identity on the packages for the community enterprise of Phuket pineapple products of Thalang district, Phuket province. *Walailak Abode of Culture Journal*. 18(1), 137-159. (In Thai)
- [13] Krasae-in, A., & Rodjanathum, N. (2018). Tourism experience through food design: Case of the city of Phuket. In Bonacho, R., De Sousa, A. P., Viegas, C., Martins, J. P., Pires, M. J., & Estêvão, S. V. (Eds.). *Experiencing food, designing dialogues: Proceedings of the 1st International Conference on Food Design and Food Studies (EFOOD 2017)*. (pp. 77-80). CRC Press.

นโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติของประเทศบรูไน:
กรณีศึกษาการเข้าเมืองและว่าจ้างงานในตลาดแรงงาน
ของประเทศบรูไน

Migration Policy of Brunei's Foreign Workers:
A Case Study of Immigration and Employment
in Brunei's Labour Market

สุทธิพร บุญมาก¹
Suttiporn Bunmak¹

¹ ผศ.ดร., สาขาการบริหารและพัฒนาชุมชน หน่วยวิจัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อพัฒนาสังคมในภาคใต้ของประเทศไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

¹ Asst. Prof. Dr. Program in community administration and development, Social change for social development in the Southern Thailand area research unit, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: sutiporn@tsu.ac.th

(Received: August 7, 2020; Revised: February 18, 2021; Accepted: March 5, 2021)

บทคัดย่อ

แรงงานต่างชาติเป็นส่วนหนึ่งของตลาดแรงงานในประเทศบรูไน เนื่องจากรัฐบาลบรูไนอนุญาตให้นายจ้างสามารถนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศบรูไน ในบทความวิจัยนี้ นักวิจัยต้องการวิเคราะห์นโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติของประเทศบรูไนที่มีต่อการเข้าเมืองและการว่าจ้างงานในตลาดแรงงานของประเทศ โดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นโยบายการย้ายถิ่นว่าด้วยการเข้าเมืองและการว่าจ้างแรงงานต่างชาติของรัฐบาลบรูไนอยู่ภายใต้ระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์ โดยนายจ้างเป็นผู้ร้องขอรับสิทธิเข้าเมืองและว่าจ้างแรงงานต่างชาติที่อยู่ภายนอกตลาดแรงงานของประเทศบรูไน ทั้งแรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดแรงงานปฏุมภูมิ และแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในตลาดแรงงานทุติยภูมิ ในการนี้ รัฐบาลบรูไนควรพิจารณาออกแบบนโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติระดับทักษะภายใต้ระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์ที่แตกต่างจากแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะ เพื่อดึงดูดแรงงานต่างชาติระดับทักษะให้เป็นทุนมนุษย์ในการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้ของประเทศบรูไน

คำสำคัญ: บรูไน การย้ายถิ่นแรงงาน แรงงานต่างชาติ การเข้าเมือง การว่าจ้างงาน

Abstract

Foreign workers had played a key part in Brunei's labour market which is derived from a permission from Brunei government for the employers to import and employ the foreign workers in Brunei's labour market. In this article, a researcher would like to analyze the Brunei government's migration policy of foreign workers in Brunei's labour market by using a qualitative case study methodology. Based on the study, it was found that foreign worker's migration policy of immigration and employment was under a demand-driven system in which an employer had to apply for a requisition to Brunei government on immigration and employment of foreign workers outside the Brunei's labour market including both skilled foreign workers in the primary labour market as well as low skilled or semi-skilled foreign workers in the secondary labour market. Hence, Brunei government should develop a migration policy, especially for skilled foreign workers in the primary market in order to attract those skilled foreign workers to be human capital for supporting a knowledge-based economic development of Brunei accordingly.

Keywords: Brunei, Labour migration, Foreign worker, Immigration, Employment

บทนำ

อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการค้าและการลงทุนของบริษัทข้ามชาติทั่วโลก และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันประเทศต่าง ๆ มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้ (knowledge based economy) ที่อาศัยทุนมนุษย์ที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญ ความเปลี่ยนแปลงทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเดิมที่

ใช้แรงงานระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในการผลิตมาเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบใหม่ที่เน้นแรงงานระดับทักษะที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญ เพื่อสร้างเศรษฐกิจบนฐานความรู้ของประเทศนั้น อย่างไรก็ตาม รัฐบาลหลายประเทศไม่สามารถสร้างทุนมนุษย์หรือแรงงานท้องถิ่นได้อย่างเพียงพอและเท่าทันต่ออุปสงค์แรงงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิหรือตลาดแรงงานระดับบน (primary labour market) ความเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจแบบใหม่นี้ จึงเกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นระดับทักษะในตลาดแรงงานปฐมภูมิ [1] ส่งผลทำให้รัฐบาลหลายประเทศที่มีอุปสงค์แรงงาน (labour demand) ที่นายจ้างต้องการใช้แรงงานระดับทักษะออกแบบนโยบายเปิดรับแรงงานต่างชาติระดับทักษะให้สามารถเข้ามาทำงานในตลาดแรงงานของประเทศตนเอง ในปัจจุบัน รัฐบาลหลายประเทศมีความพยายามออกแบบนโยบายเพื่อดึงดูดแรงงานต่างชาติระดับทักษะให้เข้ามาทำงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิของประเทศ เพื่อเป็นทุนมนุษย์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้ของประเทศ

การย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่ในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ในประวัติศาสตร์มีการย้ายถิ่นแรงงานชาวจีนจากแผ่นดินใหญ่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในภูมิภาคนี้หลายทศวรรษก่อน แต่หลังทศวรรษที่ 2530 (1990) มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในภูมิภาคนี้ ทำให้มีการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติระดับทักษะเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประชาคมอาเซียน เนื่องจากมีกระแสการค้าการลงทุนระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ [2] อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน กระแสการย้ายถิ่นแรงงานระดับทักษะในภูมิภาคนี้มีแรงงานต่างชาติระดับทักษะเพิ่มมากขึ้น [3] เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ มีความเปลี่ยนแปลงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการว่าจ้างงานจากระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและบริการที่เน้นต้นทุนในการผลิตต่ำมาเป็นระบบเศรษฐกิจแบบใหม่บนฐานความรู้ที่เน้นนวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องอาศัยทุนมนุษย์ที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบใหม่บนฐานความรู้มีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติระดับทักษะ ทั้งนี้ จากข้อมูลสถิติพบว่า ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่มีสัดส่วนการรับแรงงานต่างชาติระดับทักษะเข้ามาทำงานในตลาดแรงงานของประเทศเป็นจำนวนมาก คือ ประเทศบรูไน (59.3) รองลงมา คือ มาเลเซีย (59.2) และสิงคโปร์ (57.1) [4] ซึ่งประเทศบรูไนมีการเปิดรับ และว่าจ้างแรงงานต่างชาติระดับทักษะเข้ามาทำงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิมากกว่าแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในตลาดแรงงานทุติยภูมิของประเทศบรูไน จึงมีความน่าสนใจในการศึกษา นโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดแรงงานปฐมภูมิของบรูไน

ภายหลังประเทศบรูไนได้รับอิสรภาพภายใต้การปกครองของประเทศอังกฤษ ค.ศ. 1984 ประเทศบรูไนมีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ การผลิตเพื่อส่งออกในภาคอุตสาหกรรมน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ ส่งผลทำให้ประเทศบรูไนมีขนาดของอุปสงค์แรงงานในตลาดแรงงานของประเทศเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ อุปทานแรงงานท้องถิ่นในตลาดแรงงานของประเทศมีจำนวนไม่เพียงพอ รัฐบาลบรูไนจึงอนุญาตให้นายจ้างนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติเพิ่มขึ้น เนื่องจากแรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศบรูไนมาจากประเทศต้นทางที่หลากหลาย ทั้งจากประเทศต้นทางในกลุ่มประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะ ประเทศมาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ นอกจากแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะแล้ว ประเทศบรูไนยังมีแรงงานต่างชาติระดับทักษะจำนวนมากที่เข้ามาทำงานในประเทศในตำแหน่งงานระดับทักษะจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ [5]

บรูไนดารุสซาลามเป็นประเทศขนาดเล็กเป็นอันดับที่สองในกลุ่มประชาคมอาเซียน มีพื้นที่ประมาณ 5,765 ตารางกิโลเมตร ประเทศบรูไนเป็นรัฐที่ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว มีอาณาเขตพรมแดนทางบกล้อมรอบด้วยรัฐซาราวักของประเทศมาเลเซียตะวันออกในเกาะบอร์เนียว ใน ค.ศ. 2016 ประเทศบรูไนมีประชากรจำนวน 422,678 คน ซึ่งน้อยที่สุดในกลุ่มประชาคมอาเซียน และมีความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่เพียง 73 คนต่อตารางกิโลเมตร ประชาชนใช้ภาษามลายูและภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูมุสลิม ซึ่งมีประมาณ 2 ใน 3 (277,700 คน) ของประชากรทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ประเทศบรูไนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และศาสนา ซึ่งชาวบรูไนเชื้อสายจีนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศบรูไน ร้อยละ 10.3 (43,554 คน) และมีกลุ่มชาวชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ชาวจีน ร้อยละ 24.0 (101,424 คน) รวมถึง ชนพื้นเมืองดั้งเดิมต่าง ๆ [6] ประเทศบรูไน จึงมีความเป็นมลายูมุสลิมตามลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ของประเทศบรูไน ใน ค.ศ. 2016 ประเทศบรูไนมีประชากรประกอบด้วย 3 ประเภท คือ ประชากรที่เป็นพลเมืองสัญชาติบรูไน (Brunei citizens) ร้อยละ 76.8 (324,472 คน) ผู้มีถิ่นพำนักอาศัยถาวร (permanent residents) ร้อยละ 8.0 (จำนวน 33,816 คน) และผู้มีถิ่นพำนักอาศัยชั่วคราว (temporary residents) ร้อยละ 15.2 (จำนวน 64,390 คน) ซึ่งเป็นแรงงานต่างชาติ [6] ประเทศบรูไนพึ่งพาแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศ ร้อยละ 15.2 ของประชากรในประเทศ โดยรัฐบาลบรูไนอนุญาตให้นายจ้างสามารถนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศบรูไน ในการนี้ รัฐบาลบรูไนพึ่งพาแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศค่อนข้างมาก จึงมีความน่าสนใจในการศึกษานโยบายของรัฐบาลบรูไนที่มีต่อการเปิดรับแรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดแรงงานปฐมภูมิและแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในตลาดแรงงานทุติยภูมินี้ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

การเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายแรงงานต่างชาติเพื่อนำเข้าและว่าจ้างงานในตลาดแรงงานของประเทศบรูไน มีความสำคัญต่อการออกแบบนโยบายและแนวปฏิบัติที่เป็นประโยชน์สำหรับรัฐบาลประเทศปลายทาง เพื่อออกแบบนโยบายแรงงานต่างชาติที่เหมาะสมต่อการเข้าเมืองและว่าจ้างแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศปลายทาง ในทางตรงข้าม จะเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลประเทศต้นทางในการส่งเสริมให้แรงงานจากประเทศต้นทางสามารถเข้าไปทำงานในตลาดแรงงานของประเทศบรูไนต่อไป ในบทความวิจัยนี้จึงมีคำถามวิจัย คือ “นโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติของประเทศบรูไนที่มีต่อการเข้าเมืองและการว่าจ้างงานในตลาดแรงงานของประเทศบรูไนเป็นอย่างไร” เนื่องจากบรูไนเป็นประเทศปลายทางที่สำคัญของแรงงานต่างชาติในประชาคมอาเซียน รวมถึง ประเทศไทย ประกอบกับ ประเทศบรูไนพึ่งพาแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศสูงที่สุดในประชาคมอาเซียน ซึ่งการเรียนรู้นโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติผ่านกรณีศึกษาประเทศบรูไนในครั้งนี้ สามารถช่วยสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับนโยบายการเปิดรับแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศบรูไน ซึ่งเป็นเงื่อนไขในระดับมหภาคของการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติ

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์นโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติของประเทศบรูไนที่มีต่อการเข้าเมืองและการว่าจ้างงานในตลาดแรงงานของประเทศบรูไน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา เพื่อวิเคราะห์นโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติดำเนินการเข้าเมืองและว่าจ้างงานในตลาดแรงงานของประเทศบรูไน ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพสามารถช่วยให้เข้าถึงความเป็นจริงของนโยบายศึกษา ประกอบกับ การวิจัยครั้งนี้ต้องการวิเคราะห์นโยบายศึกษา (policy study) ที่มีหน่วยวิเคราะห์ในระดับมหภาค (macro level) ว่าด้วยการเข้าเมืองและการว่าจ้างงานสำหรับแรงงานต่างชาติดังกล่าวในตลาดแรงงานของประเทศบรูไน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (case study) ที่ให้ความสำคัญในการอธิบายกระบวนการและแบบแผนทางสังคม การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อาศัยแหล่งข้อมูลทุติยภูมิเป็นสำคัญ ได้แก่ ข้อมูลสถิติ เอกสารกฎหมายที่มีการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ของรัฐบาลบรูไนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการเข้าเมือง สิทธิการพำนักอาศัย และสิทธิการว่าจ้างงานของแรงงานต่างชาตินี้ รวมถึง แหล่งข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลระหว่างวันที่ 5-15 มกราคม พ.ศ. 2561 ในประเทศบรูไน เพื่อทวนสอบข้อมูลทุติยภูมิ การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ อาศัยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปมาน (induction) โดยเป็นการนำข้อมูลมาจัดการให้เป็นระเบียบเพื่อค้นหาแบบแผนนโยบายและวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบแผนนโยบายภายในกรณีศึกษา (within case study) ประเทศบรูไน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของแบบแผนนโยบายการย้ายถิ่นที่มีต่อแรงงานต่างชาติดังกล่าวหรือมีทักษะในตลาดแรงงานทุติยภูมิหรือระดับล่าง (secondary labour market) และแรงงานต่างชาติดังกล่าวในตลาดแรงงานปฐมภูมิหรือระดับบนของประเทศบรูไน ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยทักษิณ (COA. No. TSU 2018-008) ตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นมาตรฐานสากล

ผลการศึกษา

ปัญหาความขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นในตลาดแรงงานของประเทศบรูไน ทำให้รัฐบาลอนุญาตให้สิทธิแก่นายจ้างนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติดังกล่าวในตลาดแรงงานของประเทศ อย่างไรก็ตาม นายจ้างไม่สามารถนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติดังกล่าวโดยอัตโนมัติ รัฐบาลบรูไนอาศัยระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์ (demand-driven system) เพื่อให้แน่ใจว่า มีการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติดังกล่าวที่จำเป็น และไม่ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานของแรงงานท้องถิ่นในประเทศ นโยบายแรงงานต่างชาติดังกล่าวด้วยระบบทางด้านอุปสงค์นี้ เป็นแนวนโยบายที่ให้นายจ้างเป็นผู้เสนอและยื่นเรื่องร้องขอสิทธินำเข้าและว่าจ้างงานโดยตรงต่อรัฐบาลบรูไน ระบบทางด้านอุปสงค์เป็นรูปแบบนโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติดังกล่าวที่รัฐบาลประเทศปลายทางอนุญาตให้สิทธิแรงงานต่างชาตินำเข้าทำงานในตลาดแรงงานของประเทศ โดยกำหนดให้นายจ้างเป็นผู้ตัดสินใจคัดเลือกในการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติดังกล่าวเพื่อผลประโยชน์ของกิจการนายจ้าง นายจ้างจึงเป็นผู้เสนอและร้องขอรับสิทธิเข้าเมืองและว่าจ้างงานต่อรัฐบาล โดยรัฐบาลประเทศปลายทางอาศัยเครื่องมือบางประการเพื่อควบคุมความต้องการของนายจ้างภายใต้ผลประโยชน์ระดับมหภาคของประเทศปลายทางมากกว่าผลประโยชน์ระดับจุลภาคของนายจ้าง เพื่อไม่ให้มีการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติดังกล่าวในตลาดแรงงานของประเทศปลายทางเกินความจำเป็น [7, 8] ในปัจจุบัน รัฐบาลบรูไนอาศัยเครื่องมือทางด้านอุปสงค์ในการควบคุมการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติดังกล่าวในตลาดแรงงานของประเทศ จำนวน 9 ประการ คือ 1) การทดสอบตลาดแรงงานท้องถิ่น 2) บริษัทนายหน้าจัดหาแรงงาน 3) หนังสือใบอนุญาตว่าจ้างแรงงานต่างชาติ 4) ขอรับสิทธิทำงาน 5) เงินประกันมัดจำ 6) ความชั่วคราว 7) การจำกัดอายุ 8) ประเทศต้นทาง และ 9) การจัดการแรงงานผิดกฎหมาย มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การทดสอบตลาดแรงงานท้องถิ่น รัฐบาลบรูไนกำหนดให้นายจ้างที่ต้องการยื่นเรื่องขอรับสิทธินำเข้าและว่าจ้างแรงงานชาวต่างชาติทุกตำแหน่งงานต้องผ่านการทดสอบตลาดแรงงานท้องถิ่นในประเทศ (economic need test) แบบใบรับรอง โดยนายจ้างต้องประกาศโฆษณาสรรหาคนหางานชาวบรูไนในระบบสารสนเทศของ Job Centre Brunei (JCB) ไม่น้อยกว่า 2 สัปดาห์ ยกเว้นตำแหน่งงานคนรับใช้ในบ้าน และเมื่อนายจ้างไม่สามารถสรรหาคนหางานที่เหมาะสมกับตำแหน่งงานแล้ว JCB จะออกหนังสือรับรอง Clearance Letter ให้แก่นายจ้าง เพื่อนำไปขออนุญาตนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติต่อไป JCB ทำหน้าที่ทดสอบตลาดแรงงานท้องถิ่นในประเทศ เพื่อยืนยันปัญหาขาดแคลนแรงงานท้องถิ่น และให้สิทธิแก่นายจ้างนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศบรูไน การทดสอบตลาดแรงงานท้องถิ่นแบบใบรับรองรายบุคคลเป็นเครื่องมือของรัฐบาลบรูไน ที่สอดคล้องกับนโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติภายใต้ระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์ที่กำหนดให้นายจ้างเป็นผู้ยื่นเรื่องต่อรัฐบาลเพื่อขอรับสิทธินำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศปลายทาง การทดสอบตลาดแรงงานท้องถิ่นนี้ของประเทศบรูไนจึงเป็นเครื่องมือยืนยันผลของทดสอบสถานการณ์ปัญหาขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นในประเทศ เพื่อให้สิทธิแก่นายจ้างในการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติในประเทศบรูไน ประกอบกับ เป็นเครื่องมือช่วยป้องกันปัญหาการว่างงานของแรงงานท้องถิ่นในประเทศบรูไน

2. บริษัทนายหน้า รัฐบาลบรูไนมีกฎหมายว่าด้วยบริษัทนายหน้าจัดหางาน (Employment Agencies Order, 2004) [9] เพื่อกำกับดูแลกิจการประเภทบริษัทนายหน้าในประเทศให้จดทะเบียนเป็นบริษัทจัดหางาน และขอรับสิทธิในการจัดหาแรงงานต่างชาติเพื่อเข้ามาทำงานในประเทศบรูไน กรมแรงงานบรูไนกำหนดให้การนำเข้าและการว่าจ้างแรงงานต่างชาติของทุกประเภทที่กะต้องผ่านระบบบริษัทนายหน้าที่ได้รับสิทธิใบอนุญาตให้จัดหาแรงงานต่างชาติจากกรมแรงงานบรูไน ถึงแม้ว่านายจ้างสามารถสรรหาแรงงานต่างชาติโดยตรง แต่กระบวนการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติเพื่อขอรับสิทธิเข้าเมืองและทำงานในประเทศบรูไนนั้น นายจ้างต้องดำเนินการผ่านระบบบริษัทนายหน้าที่รัฐบาลกำหนดเท่านั้น บริษัทนายหน้าเป็นตัวแทนในการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติระหว่างรัฐบาลบรูไนกับนายจ้าง นายจ้างไม่สามารถดำเนินการขอรับสิทธินำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติต่อรัฐบาลโดยตรง ทั้งนี้ บริษัทนายหน้ามีความรับผิดชอบต่อรัฐบาลบรูไนในการขึ้นทะเบียนประวัติแรงงานต่างชาติ เพื่อตรวจสอบภายใต้กฎหมายว่าด้วยว่าด้วยบริษัทนายหน้าจัดหางาน [9] เมื่อนายจ้างได้รับหนังสือใบอนุญาตว่าจ้างแรงงานต่างชาติจากกรมแรงงานบรูไนแล้ว นายจ้างต้องติดต่อให้บริษัทนายหน้าเป็นตัวแทนของนายจ้างในการยื่นเรื่องรับสิทธิทำงานและเข้าเมืองต่อรัฐบาลบรูไน ในกรณีนี้ นายจ้างสรรหาแรงงานต่างชาติโดยตรง นายจ้างสามารถมอบหมายให้บริษัทนายหน้าดำเนินการเฉพาะขอรับสิทธิทำงานและสิทธิเข้าเมืองต่อรัฐบาลบรูไนเท่านั้น

กรมแรงงานบรูไนแบ่งประเภทบริษัทนายหน้าออกเป็น 3 ประเภท โดยให้สิทธิจัดหาแรงงานต่างชาติที่แตกต่างกันภายใต้การวางเงินประกันต่อรัฐบาลที่แตกต่างกัน คือ 1) กลุ่มที่ A คือ บริษัทนายหน้าที่ได้รับสิทธิให้ประกอบกิจการจัดหางานเฉพาะประเภทคนรับใช้ในบ้านที่เป็นการว่าจ้างงานส่วนตัว มีการวางเงินประกันจำนวน 10,000 เหรียญบรูไน 2) กลุ่มที่ B คือ บริษัทนายหน้าที่ได้รับสิทธิให้ประกอบกิจการจัดหางานเฉพาะแรงงานต่างชาติที่ทำงานในบริษัทเอกชน ไม่รวมคนรับใช้ในบ้าน โดยมีการวางเงินประกัน จำนวน 15,000 เหรียญบรูไน และ 3) กลุ่มที่ C คือ บริษัทนายหน้าที่ได้รับสิทธิให้ประกอบกิจการจัดหาแรงงานต่างชาติในตำแหน่งคนรับใช้

ในบ้านและในบริษัทเอกชน โดยมีการวางเงินประกัน จำนวน 20,000 เหรียญบรูไน ในปัจจุบัน บรูไนมีบริษัท นายหน้าที่ได้รับสิทธิแห่งใบอนุญาตประกอบกิจการโดยชอบด้วยกฎหมายนี้ จำนวน 104 บริษัท [10]

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนบริษัทนายหน้าจัดหาแรงงานต่างชาติ จำแนกตามกลุ่มประเภท

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มที่ A	4	3.9
กลุ่มที่ B	15	14.4
กลุ่มที่ C	85	81.7
รวม	104	100.0

ที่มา: ผู้เขียน

3. ใบอนุญาตว่าจ้างแรงงานต่างชาติ นายจ้างต้องขอรับสิทธิว่าจ้างแรงงานต่างชาติด้วยระบบ Foreign Work's License หรือที่เรียกกันว่า Lesen Pekerja Asing (LPA) เพื่อลดการพึ่งพาแรงงานต่างชาติของประเทศบรูไน และเพื่อลดอัตราการว่างงานของแรงงานท้องถิ่น เนื่องจากรัฐบาลบรูไนต้องการลดปริมาณแรงงานต่างชาติในประเทศให้อยู่ในอัตราส่วนที่กำหนด คือ 1 ต่อ 3 ของประชากรแรงงานท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลประกาศไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งประเทศบรูไน ฉบับที่ 8 รัฐบาลบรูไนพยายามควบคุมการนำเข้าแรงงานต่างชาติเพื่อป้องกันปัญหาการว่างงานของแรงงานท้องถิ่น ในปัจจุบัน รัฐบาลบรูไนสามารถควบคุมการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติให้เหลือเพียง ร้อยละ 15.2 (จำนวน 64,390 คน) รัฐบาลบรูไนกำหนดให้นายจ้างต้องได้รับอนุญาตด้วยใบอนุญาตว่าจ้างแรงงานต่างชาติ เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่รัฐบาลบรูไนใช้ควบคุมนายจ้างที่มีความต้องการใช้แรงงานต่างชาติในทุกประเภททักษะ โดยไม่ได้กีดกันสัญชาติและประเทศต้นทางของแรงงานต่างชาติ ระบบใบอนุญาตนี้ นายจ้างสามารถสรรหาและนำเข้าแรงงานต่างชาติเข้าสู่ตำแหน่งงานได้อย่างอิสระ โดยระบุเพียงตำแหน่งงานและสัญชาติของแรงงานต่างชาติพร้อมระบุโครงสร้างสัดส่วนการว่าจ้างแรงงานท้องถิ่นต่อแรงงานต่างชาติในกิจการ รัฐบาลบรูไนอาศัยใบอนุญาตควบคุมการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติเหมือนกันทั้งแรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดแรงงานปฏุมุมิ และแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในตลาดแรงงานทุติยภูมิ

รัฐบาลบรูไนมีระบบการทำงานผสมผสานพันธกิจระหว่างกรมแรงงานบรูไน เพื่อขอรับสิทธิทำงานให้แก่แรงงานต่างชาติด้วยใบอนุญาตทำงาน และกรมตรวจคนเข้าเมืองและงานทะเบียนแห่งชาติบรูไน (Department of Immigration and National Registration) เพื่อขอรับสิทธิเข้าเมืองให้แก่แรงงานต่างชาติด้วยการตรวจลงตราหรือวีซ่าเพื่อทำงาน ใบอนุญาตว่าจ้างแรงงานต่างชาตินี้ จึงเป็นการขอรับสิทธิให้แก่แรงงานต่างชาติทั้งสิทธิเข้าเมืองและทำงานที่นายจ้างเป็นผู้ยื่นเรื่องร้องขอให้แรงงานต่างชาติต่อหน่วยงานราชการทั้ง 2 หน่วยงาน ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า ระบบใบรับรองการว่าจ้างแรงงานต่างชาติต้องการควบคุมการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานในตำแหน่งงาน เมื่อนายจ้างได้รับอนุญาตให้ว่าจ้างแรงงานต่างชาติในตำแหน่งงานนั้นแล้ว แรงงานต่างชาติสามารถยื่นเรื่องขอรับสิทธิเข้าเมืองด้วยการตรวจลงตราเพื่อเข้ามาทำงานในประเทศต่อไป

4. ขอรับสิทธิทำงาน รัฐบาลบรูไนกำหนดให้แรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศมากกว่า 42 วัน ต้องยื่นเรื่องเข้าเมืองเพื่อทำงานในประเทศด้วยการตรวจลงตราประเภท Employment Visa/Pass เพื่อขอรับสิทธิเข้าเมืองทำงาน ในขณะที่ใบอนุญาตว่าจ้างแรงงานต่างชาติ (LPA) เป็นเครื่องมือในการควบคุมต่อนายจ้างในระดับปัจเจกบุคคลที่นำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติ ในขณะที่ การเข้ามาทำงานของแรงงานต่างชาติที่ไม่เกิน 42 วัน แรงงานต่างชาติสามารถขอรับการตรวจลงตราประเภท Professionals Visit Visa เพื่อขอรับสิทธิเข้าเมืองและทำงานในประเทศแบบระยะสั้นไม่เกิน 42 วัน ภายใต้โครงการหรือกิจกรรมของนายจ้าง ทั้งนี้ นายจ้างและแรงงานต่างชาติไม่ต้องขอรับสิทธิทำงานในประเทศด้วยระบบควบคุมรูปแบบอื่น ๆ ของรัฐบาลบรูไนอีก เมื่อได้รับการตรวจลงตราประเภท Employment Visa/Pass ซึ่งเป็นการรวบสิทธิทำงานสิทธิเข้าเมือง และสิทธิพำนักรออาศัยในประเทศทั้งสาม ด้วยการตรวจลงตราประเภทนี้แล้ว

การตรวจลงตราประเภท Employment Visa/Pass เป็นการตรวจลงตราเพื่อให้สิทธิเข้าเมืองและทำงานแก่แรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศบรูไนภายใต้สัญญาว่าจ้างงานของนายจ้าง ในระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี นายจ้างที่ต้องการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติมากกว่า 42 วัน ต้องขอรับสิทธิว่าจ้างแรงงานต่างชาติต่อกรมแรงงานบรูไนด้วยระบบใบอนุญาตการว่าจ้างแรงงานต่างชาติ (LPA) และแรงงานต่างชาติต้องผ่านการอนุญาตให้ทำงานในประเทศจากกรมตรวจคนเข้าเมืองและงานทะเบียนแห่งชาติบรูไนด้วยการตรวจลงตราประเภทดังกล่าว ทั้งนี้ รัฐบาลบรูไนกำหนดให้แรงงานต่างชาติทุกประเภททุกกะต้องได้รับสิทธิเข้าเมืองและทำงานจากประเทศต้นทาง แรงงานต่างชาติไม่สามารถเข้ามาขอรับสิทธิทำงานด้วยใบอนุญาตทำงานในประเทศบรูไน การขอรับสิทธิทำงานในตลาดแรงงานของประเทศบรูไนเป็นส่วนหนึ่งของการขอรับสิทธิเข้าเมืองและทำงานในรูปแบบการตรวจลงตราข้างต้น การตรวจลงตราของรัฐบาล จึงเป็นการรวมสิทธิเข้าเมือง สิทธิพำนักรออาศัย และสิทธิทำงานเข้าด้วยกัน เมื่อนายจ้างได้รับใบรับรองสิทธินำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติ (LPA) แล้ว แรงงานต่างชาติจึงสามารถขอรับการตรวจลงตราต่อไป

5. เงินประกันมัดจำ รัฐบาลบรูไนมีกฎหมายว่าด้วยการว่าจ้างแรงงานของประเทศบรูไน (Employment Order, 2009) [11] บัญญัติให้นายจ้างเป็นผู้จ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปกลับให้แก่แรงงานต่างชาติในทุกประเภททุกกะ โดยต้องระบุวิธีการเดินทางไปกลับของแรงงานต่างชาติในสัญญาว่าจ้างด้วย เมื่อนายจ้างได้รับใบอนุญาตว่าจ้างแรงงานต่างชาติแล้ว นายจ้างต้องวางเงินประกันมัดจำให้แก่กรมแรงงานบรูไน เพื่อเป็นค่าประกันค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปกลับของแรงงานต่างชาติ และเป็นค่าประกันความเสียหายในการทำผิดกฎหมายของนายจ้าง ทั้งนี้ อัตราเงินประกันที่นายจ้างต้องจ่ายให้แก่กรมแรงงานบรูไนมีความแตกต่างกันตามระยะทางของประเทศต้นทางกับประเทศบรูไน ทั้งนี้ รัฐบาลกำหนดอัตราเงินประกันเป็นกลุ่มประเทศจำนวน 7 กลุ่มที่แตกต่างกัน (ดังตารางที่ 2) สำหรับ แรงงานไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ 1 ที่นายจ้างต้องวางเงินมัดจำให้แก่กรมแรงงานบรูไน จำนวน 500 เหรียญบรูไน (ประมาณ 12,500 บาท) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีค่าเงินประกันต่ำที่สุดในการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติในประเทศบรูไน ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์

ตารางที่ 2 แสดงค่าเงินประกันมัดจำแรงงานต่างชาติจำแนกตามกลุ่มประเทศต้นทาง (เหรียญบรูไน) [12]

ลำดับ	กลุ่มประเทศ	อัตรา
1	มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย	500
2	พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม	700
3	อินเดีย บังกลาเทศ ปากีสถาน ศรีลังกา ญี่ปุ่น เนปาล ไต้หวัน	1,600
4	ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์	2,000
5	หมู่เกาะฟีจี และประเทศโอเชียเนียอื่น ๆ	2,600
6	สหราชอาณาจักรและประเทศยุโรป	3,300
7	แคนาดา อเมริกา แอฟริกา ตะวันออกกลาง และอื่น ๆ	4,000

นอกจากอัตราเงินประกันแล้ว รัฐบาลบรูไนยังกำหนดอัตราส่วนของวิธีการวางเงินประกันมัดจำระหว่างวิธีการจ่ายเงินสดและตัวธนาคารตามจำนวนแรงงานต่างชาติที่แตกต่างกัน ส่งผลให้นายจ้างต้องวางเงินประกันมัดจำด้วยวิธีการเงินประกันมัดจำตามอัตราของจำนวนแรงงานต่างชาติที่แตกต่างกันด้วย ถ้านายจ้างนำเข้าและการว่าจ้างแรงงานต่างชาติจำนวน 20 คนหรือน้อยกว่านั้น นายจ้างต้องวางเงินประกันมัดจำเป็นเงินสดเต็มจำนวนทั้งหมด แต่ถ้านายจ้างนำเข้าและการว่าจ้างแรงงานต่างชาติมากกว่า 20 คนขึ้นไป นายจ้างสามารถใช้ตัวธนาคารเป็นเงินมัดจำได้ตามระบบการวางเงินประกันแรงงานต่างชาติ (Takaful Guarantee on Foreign Worker; JITPA) ตามสัดส่วนที่กรมแรงงานบรูไนกำหนด (ดังตารางที่ 3) การกำหนดระบบวางเงินประกันมัดจำเนื่องจากรัฐบาลต้องการควบคุมความต้องการของนายจ้างให้นำเข้าและการว่าจ้างงานแรงงานต่างชาติเท่าที่จำเป็น และให้นายจ้างรับผิดชอบค่าเสียหายในการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ อย่างไรก็ตาม ระบบการวางเงินประกันมัดจำนี้ ทำให้นายจ้างต้องวางเงินประกันมัดจำเป็นจำนวนมาก ซึ่งค่าใช้จ่ายนี้เป็นภาระความรับผิดชอบของนายจ้างที่มีต่อรัฐบาลบรูไน เพื่อป้องกันการไม่เดินทางกลับประเทศต้นทางของแรงงานต่างชาติ และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของทั้งนายจ้างและแรงงานต่างชาติ ซึ่งระบบการวางเงินประกันมัดจำของรัฐบาลบรูไนระหว่างแรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดแรงงานปรมาณูกับแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในตลาดแรงงานหัตถิยกรรมของประเทศไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงวิธีการวางเงินประกันมัดจำเพื่อประกันการนำเข้าแรงงานต่างชาติ [13]

ลำดับ	จำนวนชาวต่างชาติ	เกณฑ์การวางเงินมัดจำ
1	20 คน หรือน้อยกว่า	วางเงินสด 100%
2	21-40 คน	วางเงินสด 40% ตัวธนาคาร
3	41-99 คน	วางเงินสด 50% ตัวธนาคาร
4	100 คนหรือมากกว่า	100 คนแรก

6. การจำกัดอายุ รัฐบาลบรูไนกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยอายุของแรงงานต่างชาติในแต่ละประเภทแตกต่างกัน ซึ่งอายุของแรงงานต่างชาติในแต่ละประเภทมีนัยต่อการเข้าเมือง และการว่าจ้างงานที่แตกต่างกันด้วย รัฐบาลกำหนดหลักเกณฑ์การว่าจ้างแรงงานต่างชาติใน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้มีทักษะสูงและความชำนาญพิเศษ

(highly qualified and specialized) 2) กลุ่มผู้มีทักษะเทคนิค (technical) 3) กลุ่มแรงงานต่างชาติกึ่งทักษะ (semi-skilled) และ 4) กลุ่มแรงงานต่างชาติไร้ทักษะและทักษะต่ำ (unskilled and low-skilled) ในแต่ละกลุ่มสามารถทำงานในประเทศได้ไม่เกินอายุที่กำหนด ตั้งแต่ 55 ปี ถึง 65 ปี เนื่องจากหลักเกณฑ์ว่าด้วยการเกษียณอายุของประเทศบรูไน โดยทั่วไป คือ 55 ปี ดังนั้น นายจ้างสามารถว่าจ้างแรงงานต่างชาติที่อายุไม่เกิน 55 ปี ยกเว้นแรงงานต่างชาติระดับทักษะในกลุ่มที่ 1 ผู้มีทักษะสูงและความชำนาญพิเศษ สามารถทำงานและเข้าเมืองประเทศบรูไนจนอายุ 65 ปี (ดังตารางที่ 4) ถึงแม้ว่ารัฐบาลบรูไนไม่ได้มีนโยบายการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติระดับทักษะโดยเฉพาะ เนื่องจากแรงงานต่างชาติทุกประเภททักษะอาศัยระบบการตรวจลงตราเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ว่าด้วยอายุของแรงงานต่างชาติแล้วพบว่า รัฐบาลบรูไนมีการจัดประเภททักษะของแรงงานต่างชาติที่แตกต่างกัน เพื่อให้สิทธิทำงานในประเทศบรูไนเป็นพิเศษ ทั้งนี้ แรงงานต่างชาติระดับทักษะในกลุ่มผู้มีทักษะสูงและความชำนาญพิเศษ สามารถดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในตลาดแรงงานปฐมภูมิของประเทศบรูไนได้ไม่เกิน 65 ปี ในขณะที่ แรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะสามารถทำงานในตลาดแรงงานทุติยภูมิของประเทศบรูไนได้ไม่เกิน 55 ปี หรือ 58 ปี เท่านั้น

ตารางที่ 4 แสดงหลักเกณฑ์ว่าด้วยอายุจำกัดสำหรับแรงงานต่างชาติในประเทศบรูไน จำแนกตามประเภท [14]

กลุ่มประเภท	เกณฑ์อายุ	ตัวอย่างตำแหน่ง
ผู้มีทักษะสูงและความชำนาญพิเศษ (Highly Qualified and Specialized)	ไม่เกิน 65 ปี	นักบัญชี ผู้ควบคุมด้านการเงิน หนายความ อาจารย์ หมอ วิศวกร ที่ปรึกษา กรรมการผู้จัดการ ผู้เชี่ยวชาญ
ผู้มีทักษะเทคนิค (Technical)	ไม่เกิน 60 ปี	ผู้จัดการ นักออกแบบตกแต่งภายใน นักวิเคราะห์ระบบ ช่างสำรวจจรวด
กึ่งทักษะ (Semi-Skilled)	ไม่เกิน 58 ปี	ผู้ควบคุมดูแล ช่างเทคนิค ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อม ช่างเครื่องกล
ไร้ทักษะและทักษะต่ำ (Unskilled and Low-Skilled)	ไม่เกิน 55 ปี	หมอนวด พนักงานซักผ้า พนักงานขับรถ พนักงานจัดส่งสินค้า

7. ประเทศต้นทาง รัฐบาลบรูไนไม่มีข้อจำกัดว่าด้วยประเทศต้นทาง ชาติพันธุ์ และศาสนาของแรงงานต่างชาติ ในแต่ละประเภททักษะหรือตำแหน่งงาน กล่าวได้ว่า รัฐบาลบรูไนค่อนข้างเปิดกว้างในการให้สิทธิเข้าเมืองและว่าจ้างแรงงานต่างชาติในประเทศบรูไนโดยไม่กีดกันแรงงานต่างชาติ ทั้งมิติเชื้อชาติ ศาสนา และประเทศต้นทางในเชิงนโยบาย การนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติขึ้นอยู่กับความต้องการของนายจ้างเป็นสำคัญ รัฐบาลบรูไนเปิดโอกาสให้นายจ้างสามารถสรรหาแรงงานต่างชาติโดยชอบ อย่างไรก็ตาม จากสถิติพบว่า แรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศบรูไนส่วนใหญ่มาจากประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย เนื่องจากนายจ้างต้องวางเงินประกันมัดจำแรงงานต่างชาติตามกลุ่มประเทศต้นทาง ในขณะที่ประเทศต้นทางในกลุ่มที่ 1 ได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ มีเงินประกันมัดจำต่ำที่สุดจำนวน 500 เหรียญบรูไน เงินประกันมัดจำที่นายจ้างต้องวางให้แก่รัฐบาลบรูไนจึงมีผลต่อการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติจากแหล่งประเทศต้นทางที่มีเงินประกันมัดจำต่ำ นอกจากนี้ ประเทศบรูไนมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูมุสลิม นายจ้างจึงนิยมนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติจากประเทศอินโดนีเซีย และ

ฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะ ตำแหน่งคนรับใช้ในบ้าน เนื่องจากเป็นมุสลิมและสามารถพูดภาษามลายูเพื่อการสื่อสารกับนายจ้างได้

8. ความชั่วคราว รัฐบาลบรูไนให้สิทธิเข้าเมืองและทำงานสำหรับแรงงานต่างชาติทุกประเภททักษะแบบชั่วคราวด้วยการตรวจลงตราเพื่อทำงานประเภท Employment Visa/Pass ไม่เกิน 2 ปี เพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นในประเทศแบบระยะสั้นเท่านั้น ถึงแม้ว่า แรงงานต่างชาติสามารถขอรับสิทธิเข้าเมืองและทำงานต่อได้ แต่รัฐบาลบรูไนกำหนดให้แรงงานต่างชาติต้องเดินทางกลับประเทศต้นทาง และขอรับสิทธิเข้าเมืองและทำงานใหม่จากประเทศต้นทางเท่านั้น โดยทำสัญญาจ้างใหม่อีกครั้งในประเทศต้นทาง เนื่องจาก รัฐบาลบรูไนต้องการป้องกันปัญหาแรงงานต่างชาติพำนักอาศัยถาวรในประเทศ นอกจากนี้ รัฐบาลบรูไนไม่มีนโยบายและกฎหมายว่าด้วยการสนับสนุนให้แรงงานต่างชาติย้ายถิ่นเพื่อพำนักอาศัยถาวรในประเทศ หรือเพื่อย้ายเป็นประชากรของประเทศบรูไน ทั้งที่เป็นพลเมืองสัญชาติบรูไน และเป็นผู้มีถิ่นพำนักอาศัยถาวรบรูไน ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า นโยบายแรงงานต่างชาติของรัฐบาลบรูไนเป็นเพียงการให้สิทธิเข้าเมืองและทำงานในประเทศบรูไนแบบชั่วคราวไม่เกิน 2 ปี เท่านั้น ภายใต้ความต้องการใช้แรงงานของนายจ้างในระยะสั้น รัฐบาลบรูไนไม่มีนโยบายเพื่อให้สิทธิแก่แรงงานต่างชาติเพื่อพำนักอาศัยถาวรในประเทศ และไม่มีนโยบายทางประชากรเพื่อเพิ่มจำนวนประชากรของประเทศบรูไนในระยะยาว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลบรูไนไม่ได้มีการออกแบบนโยบายให้แก่แรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดแรงงานปฏิมุมมิให้สิทธิเข้าเมืองและทำงานที่แตกต่างจากแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในตลาดแรงงานทุติยภูมิของประเทศ

9. การจัดการแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย รัฐบาลบรูไนคาดหวังว่า แรงงานต่างชาติทุกคนที่เข้ามาทำงานในประเทศต้องเดินทางกลับประเทศต้นทาง เมื่อสิทธิการเข้าเมืองและทำงานในประเทศบรูไนหมดอายุ ซึ่งรัฐบาลพยายามวางระบบกลไกเพื่อให้แรงงานต่างชาติเข้ามาพำนักอาศัยอยู่ในประเทศอย่างผิดกฎหมาย ในส่วนของนายจ้าง รัฐบาลกำหนดให้นายจ้างต้องวางเงินมัดจำให้แก่กรมแรงงานบรูไน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับประเทศต้นทางของแรงงานต่างชาติตามสัญญาจ้าง และเพื่อเป็นความรับผิดชอบของนายจ้างที่มีต่อรัฐบาลบรูไนให้ปฏิบัติตามสัญญาการว่าจ้างงานแรงงานต่างชาตินั้น ๆ ในส่วนแรงงานต่างชาติ รัฐบาลกำหนดให้แรงงานต่างชาติทุกประเภททักษะและทุกคนที่เข้ามาทำงานในประเทศมากกว่า 3 เดือนต้องทำบัตรประจำตัวประชาชนสีเขียว ซึ่งเป็นระบบเดียวกันกับบัตรประจำตัวประชาชนของพลเมืองบรูไนสีเขียว รัฐบาลอาศัยการจัดเก็บข้อมูลและประวัติแรงงานต่างชาติด้วยระบบดิจิทัล โดยมีการถ่ายรูปและลงลายนิ้วมือในการทำบัตรประชาชนให้แก่แรงงานต่างชาติ ซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลของกรมตรวจคนเข้าเมืองและงานทะเบียนแห่งชาติบรูไน เพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศ และเพื่อควบคุมและตรวจจับแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย ในกรณีนี้ จึงกล่าวได้ว่า รัฐบาลบรูไนพยายามสร้างระบบกลไกทั้งการวางเงินมัดจำของนายจ้าง และการจัดทำทะเบียนราษฎร์สำหรับแรงงานต่างชาติ เพื่อควบคุมและป้องกันการเป็นแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายโดยอาศัยกฎหมายว่าด้วยการจ้างแรงงาน [11] ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการแรงงานต่างชาติ ที่นายจ้างต้องรับผิดชอบต่อแรงงานต่างชาติเช่นเดียวกับแรงงานท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ ไม่ได้ครอบคลุมถึงแรงงานต่างชาติที่ทำงานในตำแหน่งงานคนรับใช้ในบ้าน ลูกเรือทะเล และผู้บริหารระดับสูงของบริษัท

เนื่องจากรัฐบาลบรูไนมีความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายที่มีต่อนายจ้าง และแรงงานต่างชาติ เมื่อแรงงานต่างชาติและหรือนายจ้างไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติของกฎหมายจะมีมาตรการลงโทษทางกฎหมาย ทำให้แรงงานต่างชาติที่เข้าเมืองและว่าจ้างงานโดยชอบด้วยกฎหมาย กลายเป็นแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย

ว่าด้วยการเข้าเมืองและหรือกฎหมายว่าด้วยแรงงาน หากรัฐบาลเห็นชอบให้ยกเลิกสิทธิเข้าเมืองและทำงาน แรงงานต่างชาติต้องเดินทางกลับไปประเทศต้นทาง ในขณะที่ นายจ้างที่ฝ่าฝืนจะต้องละวางโทษปรับจำนวน 6,000-10,000 เหรียญบรูไน หรือจำคุก 6 เดือน ถึง 3 ปี หรือทั้งปรับและจำคุก ตามกฎหมายมาตรา 112 ข้อ (3) โดยอาศัยกฎหมายว่าด้วยการจ้างแรงงาน [11] แรงงานต่างชาติจะถูกส่งตัวกลับไปประเทศต้นทาง หลังจากที่รัฐบาลพิจารณาอนุมัติยกเลิกสิทธิเข้าเมืองและทำงานในประเทศแล้ว โดยแรงงานต่างชาติอาจต้องถูกจำคุก ส่วนแรงงานต่างชาติที่กระทำผิดกฎหมายอื่น ๆ ของประเทศบรูไนต้องถูกลงโทษด้วยการปรับ ซึ่งกฎหมายของบรูไนค่อนข้างมีบทลงโทษที่รุนแรง ทั้งนี้ รัฐบาลบรูไนยังไม่เคยมีกฎหมายว่าด้วยการนิรโทษกรรมให้แก่แรงงานต่างชาติที่เข้าเมืองและว่าจ้างงานผิดกฎหมายให้สามารถขอขึ้นเรื่องจดทะเบียนเป็นแรงงานต่างชาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือให้แรงงานต่างชาติที่เคยผิดกฎหมายสามารถกลับเข้ามาทำงานในประเทศบรูไนได้อีกครั้ง การกำกับตรวจสอบแรงงานต่างชาติเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของ 2 หน่วยงานหลัก คือ กรมตรวจคนเข้าเมืองและงานทะเบียนแห่งชาติบรูไน และกรมแรงงานบรูไน อย่างไรก็ตาม การกำกับควบคุมแรงงานต่างชาติไม่ให้เกิดการทำผิดกฎหมายว่าด้วยการเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการว่าจ้างแรงงานของรัฐบาลบรูไนค่อนข้างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสถิติการรายงานเกี่ยวกับการจับกุมแรงงานต่างชาติที่กระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการเข้าเมืองและการว่าจ้างแรงงานมีค่อนข้างน้อย

นอกจากกฎหมายว่าด้วยการว่าจ้างแรงงานของรัฐบาลบรูไนแล้ว รัฐบาลบรูไนยังให้ความสำคัญต่อบริษัทนายหน้าภายใต้กฎหมายว่าด้วยบริษัทจัดหางาน [9] โดยกำหนดให้บริษัทนายหน้าที่ไม่ได้รับสิทธิในการจัดหางานให้แก่แรงงานต่างชาติต้องถูกละวางโทษปรับ จำนวนเงิน 5,000 เหรียญบรูไน หรือจำคุก 1 ปี หรือทั้งปรับและจำคุก และเมื่อมีการกระทำผิดซ้ำจะถูกละวางโทษปรับ จำนวน 10,000 เหรียญบรูไน และจำคุก 3 ปี ในขณะที่ การลงโฆษณาประกาศรับสมัครคนหางานชาวต่างชาติ นั้น บริษัทนายหน้าต้องดำเนินการรับสมัครคนหางานตามที่กฎหมายกำหนด โดยต้องโฆษณาประกาศรับสมัครคนหางานต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติและเงื่อนไขของตำแหน่งงาน พร้อมแจ้งเลขที่ใบอนุญาตของบริษัทนายหน้าจัดหางาน และต้องทำสำเนาโฆษณาประกาศสรรหาคนหางานดังกล่าวให้แก่อธิบดีกรมแรงงานบรูไนรับทราบด้วย ถ้าไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายว่าด้วยบริษัทจัดหางานกำหนด บริษัทนายหน้าจัดหางานต้องถูกละวางโทษปรับ จำนวนเงิน 2,000 เหรียญบรูไน หรือจำคุก 6 เดือน หรือทั้งปรับและจำคุก กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจแก่อธิบดีกรมแรงงานบรูไนในการคุ้มครองและดูแลสิทธิแรงงานต่างชาติ นอกจากนี้ บริษัทนายหน้าต้องจัดเก็บบันทึกประวัติและการเข้าออกของแรงงานต่างชาติเพื่อตรวจสอบ

รัฐบาลบรูไนมีระบบกลไกการบริหารจัดการแรงงานต่างชาติ เพื่อป้องกันการเป็นแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายด้วยระบบการวางเงินประกันมัดจำสำหรับนายจ้าง เพื่อเป็นค่าเดินทางกลับประเทศต้นทางให้แก่แรงงานต่างชาติ และกำหนดให้แรงงานต่างชาติจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อควบคุมและตรวจสอบประวัติบุคคล ซึ่งทั้ง 2 อย่างเป็นเครื่องมือในการควบคุมแรงงานต่างชาติไม่ให้เกิดการทำผิดกฎหมายในประเทศ นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยการว่าจ้างงานและกฎหมายอื่น ๆ ของรัฐบาลบรูไนค่อนข้างมีความเข้มงวดเพื่อป้องกันการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลบรูไนค่อนข้างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากประเทศบรูไนไม่ค่อยมีรายงานการจับกุมแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย ประกอบกับประเทศบรูไนมีการบังคับใช้กฎหมายซารีอะห์ปกครอง ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทลงโทษค่อนข้างรุนแรงตามความผิดที่กระทำ ทำให้แรงงานต่างชาติมีการละเมิดตามกฎหมายบรูไนค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตาม

ระบบกลไกการบริหารจัดการแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายของรัฐบาลบรูไน ไม่ได้มีความแตกต่างกันระหว่างแรงงานต่างชาติระดับทักษะกับแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะ

สรุปผลการศึกษา

รัฐบาลบรูไนอนุญาตให้นำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติเพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นในตลาดแรงงานของประเทศแบบชั่วคราว โดยให้สิทธิต่อนายจ้างสามารถร้องขอนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศทุกประเภททักษะในตลาดแรงงานของประเทศแบบชั่วคราวภายใต้ความต้องการของนายจ้างเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไม่ได้ปล่อยให้นายจ้างสามารถนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติอย่างเสรี โดยมีนโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติด้วยระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์ จำนวน 9 ประเภทเพื่อควบคุมการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติทุกประเภททักษะในตลาดแรงงาน คือ 1) การทดสอบตลาดแรงงานท้องถิ่น 2) บริษัทนายหน้า 3) ใบอนุญาตว่าจ้างแรงงานต่างชาติ 4) ขอรับสิทธิทำงาน 5) เงินประกันมัดจำ 6) ความชั่วคราว 7) การจำกัดอายุ 8) ประเทศต้นทาง และ 9) การจัดการแรงงานผิดกฎหมาย แม้ว่ารัฐบาลอาศัยระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์ แต่ไม่ได้มีนโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติระดับทักษะว่าด้วยการนำเข้าและว่าจ้างงานโดยเฉพาะ ซึ่งทำให้การนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดแรงงานปฐมภูมิไม่มีความแตกต่างจากการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในตลาดแรงงานหัตถิภูมิ เนื่องจากการนำเข้าและการว่าจ้างแรงงานต่างชาติในประเทศบรูไนอาศัยนโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติด้วยระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์เหมือนกันในทุกประเภททักษะ

ถึงแม้ว่า รัฐบาลบรูไนไม่ได้จัดจำแนกประเภททักษะของแรงงานต่างชาติระหว่างแรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดแรงงานปฐมภูมิกับแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในตลาดแรงงานหัตถิภูมิของประเทศ ภายใต้ระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์ด้วยการตรวจลงตราและใบอนุญาตเพื่อทำงานในประเทศประเภท Employment Visa/Pass เหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ว่าด้วยอายุของแรงงานต่างชาติในแต่ละประเภทตำแหน่งงานพบว่า รัฐบาลบรูไนมีข้อกำหนดว่าอายุการว่าจ้างงานแรงงานต่างชาติในแต่ละตำแหน่งงานแตกต่างกัน จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ ผู้มีทักษะสูงและความชำนาญพิเศษ ผู้มีทักษะเทคนิค แรงงานต่างชาติกึ่งทักษะและทักษะต่ำ รวมถึง หลักเกณฑ์ว่าด้วยสิทธิให้สมาชิกครอบครัวสามารถขอรับสิทธิเข้าเมืองเพื่อพำนักอาศัยอยู่ในประเทศด้วยการตรวจลงตราประเภท Dependent Visa เฉพาะผู้ทำงานในบางตำแหน่งงานอาชีพ ได้แก่ ผู้มีความชำนาญพิเศษ ผู้มีทักษะเทคนิค และผู้จัดการ ในกรณีนี้ อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลบรูไนมีข้อกำหนดในการให้สิทธิพิเศษสำหรับแรงงานต่างชาติระดับทักษะในการเข้าเมืองและว่าจ้างงานในตลาดแรงงานปฐมภูมิของประเทศ ในการนี้ จึงกล่าวได้ว่าแรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดแรงงานปฐมภูมิของประเทศบรูไน คือ แรงงานต่างชาติที่ทำงานในตำแหน่งงานผู้มีความชำนาญพิเศษ ผู้มีทักษะเทคนิค และผู้จัดการ ซึ่งได้รับสิทธิพิเศษในการนำเข้าและว่าจ้างงานในประเทศบรูไนที่แตกต่างจากแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะ โดยเฉพาะประเด็นอายุในการทำงาน และการได้รับสิทธิให้สมาชิกครอบครัวเป็นผู้ติดตามในประเทศบรูไนเท่านั้น

ผลการศึกษาเสนอแนะว่าด้วยการเข้าเมืองและว่าจ้างแรงงานต่างชาติของรัฐบาลบรูไนในครั้งนี้สามารถสรุปจุดเด่นของนโยบายการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศบรูไนได้ดังนี้

1. บรูไนอาศัยระบบทดสอบตลาดแรงงานท้องถิ่นแบบใบรับรอง เพื่อยืนยันปัญหาขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นในตลาดแรงงาน และเพื่อป้องกันผลกระทบของการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติต่อแรงงานท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือทางด้านอุปสงค์ที่นายจ้างต้องลงทะเบียนสรรหาคนงานท้องถิ่นใน JCB และได้รับหนังสือรับรอง Clearance Letter ซึ่งเป็นการยืนยันผลการทดสอบตลาดแรงงานท้องถิ่นว่า ไม่สามารถสรรหาคนงานท้องถิ่นที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน นายจ้างจึงสามารถยื่นเรื่องขอรับใบอนุญาตว่าจ้างแรงงานชาวต่าง (LPA) เพื่อขอรับสิทธินำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติ

2. บรูไนกำหนดให้แรงงานต่างชาติต้องยื่นขอรับการตรวจลงตราประเภท Employment Visa/Pass เพื่อทำงานในประเทศต่อสถานทูตบรูไน ณ ประเทศต้นทาง ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันปัญหาการพำนักอาศัยถาวรของแรงงานต่างชาติในประเทศ และปัญหาแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายในประเทศ แรงงานต่างชาติต้องเดินทางกลับประเทศต้นทางเมื่อการตรวจลงตราเพื่อทำงานหมดอายุลง โดยยื่นเรื่องขอรับการตรวจลงตราเพื่อทำงานใหม่ ณ ประเทศต้นทาง โดยรัฐบาลบรูไนไม่อนุญาตให้แรงงานต่างชาติยื่นเรื่องขอรับสิทธิเข้าเมืองและทำงานภายในประเทศบรูไน

3. การขอรับสิทธิเข้าเมืองและทำงานในประเทศบรูไนอยู่ภายใต้การตรวจลงตราประเภท Employment Visa/Pass ระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี การตรวจลงตรานี้เป็นการให้สิทธิทั้งสิทธิเข้าเมือง สิทธิทำงาน และสิทธิพำนักอาศัยอยู่ในประเทศแบบรวมสิทธิ โดยแรงงานต่างชาติทุกประเภททักษะไม่ต้องยื่นเรื่องขอรับสิทธิทำงาน และสิทธิพำนักอาศัยอยู่ในประเทศจากหน่วยงานอื่นเมื่อได้รับการตรวจลงตราประเภท Employment Visa/Pass แล้ว เป็นการบริหารจัดการแบบผสานพันธุกิจระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลบรูไน เพื่อให้สิทธิเข้าเมือง สิทธิการทำงาน และสิทธิพำนักอาศัยอยู่ภายใต้ระบบการตรวจลงตราอย่างเดียว

4. บรูไนกำหนดให้นายจ้างต้องวางเงินประกันมัดจำด้วยวิธีจ่ายเงินสดหรือตัวธนาคาร ซึ่งเป็นประกันการว่าจ้างแรงงานต่างชาติ (JITPA) เพื่อประกันค่าเสียหายและค่าเดินทางกลับประเทศต้นทางตามจำนวนแรงงานต่างชาติ และตามกลุ่มประเทศต้นทางของแรงงานต่างชาติ ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย และปัญหาการตั้งถิ่นฐานพำนักอาศัยถาวรในประเทศบรูไน

5. บรูไนกำหนดให้การนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติทุกประเภททักษะต้องผ่านบริษัทนายหน้าเท่านั้น ภายใต้กฎหมายว่าด้วยบริษัทนายหน้าจัดหางานที่กำหนดให้นายจ้างทุกสถานประกอบการต้องส่งรายงานทะเบียนประวัติข้อมูลของลูกจ้างและนายจ้างให้แก่กรมแรงงานบรูไน ก่อนวันที่ 30 พฤศจิกายนของทุกปี ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายในประเทศ

6. บรูไนกำหนดให้แรงงานต่างชาติทุกประเภททักษะที่เข้ามาทำงานในประเทศบรูไนมากกว่า 3 เดือน ต้องขึ้นทะเบียนประวัติภายใต้ระบบบัตรประจำตัวประชาชนของรัฐบาลบรูไน ซึ่งมีอายุเท่ากับระยะเวลาที่ได้รับสิทธิเข้าเมืองเพื่อทำงานในประเทศบรูไน เพื่อเป็นสารสนเทศของผู้มีพำนักอาศัยชั่วคราว และเพื่อเป็นมาตรการป้องกันแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย

อติปรายผล

รัฐบาลบรูไนมีนโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติโดยอาศัยระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์ ซึ่งนายจ้างเป็นผู้ร้องขอรับสิทธินำเข้าและการว่าจ้างแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงานของประเทศ รัฐบาลบรูไนอาศัยเครื่องมือดังกล่าวเพื่อควบคุมและกำกับดูแลนายจ้างให้นำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติในตลาดแรงงาน

ของประเทศเท่าที่จำเป็นเท่านั้น สอดคล้องกับการอธิบายกระแสการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศจากมุมมองของตลาดแรงงานทวิลักษณ์ (dual or segmented labour market theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญต่อโครงสร้างและเงื่อนไขในระดับมหภาคของประเทศปลายทางที่กล่าวว่า การย้ายถิ่นเป็นผลลัพธ์มาจากปัจจัยดึงดูดของประเทศปลายทางที่มีอุปสงค์แรงงานเกิดขึ้นในตลาดแรงงานหัตถกรรม ซึ่งเป็นตลาดแรงงานหัตถกรรมที่แรงงานท้องถิ่นไม่พึงประสงค์ในบางตำแหน่งงาน รัฐบาลประเทศปลายทางจึงต้องมีนโยบายว่าด้วยการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติให้เข้ามาทำงานทดแทนแรงงานท้องถิ่นเพื่อตอบสนองอุปสงค์แรงงานในตำแหน่งงานที่ว่างอยู่ในประเทศ [2, 15, 16] ทฤษฎีตลาดแรงงานทวิลักษณ์สอดคล้องกับสถานการณ์อุปสงค์แรงงานในตลาดแรงงานของประเทศบรูไนที่ประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นในตลาดแรงงานของประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้รัฐบาลบรูไนต้องอนุญาตให้นายจ้างสามารถนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในประเทศ ซึ่งเป็นการตอบสนองอุปสงค์แรงงานแบบชั่วคราวที่มีความเชื่อว่าการว่าจ้างแรงงานต่างชาติแบบชั่วคราวช่วยแก้ไขปัญหาลูกจ้างว่างอุปสงค์และอุปทานในตลาดแรงงานของประเทศ และจะถูกแทนที่ด้วยแรงงานท้องถิ่นและนักศึกษาที่กำลังฝึกอบรม [17]

ในปัจจุบัน ตลาดแรงงานบรูไนไม่ได้มีอุปสงค์แรงงานในตลาดแรงงานหัตถกรรมเท่านั้น แต่ยังมีอุปสงค์แรงงานในตลาดแรงงานปฐมนิเทศที่ต้องการทุนมนุษย์ในการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจฐานความรู้และนวัตกรรม [4] ในขณะที่ รัฐบาลบรูไนยังไม่มียุทธศาสตร์การนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดปฐมนิเทศของประเทศโดยเฉพาะ ทำให้การนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติระดับทักษะและแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะต้องอาศัยแนวทางปฏิบัติภายใต้ระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์เดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติระดับทักษะของประเทศปลายทางที่พัฒนาแล้วที่พยายามดึงดูดทุนมนุษย์เข้าสู่ตลาดแรงงานปฐมนิเทศของประเทศปลายทางให้เข้ามาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในตลาดแรงงานปฐมนิเทศของประเทศปลายทางทั้งแบบชั่วคราวและแบบถาวร [8, 18] แม้ว่าประเทศบรูไนมีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบใหม่บนฐานความรู้ที่ต้องอาศัยทุนมนุษย์ที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญ ซึ่งเน้นนวัตกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะ การผลิตเพื่อส่งออกในภาคอุตสาหกรรมน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ จนส่งผลให้ตลาดแรงงานปฐมนิเทศของประเทศบรูไนมีอุปสงค์แรงงานระดับทักษะและมีแรงงานต่างชาติระดับทักษะเข้ามาทำงานในตลาดแรงงานปฐมนิเทศจำนวนมาก [4] แต่รัฐบาลบรูไนยังคงอาศัยระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์ในการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติระดับทักษะไม่แตกต่างจากแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการอธิบายกระแสการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติจากมุมมองของตลาดแรงงานทวิลักษณ์ที่เชื่อว่า ระบบเศรษฐกิจของประเทศหนึ่ง ๆ ประกอบด้วย ตลาดแรงงานปฐมนิเทศสำหรับแรงงานทักษะ และตลาดแรงงานหัตถกรรมสำหรับแรงงานทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะ ดังนั้น เพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานที่แตกต่างกัน นโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานในตลาดแรงงานของประเทศปลายทางควรอาศัยระบบเครื่องมือเพื่อกำกับดูแลในการเข้าเมืองและว่าจ้างงานตามประเภททักษะของแรงงานต่างชาติที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

แนวนโยบายการย้ายถิ่นแรงงานต่างชาติว่าด้วยการนำเข้าและว่าจ้างงานของประเทศบรูไนมีข้อจำกัดในบางประการที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. บรูไนไม่ได้แบ่งประเภทการตรวจลงตราเพื่อทำงานอย่างหลากหลายเพียงพอ และไม่สอดคล้องกับรูปแบบการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศตามประเภททักษะของแรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศแบบชั่วคราวในระยะยาว (long-term labor migration) ได้แก่ รูปแบบตามประเภททักษะของแรงงานต่างชาติระหว่างกลุ่มแรงงานต่างชาติระดับทักษะสูง ระดับทักษะ ระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะ และประเภทของการเข้าเมืองเพื่อทำงานที่แตกต่างตามวัตถุประสงค์ของแรงงานต่างชาติระดับทักษะ ได้แก่ รูปแบบตามโครงการรูปแบบการฝึกอบรม/ฝึกงาน รูปแบบการถ่ายโอนแรงงานต่างชาติทำงานข้ามชาติ (transferring employees across nations) และรูปแบบการว่าจ้างแรงงานต่างชาติในประเทศ (hiring foreign workers) เพื่อกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะในการร้องขอเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติที่แตกต่างกัน

2. บรูไนไม่มีรูปแบบการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศแบบถาวรเพื่อให้สิทธิแรงงานต่างชาติเป็นผู้มีถิ่นพำนักอาศัยถาวร โดยไม่จำกัดระยะเวลา ถึงแม้ว่าประเทศบรูไนมีจำนวนประชากรค่อนข้างน้อย และประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานท้องถิ่นในเชิงปริมาณและคุณภาพในประเทศ ทั้งนี้เกิดจากประเทศบรูไนเป็นรัฐสวัสดิการสังคมที่มีความเข้มข้น รัฐบาลบรูไนจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ประชากรของประเทศบรูไน รวมถึงชาวต่างชาติที่เป็นผู้มีถิ่นพำนักอาศัยถาวร ได้แก่ การให้ศึกษาฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษา การให้การรักษาพยาบาล และสวัสดิการต่าง ๆ

3. บรูไนอาศัยระบบเครื่องมือทางด้านอุปสงค์สำหรับแรงงานต่างชาติในทุกประเภททักษะด้วยระบบเดียวกัน ได้แก่ การทดสอบตลาดแรงงานท้องถิ่น บริษัทนายหน้า ใบอนุญาตว่าจ้างแรงงานต่างชาติ การขอรับสิทธิทำงาน เงินประกันมัดจำ ความชั่วคราว การขอรับสิทธิทำงานจากประเทศต้นทาง และการจัดการแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย ซึ่งทำให้การนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดแรงงานปฏุมภูมิถูกควบคุมเช่นเดียวกับแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในตลาดแรงงานทุติยภูมิของประเทศ ระบบการควบคุมทางด้านอุปสงค์ของรัฐบาลไม่ได้จัดจำแนกแรงงานต่างชาติตามประเภททักษะระหว่างแรงงานต่างชาติระดับทักษะในตลาดแรงงานปฏุมภูมิกับแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในตลาดแรงงานทุติยภูมิในประเทศบรูไน

4. บรูไนมีการตรวจลงตราเพื่อทำงานในตลาดแรงงานของประเทศเพียง 2 ประเภท คือ Professionals Visa เป็นการเข้าเมืองเพื่อทำงานชั่วคราวในระยะสั้น (short-term temporary) ไม่เกิน 45 วัน และ Employment Visa/Pass เป็นการเข้าเมืองเพื่อทำงานชั่วคราวในระยะยาว (long-term temporary) ไม่เกิน 2 ปี ซึ่งประเภทของการตรวจลงตราเพื่อทำงานของรัฐบาลบรูไนไม่มีความหลากหลายเพียงพอต่อรูปแบบและประเภทของการนำเข้าและว่าจ้างแรงงานต่างชาติ

5. บรูไนมีการตรวจลงตราประเภท Dependent Visa เพื่อให้สมาชิกครอบครัวเข้าเมืองเป็นผู้ติดตามแบบชั่วคราว ไม่เกินครั้งละ 3 เดือน แรงงานต่างชาติระดับทักษะที่รัฐบาลบรูไนกำหนดสามารถยื่นเรื่องขอรับสิทธิให้แก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เพื่อเป็นผู้ติดตามแบบชั่วคราวในระยะสั้น (short-term temporary) เท่านั้น ซึ่งเป็นการให้สิทธิพิเศษเฉพาะสมาชิกครอบครัวของแรงงานต่างชาติระดับทักษะ การตรวจลงตราประเภทนี้ เป็นรูปแบบการย้ายถิ่นเข้าเมืองเพื่อการรวมตัวของครอบครัว (migration for family reunification) อย่างไรก็ตาม รัฐบาลบรูไนจำกัดระยะเวลาให้สิทธิเข้าเมืองเพื่อการรวมตัวของครอบครัวแบบชั่วคราวเพียงครั้งละ 3 เดือน ซึ่งไม่สามารถดึงดูดแรงงานต่างชาติระดับทักษะเข้ามาทำงานในตลาดแรงงานปฏุมภูมิ เพื่อนำสมาชิกครอบครัวเข้าเมือง หรือเพื่อเป็นผู้ติดตามระหว่างการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศบรูไน

6. กฎหมายว่าด้วยการว่าจ้างแรงงานของประเทศบรูไน ให้นิยามของคำว่า “ลูกจ้าง” ไม่รวมถึง ลูกเรือทะเล คนรับใช้ในบ้าน และบุคคลที่จ้างงานในตำแหน่งผู้จัดการหรือผู้บริหาร ทำให้แรงงานต่างชาติที่เป็นลูกเรือทะเล คนรับใช้ในบ้าน รวมถึง ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทไม่ได้รับสิทธิในการคุ้มครองเกี่ยวกับการว่าจ้างงานในประเทศบรูไน ซึ่งแรงงานต่างชาติระดับทักษะที่ทำงานในตำแหน่งงานระดับผู้บริหารและผู้จัดการ ควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ รวมถึง ลูกเรือทะเล และคนรับใช้ในบ้านที่เป็นแรงงานต่างชาติระดับทักษะต่ำหรือกึ่งมีทักษะในประเทศบรูไนเช่นกัน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้มาจากงานวิจัยเรื่องนโยบายการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างชาติระดับทักษะของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์และบรูไน (RDG6010040) ได้รับทุนสนับสนุนจากชุดโครงการทุนวิจัยที่มุ่งเป้าตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศกลุ่มเรื่องประชาคมอาเซียน ปีงบประมาณ 2560 บริหารทุนโดยสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และในการนี้ ขอขอบคุณหน่วยวิจัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อพัฒนาสังคมในภาคใต้ของประเทศไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่สนับสนุนในการทำงานวิจัยนี้

References

- [1] Makiko, M., & Bhula-or, R. (2018). Problem of skills mismatch in Asia and the pacific: How useful are the existing measurement for future skills strategies?. In A. Sakamoto & J. Sung (Eds), *Skills and the future of work: Strategies for inclusive* (pp.338-363). Geneva: International Labour Organization.
- [2] Castles, S., & Miller, M. J. (2009). *The Age of migration: International population movements in the modern world* (4th Ed.). New York: Palgrave Macmillan.
- [3] Castles, S., & Miller, M. J. (2009). Theories of migration. in S. Castles and M. Miller, (Eds.), *The Age of migration: International population movements in the modern world* (4th Eds.) (pp.20-47). New York: Palgrave Macmillan.
- [4] Skeldon, R. (2005). *Globalization, skilled migration and poverty alleviation: Brain drains in context. Working Paper* (Working Paper No. T15). *The Development Research Centre on Migration, Globalisation and Poverty*. <http://sro.sussex.ac.uk/11227/1/WP-T15.pdf>.
- [5] Mani, A. (1995). Migration in Brunei Darussalam. In O. J. Hui, C. K. Bun & C. S. Beng (Eds), *Crossing borders: Transmigration in Asia Pacific* (pp.441-471). Singapore: National University of Singapore.
- [6] Government of Brunei Darussalam. (2017). *Population and housing census 2016*. Bandar Seri Begawan: Department of Statistics Department of Economic Planning and Development, Prime Minister's Office Brunei Darussalam.

- [7] Bunmak, S. (2019). International migration policy of skilled foreign workers: A case study of immigration and employment in Malaysia. *MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences*. 8(1), 258-299. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/MFUconnexion/article/view/241192>. (In Thai)
- [8] Bunmak, S., & Chaophanitcharoen, P. (2020). International migration policy of foreign workers: A case study of immigration and employment in Taiwan. *KKU International Journal of Humanities and Social Sciences*. 10(2), 122-154. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/KKUJ/article/view/238411>. (In Thai)
- [9] Employment Agencies Order, 2004 (No. S 84). Bandar Seri Begawan: Government Gazette.
- [10] Department of Labour, Ministry of Home Affairs, Brunei Darussalam. (2019, May 15). *Agensi Yang Telah Berdaftar Di Jabatan Buruh, Negara Brunei Darussalam*. <http://www.labour.gov.bn/SiteAssets/UPDATE%20AGENCY%20%20DIS%202020.pdf>.
- [11] Employment Order, 2009 (No. S 37). Bandar Seri Begawan: Government Gazette.
- [12] Department of Labour, Ministry of Home Affairs, Brunei Darussalam. (2019, May 15). *Deposit rate for foreign worker recruitment*. <http://labour.gov.bn/SitePages/Services%20-%20Finance.aspx>.
- [13] Department of Labour, Ministry of Home Affairs, Brunei Darussalam. (2019, May 15). *Takaful Brunei introduces Takaful Guarantee for foreign workers*. <https://takafulbrunei.com.bn/>.
- [14] BusinessBN, Government of Brunei Darussalam. (2019, May 15). *Employing workers*. <http://www.business.gov.bn/>.
- [15] Piore, M. J. (1979). *Birds of passage: Migrant labor and industrial societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- [16] Ayuwat, D. (2020). *Science and methodology of migration*. Khonkaen: Klungpress. (In Thai)
- [17] International Labour Organization, International Migration Programme and Subregional Office for East Asia. (2005). *Labour migration policy and management: Training materials*. Bangkok: International Labour Organization.
- [18] Iredale, R. (2001). The Migration of professionals: Theories and typologies. *International Migration*. 39(5), 7-24.

รูปแบบเชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตในการทำงาน
พฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดี และประสิทธิภาพการทำงาน
ของพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการ¹
Causal Model of Quality of Work Life, Organizational
Citizenship Behavior, and Working Efficiency of Staff
in Service Industrial Sector¹

ปฏิมา ถนิมกาญจน์^{2*} เสาวลักษณ์ จิตต์น้อม² และเพ็ญพร ปุกหุต³
Patima Tanimkarn^{2*}, Saowaluk Jitnom² and Penporn Pukahuta³

¹ บทความวิจัยนี้มาจากการวิจัยเรื่องรูปแบบเชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดีและประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการ

² ผศ.ดร., คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา 30000

³ อ., คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา 30000

¹ This research paper is from a study on Causal Model of Quality of Work Life, Organizational Citizenship Behavior, and Working Efficiency of Staff in Service Industrial Sector.

² Asst. Prof. Dr., Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology ISAN, Nakhon Ratchasima, 30000, Thailand

³ Lecturer, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology ISAN, Nakhon Ratchasima, 30000, Thailand

*Corresponding author: E-mail address: patimapat@hotmail.com

(Received: June 9, 2020; Revised: October 27, 2020; Accepted: November 27, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตในการทำงานและพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานโรงแรมที่ขึ้นทะเบียนกับสมาคมโรงแรมไทยจำนวน 284 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง ผลการศึกษวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานและพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน โดยปัจจัยด้านพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีมีบทบาทสำคัญต่อการเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานและผลการดำเนินงานขององค์กรให้สูงขึ้น ผู้บริหารโรงแรมควรมีการประยุกต์ใช้แนวคิดองค์กรแห่งความสุขมาใช้ในองค์กร รวมถึง ให้การสนับสนุนขององค์กรต่อการพัฒนาทักษะความสามารถของพนักงาน เช่น ทักษะการทำงาน ทักษะด้านการสื่อสาร เป็นต้น สำหรับการพัฒนาการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ควรให้การสนับสนุนการทำงานเป็นทีมของพนักงานผ่านการออกแบบกิจกรรมที่มีความเหมาะสมซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้แก่สมาชิกในองค์กรได้

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดี ประสิทธิภาพการทำงาน

Abstract

This research article was to study a causal relationship model of Quality of Work Life (QWL), Organizational Citizenship Behavior (OCB), and working efficiency of staff in-service industrial sector by the use of a questionnaire as tool to collect data from 284 hotel staffs in each Thailand's region that registered in Thailand's Hotel Association. Data analysis using descriptive statistics and structural equation modeling technique. The results indicated that QWL and OCB had significant effect on staff's working efficiency. The OCB factors played significant roles between QWL and staff's working efficiency. Therefore, to increase the efficiency of staff's work and organizational performance, hotel administrative should apply the concepts of the happy workplace in their firm and support facilities to develop staff's ability and skills such as working skill, communication skills, etc. Regarding the OCB performance, teamwork approach should be encouraged through appropriate activity design as it is an important basis to create a good relationship among organizational members.

Keywords: Quality of Work Life, Organizational Citizenship Behavior, Working Efficiency

บทนำ

การบริการยุคใหม่เป็นยุคการแข่งขันทางด้านกลยุทธ์ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางการบริการ ทำให้ผู้บริหารระดับสูงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการวางแผนดำเนินการ ควบคุมและประเมินผลทำให้บริการ รวมถึง การจัดการทรัพยากรและสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ

และสามารถเชื่อมโยงเข้าถึงกันอย่างเป็นระบบ โดยทั่วไป ตัวแปรที่สำคัญต่อการเติบโตขององค์กรมากที่สุดก็คือ บุคลากรขององค์กร ที่ต้องมีกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้แก่องค์กรสูงสุด

องค์กรประสบความสำเร็จได้ ต้องมีความสามารถในการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในองค์กรอย่างต่อเนื่อง และสามารถรักษาการคงอยู่กับองค์กรให้นานที่สุด เนื่องด้วยมีต้นทุนในการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถค่อนข้างสูง และยากต่อการจัดจ้างบุคลากรที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญในงานด้วยจ่ายค่าผลตอบแทนที่ต่ำกว่าธุรกิจคู่แข่ง จึงทำให้แต่ละองค์กรพยายามเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร และเสริมแรงด้วยการมอบผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินกับผลตอบแทนที่มีใช้ตัวเงิน เพื่อเพิ่มแรงผลักดัน และสร้างแรงจูงใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ ความมั่นคงและภาคภูมิใจต่ออาชีพการงานของบุคลากร ดังนั้น เมื่อบุคลากรได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการทำงาน ย่อมส่งผลให้บุคลากรได้ทุ่มเทกำลังร่างกาย กำลังแรงใจต่อการสร้างสรรค์ผลงาน ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานให้แก่องค์กร จนขับเคลื่อนองค์กรสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ

การวัดประสิทธิภาพในการทำงานตามแนวคิดของ Simon [1] ได้อธิบายถึงไว้ว่า งานใดจะมีประสิทธิภาพสูงสุดให้พิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลผลิตที่ได้รับ หากผลผลิตมีมากกว่าปัจจัยนำเข้า งานนั้นก็จะมีประสิทธิภาพ หากเป็นการบริหารงานภาครัฐให้วัดระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ สามารถเขียนสมการของประสิทธิภาพการทำงานได้ว่า $Efficiency = (output - input) + Satisfaction$ ทั้งนี้เมื่อทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้าที่เป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในองค์กรพบว่า การปฏิบัติงานที่ดี เป็นผลมาจาก 1) องค์กรได้มอบคุณภาพในชีวิตการทำงานที่เหมาะสม [2] การที่องค์กรให้บุคลากรได้แสดงความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการทำงานได้อย่างเต็มที่ การมีส่วนร่วมและมีอำนาจในการตัดสินใจต่อหน้าที่การทำงาน หรือองค์กรได้มอบความท้าทายในการทำงาน ทำให้บุคลากรรู้สึกท้าทายและสนุกกับการทำงาน จนได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าและยุติธรรม เติบโตในหน้าที่การงาน และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้เพิ่มเติม [3] และ 2) พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร [4] เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเองด้วยความเต็มใจของบุคลากรที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเกินกว่าหน้าที่ที่รับผิดชอบ เป็นการกระทำที่ไม่ได้หวังผลตอบแทนจากองค์กร แต่เป็นความรู้สึกที่ดีที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ในการสร้างผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม บางองค์กรอาจมีการละเลยหรือไม่ได้ให้ความสำคัญต่อประเด็นเหล่านี้ หรือไม่แสดงให้เห็นที่เด่นชัดต่อการยอมรับและเชื่อมั่นในตัวบุคลากรที่ได้ความเสียสละชีวิตส่วนตัวเพื่อองค์กร หรือขาดการเชิดชูแรงจูงใจต่อความคิดเชิงสร้างสรรค์ผลงานของบุคลากร หรือขาดความยุติธรรมในการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ไม่เสมอภาค หรือการสร้างความเป็นทีม การมีส่วนร่วมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้น อาจสร้างผลเสียให้แก่องค์กร หรือทำให้ผลการดำเนินงานขององค์กรอาจไม่ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึง 2 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบทางด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ประกอบด้วย การให้สิ่งตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สภาพการทำงานที่ปลอดภัย โอกาสก้าวหน้าและพัฒนาความสามารถ การได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานความสมดุลในชีวิตงานและครอบครัว [3] และการได้รับสิ่งสนับสนุนจากองค์กร และ 2) องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี เช่น การให้ความช่วยเหลือ การคำนึงถึงผู้อื่น ความอดทนอดกลั้น

การให้ความร่วมมือ และความสำนึกในหน้าที่ [5] สิ่งเหล่านี้มีแนวโน้มของความเป็นไปได้ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างและพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้ประสบความสำเร็จตามสายงานอาชีพ และเป็นแหล่งกำเนิดของความได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจ โดยอาศัยการพัฒนาสมรรถนะทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรให้มีทัศนคติต่อการทำงานและสามารถใช้ศักยภาพของบุคลากรได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ

จากแนวคิดข้างต้นจึงเป็นที่มาของการศึกษารูปแบบเชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยผ่านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรธุรกิจโรงแรม เนื่องด้วยเป็นธุรกิจที่ต้องให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ส่งผลให้บุคลากรรู้สึกเหนื่อยหน่ายในการทำงานที่เป็นความรู้สึกลำบากทั้งด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ หากไม่ได้รับสิ่งสนับสนุนหรือส่งเสริมที่ดี อาจสูญเสียความสามารถที่หลากหลายของบุคลากรในองค์กรได้ ดังนั้น คณะวิจัยให้ความสำคัญต่อการวิจัย เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนางานขององค์กรให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ต้องการเพิ่มระดับศักยภาพการบริหารจัดการในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและการบริการให้มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบเชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานผ่านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา มุ่งศึกษาตัวแปรองค์ประกอบ 2 ประเภท คือ ตัวแปรสาเหตุและตัวแปรผล

1. ตัวแปรสาเหตุ ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก และตัวแปรแฝงภายใน

1.1 ตัวแปรแฝงภายนอก คือ คุณภาพชีวิตในการทำงาน (QWL) เป็นความรู้สึก การรับรู้ และได้รับการตอบสนองจากสิ่งที่คาดหวัง ซึ่งเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้พนักงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายขององค์กร วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ เช่น 1. การให้สิ่งตอบแทนที่ยุติธรรม (QWL1) 2. สภาพการทำงานที่ปลอดภัย (QWL2) 3. โอกาสก้าวหน้า และการพัฒนาความสามารถ (QWL3) 4. การได้รับการยอมรับในสังคม (QWL4) 5. ความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน (QWL5) และ 6. ความสมดุลในชีวิตงานและครอบครัว (QWL6) โดยบูรณาการจากแนวคิดของ Walton [3] และอัสมา คักดีไพศาล [6]

1.2 ตัวแปรแฝงภายใน คือ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี (OCB) เป็นการกระทำหรือแสดงออกที่เต็มใจนอกเหนือจากความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในการทำงาน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ เช่น 1. พฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ (OCB1) 2. พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ (OCB2) 3. พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น (OCB3) 4. พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น (OCB4) และ 5. พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ (OCB5) โดยบูรณาการจากแนวคิดของ Organ [5]

2. ตัวแปรผล คือ ประสิทธิภาพการทำงาน (Perf) เป็นความสามารถของพนักงานที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นไปตามกำหนดเวลา วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ เช่น คุณภาพของงาน (Perf1) และปริมาณงาน (Perf2) โดยบูรณาการจากแนวคิดของ Plowman and Peterson [7] และชูลีพร เพ็ชรศ [8]

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับความคิดเห็นที่เป็นตัวแทนของกลุ่มพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการ (พนักงานโรงแรม) ให้ครอบคลุมทุกภาคของพื้นที่ และมีลักษณะทางกายภาพหรือบรรยากาศการทำงานที่แตกต่างกัน ทำให้กลุ่มประชากรการวิจัยมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ส่งผลให้คณะวิจัยได้เลือกกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการกำหนดโควตาของทุกภาคในสัดส่วนที่เท่ากัน เพื่อเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรแต่ละภาคได้มากที่สุด จึงได้รวบรวมภาคพื้นที่ละ 100 ฉบับ มี 6 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 600 ฉบับ พร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแหล่งรายชื่อโรงแรมที่จดทะเบียนในสมาคมโรงแรมไทย เพื่อดำเนินการติดต่อ ขอความอนุเคราะห์และจัดส่งเอกสารการวิจัยทางไปรษณีย์ต่อไป

วิธีการศึกษา

คณะวิจัยสร้างเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัย จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา ด้วยวิเคราะหาค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.670-1.000 โดยเกณฑ์ยอมรับได้ควรมีค่า IOC > 0.50 [9] จากนั้น นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบักในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.952 และรายประเด็นแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 0.709-0.866 เกณฑ์ยอมรับได้ควรมีค่า [9]

ผลการศึกษา

คณะวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูลทั่วไปและระดับความคิดเห็นของพนักงาน พร้อมวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อตรวจสอบและพัฒนารูปแบบเชิงสาเหตุของการวิจัย สามารถจำแนกหัวข้อออกเป็น 2 ส่วนได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและระดับความคิดเห็นที่มีต่อตัวแปรการวิจัยพบว่า ลักษณะภาพรวมของพนักงานโรงแรม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 69.4) มีอายุโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 41.2) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 56.3) ตำแหน่งงานทำ Back office (ร้อยละ 60.2) ระยะเวลาทำงานอยู่ระหว่าง 1-5 ปี (ร้อยละ 39.1) รายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 15,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 53.5)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพนักงาน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. คุณภาพชีวิตในการทำงาน	3.39	0.863	ปานกลาง
1.1 การให้สิ่งตอบแทนที่ยุติธรรม	3.11	0.849	ปานกลาง
1.2 สภาพการทำงานที่ปลอดภัย	3.51	0.800	มาก
1.3 โอกาสก้าวหน้าและพัฒนาความสามารถ	3.45	0.888	มาก
1.4 การได้รับการยอมรับในสังคม	3.48	0.767	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพนักงาน (ต่อ)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1.5 ความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน	3.40	0.899	ปานกลาง
1.6 ความสมดุลในชีวิตงานและครอบครัว	3.37	0.976	ปานกลาง
2. พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี	3.89	0.773	มาก
2.1 พฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ	3.78	0.772	มาก
2.2 พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่	3.94	0.831	มาก
2.3 พฤติกรรมความอดทน อดกลั้น	3.90	0.744	มาก
2.4 พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น	3.94	0.763	มาก
2.5 พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ	3.87	0.754	มาก
3. ประสิทธิภาพการทำงาน	3.69	0.588	มาก
3.1 คุณภาพของงาน	3.73	0.691	มาก
3.2 ปริมาณงาน	3.66	0.732	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พนักงานมีระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยต่อตัวแปรด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยพบว่า ด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัย รองลงมาคือ ด้านการได้รับการยอมรับในสังคม และด้านโอกาสก้าวหน้า และการพัฒนาความสามารถ ตามลำดับ สิ่งเหล่านี้แสดงถึงความรู้สึกที่พนักงานในองค์กร รับรู้ได้จากการทำงานและประสบการณ์การทำงานในองค์กรที่สามารถตอบสนองความคาดหวังและความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อสนับสนุนให้พนักงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยพบว่า พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ รองลงมาคือ พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมความอดทน อดกลั้น ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า พนักงานให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี เนื่องจากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองโดยไม่ได้มีการบังคับพฤติกรรมของพนักงานในองค์กรที่แสดงออกมา โดยที่องค์กรไม่ได้กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ ไม่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการกับงานที่รับผิดชอบ แต่เป็นความเต็มใจของพนักงานในการปฏิบัติงาน โดยที่องค์กรไม่ได้ร้องขอซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร นอกจากนี้ มีระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยต่อประสิทธิภาพการทำงานอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า ปริมาณงานและคุณภาพงานมีความเหมาะสมแล้ว

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และ 2.ความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของตัวแปร มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ตารางที่ 2) พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีค่า 0.527-0.688 เมื่อตรวจสอบ Multicollinearity ด้วยวิธี Variance Inflation Factors อยู่ระหว่าง

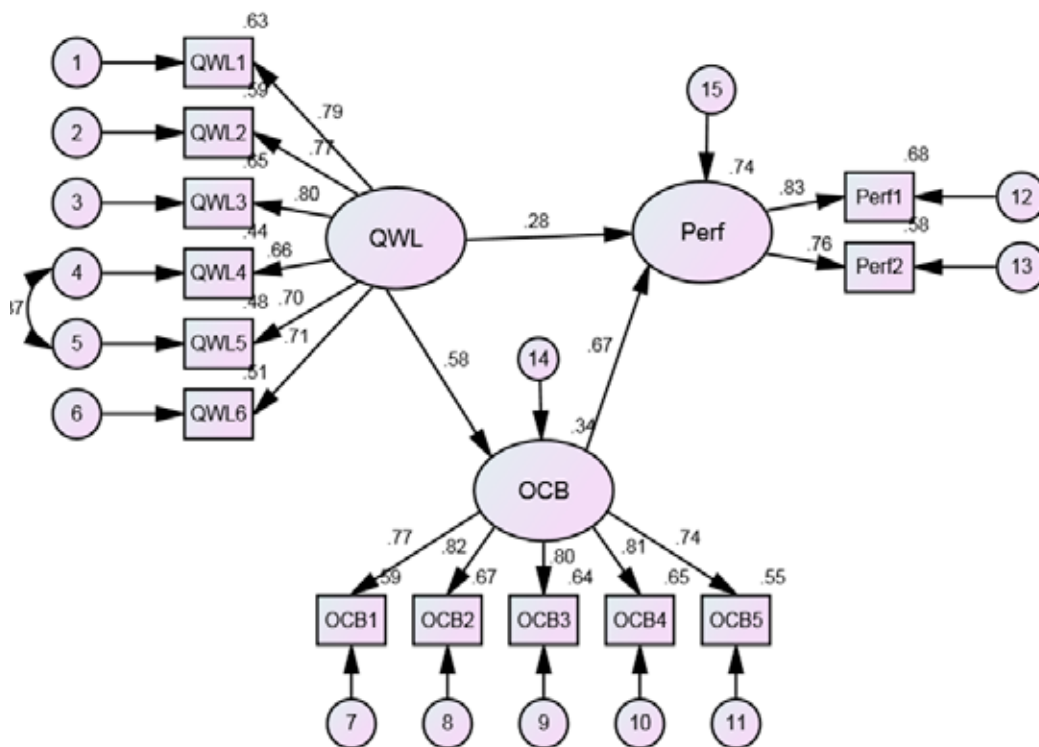
1.863–2.388 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ไม่มีปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น [9] ดังนั้น คุณภาพชีวิตในการทำงานและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการ มีขนาดความสัมพันธ์และทิศทางเดียวกัน เท่ากับ 0.563 และ 0.688 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

	QWL	OCB	Perf
QWL	1.000		
OCB	0.527**	1.000	
Perf	0.563**	0.688**	1.000

** $p < 0.05$

2. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของตัวแปร คุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีและประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการไทย

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ตารางที่ 3 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์เชิงยืนยัน

ตัวแปรเหตุ/ ตัวแปรตาม	QWL			OCB		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE
OCB	0.581**	-	0.581**	-	-	-
Perf	0.667**	0.389**	0.278**	0.671**	-	0.671**

หมายเหตุ: ** $p < 0.05$, TE = ขนาดอิทธิพลรวม, IE = ขนาดอิทธิพลทางอ้อม, DE = ขนาดอิทธิพลทางตรง

จากภาพที่ 1 และตารางที่ 3 พบว่า $CMIN/DF = 2.533$, $RMR = 0.025$, $GFI = 0.923$, $AGFI = 0.885$, $NFI = 0.929$ และ $CFI = 0.955$ $RMSEA = 0.074$ ค่าดัชนีดังกล่าวข้างต้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามแนวคิด Diamantopoulos and Siguaw [10] และ Hair et al. [11] สามารถอธิบายผลการวิจัยได้ 4 เส้นทางคือ

เส้นทางที่ 1 คุณภาพชีวิตในการทำงาน (QWL) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน (Perf) โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรงและในทิศทางเดียวกัน เท่ากับ 0.278

เส้นทางที่ 2 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี (OCB) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน (Perf) โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรงและในทิศทางเดียวกัน เท่ากับ 0.671

เส้นทางที่ 3 คุณภาพชีวิตในการทำงาน (QWL) ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี (OCB) โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรงและในทิศทางเดียวกัน เท่ากับ 0.581

เส้นทางที่ 4 คุณภาพชีวิตในการทำงาน (QWL) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน (Perf) ผ่านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี (OCB) โดยมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรงและในทิศทางเดียวกัน เท่ากับ 0.389

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์งานวิจัยมี 4 เส้นทาง สามารถอธิบายเนื้อหาสำคัญได้ดังนี้

เส้นทางที่ 1 อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน แสดงให้เห็นว่าหากพนักงานขององค์กรมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน เนื่องจากพนักงานรับรู้ได้จากการทำงานว่า องค์กรสามารถตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของพนักงาน เช่น สภาพการทำงานที่ปลอดภัย การได้รับการยกย่อง หรือได้รับโอกาสในการเจริญเติบโต เพื่อสนับสนุนให้พนักงานทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร สอดคล้องกับธนพล แสงจันทร์ และวีโรจน์ เจริญลักษณ์ [12] พบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพในการทำงาน รวมทั้งความผูกพันต่อองค์กรมีอิทธิพลทางบวกกับประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงานแก่พนักงานย่อมก่อให้เกิดความผูกพันที่ดีระหว่างพนักงานและองค์กร รวมทั้ง ก่อให้เกิดการบูรณาการทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่นเดียวกับ อูสุมา ศักดิ์ไพศาล [6] พบว่า ระดับความคิดเห็นคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐาน คุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติของพนักงาน เช่นเดียวกับณัฐรินทร์ พิศวงษ์ [13] ได้เก็บข้อมูลจากพนักงานในสังกัดธนาคารออมสิน ภาค 1 กรุงเทพฯ พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานในด้านความมั่นคงในการงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย ด้านความภาคภูมิใจ ด้านการมีส่วนร่วมของ

บุคลากร ด้านการพัฒนาเส้นสายอาชีพที่เปิดโอกาสในการเติบโตตามสายงาน ด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างความบุคลากรและองค์กร และด้านการมีสุขภาพที่ดี มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน รวมถึง การศึกษาของอภิสิริ ศิริชาติ [14] ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ซึ่งคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ในระดับสูงและมีทิศทางเดียวกันกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ อย่างไรก็ตาม หากพบว่า องค์กรใดไม่สามารถจัดการด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานให้เหมาะสม เช่น ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ สภาพแวดล้อมในการทำงาน การพัฒนาศักยภาพของพนักงาน ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน การได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเสมอภาค สมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน และความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลให้พนักงานรู้สึกเหนื่อยหน่ายหรือไม่อยากทำงาน ทำให้เกิดทัศนคติเชิงลบโดยขาดงาน จนตัดสินใจลาออกจากการเป็นพนักงานโรงแรมได้ [15] ซึ่งองค์กรควรให้ความสำคัญและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของพนักงาน เพื่อรักษาพนักงานให้คงอยู่และหลีกเลี่ยงการสูญเสียพนักงานที่ดีในบริบทธุรกิจโรงแรม [16]

จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า หากพนักงานขององค์กรใดมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้สิ่งตอบแทน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย ด้านให้โอกาสพนักงานเจริญก้าวหน้า ด้านการได้รับการยอมรับในสังคม ด้านความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน และ ด้านความสมดุลในชีวิตงาน และครอบครัว จะทำให้พนักงานในองค์กรทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในด้านสิ่งตอบแทน องค์กรต้องพิจารณาารายรับของพนักงานให้เกิดความเหมาะสม มีสวัสดิการต่าง ๆ ที่ทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกว่า สิ่งตอบแทนที่ได้รับมีความเหมาะสมแล้ว ด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัย องค์กรสภาพบริเวณที่ทำงาน ก่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย มีอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ที่เหมาะสม รวมถึง ต้องให้ความสำคัญกับความสะอาด และมีอุณหภูมิที่เหมาะสมในการทำงานในด้านโอกาสก้าวหน้า และการพัฒนาความสามารถ องค์กรควรมีนโยบายให้พนักงานเข้าอบรม หรือพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ได้รับการฝึกฝนพร้อมที่จะก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในด้านการได้รับการยอมรับในสังคม องค์กรควรส่งเสริมวัฒนธรรมให้เพื่อนร่วมงาน และหัวหน้างานมีการยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของทุกคน ส่งเสริมให้คนในองค์กรเคารพสิทธิซึ่งกันและกันในด้านประชาธิปไตยในการทำงาน องค์กรต้องให้ความเสมอภาคในการทำงาน ให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ในการประชุมของหน่วยงาน ในขณะที่ ด้านความสมดุลในชีวิตงานและครอบครัว องค์กรต้องมีวันหยุดตามกฎหมายกำหนด ให้พนักงานในองค์กรมีเวลาที่จะทำกิจกรรมให้เหมาะสมทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว

เส้นทางที่ 2 อิทธิพลของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงาน ในภาคอุตสาหกรรมบริการ แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเอง โดยไม่ได้มีการบังคับเป็นความเต็มใจของพนักงานในการปฏิบัติงานโดยที่องค์กรไม่ได้ร้องขอ ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับสายฝน กล้าเดินดง [17] พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรเจนเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานคร กล่าวได้ว่า หากบุคลากรในองค์กรแสดงพฤติกรรมหรือลักษณะการปฏิบัติงานที่ทุ่มเทกำลังความสามารถอย่างอุทิศกายใจ และยินดีช่วยเหลือทุกสิ่งที่จะเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่องค์กร หรือหน่วยงานของตนอย่างเต็มที่ โดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน หากแต่กระทำไปด้วยจิตใจที่ปรารถนาจะเห็นองค์กรของตนประสบความสำเร็จ

และเจริญรุ่งเรืองก็ย่อมส่งผลให้การทำงานบุคลากรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึง ปรียาภรณ์ เวียงแก้ว [18] ระบุว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเป็นพฤติกรรมในทางบวกของพนักงานที่นอกเหนือจากหน้าที่ ที่องค์การกำหนดไว้อย่างเป็นทางการ พนักงานปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ พฤติกรรมเหล่านี้ต้องสนับสนุน และมีความจำเป็นต่อการดำเนินงานขององค์การเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์การ เช่นเดียวกับ ชินวัฒน์ คักดีพิชัยมงคล [19] ได้ให้ความเห็นว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเป็นพฤติกรรมของ บุคลากรที่อยู่นอกเหนือไปจากบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร และเป็นพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อองค์การ ซึ่งบุคลากรเต็มใจที่จะปฏิบัติให้แก่องค์กร เพื่อช่วยให้องค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เชมรุจิรา ผินงูเหลือม [20] พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์ กันสูงและสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิผลการปฏิบัติงาน รวมถึง อรุณี ธิติเสรี [21] พบว่า พฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในภาพรวมอยู่ ในระดับสูง ดังนั้น การแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมด้วยความเต็มใจ ต้องสร้างสิ่งสนับสนุน และเพิ่มแรงกระตุ้นต่าง ๆ ให้พนักงานรู้สึกพึงพอใจต่อการทำงาน จนเป็นสิ่งที่ปลูกฝังความนึกคิดและมีทัศนคติ ที่ดีต่อองค์กร ทุ่มเทแรงกายและแรงใจโดยไม่คำนึงผลประโยชน์ส่วนตัวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต [22]

จากผลการวิจัยพบว่า หากพนักงานในองค์กรมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีจะส่งผลให้เกิด การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ เช่น ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานทันทีที่ เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ช่วยแนะนำพนักงานใหม่เกี่ยวกับวิธีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ อาสาทำงานที่อยู่นอกเหนืองานประจำ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของหน่วยงาน พฤติกรรมความสำนึก ในหน้าที่ เป็นการปฏิบัติตามระเบียบและสนองนโยบายขององค์กร การตรงต่อเวลา ซึ่งผู้ที่มีสำนึกในหน้าที่จะ ปฏิบัติตามกฎระเบียบและนโยบายขององค์กรได้เป็นอย่างดี พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น การมีความอดทน อดกลั้นต่อความคับข้องใจ การถูกรบกวนหรือความเครียด ความกดดันต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ เพื่อทำหน้าที่ หรือสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง เนื่องจากในการทำงานนั้น จำเป็นต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และเมื่อ ถูกตำหนิเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ก็พร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น โดยรับฟังและเคารพ สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ระมัดระวังในคำพูดหรือพฤติกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อผู้อื่น รวมถึง รับผิดชอบงานของตนโดยไม่ปล่อยให้เป็นการะตกค้างของเพื่อนร่วมงาน เคารพสิทธิของบุคคลอื่น ในการใช้สมบัติส่วนรวม พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ เช่น ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของหน่วยงาน เสมอ มีส่วนร่วมและสนใจเข้าร่วมประชุม ติดตามข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เกี่ยวกับหน่วยงาน มีความรู้สึกต้องการพัฒนาองค์กร มีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เหมาะสมต่อองค์กร

สำหรับเส้นทางที่ 3 และ เส้นทางที่ 4 อิทธิพลของตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดี และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการ ชี้ให้เห็นว่า ผลกระทบทางตรงของคุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานในทิศทางเดียวกัน (direct effects เท่ากับ 0.278) ในขณะที่ ผลกระทบระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงาน และพฤติกรรมการ เป็นสมาชิกที่ดีมีผลกระทบทางตรงที่ 0.581 ในทิศทางเดียวกัน และผลกระทบระหว่างพฤติกรรมการเป็น สมาชิกที่ดี และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานมีผลกระทบทางตรงที่ 0.671 ในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น คุณภาพชีวิตในการทำงานจึงมีผลกระทบทางอ้อมกับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานอยู่ที่ 0.389 ใน ทิศทางเดียวกัน ผลลัพธ์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีเป็นตัวแปรกลาง

ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงาน และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี ซึ่งคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นการสร้างบรรยากาศที่ทำให้คนในองค์กรได้รับความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น การสำนึกในหน้าที่โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรทุกระดับได้ใช้ความเชี่ยวชาญ สติปัญญา ทักษะ และความสามารถ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ และพฤติกรรมภายในองค์กรขึ้น สอดคล้องกับ Hackman and Suttle [2] ที่ว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานจะมีผลต่อการทำงานอย่างมากมาย ไม่ว่าจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่องาน สร้างความพึงพอใจและมีส่วนร่วมในงาน ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร นอกจากนี้ ช่วยส่งเสริมในเรื่องของสุขภาพกายและสุขภาพจิต มีการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพขององค์กร และส่งเสริมให้ได้ผลผลิตและการบริการที่ดีทั้งคุณภาพและปริมาณ สอดคล้องกับกษมา ทองชลธิ [23] พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร หากพิจารณาเฉพาะในด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรพบว่า ทั้งด้านความสำนึกในหน้าที่ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมคุณภาพ ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านการงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยรวม นอกจากนี้ รววรรณ บุญล้อม [24] พบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคม อยู่ในระดับสูงสุด ซึ่งในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร นอกจากนี้ กานต์ณลิน คงศักดิ์ [25] พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของพนักงานไปรษณีย์สังกัดไปรษณีย์เขต 7 โดยคุณภาพชีวิตของพนักงานไปรษณีย์ ในภาพรวมแสดงความคิดเห็นในระดับสูง และระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล และด้านสถานภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมคุณภาพ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร โดยภาพรวมแสดงความคิดเห็นในระดับสูงในทุกด้าน รวมถึง อัญชลี อักษร [26] พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรแขวงทางหลวงชัยภูมิ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการแสดงออกถึงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เมื่อเจ้าหน้าที่แขวงทางหลวงชัยภูมิรับรู้ว่าตนเองมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี ทำให้รู้สึกพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น การทำงานในองค์กรเป็นไปอย่างมีความสุข ซึ่งจะสัมพันธ์สอดคล้องกับการแสดงออกถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ในการทำงานที่นอกเหนือบทบาทหน้าที่และเป็นพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

งานวิจัยที่ผ่านมาข้างต้นมีความแตกต่างของประเภทธุรกิจที่ต่างจากบริบทของโรงแรม แต่กลับให้ผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกลมกลืนกันเป็นอย่างดี ที่ว่าพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน จากการบริหารงานบุคคลในด้านของคุณภาพชีวิตในการทำงาน การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร ความพึงพอใจในงานกับความผูกพันต่อองค์การธุรกิจโรงแรม [27] พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี

จะทำให้ระบบสังคมของการอยู่ร่วมกันในองค์กร ดำเนินการด้วยความราบรื่น ลดความขัดแย้ง เพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานให้แก่องค์กร [28]

ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานภาคอุตสาหกรรมบริการ สรุปได้ว่า พนักงานให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีในทุกด้าน โดยเฉพาะ 3 อันดับแรก ได้แก่ พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น และ พฤติกรรมความอดทน อดกลั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในหลาย ๆ งาน ที่สรุปว่า หากพนักงานในองค์กรมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีจะส่งผลให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณงาน สอดคล้องกับ Organ [5] ได้อธิบายว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เป็นพฤติกรรมที่บุคคลตัดสินใจด้วยตนเองโดยไม่ถูกชักจูง ทั้งนี้ การแสดงพฤติกรรมนี้จะไม่ได้รับผลตอบแทนจากระบบที่กำหนดไว้อย่างเป็นทางการและพฤติกรรมนี้จะเพิ่มประสิทธิภาพให้กับองค์กร และ Newstrom and Davis [29] อธิบายถึงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรว่า เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่พนักงานมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนมีความสมัครใจที่จะทำงานและมีการกระทำที่มีส่วนร่วมกับคนอื่น ๆ ทำงานอย่างเต็มที่เพื่อช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป ประสิทธิภาพในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ และสามารถวัดได้ โดยในทางปฏิบัติจะวัดประสิทธิภาพจากปัจจัยนำเข้า กระบวนการ หรือผลผลิตที่ออกมา โดยวัดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกัน ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงสามารถมองได้ในหลายด้าน ทั้งด้านค่าใช้จ่าย ต้นทุนการผลิต หรือด้านกระบวนการ [21] ดังนั้น ประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกองค์กรต้องการ และประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากงานวิจัยที่ต้องการให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในด้านการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตที่ดี การเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีในการทำงานขององค์กร ให้มีความเหมาะสมและเป็นการจูงใจให้บุคลากรในองค์กรได้ทุ่มเทกำลังร่างกายและแรงใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ รวมถึง มีทัศนคติที่ดีในการทำงานเชิงงานบริการ จนก่อให้เกิดความพึงพอใจและกลับมาใช้ซ้ำของผู้รับบริการ ย่อมส่งผลให้องค์กรได้บรรลุเป้าหมายภายในระยะเวลาอันสั้นในการประกอบธุรกิจและเพิ่มรายได้เปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมบริการ สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรมี 2 ด้าน คือ

1. ข้อเสนอแนะด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน องค์กรควรให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นสภาพการทำงาน สถานที่ทำงานควรมีความสะดวกสบาย ให้โอกาสพนักงานมีการพัฒนาความสามารถ เช่น การส่งไปฝึกอบรม การทำให้พนักงานรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร เช่น มีการยกย่องพนักงานที่ทำงานดีในแต่ละเดือน การชื่นชม การให้รางวัล ให้พนักงานได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน นอกจากนี้ องค์กรควรให้พนักงานมีเวลาที่จะทำกิจกรรมขององค์กรร่วมกับครอบครัวได้ และให้พนักงานรับรู้ถึงสิ่งตอบแทนที่ได้รับว่า มีความยุติธรรม เนื่องจากสิ่งตอบแทนอาจจะไม่ได้อยู่ในรูปของตัวเงิน อาจจะมีสวัสดิการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นให้กับพนักงาน เช่น อาหารกลางวัน รถรับส่ง เนื่องจากพนักงาน คือ ทรัพยากรที่มีความสำคัญกับองค์กรหากพนักงานรับรู้ถึง

คุณภาพชีวิตในการทำงานที่องค์กรมอบให้จะทำให้พนักงานทำงานได้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

2. ข้อเสนอแนะด้านพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร องค์กรควรส่งเสริมการทำงานของพนักงานให้ทำงานร่วมกันจะทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดกิจกรรมร่วมกันจะช่วยทำให้เกิดการสื่อสาร การประสานงานภายในองค์กร ร่วมกันตั้งเป้าหมายของหน่วยงาน ปลุกฝังการทำงานโดยหัวหน้างานทำเป็นตัวอย่าง เช่น การมาทำงานก่อนเวลา แสดงถึงความเสียสละ รับฟังและเคารพสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ใส่ใจกับความรู้สึกของผู้อื่น เพราะถ้าพนักงานส่วนใหญ่รับรู้ จะเกิดการยอมรับและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร เพราะพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีจะเป็นพื้นฐานที่จะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาองค์กรต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย เพื่อเป็นการต่อยอดผลงานวิจัยสู่เชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดี และประสิทธิภาพการทำงาน เช่น ความผูกพันองค์กร บรรยากาศองค์กร ภาวะผู้นำ เป็นต้น

2. ควรมีการนำกรอบแนวคิดนี้ไปปรับใช้กับหน่วยงานอื่น เช่น หน่วยงานภาคอุตสาหกรรม การผลิต หรือภาคอุตสาหกรรมบริการแต่เป็นหน่วยงานอื่น เช่น ธุรกิจโรงพยาบาล หรือธนาคาร เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย

References

- [1] Simon, H. A. (1960). *The new science of management decision*. New York: Harper & Row.
- [2] Hackman, R., & Suttle L. J. (1977). *Improving life at work: behavior science approaches to organizational change*. Santa Monica, California: Goodyear Publishing.
- [3] Walton, R. E. (1975). *Criteria for quality of work life*. The Quality of Working Life. New York: Free Press.
- [4] Thongpan C., & Niamsap, T. (2012). Factors affecting organizational citizenship behavior of employees in a building materials company. *KKU research journal*, 12(2), 140-151.
- [5] Organ, D. W. (2005). *Organizational citizenship behavior: The good soldier syndrome*. Massachusetts: Health & Company.
- [6] Sakpaisan, A. (2013). *Quality of work life affecting work efficiency of staffs of inter realty management co, Ltd*. Major General Management, Independent Studies, Rajamankala University of Technology Thanyaburi. (In Thai)
- [7] Plowman, G. E., & Peterson, E. (1989). *Business organization and management*. Illinois: Irwin.
- [8] Phetsi, C. (2013). *The follower characteristics and organizational climate influencing operational efficiency of employees*. Major General Management, Independent Studies, Rajamankala University of Technology Thanyaburi. (In Thai)
- [9] Srisathidnaragoon, B. (2007). *The methodology in research*. U&I Inter Media Co., Ltd. (In Thai)

- [10] Diamantopoulos, A., & Sigauw, A. D. (2000). *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. Sage Publication, London.
- [11] Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. (7th Ed.). Pearson Prentice Hall.
- [12] Sangchan, T., & Chetsadalak W. (2013). Life quality influences towards working efficiency through relationship with the organization of the personnel of insurance company. *Veridian E-Journal*, 6(3), 395-412. (In Thai)
- [13] Pitsawong, N. (2012). *Relationship between quality of work life and work efficiency: A case study of employees of Government Savings Bank*. Major General Management, Independent Studies, Rajamankala University of Technology Thanyaburi. (In Thai)
- [14] Sirichat, A. (2017). *The Relationship between quality of work life and performance's staffs of Chaiyaphum Rajabhat University*. Master of Business Administration, Independent Studies, Rajamankala University of Technology Isan. (In Thai)
- [15] Masjirapa, N. (2014). *Improvement of the quality of work life for employee retention in hotel industry*. Master of Business Administration, Independent Studies, Thammasat University. (In Thai)
- [16] Treeprasitchai, T. (2014). *Factors affecting employee retention of five-star hotels in Bangkok*. Master of Arts Program, Independent Studies, Bangkok University. (In Thai)
- [17] Kladoendong. S. (2009). The promotion of organizational citizenship behaviors for developing to working efficiency of generation Y employees in Bangkok Metropolitan. *Sripatum Review, Humanities and Social Sciences*. 9(2), 29-42. (In Thai)
- [18] Waingkao, P. (2010). Factors affecting employees' organizational citizenship behavior on Investor Club Association at Head Office and Chonburi Province Branch. Master of Business Administration, Thesis, Srinakharinwirot University. (In Thai)
- [19] Sakphichaimongkhon, C. (2011). *Organizational citizenship behavior and commitment: A case study of ceva logistics Thailand co., ltd. (Eastern Seabord)*. Master of Management, Thesis, Burapha University. (In Thai)
- [20] Pinnugleum, K. (2015). *The relationships between the organizational citizenship behavior and job effectiveness of the Cooperative Manager in Inspection Area 14*. Master of Business Administration, Independent Studies, Rajamankala University of Technology Isan. (In Thai)
- [21] Thitiseri, A. (2016). *Influences of organizational citizenship behavior, organization commitment on work efficiency of provincial electricity authority employees*. Major General Management, Independent Studies, Rajamankala University of Technology Thanyaburi. (In Thai)

- [22] Saengthongsuk, O. (2016). *Factors affecting the organizational citizenship behavior of the operational staffs in the hotel business in Thailand*. Research, Sripatum University. (In Thai)
- [23] Thongkhliip, K. (2007). *Relationships between quality of work life, organizational commitment and organizational citizenship behavior of teachers at Rajinibon School*. Master of Science, Thesis, Kasetsart University. (In Thai)
- [24] Bunlom, W. (2008). *The relationship between quality of work life, organizational commitment and organizational citizenship behavior among teachers at technical colleges in the Three Southern Border Provinces*. Master of Science, Thesis, Chiang Mai University. (In Thai)
- [25] Khongsak, K. (2011). *The quality of life in work environment with reference to the effects on teamwork and the behavior postal service employees; based on research conducted in region 7 of the post office*. Master of Business Administration, Independent Study, Silpakorn University. (In Thai)
- [26] Aksorn, A. (2013). *The relationship between quality of work life and organizational citizenship behavior of Chaiyaphum Highway District*. Master of Business Administration, Independent Studies, Rajamankala University of Technology Isan. (In Thai)
- [27] Limyothin, P. (2015). Organizational citizenship behavior in hotel business. *Hatyai Journal*, 13(2), 155-165
- [28] Podsakoff, P. N., Whiting W. S., & Blume, D. B., (2009). Individual and organizational level consequences of organizational citizenship behaviors: A meta-analysis. *Journal of Applied Psychology*, 94(1), 122-141.
- [29] Newstrom, J. W., & Davis, K. (2006). *Organizational behavior: Human behavior at work*. (10th Ed.). New York: McGraw-Hill, Inc.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตั้งใจชำระเงิน
ผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
Factors Affecting Behavioral Intention to Use the
Mobile Wallet of Students in
Prince of Songkla University, Trang Campus

สิริพรรณ แซ่ติ่ม^{1*}

Siripan Saetim^{1*}

¹ ผศ., คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ตรัง 92000

¹ Asst. Prof., Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus, Trang, 92000, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: siripan.s@psu.ac.th

(Received: July 1, 2020; Revised: February 23, 2021; Accepted: March 5, 2021)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 368 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ แบบจำลองสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดเชิงส่วน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีประสบการณ์ชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ 1-2 ปี มีความถี่การใช้งาน 1-3 ครั้งต่อเดือน ใช้งานเพื่อเติมเงินโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือ ซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ในเว็บไซต์ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การรับรู้ความปลอดภัย ความเคยชิน และนวัตกรรมส่วนบุคคล นอกจากนี้ พฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง

คำสำคัญ: กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนขยายทฤษฎีรวมการยอมรับการใช้เทคโนโลยี ความปลอดภัย นวัตกรรมส่วนบุคคล

Abstract

This research article aims to study factors that affect behavior intention to use mobile wallet of undergraduate students at Prince of Songkla University, Trang Campus. The sample included 368 students. The selection of sample was purposive sampling. The data were collected using questionnaires. The partial least squares structural equation modeling was used to analyze the data. The analysis results showed that female students were the majority of the respondents. They had experience in using the mobile wallet for 1-2 years with a frequency 1-3 times per month, and their usage was either mobile operator payment or buying goods/services on websites. The factors significantly affecting behavior intention to use mobile wallet were perceived security, habit, and personal innovativeness. In addition, gender did not affect the overall behavior intention to use the mobile wallet.

Keywords: Mobile Wallet, UTAUT2, Security, Personal Innovativeness

บทนำ

จากความมุ่งมั่นของรัฐบาลที่จะพัฒนาประเทศไทยให้เป็นสังคมไร้เงินสด จึงได้มีการผลักดันแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-payment master plan) ใน พ.ศ. 2558 รวมทั้ง การกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564) เพื่อให้ประเทศไทยมีระบบรองรับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย มีต้นทุนต่ำ และสามารถรองรับธุรกรรมการชำระเงินแก่ทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ [1] ประชาชนจึงนิยมทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน โดยเฉพาะการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือเรียกอีกชื่อว่า กระเป๋าเงินดิจิทัล ซึ่งจัดเป็นประเภทบริการ

การชำระเงินภายใต้การกำกับ (Designated Payment Services) ของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยกระเป๋เงินอิเล็กทรอนิกส์เป็นแอปพลิเคชันในโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน ทำหน้าที่คล้ายกระเป๋เงิน สามารถใช้งานโดยการเติมเงินเข้าสู่กระเป๋เงินอิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นนำเงินอิเล็กทรอนิกส์ไปทำธุรกรรมแบบออฟไลน์หรือออนไลน์ เช่น ชำระค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ชำระค่าอาหารหรือเครื่องดื่มในร้านค้า ซื้อไอเทมเกม ซื้อตัวภาพยนตร์ ซื้อสินค้าออนไลน์ ชำระค่าสาธารณูปโภค หรือซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น ตัวอย่างกระเป๋เงินอิเล็กทรอนิกส์จากผู้ให้บริการที่มีใช้สถาบันการเงิน ได้แก่ True Money Wallet, Rabbit LinePay, AIS mPAY Wallet, Air Pay เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันมีผู้ให้บริการมากกว่า 30 องค์กร ทั้งจากสถาบันการเงิน (Bank) และผู้ให้บริการที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-bank) โดยมูลค่าการชำระเงินจากระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าร้อยละ 85 มาจากผู้ให้บริการที่มีใช้สถาบันการเงิน จากสถิติ พ.ศ. 2555-2561 พบว่า มูลค่าการใช้จ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์ของคนไทยจากผู้ให้บริการที่มีใช้สถาบันการเงินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เฉพาะ พ.ศ. 2561 มีอัตราเติบโตถึงร้อยละ 150 [2] ทั้งนี้ ประชากรในกลุ่มมิลเลนเนียลที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2524-2543 ซึ่งมีอายุระหว่าง 18-38 ปี เป็นคนรุ่นใหม่ ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ชอบความสะดวกรวดเร็ว ง่าย และการทำธุรกรรมต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ [3] ทำให้มีความพร้อมในการเรียนรู้การใช้งานกระเป๋เงินอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าประชากรในกลุ่มอื่น ๆ การศึกษาประชากรกลุ่มดังกล่าวในแง่ของเทคโนโลยีทางการเงินจึงน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ กลุ่มที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัย เนื่องจากประชากรไทยที่มีอายุ 6 ปี ขึ้นไป กว่าร้อยละ 89.60 มีการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน และประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงถึงร้อยละ 91.40 [4]

ระบบชำระเงินผ่านกระเป๋เงินอิเล็กทรอนิกส์จัดเป็นเทคโนโลยีทางการเงินที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋เงินอิเล็กทรอนิกส์ จึงศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศโดยมุ่งเน้นศึกษาพฤติกรรมมนุษย์เพื่ออธิบายเหตุผลของการยอมรับและการพยากรณ์การยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจุบันมีทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับหลายทฤษฎี สำหรับส่วนขยายทฤษฎีรวมการยอมรับการใช้เทคโนโลยี (Extended Unified Theory of Acceptance and Use of Technology: UTAUT2) เป็นทฤษฎีที่ถูกพัฒนามาจากทฤษฎีรวมการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Unified Theory of Acceptance and Use of Technology: UTAUT) ซึ่งมุ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในบริบทของผู้บริโภคที่เกิดจากความตั้งใจแสดงพฤติกรรม เพื่อใช้คาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ประกอบด้วย 7 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ ความคาดหวังด้านความพยายาม อิทธิพลของสังคม สภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวก แรงจูงใจด้านความบันเทิงมูลค่าตามราคา และความเคยชิน โดยมีปัจจัย อายุ เพศ และประสบการณ์ เป็นตัวแปรกำกับ [5-6] ในการศึกษาการยอมรับใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคคลในประเทศจีน ของ Venkatesh, Thong & Xu [6] พบว่า 7 ปัจจัยหลักข้างต้นสามารถอธิบายความตั้งใจใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ ร้อยละ 74 และ ร้อยละ 52 ตามลำดับ โดยงานวิจัยของ Cheng, Khim & Thai [3] ซึ่งสำรวจนักศึกษาในสถาบันภาษาต่างประเทศในราชอาณาจักรกัมพูชา จำนวน 370 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานกระเป๋เงินอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ ความคาดหวังด้านความพยายาม สภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวก ในขณะที่ งานวิจัยของ Widodo, Irawan & Sukmono [7] สำรวจการใช้งานกระเป๋เงินดิจิทัลในประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซียแบบออนไลน์ จำนวน 345 คน พบว่า มี 3 ปัจจัย ได้แก่

ความเคยชิน ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ และสภาพสิ่งอำนวยความสะดวก มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมตั้งใจใช้งานกระเป๋าเงินดิจิทัล ผลการศึกษาของ Raihan & Rachmawati [8] เกี่ยวกับการใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ชื่อ Dana (Dompet Digital Indonesia) ในประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย พบว่า มี 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งาน ได้แก่ แรงจูงใจด้านความบันเทิง และความเคยชิน งานวิจัยของ Lwin & Thanabordeekij [9] สำรวจผู้ใช้บริการกระเป๋าเงินดิจิทัลในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า จำนวน 496 คน พบว่า ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ อิทธิพลของสังคม สภาพสิ่งอำนวยความสะดวก และความเคยชิน มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการกระเป๋าเงินดิจิทัล โดยงานวิจัยของ Johnson, Kiser, Washington & Torres [10] สำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า เพศไม่ส่งผลต่อการยอมรับและการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นสำคัญที่ควรคำนึงถึง คือ การรับรู้ความปลอดภัย (Perceived Security) เนื่องจากธุรกรรมทางการเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ จำเป็นต้องดำเนินการผ่านระบบเครือข่ายไร้สายของโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน ดังนั้น จึงมีโอกาสที่ข้อมูลธุรกรรมการเงินอาจถูกสกัดกั้นหรือถูกดักจับระหว่างการส่ง แต่ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์และการสื่อสารในปัจจุบัน จึงมีการผนวกเทคโนโลยีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลเข้ากับการให้บริการธุรกรรมทางการเงิน เช่น การเข้ารหัสข้อมูล การใช้รหัส OTP (One Time Password) เป็นต้น เพื่อเพิ่มความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือแก่ลูกค้า สำหรับงานวิจัยของ Seetharaman, Kumar, Palaniappan & Weber [11] ซึ่งศึกษาข้อมูลในประเทศสิงคโปร์ และงานวิจัยของ Cheng et al. [3] ที่สำรวจข้อมูลในราชอาณาจักรกัมพูชาพบว่า ความปลอดภัยของข้อมูลมีอิทธิพลต่อการใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้งานและข้อมูลการทำธุรกรรม จึงมีส่วนช่วยส่งเสริมพฤติกรรมความตั้งใจใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ นอกเหนือไปจากนั้น หากบุคคลใดมีลักษณะเป็นผู้ที่มีนวัตกรรม คือ มีความชอบ หรือมีความต้องการทดลองใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ ก็จะเปิดใจยอมรับใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้รวดเร็ว ตลอดจนมีความตระหนักเห็นประโยชน์ของเทคโนโลยีการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้มีความตั้งใจใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ในระดับสูง ซึ่งผลการสำรวจในประเทศสิงคโปร์ [11] พบว่า นวัตกรรมส่วนบุคคล มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ในทำนองเดียวกับงานวิจัยของ Oliveira, Thomas, Baptista & Campos [12]; Yang, Lu, Gupta, Cao & Zhang [13] และ Slade, Dwivedi, Piercy & Williams [14] ซึ่งสำรวจในประเทศโปรตุเกส ประเทศจีน และประเทศอังกฤษ ก็พบว่า นวัตกรรมส่วนบุคคล มีอิทธิพลต่อการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน ด้วยเช่นกัน

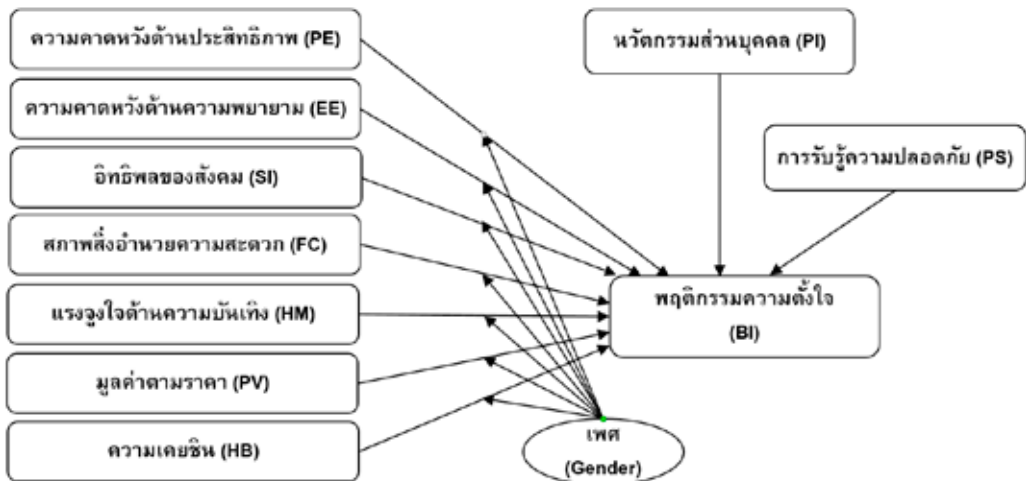
ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาจากผู้ให้บริการที่มีใช้สถาบันการเงิน โดยใช้ตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในต่างจังหวัด ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ให้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์และผู้ประกอบการร้านค้า ในการปรับกลยุทธ์ธุรกิจและต่อยอดเทคโนโลยีนวัตกรรมระบบการชำระเงิน รวมทั้ง การนำกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไปให้บริการชำระเงินในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภครุ่นใหม่ให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย ทำการศึกษาจำนวน 11 ตัวแปร ดังภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง คำนวณขนาดตัวอย่างด้วยโปรแกรม GPower 3.1 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กลุ่มตัวอย่างวิจัยต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 166 คน แต่เพื่อสำรองแบบสอบถามที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์และขจัดอุปสรรคต่อการคำนวณค่าสถิติ [15] จึงใช้ 445 ตัวอย่าง ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่คำนวณไว้ และใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะนักศึกษาที่มีประสบการณ์ชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ความถี่การใช้งานเฉลี่ยต่อเดือน วัตถุประสงค์การใช้งาน ชื่อกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ และ 2) ทศนะการใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 35 ข้อ โดยประยุกต์มาจากงานวิจัยของ Agarwal & Prasad [16]; Johnson et al. [10]; Oliveira et al. [12]; Venkatesh et al. [6] และ Zhou [17] ใช้มาตรวัดประมาณค่าของลิเคิร์ท 7 ระดับ ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากกรอบแนวคิดการวิจัย ข้อมูลส่วนบุคคล และทศนะการใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ สามารถสรุปเป็นตัวแปรวิจัย จำนวน 11 ตัวแปร แบ่งเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) ตัวแปรเกนซ์ คือ พฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Behavioral Intention) หมายถึง การตัดสินใจที่จะใช้

กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ในโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน หรืออุปกรณ์เคลื่อนที่ ต่อมามีการใช้งานโดยการเติมเงินเข้าสู่กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ จากนั้น นำเงินอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ชำระค่าสินค้าหรือบริการ ในร้านออนไลน์หรือร้านทางกายภาพ 2) ตัวแปรพยากรณ์ มี 9 ตัวแปร ได้แก่ (1) ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ (Performance Expectancy: PE) หมายถึง ความเชื่อว่า การใช้เทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานหรือกิจวัตรประจำวันได้ (2) ความคาดหวังด้านความพยายาม (Effort Expectancy: EE) หมายถึง ความง่ายในการใช้เทคโนโลยี (3) อิทธิพลของสังคม (Social Influence: SI) หมายถึง การรับรู้ว่าคุณค่าของคนอื่นที่มีความสำคัญในชีวิต มีความคาดหวังให้ใช้เทคโนโลยีใหม่ (4) สภาพสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilitating Conditions: FC) หมายถึง ความเชื่อว่า องค์ประกอบพื้นฐานของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร ช่วยส่งเสริมให้เกิดการใช้งานเทคโนโลยี (5) แรงจูงใจด้านความบันเทิง (Hedonic Motivation: HM) หมายถึง ความสนุก หรือความสุข ที่เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี (6) มูลค่าตามราคา (Price Value: PV) หมายถึง การคิดเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยี (7) ความเคยชิน (Habit: HB) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของบุคคลโดยอัตโนมัติ หลังจากการเรียนรู้เทคโนโลยี (8) การรับรู้ความปลอดภัย (Perceived Security: PS) หมายถึง มาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ในการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ และ (9) นวัตกรรมส่วนบุคคล (Personal Innovativeness: PI) หมายถึง ความต้องการของแต่ละบุคคลที่จะทดลองใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ และ 3) ตัวแปรกำกับ คือ เพศ หมายถึง เพศชาย และเพศหญิง

การหาคุณภาพเครื่องมือ เริ่มต้นจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ต่อมาทดลองใช้กับนักศึกษา จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงใช้วิธีวิเคราะห์สมการโครงสร้างแบบกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน เพื่อหาคุณภาพของแบบจำลอง (Model Fit) โดยการตรวจสอบแบบจำลองการวัด (Measurement Model หรือ Outer Model) และแบบจำลองโครงสร้าง (Structure Model หรือ Inner Model)

ผลการตรวจสอบแบบจำลองการวัด ด้านความเที่ยงตรงเชิงสูงเข้า (Convergent Validity) ด้วยการตรวจสอบ 4 เกณฑ์ พบว่า (1) ค่าสัมประสิทธิ์ภายนอก (Loading) ของแต่ละข้อถาม มีค่าตั้งแต่ 0.728-0.872 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ (Loading > 0.707) (2) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ของแต่ละตัวแปร มีค่าตั้งแต่ 0.701-0.834 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ (Cronbach's Alpha > 0.7) (3) ค่าความแปรปรวนร่วม (CR) มีค่าตั้งแต่ 0.832-0.890 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ (CR > 0.6) และ (4) ค่าความเชื่อมั่นรวมของตัวแปรแฝง (AVE) มีค่าตั้งแต่ 0.589-0.689 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ (AVE > 0.5) บ่งชี้ว่า เครื่องมือวิจัยมีความเชื่อมั่นในระดับสูง [12]

การประเมินแบบจำลองการวัด ด้านความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) วัดจากค่าความเที่ยงตรงรายตัวแปรตามวิธี Fornell-Larcker Criterion พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรภายในของแต่ละตัวแปรมีค่ามากกว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับตัวแปรอื่น (ตารางที่ 1) สำหรับการวัดค่าความเที่ยงตรงรายข้อถาม (Cross Loading) พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของข้อถามในกลุ่มเดียวกัน มีค่ามากกว่าค่าสหสัมพันธ์ของข้อถามต่างกลุ่ม (ตารางที่ 2) สรุปว่า แบบจำลองมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

นอกจากนี้ ผลการทดสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุของตัวแปรพยากรณ์ (VIF) พบว่า มีค่าระหว่าง 2.275-3.247 (เกณฑ์กำหนด VIF < 5) แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน [18]

ตารางที่ 1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนกรายตัวแปร (Fornell-Larcker Criterion)

	PE	EE	SI	FC	HM	PV	HB	PI	PS	BI
PE	0.818									
EE	0.682	0.798								
SI	0.614	0.664	0.789							
FC	0.642	0.704	0.614	0.792						
HM	0.544	0.625	0.660	0.637	0.809					
PV	0.605	0.635	0.608	0.715	0.593	0.805				
HB	0.612	0.648	0.655	0.739	0.626	0.651	0.796			
PI	0.570	0.587	0.613	0.614	0.606	0.562	0.692	0.795		
PS	0.580	0.604	0.649	0.655	0.595	0.676	0.694	0.683	0.768	
BI	0.565	0.616	0.643	0.605	0.588	0.605	0.694	0.657	0.715	0.830

หมายเหตุ	PE	หมายถึง ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ
	EE	หมายถึง ความคาดหวังด้านความพยายาม
	SI	หมายถึง อิทธิพลของสังคม
	FC	หมายถึง สภาพสิ่งอำนวยความสะดวก
	HM	หมายถึง แรงจูงใจด้านความบันเทิง
	PV	หมายถึง มูลค่าตามราคา
	HB	หมายถึง ความเคยชิน

ตารางที่ 2 ค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนกรายข้อถามของแต่ละตัวแปร (Cross Loading)

	PE	EE	SI	FC	HM	PV	HB	PI	PS	BI
PE1	0.778	0.555	0.403	0.519	0.430	0.418	0.461	0.456	0.471	0.433
PE2	0.871	0.581	0.551	0.522	0.422	0.507	0.528	0.459	0.490	0.467
PE3	0.845	0.549	0.535	0.550	0.475	0.519	0.553	0.466	0.471	0.502
PE4	0.774	0.551	0.514	0.508	0.451	0.537	0.453	0.481	0.469	0.438
EE1	0.576	0.822	0.575	0.587	0.502	0.517	0.535	0.484	0.513	0.547
EE2	0.483	0.810	0.530	0.575	0.551	0.477	0.507	0.481	0.533	0.465
EE3	0.509	0.789	0.494	0.528	0.464	0.523	0.475	0.416	0.424	0.445
EE4	0.600	0.770	0.512	0.553	0.478	0.510	0.544	0.484	0.449	0.493
SI1	0.462	0.553	0.727	0.457	0.469	0.411	0.534	0.430	0.465	0.494
SI2	0.536	0.503	0.829	0.505	0.548	0.506	0.480	0.516	0.520	0.536
SI3	0.450	0.516	0.807	0.491	0.543	0.518	0.539	0.500	0.550	0.488
FC1	0.496	0.584	0.498	0.788	0.540	0.579	0.581	0.470	0.516	0.459

ตารางที่ 2 ค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนกรายข้อถามของแต่ละตัวแปร (Cross Loading) (ต่อ)

	PE	EE	SI	FC	HM	PV	HB	PI	PS	BI
FC2	0.560	0.601	0.479	0.848	0.476	0.584	0.622	0.512	0.562	0.502
FC3	0.466	0.486	0.484	0.736	0.500	0.536	0.550	0.472	0.479	0.471
HM1	0.460	0.512	0.509	0.537	0.844	0.491	0.536	0.504	0.525	0.488
HM2	0.413	0.481	0.570	0.485	0.815	0.452	0.505	0.529	0.469	0.451
HM3	0.444	0.523	0.525	0.522	0.768	0.492	0.478	0.436	0.448	0.482
PV1	0.497	0.523	0.520	0.582	0.491	0.818	0.530	0.424	0.523	0.503
PV2	0.504	0.448	0.509	0.591	0.437	0.817	0.542	0.441	0.553	0.498
PV3	0.459	0.568	0.432	0.551	0.504	0.778	0.499	0.494	0.557	0.456
HB1	0.578	0.568	0.556	0.621	0.501	0.572	0.802	0.547	0.563	0.565
HB2	0.500	0.553	0.523	0.624	0.527	0.550	0.853	0.582	0.593	0.576
HB3	0.421	0.490	0.484	0.583	0.565	0.470	0.808	0.529	0.510	0.553
HB4	0.462	0.465	0.540	0.540	0.413	0.497	0.744	0.564	0.559	0.529
PI1	0.511	0.536	0.570	0.534	0.479	0.522	0.538	0.810	0.584	0.583
PI2	0.413	0.478	0.534	0.493	0.491	0.488	0.559	0.832	0.564	0.521
PI3	0.388	0.377	0.394	0.437	0.422	0.335	0.557	0.763	0.474	0.444
PI4	0.485	0.456	0.429	0.477	0.525	0.419	0.551	0.774	0.543	0.526
PS1	0.487	0.485	0.474	0.450	0.458	0.529	0.488	0.568	0.750	0.595
PS2	0.445	0.466	0.496	0.499	0.392	0.553	0.561	0.466	0.771	0.537
PS3	0.439	0.431	0.512	0.543	0.463	0.500	0.520	0.523	0.767	0.460
PS4	0.406	0.462	0.511	0.527	0.506	0.491	0.561	0.533	0.781	0.583
BI1	0.500	0.483	0.526	0.494	0.489	0.476	0.519	0.470	0.602	0.801
BI2	0.423	0.540	0.529	0.466	0.474	0.490	0.574	0.597	0.586	0.832
BI3	0.481	0.504	0.543	0.541	0.497	0.536	0.626	0.561	0.587	0.852

หมายเหตุ PE ประกอบด้วยข้อถาม PE1, PE2, PE3, PE4
 EE ประกอบด้วยข้อถาม EE1, EE2, EE3, EE4
 SI ประกอบด้วยข้อถาม SI1, SI2, SI3
 FC ประกอบด้วยข้อถาม FC1, FC2, FC3
 HM ประกอบด้วยข้อถาม HM1, HM2, HM3
 PV ประกอบด้วยข้อถาม PV1, PV2, PV3
 HB ประกอบด้วยข้อถาม HB1, HB2, HB3, HB4
 PI ประกอบด้วยข้อถาม PI1, PI2, PI3, PI4

PS ประกอบด้วยข้อถาม PS1, PS2, PS3, PS4

BI ประกอบด้วยข้อถาม BI1, BI2, BI3

การตรวจสอบแบบจำลองโครงสร้าง วิเคราะห์จากค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (Coefficient of Determination, R^2) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.627 หมายถึง แบบจำลองมีความเชื่อมั่นและสามารถทำนายได้ในระดับปานกลาง [18] โดยสามารถอธิบายพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้ร้อยละ 62.7 (ตารางที่ 3)

การทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดเชิงส่วน (Partial Least Squares Structural Equation Modeling: PLS-SEM) ด้วยโปรแกรม SmartPLS 3.0 รุ่นทดลองใช้งาน

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 445 คน เมื่อคัดเลือกเฉพาะคำตอบที่ปกติพบว่า มีจำนวน 368 คน (ร้อยละ 82.68) เป็นเพศหญิง 247 คน (ร้อยละ 67) และ เพศชาย 121 คน (ร้อยละ 33)

ด้านประสบการณ์ชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ 1-2 ปี จำนวน 180 คน (ร้อยละ 49) ประสบการณ์น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 99 คน (ร้อยละ 27) ประสบการณ์น้อยกว่า 3-4 ปี จำนวน 71 คน (ร้อยละ 19) และประสบการณ์มากกว่า 4 ปี จำนวน 18 คน (ร้อยละ 5)

ด้านความถี่การใช้งานเฉลี่ยต่อเดือน มีการใช้งาน 1-3 ครั้งต่อเดือน จำนวน 194 คน (ร้อยละ 53) ใช้งาน 4-10 ครั้งต่อเดือน จำนวน 124 คน (ร้อยละ 33) ใช้งาน 11-20 ครั้งต่อเดือน จำนวน 32 คน (ร้อยละ 8) และใช้งานมากกว่า 20 ครั้งต่อเดือน จำนวน 25 คน (ร้อยละ 7)

ด้านวัตถุประสงค์การใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ มีการใช้เพื่อเติมเงินโทรศัพท์เคลื่อนที่ จำนวน 240 คน (ร้อยละ 65) ใช้เพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการออนไลน์ในเว็บไซต์ จำนวน 189 คน (ร้อยละ 51) ใช้เพื่อชำระค่าตัวภาพยนตร์ จำนวน 183 คน (ร้อยละ 50) ใช้เพื่อโอนเงินไปยังกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์อื่น จำนวน 141 คน (ร้อยละ 38) ใช้เพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการออนไลน์ในสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 119 คน (ร้อยละ 32) ใช้เพื่อเติมเงินเกม จำนวน 115 คน (ร้อยละ 31) ใช้ชำระใบแจ้งหนี้ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ฯ จำนวน 70 คน (ร้อยละ 19) ใช้สำหรับชำระค่าสินค้าหรือบริการให้แก่ร้านค้าทางกายภาพ เช่น ชำระค่าอาหารแก่ร้านอาหารตามท้องตลาด หรือชำระเงินแก่ร้านค้าในมหาวิทยาลัย ฯ จำนวน 26 คน (ร้อยละ 7)

ด้านชื่อกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการใช้งาน มีการใช้งาน TrueMoney Wallet จำนวน 283 คน (ร้อยละ 77) ใช้งาน BluePay Wallet จำนวน 223 คน (ร้อยละ 61) ใช้งาน Rabbit LinePay จำนวน 72 คน (ร้อยละ 20) ใช้งาน Bee Wallet จำนวน 50 คน (ร้อยละ 14) ใช้งาน Amazon Smart Pay จำนวน 24 คน (ร้อยละ 7) ใช้งาน DeepPocket จำนวน 16 คน (ร้อยละ 4) ใช้งาน zGOLD-MOLPoints จำนวน 4 คน (ร้อยละ 1) และใช้งาน BTS Sky Smartpass จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1)

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดเชิงส่วน แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์

ปัจจัย	Path Coefficients	Standard Deviation (STDEV)	t	p	f ²	R ²
ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ	0.020	0.059	0.334	.739	0.000	0.627
ความคาดหวังด้านความพยายาม	0.103	0.068	1.523	.128	0.010	
อิทธิพลของสังคม	0.117	0.066	1.773	.076	0.014	
สภาพสิ่งอำนวยความสะดวก	-0.058	0.072	0.815	.415	0.003	
แรงจูงใจด้านความบันเทิง	0.046	0.056	0.820	.412	0.002	
มูลค่าตามราคา	0.051	0.065	0.787	.432	0.003	
ความเคยชิน	0.216	0.066	3.248**	.001	0.040	
นวัตกรรมส่วนบุคคล	0.142	0.055	2.561*	.010	0.022	
การรับรู้ความปลอดภัย	0.295	0.065	4.530***	.000	0.085	

หมายเหตุ *, **, *** หมายถึง ยอมรับสมมติฐานที่ระดับ .05 .01 และ .001

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์มีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังด้านประสิทธิภาพและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์พบว่า ค่า p เท่ากับ .739 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพของนักศึกษาโดยรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์โดยรวม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังด้านความพยายามและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์พบว่า ค่า p เท่ากับ .128 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า ความคาดหวังด้านความพยายามของนักศึกษาโดยรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์โดยรวม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของสังคมและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์พบว่า ค่า p เท่ากับ .076 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า อิทธิพลของสังคมที่แวดล้อมนักศึกษาโดยรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์โดยรวม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์พบว่า ค่า p เท่ากับ .415 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกของนักศึกษาโดยรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์โดยรวม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจด้านความบันเทิงและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ค่า p เท่ากับ .412 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า แรงจูงใจด้านความบันเทิงของนักศึกษาโดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์โดยรวม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตามราคาและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ค่า p เท่ากับ .432 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า มูลค่าตามราคาโดยรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์โดยรวมของนักศึกษา

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเคยชินและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.216 และมีค่า p เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 และมีค่า f^2 เท่ากับ 0.040 ซึ่งมากกว่า 0.020 หมายความว่า ความเคยชินของนักศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์โดยรวมในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมส่วนบุคคลและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.142 และมีค่า p เท่ากับ .010 ซึ่งน้อยกว่า .05 และมีค่า f^2 เท่ากับ 0.022 ซึ่งมากกว่า 0.020 หมายความว่า นวัตกรรมส่วนบุคคลของนักศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์โดยรวมในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความปลอดภัยและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.295 และมีค่า p เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .001 และมีค่า f^2 เท่ากับ 0.085 ซึ่งมากกว่า 0.020 หมายความว่า การรับรู้ความปลอดภัยของนักศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์โดยรวมในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระหว่างเพศชายและเพศหญิง ด้วยการวิเคราะห์กลุ่มพหุโดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดเชิงส่วน (PLS-MGA) ที่การแจกแจงแบบปกติ [19] แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง

ปัจจัย	เพศหญิง		เพศชาย		$(p^{(1)} - p^{(2)})$	t	p
	$p^{(1)}$	$stdev^{(1)}$	$p^{(2)}$	$stdev^{(2)}$			
ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ	0.060	0.080	-0.033	0.078	0.093	0.736	.462
ความคาดหวังด้านความพยายาม	0.086	0.088	0.102	0.103	0.016	0.110	.913
อิทธิพลของสังคม	0.105	0.081	0.120	0.106	0.015	0.106	.916
สภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวก	-0.116	0.091	0.043	0.110	0.159	1.061	.289

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง (ต่อ)

ปัจจัย	เพศหญิง		เพศชาย		$(p^{(1)} - p^{(2)})$	t	p
	$p^{(1)}$	stdev ⁽¹⁾	$p^{(2)}$	stdev ⁽²⁾			
แรงจูงใจด้านความบันเทิง	0.045	0.070	0.076	0.089	0.031	0.264	.792
มูลค่าตามราคา	0.088	0.085	-0.013	0.108	0.101	0.711	.478
ความเคยชิน	0.200	0.091	0.258	0.113	0.058	0.381	.703

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง มีรายละเอียดดังนี้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังด้านประสิทธิภาพและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระหว่างเพศชายและเพศหญิงพบว่า ค่า p เท่ากับ .462 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเห็นด้านความคาดหวังด้านประสิทธิภาพต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังด้านความพยายามและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระหว่างเพศชายและเพศหญิงพบว่า ค่า p เท่ากับ .913 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเห็นด้านความคาดหวังด้านความพยายามต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของสังคมและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระหว่างเพศชายและเพศหญิงพบว่า ค่า p เท่ากับ .916 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเห็นด้านอิทธิพลของสังคมต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวกและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระหว่างเพศชายและเพศหญิงพบว่า ค่า p เท่ากับ .289 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเห็นด้านสภาพสิ่งแวดล้อมสะดวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

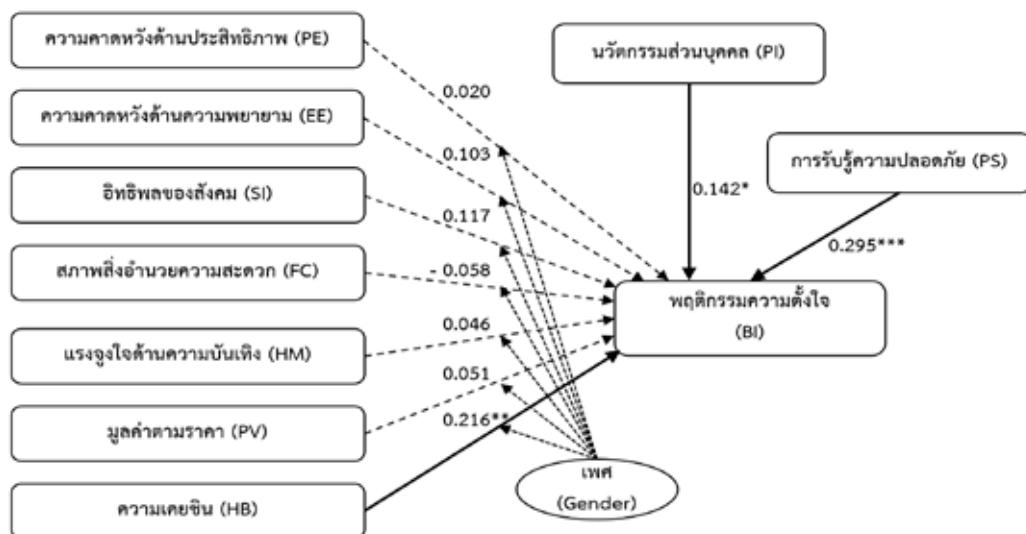
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจด้านความบันเทิงและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระหว่างเพศชายและเพศหญิงพบว่า ค่า p เท่ากับ .792 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเห็นด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิงต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตามราคาและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระหว่างเพศชายและเพศหญิงพบว่า ค่า p เท่ากับ .479 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเห็นด้านมูลค่าตามราคาต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเคยชินและพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา ระหว่างเพศชายและเพศหญิงพบว่า ค่า p เท่ากับ .703 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเห็นด้านความเคยชินต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น สรุปว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ในภาพรวม สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

หมายเหตุ ————— หมายถึง ยอมรับสมมติฐาน
 ----- หมายถึง ปฏิเสธสมมติฐาน

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรังพบว่า การรับรู้ความปลอดภัย ความเคยชิน และนวัตกรรมส่วนบุคคล ส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีรายละเอียดดังนี้

ด้านปัจจัยการรับรู้ความปลอดภัยมีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์

จากการวิจัยพบว่า การรับรู้ความปลอดภัย เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ จึงยืนยันได้ว่า นักศึกษาเลือกใช้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์จากการรับรู้ด้านความปลอดภัยเป็นหลัก ดังนั้น มาตรการและความสามารถในการรักษาความปลอดภัยในการทำธุรกรรมผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีในปัจจุบัน ช่วยส่งเสริมความตั้งใจใช้งานของ

นักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cheng et al. [3] ที่สำรวจนักศึกษาในสถาบันภาษาต่างประเทศในราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งมีประสบการณ์ใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 370 คนพบว่า ความปลอดภัยมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ หากเกิดปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยก็จะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกกังวลใจในการใช้งาน ตลอดจนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Seetharaman et al. [11] ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศสิงคโปร์ โดยผลการวิจัยพบว่า ความปลอดภัยของธุรกรรม แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย การรักษาความปลอดภัยในการชำระเงิน ความถูกต้องสมบูรณ์ของการชำระเงิน การตรวจสอบตัวตนของผู้ใช้งาน การกำหนดสิทธิ์ของผู้ใช้งาน และการไม่ปฏิเสธการให้บริการของระบบชำระเงิน มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมความตั้งใจใช้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson et al. [10] ซึ่งสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า การรับรู้ความปลอดภัยเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจยอมรับการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟนซึ่งเป็นเทคโนโลยีใหม่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Oliveira et al. [12] ที่ศึกษาในประเทศโปรตุเกส ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความปลอดภัยของเทคโนโลยี มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน โดยเฉพาะ เทคโนโลยีที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลละเอียดอ่อน หรือข้อมูลส่วนบุคคล ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยเป็นอุปสรรคหนึ่งของการยอมรับใช้งานเทคโนโลยี ดังนั้น ความสามารถในการรักษาความปลอดภัยธุรกรรมของผู้ให้บริการ จึงเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อความตั้งใจของลูกค้านำเทคโนโลยีมาใช้ หากลูกค้ารับรู้ถึงความปลอดภัยของการใช้งานเทคโนโลยีชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน ก็จะลดความกังวลในการใช้เทคโนโลยีเกี่ยวกับการทำธุรกรรมชำระเงิน ดังนั้น ผู้ให้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ควรให้ความสำคัญกับการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการรักษาความปลอดภัยของระบบชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การตรวจสอบตัวตนผู้ใช้งาน การรับรองตัวตนผู้ใช้งาน การรักษาความปลอดภัยในการใช้งาน การรักษาความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล เป็นต้น เพื่อสร้างความรู้สึกปลอดภัยและเป็นการจูงใจให้นักศึกษามีการใช้งานมากขึ้น

ด้านปัจจัยความเคยชินมีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์

จากการวิจัยพบว่า ความเคยชิน มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Megadewandanu, Suyoto & Pranowo [20] และงานวิจัยของ Raihan & Rachmawati [8] รวมทั้ง งานวิจัยของ Widodo et al. [7] ซึ่งได้สำรวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ทั้งนี้ งานวิจัยดังกล่าวพบว่า ความเคยชินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ โดย Megadewandanu et al. [20] ให้ทัศนะไว้ว่า ผู้ให้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ควรคำนึงถึงการสร้างนิสัยการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ก่อนสิ่งอื่นใด ด้วยการสนับสนุนให้ลูกค้าสามารถใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้ทุกที่ทุกเวลาตามต้องการอย่างเป็นธรรมชาติ เฉกเช่นเดียวกับการใช้งานบัตรเครดิตในปัจจุบัน สำหรับ Raihan & Rachmawati [8] ให้ความเห็นว่า ผู้ให้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์สามารถพัฒนาให้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์มีคุณค่าเพิ่มขึ้นได้ด้วยการสื่อสาร การทำการตลาด การบริการ รวมทั้ง การจัดการ เพื่อเพิ่มจำนวนลูกค้าและเพิ่มความถี่ในการทำธุรกรรมของลูกค้า เช่น การจัดโปรโมชั่นสะสมคะแนนเพื่อใช้แลกของรางวัลหรือแลกรับเงินคืน ในขณะที่ Widodo et al. [7] ให้ความเห็นว่า ผู้ให้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์

ควรสร้างสถานการณ์ให้ผู้บริโภคมีการใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์จนกลายเป็นนิสัย เช่น การสร้างระบบระบบนิเวศน์อีคอมเมิร์ซ ที่มีการชำระเงินด้วยกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือการจัดโปรโมชั่นการคืนเงินกลับไปยังกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของลูกค้าเมื่อมีการใช้จ่ายผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นลูกค้าสามารถนำเงินจากกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ชำระในร้านค้าเชิงกายภาพหรือร้านค้าออนไลน์ในครั้งถัดไป และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของ Venkatesh et al. [6] ซึ่งสำรวจในประเทศจีนพบว่า ความเคยชินส่งผลทางตรงต่อการยอมรับใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคคลด้วยเช่นกัน และให้ความเห็นว่า หากบุคคลมีการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 เดือนติดต่อกัน ภายหลังจากที่ได้เรียนรู้วิธีการใช้งานเทคโนโลยีดังกล่าว แสดงว่า บุคคลนั้นมีความเคยชินต่อเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lwin & Thanabordeekij [9] ที่พบว่า ความเคยชิน เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อผู้บริโภคชาวมาในการใช้บริการกระเป๋าเงินดิจิทัล ซึ่งปัจจุบันกระเป๋าเงินดิจิทัลถือเป็นส่วนหนึ่งของแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซในประเทศ ดังนั้น ผู้ให้บริการกระเป๋าเงินดิจิทัลจึงควรส่งเสริมพัฒนาเทคโนโลยีกระเป๋าเงินดิจิทัล ควบคู่กับการสร้างนิสัยการใช้กระเป๋าเงินดิจิทัลของประชาชนในประเทศ ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่า หากนักศึกษาคุ้นเคยกับการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ก็จะส่งผลให้มีการใช้งานจนเป็นนิสัยหรือเป็นไปโดยอัตโนมัติ ดังนั้น ผู้ให้บริการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ควรสร้างความร่วมมือกับร้านค้าออนไลน์ในเว็บไซต์ หรือร้านค้าในเครือข่ายสื่อสารสังคม เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น รวมทั้งร่วมมือกับร้านค้าทางกายภาพในมหาวิทยาลัย และในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีการใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์บ่อย ๆ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการใช้งานโดยการจัดโปรโมชั่น เช่น การคืนเงินเข้าสู่กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ การสะสมแต้มเพื่อแลกของรางวัล หรือการให้รางวัลสำหรับการแนะนำสมาชิกใหม่ เป็นต้น

ด้านปัจจัยนวัตกรรมส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์

จากการวิจัยพบว่า นวัตกรรมส่วนบุคคล มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา นักศึกษาที่มีระดับนวัตกรรมสูง คือ เป็นผู้ที่สนใจเรียนรู้และทดลองใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ เสมอ จะมีความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Oliveira et al. [12]; ซึ่งสำรวจในประเทศสาธารณรัฐโปรตุเกส จำนวน 203 คน พบว่า ความมีนวัตกรรมของบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถอธิบายการยอมรับการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟนได้อย่างมีนัยสำคัญ โดย Oliveira et al. [12] ให้ความเห็นว่า ยิ่งบุคคลมีนวัตกรรมมาก ก็ยิ่งมีแนวโน้มที่บุคคลนั้นจะมองหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้งาน เช่น การชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน เป็นต้น ดังนั้น ผู้ให้บริการควรกำหนดเป้าหมายทางการตลาดที่สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของลูกค้าที่มีคุณลักษณะเป็นนักนวัตกรรม ร่วมกับการส่งเสริมทางการตลาดเพื่อผลักดันให้มีการยอมรับการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟนมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ Yang et al. [13] ซึ่งสำรวจในประเทศจีนพบว่า นวัตกรรมส่วนบุคคล มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟนทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ นวัตกรรมส่วนบุคคล ยังมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้มีการเริ่มชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟนและการใช้งานอย่างต่อเนื่อง โดย Yang et al. [13] ยังกล่าวอีกว่า นวัตกรรมส่วนบุคคล เป็นคุณลักษณะจำเพาะถาวรของแต่ละบุคคล ยิ่งบุคคลมีนวัตกรรมสูง ก็ยิ่งมีความตั้งใจใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในทางกลับกัน หากบุคคลใดนำนวัตกรรมมาใช้งานเป็นคนแรก ๆ ก็แสดงให้เห็นว่า เป็นผู้มีความระดับนวัตกรรมสูงด้วยเช่นกัน ดังนั้น ผู้ให้บริการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟนควรจำแนก

กลุ่มผู้รับบริการตามระดับนวัตกรรมส่วนบุคคล รวมทั้ง กำหนดกลยุทธ์การดำเนินการและการสนับสนุนตามความแตกต่างของลูกค้านแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ลูกค้าสามารถใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Slade et al. [14] ซึ่งสำรวจในประเทศอังกฤษ จำนวน 268 คน ให้ความเห็นว่า บุคคลที่มีลักษณะเป็นนักนวัตกรรมถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าต่อธุรกิจ โดยเฉพาะ ธุรกิจที่ต้องการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ดังนั้น ผู้ให้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสื่อสารไปยังลูกค้าที่มีลักษณะนักนวัตกรรมเป็นกลุ่มแรก ๆ รวมถึงเครือข่ายสื่อสารสังคมของนักนวัตกรรมด้วยเช่นกัน ในขณะที่ Seetharaman et al. [11] ให้ความเห็นว่า ผู้ให้บริการควรผลักดันให้มีการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าวิธีการชำระเงินแบบดั้งเดิม ดังนั้น นักศึกษาซึ่งเป็นประชากรในกลุ่มมิลเลนเนียล มีคุณลักษณะเป็นนักนวัตกรรมโดยพื้นฐาน จึงสามารถเปิดใจยอมรับและมีความพร้อมในการเรียนรู้การใช้งานการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายและรวดเร็วด้วยเหตุนี้ ผู้ให้บริการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์จึงควรขยายฐานลูกค้าในกลุ่มนักศึกษาให้มีความมากขึ้น โดยการอำนวยความสะดวกและตอบสนองการใช้งานที่สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษา

ผลการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ ความคาดหวังด้านความพยายาม อิทธิพลของสังคม สภาพสิ่งอำนวยความสะดวก แรงจูงใจด้านความบันเทิง และมูลค่าตามราคา ไม่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา แตกต่างจากทฤษฎีที่ศึกษา [6] แต่สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ [3, 7-9, 20] ซึ่งอาจเป็นเพราะการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์เป็นธุรกรรมรูปแบบใหม่ และผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ก็ไม่ได้รับเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ไม่มีการใช้งานอย่างแพร่หลายในพื้นที่ นักศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการชำระเงินแบบดั้งเดิมมากกว่า รวมทั้ง นักศึกษาไม่ทราบประโยชน์ ประสิทธิภาพ และขั้นตอนวิธีการใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อเกิดปัญหาในการใช้งานก็อาจไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ นอกจากนี้ การใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หากไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือสัญญาณอินเทอร์เน็ตมีปัญหาอาจส่งผลให้ระบบเกิดการติดขัด ทำให้นักศึกษารู้สึกเครียดเพราะไม่สามารถชำระเงินหรือกลัวเงินหาย

นอกจากนี้ นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความเห็นต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson et al. [10] ยิ่งไปกว่านั้น งานวิจัยของ Oliveira et al. [12] พบว่า แบบจำลองที่ตัดตัวแปรเพศซึ่งเป็นตัวแปรกำกับออก จะสามารถทำนายพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟนได้สูงขึ้น ดังนั้น จึงชี้ชัดว่าเพศอาจไม่ใช่ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมของนักศึกษา

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดคือศึกษาเฉพาะประชากรนักศึกษาในพื้นที่แห่งเดียว ดังนั้น ควรขยายการศึกษาไปยังประชากรนักศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ หรือประชากรวัยอื่น ๆ หรือกลุ่มร้านค้าระดับต่าง ๆ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ความปลอดภัยด้านสุขภาพ โดยเฉพาะในสภาวะการเกิดโรคระบาด การประหยัดเวลา หรือ ความสะดวกสบาย เป็นต้น

References

- [1] Office of the Prime Minister, Office of the National Economics and Social Development Council. (2016, January 12). *The Twelve National Economic and Social Development Plan*. <https://bit.ly/2TvpMMH>. (in Thai)
- [2] Bank of Thailand. (2019, June 11). *Payment transactions*. <https://bit.ly/1QnhX4p>. (in Thai)
- [3] Cheng, F. M., Khim, C., & Thai, S. (2018, December 21-22). Consumer adoption of e-wallets: a study of millennials at the Institute of Foreign Languages, Cambodia. In *21st Asia-Pacific Conference on Global Business, Economics, Finance & Social Sciences*. Organized by Global Business Research Journals, Taipei-Taiwan.
- [4] Ministry of Digital Economy and Society, National Statistical Office of Thailand. (2018, June 11). *Important summary Information and Communication Technology Survey in Household 2018 (Quarter 1)*. <https://bit.ly/2Ri64To>. (in Thai)
- [5] Chaweessuk, S. & Vongjaturapat, S. (2012). Unified theory of acceptance and use of technology. *KMITL Information Technology Journal*. 1(1), 1-21. (in Thai)
- [6] Venkatesh, V., Thong, J. Y. L., & Xu, X. (2012). Consumer acceptance and use of information technology: Extending the unified theory of acceptance and use of technology. *MIS Quarterly*, 36(1), 157-178.
- [7] Widodo. M., Irawan. M. I., & Sukmono. R. A. (2019). Extending UTAUT2 to explore digital wallet adoption in Indonesia. In *The International Conference on Information and Communications Technology (ICOIACT)*. 878-883. July 24-25, 2019, Grand Inna Malioboro Hotel, Yogyakarta, Indonesia. Yogyakarta: IEEE.
- [8] Raihan. T., & Rachmawati. I. (2019). Analyzing factors influencing continuance intention of e-wallet adoption using UTAUT 2 model (a case study of Dana in Indonesia). *e-Proceeding of Management*. 6(2), 3717-3724.
- [9] Lwin. T. H. H., & Thanabordeekij. P. (2019). Factors influencing the use of mobile wallets in Myanmar. *Panyapiwat Journal*, 11(3), 30-41.
- [10] Johnson, V. L., Kiser, A., Washington, R., & Torres, R. (2018). Limitations to the rapid adoption of m-payment services: Understanding the impact of privacy risk on m-payment services. *Computers in Human Behavior*, 79, 111-122.
- [11] Seetharaman, A., Kumar, K. N., Palaniappan, S., & Weber, G. (2017). Factors influencing behavioural intention to use the mobile wallet in Singapore. *Journal of Applied Economics and Business Research*, 7(2), 116-136.
- [12] Oliveira, T., Thomas, M., Baptista, G., & Campos, F. (2016). Mobile payment: Understanding the determinants of customer adoption and intention to recommend the technology. *Computers in Human Behavior*, 6, 404-414.

- [13] Yang, S., Lu, Y., Gupta, S., Cao, Y., & Zhang, R. (2012). Mobile payment services adoption across time: An empirical study of the effects of behavioral beliefs, social influences, and personal traits. *Computers in Human Behavior*, 28, 129-142.
- [14] Slade, E. L., Dwivedi, Y. K., Piercy, N. C., & Williams, M. D., (2015). Modeling consumers' adoption intentions of remote mobile payments in the United Kingdom: Extending UTAUT with innovativeness, risk, and trust. *Psychology & Marketing*. 32(8), 860–873.
- [15] Henseler, J., Hubona, G., & Ray, P. A. (2016). Using PLS path modeling in new technology research: Updated guidelines. *Industrial Management & Data Systems*, 116(1), 2–20.
- [16] Agarwal, R., & Prasad, J. (1998). A conceptual and operational definition of personal innovativeness in the domain of information technology. *Information Systems Research*. 9(2), 204-215.
- [17] Zhou, T. (2011). The effect of initial trust on user adoption of mobile payment. *Information Development*, 27(4), 290-300.
- [18] Piriyaikul, M. (2019, October 26). *Structural equation modeling and PLS program*. <https://bit.ly/3fDvIAW>. (in Thai)
- [19] Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Mahwah, NJ: Laurence Erlbaum.
- [20] Megadewandanu. S., Suyoto., & Pranowo. (2016). Exploring mobile wallet adoption in Indonesia using UTAUT2. In *The 2nd International Conference on Science and Technology-Computer (ICST)*. October 27-28, 2016, Eastparc Hotel, Yogyakarta. Yogyakarta: Indonesia: IEEE.

เพลงเหลียว ในเมืองผิงกัว กวางสี ประเทศจีน¹

The “Liao Songs” In Ping Guo, Guang Xi, China¹

หนี่ ซื่อ^{2*} และคมกริช การินทร์³
Ni Xu^{2*} and Khomkrich Karin³

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง เพลงเหลียวของของชาวจ้วงในเมืองผิงกัว กวางสี ประเทศจีน

² นิสิตปริญญาเอก สาขาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม 44150

³ ผศ.ดร., วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม 44150

¹ This article is part of the thesis entitled “The Liao Songs of Zhuang People in Ping Guo, Guang Xi, China”

² Ph.D. Candidate College of Music, Mahasarakham University, Mahasarakham, 44150, Thailand

³ Asst. Prof. Dr., College of Music, Mahasarakham University, Mahasarakham, 44150, Thailand

* Corresponding author: khamsitkarin@gmail.com

(Received: July 7, 2020; Revised: November 4, 2020; Accepted: November 27, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “เพลงเหลียวของคนจ้วงในเมืองผิงกัว กวางสี ประเทศจีน” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของเพลงเหลียว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรีวิทยา รวบรวมข้อมูลในเมืองผิงกัว จังหวัดกวางสี ประเทศจีน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยนักวิชาการ นักแต่งเพลงนักร้องและผู้ชม ผลการวิจัยพบว่า เพลงเหลียวใช้กลุ่มเสียง 5 เสียง ประกอบด้วยเสียง ซอล (G) ลา (A) โด (C) เร (D) และมี (E) ที่เรียกว่า บันไดเสียงเพนทาโทนิคสเกล (Pentatonic Scale) การเคลื่อนที่ของทำนองเรียบง่ายใช้การเคลื่อนที่ในขั้นคู่ 25- และใช้คู่สองและสามเป็นส่วนใหญ่ และมีการลากเสียงยาว มีผู้ขับร้องสองคน ขับร้องเป็นสองแนว โดยผู้ชายร้องแนวบนและผู้หญิงร้องแนวล่าง เป็นการร้องโต้ตอบกัน ใช้ฉันทลักษณ์กลอนแบบชาวจ้วง คือ 1 บท มี 4 วรรค วรรคละ 5 คำใช้ภาษาจ้วงในการขับร้อง และการร้องเพลงเหลียวให้เน้นเสียงธรรมชาติที่เปล่งออกมาจากปากและลำคอ ไม่ค่อยใช้เสียงก้อง จึงไม่จำเป็นต้องฝึกแบบมืออาชีพ

คำสำคัญ: เพลงเหลียว เพลงพื้นบ้าน กวางสี ลักษณะเฉพาะ

Abstract

This research article is part of the thesis titled “The Liao Songs of Zhuang People in Ping Guo, Guang Xi, China” This qualitative study aimed to analyze the unique characteristics of Liao songs using the methodology of musicology. The data were collected at Ping Guo in Guang Xi, China. The sample group comprised scholars, composers, singers and audiences. The findings revealed the following: Liao songs are composed using 5 musical notes, namely Sol (G), La (A), Do (C), Re (D) and Me (E) in the Pentatonic Scale. The melodic movement is simple using 25- intervals – mainly 23- intervals – and sound prolongation. Two singers perform together; the male singer sings the high scale and the female singer sings the low scale in a duet. The lyrics are composed in Zhuang language according to the Zhuang poetic prosody, with 5 words per line and 4 lines per stanza. The singing focuses on the natural projection of sounds from the throat and mouth. Since chest voice is not usually used, there is no need for the singers to train professionally.

Keywords: Liao Songs, Traditional Folk Songs, Guangxi, Identity

บทนำ

เมือง ผิงกัว (Ping Guo) ตั้งอยู่ในภาคกลางและตะวันตกของมณฑลกวางสี ประเทศจีน ตั้งอยู่ตรงกลางแม่น้ำ You Jiang เมืองผิงกัวถูกผานระหว่าง เมือง ปิงชือ (Ping Zhi) และกัวเดอ (Gua De) เมืองผิงกัวมีการขนส่งที่สะดวกโครงสร้างพื้นฐานที่สมบูรณ์และทรัพยากรแร่ธาตุสมบูรณ์

ก่อนราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1440) เขตอำนาจของซืออัน รวมถึง ผิงกัว หูหมิง แม่ฉาน หัวฮั่ว หลองอัน เขตตงเทียนและเขตเทียนหยาง ผู้ปกครองคนแรกของซืออัน คือ นาย เจิ้ง ยิง (Ceng Ying) ซึ่งดินแดนในช่วง

สมัยของเขามีความปลอดภัย เนื่องจากเขามีความสามารถเชิงกลยุทธ์ในการเมืองการปกครอง และด้วยราชวงศ์หมิงก็ยังคงรักษาสัมพันธ์ที่ตืออยู่เสมอ เมืองซีอานจึงมีความแข็งแกร่ง นายเจิ้ง ยิง มีความขยันและสนับสนุนลัทธิขงจื้อ และเนื่องด้วยการปกครองของเขา เมืองผิงกั๋วจึงกลายเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเวลานั้น สอดคล้องกับที่นง หมีน เจียน [1] นักวิชาการในเมืองผิงกั๋ว ได้กล่าวว่า กลุ่มกวีได้ปรากฏตัวในช่วงหลายร้อยปีที่ผ่านมา พวกเขาร้องเพลงสืบทอดกันและเรียนรู้จากกันและกันก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีสำหรับการวิจัยและสร้างกวีนิพนธ์ ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากต่อการส่งเสริมการพัฒนาบทกวีคลาสสิกในภูมิภาคจ้วง

กิจกรรมศิลปะพื้นบ้านที่สำคัญมากในเขตเมืองผิงกั๋ว คือ เรื่องเพลงพื้นบ้าน โดยมากกว่า 90% ของคนจ้วงชอบร้องเพลงพื้นบ้าน ทั้งนี้ รัฐบาลได้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงจัดงานเพลงพื้นบ้านถึง 17 วัน โดยกำหนดสถานที่จัดงานในสวนสาธารณะในเมืองผิงกั๋ว ดังนั้น เมืองผิงกั๋วจึงกลายเป็นสถานที่ที่สำคัญที่สุดสำหรับชาวบ้านในการร้องเพลงพื้นบ้าน และเพลงที่นิยมร้องกัน คือ เพลงเหลียว (Liao Song)

เพลงเหลียว เป็นเพลงพื้นบ้านดั้งเดิมในเขตผิงกั๋ว (Ping Guo) ซึ่งเป็นของชนชาติจ้วง โดยเพลงเหลียวนั้นมาจากชีวิตของคนจ้วง และมีจำนวนมากที่สุดของเพลงพื้นบ้านในกวาสี สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ความเชื่อ ชีวิต ความรัก ความเป็นอยู่ การทำงาน และแง่มุมอื่น ๆ ของชาวจ้วง เพลงเหลียวมีพัฒนาการตามสภาพแวดล้อม และมีความหมายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง ทั้งเป็นสมบัติเพลงพื้นบ้านของกวาสี [2]

ในความรู้สึกของคนในท้องถิ่น เพลงเหลียวนั้นมีความแตกต่างจากเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ มีระเบียบวิธีในการร้องที่เข้มงวดมาก มีการแบ่งแยกและข้อพิจารณาที่ชัดเจน สามารถแยกเพลงเหลียวออกจากเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ได้ ซึ่งเพลงพื้นบ้านทุกเพลงที่พบในเขตผิงกั๋ว (Ping Guo) ไม่ใช่เพลงเหลียวทุกเพลง เพลงที่สามารถบอกได้ว่าเป็นเพลงเหลียวได้นั้น ต้องมีรูปแบบเพลง 6 ข้อด้วยกัน คือ 1. เป็นการร้องเพลงคู่สำหรับผู้ชายและผู้หญิง 2. ต้องเป็นการร้องแบบสองเสียง 3. สิ้นสุดประโยคด้วยคำว่า เหลียว (“Liao”) 4. มีคำซ้ำและสืประโยคในเนื้อเพลง 5. ใช้ภาษาชาวจ้วงในการร้อง และ 6. เป็นกลอนที่มีคำสัมผัสแบบจีน ที่เรียกว่า “waist-leg” หรือ “leg-leg” ถ้ามีคุณสมบัติแบบนี้ก็จะถือว่าเป็นเพลงเหลียว [3]

เพลงเหลียวมีรูปแบบเป็นของตัวเอง เพลงมีความไพเราะมาก มีจังหวะอิสระ และเนื้อร้องที่ลึกซึ้งกินใจ นอกจากนั้นยังใช้ทักษะการร้องเพลงที่ไม่เหมือนใคร รวมทั้ง มีขั้นตอนการร้องเพลงที่เป็นลักษณะเฉพาะถือว่าเป็นเพลงที่มีสีสัน ในปัจจุบัน ในเรื่องการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติสมัยใหม่ และร่วมสมัย ทำให้เพลงเหลียวซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านดั้งเดิมที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ทำให้เพลงเหลียวได้ลดบทบาทความสำคัญลงในวิถีชีวิตของชาวจ้วง โดยเฉพาะ คนสมัยใหม่ คนหนุ่มสาวที่หันไปชอบเพลงป๊อปที่ทันสมัย [4]

จากเหตุผลและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวเพลงเหลียว ที่เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวจ้วง ในเมืองผิงกั๋ว (Ping Gua) มณฑลกวาสี สาธารณรัฐประชาชนจีนการเลือกสถานที่แห่งนี้เพราะเป็นแหล่งสำคัญในการรวมตัวของเพลงพื้นบ้านเหลียวจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตามที่เสนอไว้ข้างต้น โดยศึกษาวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของบทเพลงเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจศึกษาเปรียบเทียบเพลงพื้นบ้านในบริบทอื่น ๆ และเพื่อการอนุรักษ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์หาลักษณะเฉพาะของเพลงพื้นบ้านเหลียวในเมืองผิงกั๋ว (Ping Gua) มณฑลกวาสี (Guang Xi) ประเทศจีน (China)

ขอบเขตการศึกษา

ในส่วนของผู้ที่ศึกษา ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะเพลงเหลียวในเขตเมืองผิงกัว (Ping Gua) มณฑลกวางซี (Guang Xi) ประเทศจีน เท่านั้น เพราะเป็นพื้นที่หลักในการจัดเทศกาลเพลงพื้นบ้านเหลียวของชาวจ้วงในประเทศจีน โดยมี นายหนอง มินเจียน (Mr. Nong Minjian) นักวิชาการของเพลงเหลียวทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้ระยะเวลาการรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่ มกราคม 2561 ถึง ธันวาคม 2562

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบลักษณะเฉพาะของเพลงพื้นบ้านเหลียว สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาเชิงลึกและเปรียบเทียบเพลงพื้นบ้านของไทยได้

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ในการรวบรวมข้อมูล ก่อนผู้วิจัยศึกษาภาคสนาม ได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความวิจัยและข้อมูลออนไลน์เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน หลังจากนั้นผู้วิจัยเลือกเมืองผิงกัว (Ping Guo) ในมณฑลกวางซี เป็นพื้นที่ศึกษาหลักสำหรับเพลงเหลียว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการจัดงานเพลงพื้นบ้านเหลียวเป็นประจำทุกปี ปีละ 17 วัน และมีสวนสาธารณะเป็นแหล่งรวมผู้คนในการขับร้องเพลงเหลียว และมีนักวิชาการคนสำคัญ คือ นายหนอง มินเจียน (Mr. Nong Minjian) เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. ผู้วิจัยได้รวบรวมเพลงเหลียว (Liao Song) ได้ประมาณ 100 เพลง และคัดเลือก ตามคำบอกของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ตัวอย่างเพลงเป็นตัวแทน ของเพลงเหลียว (Liao) มาทั้งหมด 7 เพลง ได้แก่ ฮาเหลียว (Ha Liao) ดิเกอร์เหลียว (Di Ge Liao) ซีเกอร์ เหลียว (Si Ge Liao) นา ไฮ เหลียว (Na Hai Liao) โย ยี เหลียว (Yo Yi Liao) และลอง เหลียว (Long Liao) จึงจะนำมาวิเคราะห์ต่อไป

3. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ในเรื่องลักษณะเฉพาะของเพลงเหลียว โดยวิเคราะห์ เรื่องโหมด (กลุ่มเสียง) การเคลื่อนไหวของทำนอง การขับร้องสองแนว ลักษณะเนื้อเพลง และทักษะการร้องเพลง และในการวิเคราะห์เพลงทั้ง 7 เพลง ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการวิเคราะห์ จากบทเพลงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และใช้ทฤษฎีดนตรีตะวันตกในการวิเคราะห์ ดังนี้

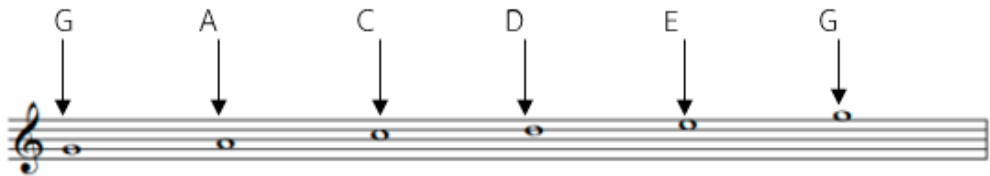
- 1) วิเคราะห์กลุ่มเสียง (Mode)
- 2) วิเคราะห์การเคลื่อนไหวของทำนอง
- 3) วิเคราะห์การร้องสองแนว
- 4) วิเคราะห์ฉันทลักษณ์
- 5) วิเคราะห์ทักษะการร้องเพลง
4. ผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์เอกลักษณ์ของเพลงเหลียว ตามข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ตัวอย่างจากการแนะนำบทเพลงจากผู้เชี่ยวชาญจีนแนะนำ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. กลุ่มเสียง (Mode)

เพลงเหลียว สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ เพลงยาว และเพลงสั้น โดยแบ่งตามเนื้อร้อง พบว่า มีเพลงยาว 5 เพลงและเพลงสั้น 10 เพลง เพลงยาวสามารถแบ่งเป็นเพลงสำหรับร้องในกลางวัน เรียกว่า “เพลงกลางวัน” และร้องในกลางคืน เรียกว่า “เพลงกลางคืน” โดยปกติจะมีเพลงหลายร้อยเพลงในแต่ละประเภท ท่วงทำนองสามารถใช้ท่วงทำนองต่าง ๆ ของเพลงเหลียว 7 ประเภท ที่ประกอบด้วย ฮาเหลียว (Ha Liao) ดิเกอ์เหลียว (Di Ge Liao) ซีเกอ์ เหลียว (Si Ge Liao) นาไฮ เหลียว (Na Hai Liao) โย ยี เหลียว (Yo Yi Liao) และลอง เหลียว (Long Liao) โดยเพลงเหลียวทั้ง 7 ประเภทพบว่า ใช้โหมดเสียงของจีน คือ “โหมดโซล” ประกอบด้วย 5 เสียง ที่ใช้ในการขับร้อง ซึ่งในทำนองเหล่านี้ สามารถปรับเปลี่ยนประโยคเนื้อร้องได้ตามสถานการณ์ คล้ายกับเพลงพื้นบ้านทั่วไปของไทย และตามทางทฤษฎีดนตรีตะวันตกนี้ เรียกการใช้กลุ่มเสียงแบบนี้ว่า เพนทาโทนิคสเกล (Pentatonic Scale) โดยเสียงที่พบ มี 5 เสียง ประกอบด้วย เสียงซอล (G) เสียงลา (A) เสียงโด (C) เสียงเร (D) และ เสียงมี (E) ไม่พบเสียงฟา (F) และเสียงที (B) ตามตัวอย่าง

ภาพที่ 1 แสดงกลุ่มเสียงที่ใช้ในเพลงเหลียว

ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 1 จะเห็นว่า เสียงที่ใช้ในการร้องเพลงเหลียว จะอยู่ในโหมดเสียงซอล (G) ประกอบไปด้วย เสียงซอล (G) ลา (A) โด (C) เร (D) มี (E) และ ซอลสูง (G) แสดงให้เห็นถึงลักษณะโหมดพื้นฐานที่ใช้ในบทเพลงเหลียว คือ โหมด 5 เสียง หรือที่จีนเรียกว่า “Chinese pentatonic national mode” หรือ “Sol Zhi Mode” (tonic sol-fa system) เป็นโหมดที่ใช้ในบทเพลงเหลียว คือ เริ่มที่เสียงซอล และจบด้วยเสียงซอล

2. การเคลื่อนที่ของทำนอง

การเคลื่อนที่ของทำนองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการวิเคราะห์ โดยเฉพาะ เพลงพื้นบ้านนั้น จะมีการเคลื่อนที่ของทำนองเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งรูปแบบการเคลื่อนที่ของทำนองนี้อาจมีความสั้นยาวแตกต่างกันไป หรือบางเพลงมีการใช้รูปแบบการเคลื่อนที่ของทำนองที่ซ้ำ ๆ วนไปมา กล่าวคือ ใช้ทำนองเดิมแต่เปลี่ยนเนื้อร้องหรือที่เรียกว่า ร้อยเนื้อหนึ่งทำนอง และในเพลงเหลียวนั้นพบว่า มีความเรียบง่าย โดยจากกลุ่มตัวอย่างของเพลงที่เก็บมาจากการงานสนามทั้ง 7 ประเภทนั้น จากการวิเคราะห์พบว่า มีการใช้การเคลื่อนที่หลักเป็นคู่สอง คือ การเคลื่อนที่เพิ่มทีละเสียง ใช้เสียงติดกัน เช่น จาก โด (C) ไป เร (D) และจาก เร (D) ไป มี (E) เป็นต้น และรองลงมา คือ ใช้การเคลื่อนที่เป็นคู่สาม คือ การเพิ่มสองเสียง เช่น จาก โด (C) ไป มี (E) หรือ จาก มี (E) ไป ซอล (G) เป็นต้น ซึ่งการเคลื่อนที่แบบนี้ ทำให้การขับร้องนั้นไม่ยากสำหรับผู้ขับร้องเพราะไม่มีการกระโดดของเสียง ไม่มีความซับซ้อนของเรื่องทำนอง ทำให้มีความไพเราะ และลักษณะการเคลื่อนที่ที่พบอีกอย่าง คือ มีการลากเสียงยาวในตอนท้ายประโยคของการขับร้อง ซึ่งในการลากเสียงยาวนี้วิเคราะห์ได้ว่า นอกจากทำให้เกิดความไพเราะแล้วยังทำให้ผู้ขับร้องได้มีการประดับตกแต่งทำนองเพิ่มเติมแล้วแต่ความสามารถ

หรือเทคนิคของแต่ละคน เพื่อให้เกิดความไพเราะมากขึ้น คล้ายกับเพลงพื้นบ้านของไทย สามารถแสดง ตัวอย่างได้ ดังนี้

Si ge Liao

ภาพที่ 2 แสดงการเคลื่อนที่ของทำนอง
ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 2 เพลง Si se Liao แสดงให้เห็นว่า ในการเคลื่อนที่ของบทเพลงเหลียนั้น มีการเคลื่อนที่เป็นคู่สอง คู่สาม เป็นหลัก และมีคู่สี่ และคู่ห้า ไม่มีการกระโดดโดยใช้คู่เสียงที่กว้าง ซึ่งทำให้บทเพลงนั้นมีความไพเราะ และการเคลื่อนที่ของทำนองเป็นไปในทิศทางที่เรียบง่าย ในตอนท้ายของบทเพลงจะใช้อากเสียงยาวเพื่อลงจบ ดังตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า เพลงเหลียนั้นมีการใช้ทำนองร้องซ้ำวนไปมา ตรงกับคำกล่าวที่ว่า ร้อยเนื้อหนึ่งทำนอง ที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านและเพลงลูกทุ่งของไทย

3. การร้องสองเสียง

การร้องแบบนี้ถือเป็นเอกลักษณ์ของเพลงเหลียนที่ทำให้แตกต่างจากเพลงพื้นบ้านอื่น โดยต้องมีผู้ร้องสองคนด้วยกัน ร้องเพลงเดียวกัน จากข้อมูลสนามในเมืองผิงกั๋ว กวางสี พบว่า การร้องแบบสองเสียงนี้มีการจับคู่ร้อง โดยจับคู่คนร้องเป็น หญิงกับหญิง หรือ ชายกับชาย จะไม่พบร้องคู่เป็นชายกับหญิง แต่ในการร้องได้ตอบนั้น ก็ยังคงเป็นร้องโต้ตอบระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง โดยจะเป็นในลักษณะคู่ชาย คู่หญิง ดังภาพ

ภาพที่ 3 แสดงการร้องเพลงเหลียนคู่ชายหญิงบนเวที
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 4 แสดงการร้องเพลงเหลียวในที่สาธารณะ เป็นคู่ชาย และคู่หญิง
ที่มา : ผู้วิจัย

จากภาพที่ 3 และ 4 แสดงให้เห็นว่า มีการจับคู่เป็นคู่ชายและคู่หญิงในการขับร้อง ทั้งบนเวทีการแสดง หรือในสวนสาธารณะ ที่เป็นเวทีสำหรับคนทั่วไปที่มาร้องเพลงเหลียว ในงานสนามพบว่า มีการจับคู่ร้องเป็นคู่ ๆ เพื่อร้องโต้ตอบกัน โดยในการจับคู่แบบนี้ก็เพื่อว่าเวลาในการร้องนั้นเพลงเหลียวต้องมีการร้องแบบสองแนว ดังนั้น ต้องใช้คนสองคนร้องในเพลงเดียวกัน เป็นเอกลักษณ์ของเพลงเหลียว

โดยในการขับร้องสองแนวของเพลงเหลียวนี้พบว่า มีสองรูปแบบด้วยกัน สามารถวิเคราะห์ ได้ ดังนี้

- รูปแบบที่ 1

ภาพที่ 5 แสดงการร้องสองแนวแบบที่ 1
ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 5 แสดงให้เห็นว่า เพลงข้างบนในแนวบนและแนวล่างมีโน้ตเพลงเหมือนกัน ดังนั้น ผู้ร้องทั้งสอง (แนวบน และแนวล่าง) จะร้องไปพร้อมกัน ใช้ท่วงทำนองทั้งสองแนวเหมือนกัน โดยการร้องแบบนี้

วิเคราะห์ได้ว่า เป็นการร้องแบบ ยูนิสัน (Unison) เป็นการประสานเสียงกันและกันแบบธรรมชาติโดยโทนเสียงของผู้ร้องซึ่งมีความแตกต่างกันและเมื่อมาร้องในบันไดเสียงเดียวกัน ทำให้กลายเป็นการประสานเสียงไปในตัวเอง จากภาพแสดงให้เห็นว่า ทำนองส่วนบนและล่างของประโยคเพลงทั้งสี่ประโยคนั้นเหมือนกันทั้งหมด ซึ่งการร้องพร้อมกันนี้ทำให้ทำนองและจังหวะนั้นมีความชัดเจนยิ่งขึ้น และที่สำคัญทำให้เสียงดัง ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งในการขับร้องเพลงเหลียววี่ในสมัยก่อนไม่มีเทคโนโลยีเรื่องเครื่องขยายเสียง จึงได้มีการใช้คนร้องสองคนคู่กัน

- รูปแบบที่ 2

ภาพที่ 6 การร้องสองแนวแบบที่สอง

ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ในแนวบนและแนวล่างนั้นมีเสียงและทำนองที่แตกต่างกัน โดยผู้ร้องคนแรก (แนวบน) จะร้องขึ้นมาก่อน และผู้ร้องแนวที่สอง (แนวล่าง) จะร้องเข้าทำนองในวรรคที่ 3 และ 4 จะเห็นว่า ผู้ร้องในแนวบน จะร้องในระดับเสียงที่สูงกว่า มีการประดับตกแต่งทำนองร้อง ส่วนแนวล่างจะร้องในระดับเสียงที่ต่ำกว่า และร้องเน้นทำนองหลักและจังหวะหลัก ทำให้บทเพลงมีการประสานเสียงและมีความไพเราะอีกแบบหนึ่งแตกต่างจากรูปแบบที่ 1

ในการร้องทั้งสองแบบไม่ได้แยกกันโดยสิ้นเชิง จากการสังเกตและการสัมภาษณ์พบว่า ในเพลงหนึ่งเพลง ผู้ขับร้องสามารถเลือกใช้รูปแบบการร้องสองเสียงได้ทั้งสองรูปแบบ โดยใช้ร้องสลับกันในเพลงเดียวกัน หรือเลือกใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ทั้งนี้ แล้วแต่สถานการณ์หรือความเหมาะสม ซึ่งผู้ร้องอาจมีการบอกกล่าวกันไว้ก่อน

จากการวิเคราะห์พบว่า การร้องสองเสียงนี้เป็นเอกลักษณ์ของเพลงพื้นบ้านเหลียววี่ เพราะมีรูปแบบที่ชัดเจนในการร้องที่พบสองแบบด้วยกันตามที่อธิบายไว้ข้างต้น

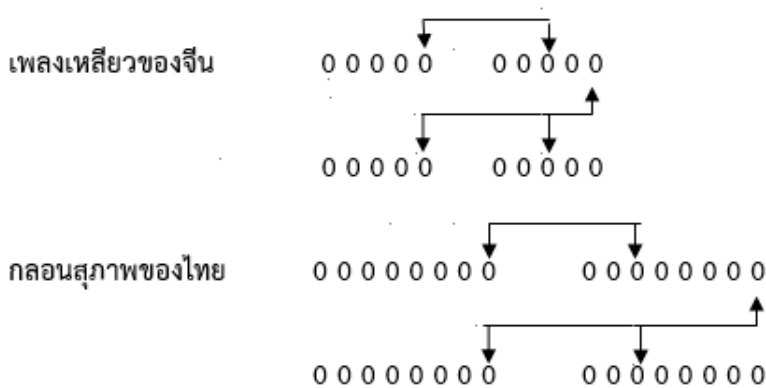
4. อันที่ลัทธิ

ภาษาที่ใช้ในการขับร้องเพลงเหลียววี่นั้นพบว่า ใช้ภาษาของชาวจ้วง ซึ่งเป็นภาษาดั้งเดิม ผู้คนในปัจจุบันอาจจะไม่เข้าใจความหมายเท่าที่ควร โดยนอกจากเนื้อร้องที่เป็นเอกลักษณ์แล้ว ยังมีรูปแบบคำประพันธ์ หรืออันที่ลัทธิเฉพาะด้วย ดังนี้

ภาพที่ 7 แสดงรูปแบบของเพลงเหลียว
ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 7 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบของบทเพลงเหลียว ที่ใช้รูปแบบกลอนของชาวจ้วง มี 4 วรรค วรรคละ 5 คำ พบว่า มีการเล่นสัมผัส โดยในคำท้ายของวรรคแรกจะสัมผัสกับคำที่สามของวรรคถัดไป ตามตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า ในคำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง คือคำว่า ลิงค์ (lingq) จะสัมผัสกับคำที่สามของวรรคถัดไป คือ คำว่า ดิงค์ (dingq) และคำสุดท้ายของวรรคที่สองสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่สาม และคำที่สามสัมผัสไปยังคำที่สามของวรรคที่สี่ จากรูปแบบของฉันทลักษณ์นี้วิเคราะห์ได้ว่า มีความคล้ายคลึงกับกลอนสุภาพของไทย แต่มีลักษณะของจำนวนคำน้อยกว่าของไทย ซึ่งสามารถแสดงได้ ดังนี้

ภาพที่ 8 เปรียบเทียบฉันทลักษณ์

จากภาพที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ลักษณะการสัมผัสมีความคล้ายคลึงกัน คือ คำสุดท้ายในวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 3 ในวรรคที่สอง และคำสุดท้ายในวรรคที่สอง สัมผัสไปยังคำสุดท้ายวรรคที่สามและคำที่ 3 ของวรรคที่สี่

ความหมายของเนื้อร้องข้างต้น หมายถึง ต้นไม้เติบโตสูงขึ้นเรื่อย ๆ รากไม้ก็เติบโตไปด้วยกัน ต้นไม้เติบโตบนสนาม รากไม้ก็เช่นกัน แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบที่มีความหมายแฝงไว้อย่างลึกซึ้ง แสดงถึง

ภูมิปัญญาของผู้ประพันธ์ นอกจากนี้ สามารถวิเคราะห์เรื่องการใช้ภาษาได้ว่า เป็นภาษาชาวจ้วงที่มีความเฉพาะ จะเข้าใจเฉพาะชาวจ้วงที่ยังพูดภาษานี้เท่านั้น ซึ่งชาวจ้วงรุ่นใหม่บางคนก็อาจไม่สามารถเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในบทเพลงเหลียวนี้

มีข้อสังเกตว่า รูปแบบฉันทลักษณ์ของชาวจ้วง และไทยของเรานั้นมีความคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันเพียงจำนวนคำที่ใช้ในแต่ละวรรคของคำประพันธ์

5. ทักษะการร้อง

ภาพที่ 8 นง หมิง เจียน (Nong Ming jian)
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 9 จากซ้ายไปขวา หวง กู่กวน (Huang Guoguan) และ ลู่ หงจาง (Lu Hongzhang)
ที่มา: ผู้วิจัย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ นง หมิง เจียน (Nong Min Jian) นักวิชาการเพลงพื้นบ้าน หวง กู่กวน (Huang Guoguan) นักประพันธ์เพลงเหลียว และ ลู่ หงจาง (Lu Hongzhang) ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรมเมืองผิงกั๋ว รวมถึงการเก็บข้อมูลเอกสารพบว่า เพลงเหลียวเป็นบทเพลงที่ใช้ร้องโต้ตอบระหว่างชายหญิง และใช้ร้อง

ในงานต่าง ๆ ของชาวจ้วง ซึ่งผู้ขับร้องนั้นสามารถเป็นใครก็ได้ เพราะเป็นเพลงพื้นบ้าน โดยทักษะการร้องเพลงที่จำเป็นสำหรับการร้องเพลงเหลียว ต้องให้ความสำคัญกับเสียงที่เปล่งออกจากปากด้านหน้า ต้องใช้พลังเสียงจากการร้องออกจากปาก ทำให้มีเสียงก้องจากปากและลำคอ โดยในการฝึกเบื้องต้นต้องฝึกทักษะการหายใจ ทั้งต้องใช้ลมยาว ๆ เพื่อให้สามารถขับร้องได้อย่างต่อเนื่องในประโยคเพลงในแต่ละวรรค ในการขับร้องชายและหญิงต้องใช้เสียงธรรมชาติ คือ เสียงจริงของผู้ขับร้อง ไม่ว่าจะเป็นการร้องในระดับเสียงสูงหรือระดับเสียงต่ำ ดังนั้น จึงทำให้บุคคลทั่วไปสามารถร้องเพลงพื้นบ้านเหลียวได้ทุกคน เพราะสามารถใช้เสียงธรรมชาติ ซึ่งในการร้องนั้นผู้ร้องจะหาคู่ที่มีเสียงใกล้เคียงกัน หรือสามารถร้องเข้ากันได้ดี เพราะการร้องเพลงเหลิวนั้นต้องร้องเป็นคู่ ถึงจะเรียกว่า เหลียวซวง

สรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า เพลงเหลียวใช้กลุ่มเสียง ที่ใช้ในการขับร้อง 5 เสียงด้วยกัน ประกอบด้วยเสียง ซอล (G) ลา (A) โด (C) เร (D) มี (E) และ ซอลสูง (G) แสดงให้เห็นถึงลักษณะโหมดพื้นฐานที่ใช้ในบทเพลงเหลียว คือ โหมด 5 เสียง ตามที่ทางทฤษฎีดนตรีตะวันตกเรียกว่า บันไดเสียงเพนทาโทนิค (Pentatonic Scale) หรือที่จีนเรียกว่า “Chinese pentatonic national mode” หรือ “Sol Zhi Mode” (tonic sol-fa system). เป็นโหมดที่ใช้ในบทเพลงเหลียว คือ เริ่มที่เสียงซอล และจบด้วยเสียงซอล การเคลื่อนที่ของทำนองเรียบง่ายไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป สำหรับรูปแบบการขับร้อง ถือเป็นเอกลักษณ์ของเพลงเหลียวที่ทำให้แตกต่างจากเพลงพื้นบ้านอื่น โดยมีผู้ร้องสองคนด้วยกัน ร้องเพลงเดียวกัน มีสองรูปแบบ คือ ร้องพร้อมกันทั้งเพลง และร้องเน้นตอนท้ายประโยค ใช้ฉันทลักษณ์กลอนแบบชาวจ้วงคือมี 4 วรรค วรรคละ 5 คำ มีการเล่นสัมผัส โดยในคำท้ายของวรรคแรกสัมผัสกับคำที่สามของวรรคถัดไป เนื้อร้องใช้ภาษาจ้วงเป็นหลัก ในด้านทักษะการร้องเพลงที่จำเป็นสำหรับการร้องเพลงเหลียว ต้องใช้พลังเสียงจากการร้องออกจากปาก ทำให้มีเสียงก้องจากปากและลำคอ โดยในการฝึกเบื้องต้นต้องฝึกทักษะการหายใจ การใช้ลมยาว ๆ เพื่อให้สามารถขับร้องได้อย่างต่อเนื่องในประโยคเพลงในแต่ละวรรค และในการขับร้องชายและหญิงต้องใช้เสียงธรรมชาติ คือ เสียงจริงของผู้ขับร้อง ไม่ว่าจะเป็นการร้องในระดับเสียงสูงหรือระดับเสียงต่ำ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา สามารถอภิปรายเป็นประเด็น ดังนี้

ในเรื่องของกลุ่มเสียงที่ใช้ นั้น มี 5 เสียง มีลักษณะเหมือนเพลงพื้นบ้านของไทย โดยเป็นกลุ่มเสียงที่มีลักษณะสบายในการขับร้อง ผู้ร้องสามารถใช้เสียงธรรมชาติของตนเองได้ ซึ่งทั้งเพลงเหลียวและเพลงปฏิพากย์ของไทยนั้น จะเป็นการร้องโต้ตอบกันระหว่างชายหญิง ดังนั้น ในการร้องนั้นก็จะมีโทนเสียงของชายหญิงที่ต้องอยู่ในระดับเสียงเดียวกัน เป็นตัวบังคับเสียงในการขับร้อง สอดคล้องกับสุกัญญา สุจนายา [5] ที่ได้ศึกษาเพลงพื้นบ้านของไทยพบว่า เพลงเกี่ยวพาราสิหรือเพลงปฏิพากย์ของไทยเป็นการร้องโต้ตอบระหว่างชายหญิง

ในการเคลื่อนที่ของบทเพลงนั้นพบว่า มีการใช้คู่เสียงที่แคบ คือ คู่สองและสาม ไม่มีคู่กระโดด เนื้อหาในการร้องจำง่าย ไม่ซับซ้อนและไม่ยาวจนเกินไป และภาษาที่ใช้ในการขับร้องของเพลงเหลียวใช้ภาษาพื้นถิ่นคือ ภาษาจ้วง รวมถึงสอดคล้องกับคมกริช การินทร [6] ที่พบว่า หมอลำอัสจารย์เพลงพื้นบ้านของอีสานมีการใช้เป็นคู่ 2-4 ในการเคลื่อนที่ของทำนอง และใช้ภาษาอีสาน ซึ่งเป็นภาษาถิ่นในการร้อง

ในการใช้ภาษาถิ่นในการขับร้องนี้ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เพลงพื้นบ้านเหลียนนั้นได้ลดบทบาทในชีวิตของคนชาวจ้วงในปัจจุบัน เนื่องจากความยากของภาษาที่เป็นภาษาโบราณ คนในยุคปัจจุบันนั้นไม่สามารถเข้าใจความหมายคำที่ร้องออกมา ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย จึงทำให้กลุ่มคนที่ยังสนใจเพลงเหลียนอยู่นั้นเป็นผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับ เพลงปฏิกายหรือเพลงพื้นบ้านต่าง ๆ ของไทย ที่ไม่ได้รับความสนใจจากวัยรุ่นในปัจจุบัน เนื่องจากการไม่เข้าใจความหมายของภาษาเช่นกัน

จากผลการศึกษาแล้วยังพบว่า เพลงพื้นบ้านเหลียนมีการใช้ทักษะการขับร้องที่ไม่ยากจนเกินไปทำให้ในอดีตมีการขับร้องอย่างแพร่หลาย เพราะไม่ต้องใช้ทักษะแบบมืออาชีพ สามารถใช้เสียงของตนเองตามธรรมชาติในการขับร้อง ซึ่งก็ตรงกับลักษณะเพลงพื้นบ้านของไทย ที่ใช้เสียงธรรมชาติ นอกจากนี้ ในการร้องยังพบว่า ไม่มีการใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบ จึงทำให้ผู้ร้องไม่ต้องกังวลเรื่องการปรับเสียงให้เข้ากับเครื่องดนตรี จึงทำให้มีการร้องแพร่หลาย

มีข้อสังเกตว่า เพลงพื้นบ้านเหลียนนั้นมีมานานกว่าร้อยปี และรูปแบบในปัจจุบันยังคงรักษาเอกลักษณ์และรูปแบบการขับร้องไว้เหมือนเดิม สอดคล้องกับง หมิง เจียน (Nong Ming Jian) นักวิชาการเพลงพื้นบ้าน ที่ได้กล่าวไว้ว่า เพลงพื้นบ้านเหลียนยังคงอนุรักษ์รูปแบบการร้องไว้จากอดีตถึงปัจจุบันไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจากจุดนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับเพลงพื้นบ้านของไทย เช่น หมอลำ ทำให้เห็นความแตกต่างชัดเจนในเรื่องของการปรับเปลี่ยนรูปแบบ เพราะหมอลำในภาคอีสานของไทย มีการพัฒนารูปแบบการแสดงอย่างต่อเนื่อง จากการที่ร้องโต้ตอบ เกี่ยวพาราสักนระหว่างชายหญิงในอดีต ต่อมาได้พัฒนาเป็นการแสดงเป็นเรื่องเป็นราว มีการนำดนตรีตะวันตกเข้าไปช่วยเสริมสุนทรียะในการแสดง ทำให้ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นใหม่ได้มากขึ้น เพราะทำนองเพลงมีความทันสมัย และเสียงเพลงมีความเร้าใจสนุกสนานขึ้น ซึ่งทำให้หมอลำ หรือเพลงพื้นบ้านของไทยยังคงมีบทบาทอยู่ในสังคมได้ แต่เพลงเหลียน ซึ่งแต่ก่อนใช้ในโอกาสต่าง ๆ ทั้งงานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานรื่นเริง งานเทศกาลต่าง ๆ นั้น ในปัจจุบันนี้พบเห็นได้น้อยลง เพราะไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ ไม่มีการนำวงดนตรีมาบรรเลงประกอบ ประกอบกับ ภาษาจ้วงนั้นในปัจจุบันไม่มีการใช้อย่างเป็นทางการ จะมีก็แต่ผู้สูงอายุที่ยังใช้และเข้าใจภาษา ส่วนคนรุ่นใหม่ที่มีส่วนน้อยที่สามารถพูดและฟังภาษาจ้วงได้ จึงทำให้เพลงเหลียนนั้นได้รับความนิยมน้อยลง

แม้ในปัจจุบัน รัฐบาลจีนจะมีการจัดงานเทศกาลเพลงพื้นบ้าน ที่เมืองผิงกั๋ว มณฑลกว่างซี เพื่อเป็นการกระตุ้นการอนุรักษ์ แต่ก็ทำได้เพียงบทบาทของการรักษา และไม่อาจที่จะส่งเสริมเผยแพร่ให้กับคนรุ่นใหม่ได้ ต่างกับของไทยที่มีการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาช่วยในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอเพลงพื้นบ้าน ซึ่งในกรณีนี้เป็นที่น่ายกย่องเปรียบเทียบกับโอกาสต่อไปในเรื่องของแนวทางในการส่งเสริมอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านเหลียนของ กับเพลงพื้นบ้านของไทยในอนาคต

References

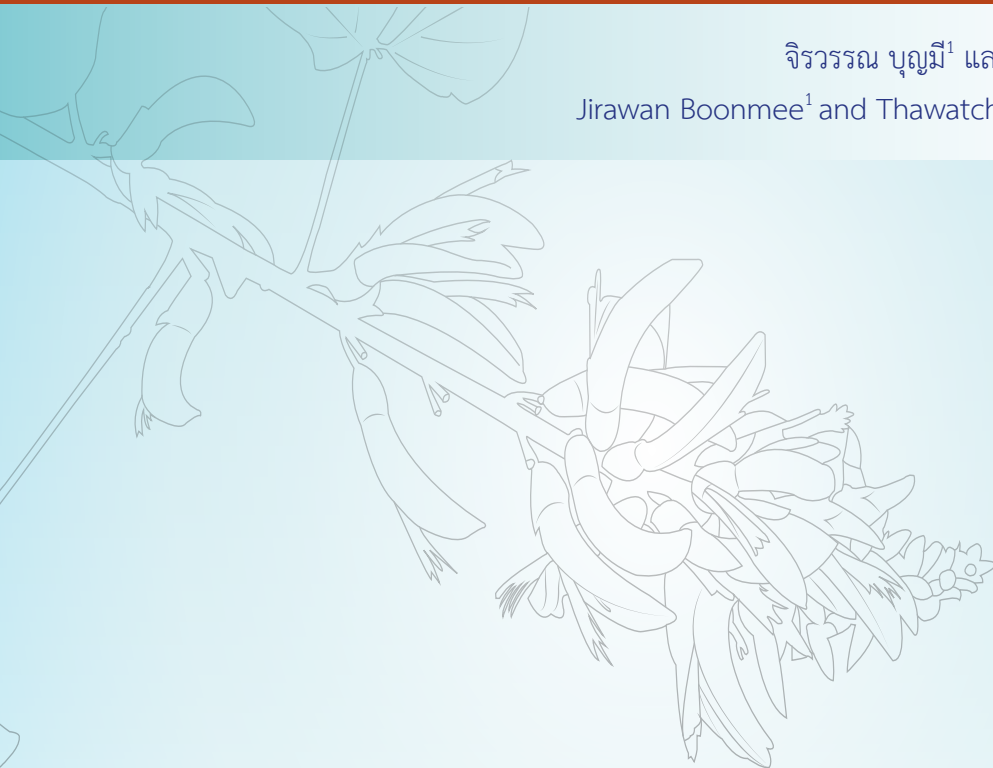
- [1] Nong, M. (2004). *Ping Guo "Liao Songs" has a long history*. You Jiang Daily.
- [2] Qin, N. (2015). *"Liao Songs": The classic of Zhuang Nationality's Ballad Culture*. Guangxi Ethnic Studies.
- [3] Guo, J. (2012). *Investigation and research on the musical form of Liao songs in Pingguo County*, Guangxi. China Conservatory of Music.

- [4] Jin, M. (2018). Research on traditional tunes and musical characteristics of Zhuang Nationality Liao Songs, *Gehai*.
- [5] Sootchaya, S. (2000). *Folksong study*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- [6] Karin, K. (2019). *Morlam Atsajun*. [The Miracle of MorLam]. Department of Cultural Promotion. Thailand. (In Thai)

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักราย
เดือนบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
A Comparison of Factors Affecting Monthly Rooms Rental
around Chiang Mai Rajabhat University

จิรวรรณ บุญมี¹ และรัชชัย บุญมี¹

Jirawan Boonmee¹ and Thawatchai Boonmee¹

¹ ผศ., หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เชียงใหม่ 503001

¹ Asst. Prof., Bachelor of Business Administration (Management), Faculty of Management Sciences, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai, 50300, Thailand

* Corresponding author : E-mail address : jirawanyui@g.cmr.ac.th

(Received: May 22, 2020; Revised: August 4, 2020; Accepted: September 2, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงปริมาณนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล รวมถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักของนักศึกษาและคนทำงานที่เช่าห้องพักรายเดือนบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างรวม 600 ตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง แบบกำหนดโควตา และการเลือกอย่างบังเอิญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการทดสอบไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษา และคนทำงานมีอายุ สถานภาพ รายได้ การศึกษา จำนวนสมาชิกในห้องพัก และระยะเวลาที่เช่าห้องพัก การเปรียบเทียบก่อนตัดสินใจเลือกเช่าห้องพัก และยานพาหนะส่วนบุคคล แตกต่างกัน นักศึกษาและคนทำงานตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักโดยคำนึงถึงปัจจัยภายในห้องพักแตกต่างกันในประเด็น สภาพภายในห้องพักกว่า เก้าหรือใหม่ และรูปแบบของห้องพักที่มีให้เลือก คำนึงถึงปัจจัยด้านราคาแตกต่างกันในประเด็น ค่าเช่ารายเดือน ค่าใช้อินเทอร์เน็ตต่อเดือน และค่าปรับเมื่อจ่ายค่าเช่าไม่ตรงเวลา คำนึงถึงปัจจัยด้านผู้ให้บริการแตกต่างกันในประเด็น มนุษยสัมพันธ์หรืออัธยาศัยไมตรีของผู้ให้บริการ การให้ข้อมูลและคำแนะนำของผู้ให้บริการ และมาตรฐานการให้บริการที่เท่าเทียมกัน คำนึงถึงปัจจัยด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกันในประเด็นเครื่องซักผ้าหยอดเหรียญ ระบบคีย์การ์ด และการบริการที่พักสำหรับทุกอาชีพ รวมถึงบริการจัดสรรพื้นที่ห้องพักสำหรับนักศึกษาและคนทำงาน

คำสำคัญ: การเปรียบเทียบ นักศึกษา คนทำงาน การตัดสินใจ เช่าห้องพักรายเดือน

Abstract

This quantitative research article aimed to compare personal factors and other factors affecting decision making of students and workers to rent monthly rooms around Chiang Mai Rajabhat University. The questionnaires were collected from 600 samples. The non-probability was assigned by purposive sampling, quota sampling and accidental sampling. The data were analyzed by using frequency, percentage and Chi-square test. The results found that the samples were different from their ages, marital status, income, education, number of members per room, rental agreement period, choices available before making the decision and personal vehicles. The students and workers decided to rent a room by considering room factors differently on the issues of oldness and newness of the room and types of room available. They considered price factors differently on the issues of monthly rental rate, monthly internet usage fees, and late payment fees. While service provider factors differed on the issues of human relations or friendliness of service providers, advising and providing service information, and equal service standards. In addition, service and facility factors were also differently on the issues of closed-circuit television [CCTV] for security, internet connection availability, coin-operated washing machines, keycard system, and accommodation services for all professions and zoning room for students and workers.

Keywords: Comparison, Students, Workers, Decision making, Monthly Room Rental

บทนำ

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัยเป็นธุรกิจที่มีแนวโน้มต้องเผชิญความยากลำบากใน พ.ศ. 2562 ซึ่งธุรกิจห้องเช่าก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้เช่นเดียวกัน ปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น สืบเนื่องจากภาวะการแข่งขันรุนแรงอันเกิดจากภาวะอุปทานมากกว่าอุปสงค์ กล่าวคือ นอกจากจะมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ประกอบการรายใหม่แล้ว ยังมีการเพิ่มจำนวนที่อยู่อาศัยประเภทคอนโดมิเนียมเป็นจำนวนมากในหลายพื้นที่ ทำให้เกิดการแข่งขันด้านราคา ประกอบกับ ปัญหาการชะลอตัวของเศรษฐกิจและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการรายเดิมต้องเผชิญกับปัญหารายได้ที่ลดลงเพราะมีจำนวนห้องว่างมากขึ้น ในขณะที่ผู้ประกอบการรายใหม่ต้องประสบปัญหาราคาที่ดินที่ปรับตัวสูงขึ้น ต้นทุนในการก่อสร้างที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการปรับอัตราค่าจ้างขึ้นต่ำ และราคาวัสดุก่อสร้าง รวมถึง ต้นทุนดอกเบี้ยเงินกู้ด้วยเช่นกัน ตลอดจนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการควบคุมใหม่ ๆ ของภาครัฐ เช่น ประกาศควบคุมกิจการให้เช่าอาคารเพื่ออยู่อาศัยเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 การบังคับใช้พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ที่จะเริ่มจัดเก็บตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป [1] ดังนั้น ในปี 2561 จึงได้มีการรวมตัวกันของผู้ประกอบการธุรกิจให้เช่าที่พักอาศัยทั่วประเทศ ได้แก่ ห้องเช่า ห้องพัก อะพาร์ตเมนต์ และคอนโด เกิดเป็นสมาคมการค้าผู้ประกอบการธุรกิจห้องเช่า (Apartment Business Trade Association: ABTA) และสมาคมการค้าอะพาร์ตเมนต์ และห้องเช่าไทย หรือ สอ.ชท (Thai Apartments & Rooms rental trade Association: TARA) การรวมตัวกันของผู้ประกอบการธุรกิจให้เช่าที่พักอาศัยอย่างเป็นทางการในครั้งนี้ นอกจากจะมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาธุรกิจให้เช่าที่พักอาศัยให้ได้มาตรฐานแล้ว ทั้งสองสมาคมนี้ยังก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือและเป็นตัวแทนผู้ประกอบการในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้มีอำนาจในการต่อรองและการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน [2-3]

ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์เปิดเผยว่า การออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารเพื่ออยู่อาศัยประเภทอะพาร์ตเมนต์มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ส่งผลให้บรรยากาศการลงทุนในธุรกิจอะพาร์ตเมนต์ทั่วประเทศชะลอตัวลง ในช่วงครึ่งแรกของปี 2560 มีจำนวน 613 อาคาร หดตัวร้อยละ 18.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ทั้งนี้การลงทุนทำธุรกิจอะพาร์ตเมนต์ส่วนใหญ่จะอยู่ในจังหวัดที่มีความเคลื่อนไหวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจการค้าการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และมีสถาบันการศึกษาเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ดี เมื่อวิเคราะห์การออกใบอนุญาตเพื่อก่อสร้างอะพาร์ตเมนต์ หอพัก และแฟลตเป็นรายภาคพบว่า ภาคเหนือยังคงมีอัตราการเติบโตของการลงทุน กล่าวคือ ในช่วงครึ่งแรกของปี 2560 มีการออกใบอนุญาตเพื่อก่อสร้างขยายตัวร้อยละ 80.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยจังหวัดที่มีการเกิดขึ้นของอะพาร์ตเมนต์จำนวนมาก คือ เชียงใหม่ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีปัจจัยเกื้อหนุนการขยายตัวของอะพาร์ตเมนต์ อาทิ การเป็นศูนย์กลางการศึกษาทางภาคเหนือตอนบนมีนักเรียนนักศึกษาจากต่างถิ่นเข้ามาศึกษาในพื้นที่ทำให้เกิดความต้องการที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ การเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่จากภาคการท่องเที่ยวทำให้มีคนจากต่างถิ่นเดินทางเข้ามาทำงานในพื้นที่เช่นกัน [4]

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2467 นักศึกษาส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยเรียนอยู่ที่วิทยาเขต เวียงบัว ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ บนเนื้อที่ประมาณ 80 ไร่ มีจำนวนนักศึกษาประมาณ 15,000 คน มีบุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุนปฏิบัติหน้าที่ประมาณ 1,100 คน ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยจะมีข้อได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้ง แต่ด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ของวิทยาเขตเวียงบัว

ทำให้ไม่สามารถก่อสร้างที่พักเพื่อรองรับนักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัยได้อย่างเพียงพอ ส่งผลให้เกิดธุรกิจให้เช่าห้องพักรายเดือน หอพัก และอะพาร์ตเมนต์ของเอกชนบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยขึ้นเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมหาวิทยาลัยกำลังประสบปัญหาจำนวนนักศึกษาที่ลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี ประกอบกับ มีแผนการย้ายคณะและหน่วยงานส่วนใหญ่ไปยังพื้นที่ศูนย์แม่ริม ตำบลชี้เหล็ก และตำบลสะลง อำเภอมะเริ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 7,630 ไร่ เพื่อเป็นศูนย์กลางของการบริหาร การจัดการศึกษา และการบริการวิชาการ (Main campus) อย่างเต็มรูปแบบภายในปี 2566 [5] สถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการและนักลงทุนซึ่งจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์การแข่งขัน และกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน กล่าวคือ ไม่สามารถจำกัดลูกค้าเป้าหมายไว้เพียงกลุ่มเดียว คือ นักศึกษา ซึ่งมีแนวโน้มเช่าห้องพักลดลงผันแปรตามจำนวนผู้เรียนที่ลดลง เจ้าของกิจการจึงจำเป็นต้องขยายฐานลูกค้าไปยังกลุ่มคนทำงานด้วย ดังนั้น การวิจัยเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัย พฤติกรรม และความต้องการด้านต่าง ๆ ของผู้เช่าทั้งสองกลุ่ม จะช่วยให้สามารถตอบสนองลูกค้าได้อย่างตรงประเด็น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล รวมถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักของนักศึกษาและคนทำงานที่เช่าห้องพักรายเดือนบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจให้เช่าห้องพักรายเดือนสำหรับผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

วิทวัส รุ่งเรืองผล [6] กล่าวว่า ในกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ผู้บริโภคจะแสวงหาข้อมูล และประเมินทางเลือกก่อนการตัดสินใจซื้อ สอดคล้องกับ ชูชัย สมิทธิไกร [7] ที่ระบุว่ากระบวนการก่อนการซื้อสินค้าเป็นกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคที่เกิดขึ้นก่อนการซื้อและการใช้จริง แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การตระหนักถึงปัญหาหรือความต้องการ เกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคมองเห็นความแตกต่างอย่างเด่นชัดระหว่างความปรารถนาที่อยากจะให้เกิดขึ้นกับสถานะที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในปัจจุบัน
- 2) การค้นหาข้อมูล ผู้บริโภคจำเป็นต้องค้นหาข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลมากเพียงพอสำหรับการตัดสินใจ
- 3) การประเมินทางเลือก ผู้บริโภคจะพิจารณาทางเลือกที่มีอยู่หลายทางเลือก โดยปกติจะไม่พิจารณาทุกทางเลือก แต่จะพิจารณาทางเลือกจำนวนหนึ่งเท่านั้น
- 4) การตัดสินใจเลือก ผู้บริโภคจะตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า ทั้งนี้ ผู้บริโภคแต่ละคนจะมีการตัดสินใจเลือกที่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าเหมือนกัน

พฤติกรรม การเช่าที่พักของนักศึกษา

ณพัชญ์ สุขพัชรภรณ์ และปิยพรรณ กลั่นกลั่น [8] ได้ศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในการเช่าที่พักในอำเภอมะเริ่มเชียงใหม่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20–22 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด เช่าที่พักอาศัยอยู่คนเดียว โดยเช่าหอพักภายนอกมหาวิทยาลัย ในช่วงราคา 3,001–4,000 บาทต่อเดือน ระยะเวลาในการเช่าที่พัก 6 เดือน เหตุผลในการเลือกเช่าที่พัก คือ อยู่ใกล้สถานศึกษา ตัดสินใจเช่าที่พักด้วยตนเอง ผู้มีอิทธิพลในการเช่าที่พัก คือ บุคคลในครอบครัวและเพื่อน เลือกเช่าที่พักหลังจากเห็นที่พัก 1 สัปดาห์ก่อนเปิดภาคเรียน ทำเลที่ตั้งของห้องพักที่เช่า คือ อยู่ใกล้สถานศึกษา ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักโดยการแนะนำจากคนรู้จัก ชำระค่าเช่าด้วยเงินสดโดยจ่ายเป็นรายเดือน

ปัจจัยที่นักศึกษาใช้ในการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือน

วิศิษฐ์ชนนท์ แสงสุวรรณ และคณะ [9] ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกห้องพักเอกชนของนักศึกษามหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกห้องพักที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริการ ด้านการนำเสนอภาพลักษณ์ทางกายภาพ สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกห้องพักอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านทำเลที่ตั้ง และด้านการส่งเสริมการตลาด

นพรุจ บรรจงจิตร และกนกคุณ โดชัยวัฒน์ [10] ได้ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกที่พักอาศัยให้เช่าบริเวณรอบ มหาวิทยาลัยรังสิตพบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าที่พักอาศัยบริเวณรอบ มหาวิทยาลัยทั้งหมด 30 ปัจจัย มีปัจจัยที่นักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุด 15 ปัจจัย คือ บริการเสริมในห้องพัก ความสะดวกในการเดินทาง กระบวนการรักษาความปลอดภัย กระบวนการรักษาความสะอาด ระยะทางระหว่างที่พักกับมหาวิทยาลัย สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก ค่าเช่าต่อเดือน กระบวนการแก้ไขปัญหา รูปแบบห้องพักและการแบ่งพื้นที่ภายในห้องพัก กระบวนการซ่อมบำรุง สิ่งรบกวน ค่าไฟฟ้า ค่าเช่าล่วงหน้า ขนาดห้องพัก และค่าประกันทรัพย์สิน สำหรับปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากมี 14 ปัจจัย ได้แก่ เงื่อนไขในการเช่าอยู่ การตกแต่งภายในห้องพัก ค่าน้ำ ประปา คุณภาพการให้บริการแก่ลูกค้า การแก้ไขปัญหาแก่ลูกค้า ที่จอดรถ ความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนกลาง สภาพแวดล้อมบริเวณใกล้เคียง ค่าบริการอื่น ๆ ความสวยงามของอาคาร ภาพลักษณ์ของโครงการ ค่าโทรศัพท์ บุคลิกภาพ และการแต่งกายของพนักงาน และเว็บไซต์ สำหรับปัจจัยที่ให้ความสำคัญปานกลาง คือ ป้ายโฆษณาต่าง ๆ

สุจินา ตรินพัตน์ และประสพชัย พสุชนนท์ [11] ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเช่าห้องพักเอกชนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะห้องพัก ด้านราคา ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านบุคลากร ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และ ด้านกระบวนการบริการ ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ นักศึกษาต้องการห้องพักที่มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน ราคาห้องพักมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพห้องพัก มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกในการเดินทาง พนักงานประจำห้องพักควรมีใจรักบริการและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมถึง ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของห้องพักต้องมีความน่าเชื่อถือ และมีความถูกต้อง แม่นยำในการส่งมอบห้องพักและบริการให้ผู้เช่า

ปัจจัยที่ผู้ประกอบการใช้ในการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือน

ศุภมาส ก้อนพิลา และกรวีร์ ชัยอมรไพศาล [12] ได้ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการเช่าห้องพักในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่ผู้เช่าพิจารณาในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความคงทนของห้องพัก เครื่องสุขภัณฑ์ภายในห้องน้ำครบและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ห้องพักรมมีอุปกรณ์ในการติดต่อสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต การออกแบบและความสวยงามของห้องพัก ภาพพจน์และชื่อเสียงห้องพัก เฟอร์นิเจอร์ภายในห้องพักอยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน ความสะอาดของห้องพัก สัญญาณเคเบิล TV สำหรับประเด็นอื่น อาทิ มีบริการซักผ้าหรือเครื่องซักผ้าหยอดเหรียญภายในที่พัก มาตรการรักษาความปลอดภัย บริเวณที่พักมีความใหม่และสะอาด มีร้านขายของชำภายในที่พัก ผู้เช่าพิจารณาในระดับมาก ปัจจัยด้านราคาและผู้เช่าพิจารณาในระดับมากในประเด็นค่าเช่าที่ต้องจ่ายต่อเดือน

ค่าเช่าที่ต้องจ่ายล่วงหน้าก่อนเข้าพัก ค่าน้ำที่ต้องจ่ายต่อเดือน ค่าไฟฟ้าที่ต้องจ่ายต่อเดือน ค่าประกันความเสียหายต่อห้องพัก ค่าบริการอินเทอร์เน็ต ค่าบริการทำความสะอาดห้องพัก และวิธีการชำระเงินค่าเช่ารายเดือนผ่านช่องทางต่าง ๆ ปัจจัยด้านสถานที่ที่ผู้เช่าพิจารณาในระดับมากที่สุด ได้แก่ ทำเลที่ตั้งของห้องพักใกล้สถานศึกษา/ที่ทำงาน ทำเลที่ตั้งของห้องพักอยู่ในแหล่งชุมชนใกล้ตลาด และทำเลที่ตั้งของห้องพักมีรถสาธารณะผ่าน สำหรับประเด็นที่จอตรกของห้องพักมีความปลอดภัย ที่จอตรกของห้องพักมีเพียงพอ จุดต้อนรับมองเห็นชัดเจนติดต่อสะดวก ผู้เช่าพิจารณาในระดับมาก ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดที่ผู้เช่าพิจารณาในระดับปานกลาง ทุกประเด็น ได้แก่ แผ่นพับโฆษณาห้องพัก การมอบส่วนลดหรือสิทธิพิเศษ การแจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และป้ายโปสเตอร์โฆษณาห้องพัก ปัจจัยด้านบุคลากรที่ผู้เช่าพิจารณาในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ พนักงานที่ให้บริการมีบุคลิกภาพและการแต่งกายเรียบร้อยเหมาะสม พนักงานที่ให้บริการมีความรู้และความเข้าใจในการให้บริการ พนักงานที่ให้บริการมีความสามารถในการแก้ปัญหา พนักงานที่ให้บริการมีมนุษยสัมพันธ์และพูดจาสุภาพ มีพนักงานทำงานตลอด 24 ชั่วโมง มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยน่าเชื่อถือไว้วางใจได้และความซื่อสัตย์ ปัจจัยด้านกระบวนการที่ผู้เช่าห้องพักพิจารณาในระดับมาก ได้แก่ ระบบการรักษาความปลอดภัยของห้องพัก ขั้นตอนในการติดต่อกับห้องพักในด้านต่าง ๆ สะดวกและรวดเร็ว ระบบการออกใบแจ้งหนี้ ระบบการรับฝากข้อมูลข่าวสารของพนักงานมีความรวดเร็วและถูกต้อง และระบบป้องกันอัคคีภัย/ทางออกฉุกเฉินของห้องพัก สำหรับการรับข้อร้องเรียนจากผู้พักอาศัยนั้นพิจารณาในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพที่ผู้เช่าพิจารณาในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ ป้ายห้องพักมีความโดดเด่นสังเกตเห็นง่าย ความสว่างของไฟฟ้าบริเวณถนนของห้องพัก การจัดพื้นที่บริเวณห้องพักให้เป็นสัดส่วน การออกแบบตกแต่งพื้นที่บริเวณภายนอกห้องพัก และสภาพแวดล้อมภายนอกห้องพักมีความสะอาดและสวยงาม

พจนารถ อิมสอน และไพบุลย์ อาจารย์โรจน์ [13] ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเช่าอะพาร์ตเมนต์ของผู้บริโภคในเขตพระโขนง กรุงเทพมหานครพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นด้านความปลอดภัยของอะพาร์ตเมนต์ และที่จอตรกสามารถรองรับจำนวนผู้เช่าเพียงพอ ราคาห้องพัก ค่าน้ำ และค่าไฟเหมาะสม มีความสะดวกในการเดินทาง อยู่ใกล้สถานศึกษาหรือศูนย์การค้า มีความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร อาทิ มีสัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เจ้าของหรือผู้ดูแลมีความน่าเชื่อถือไว้วางใจ พนักงานให้บริการที่ดีและเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยสอดส่องบุคคลภายนอก มีมาตรฐานการบริหารจัดการ มีระบบการบริการแก้ไขปัญหา ภายนอกและภายในที่พักสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย ในระดับมาก และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอะพาร์ตเมนต์มีป้ายชื่อขนาดใหญ่และสังเกตเห็นได้ง่ายในระดับปานกลาง ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทางด้านส่วนประสมทางการตลาดพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ต้องการอะพาร์ตเมนต์ที่มีเฟอร์นิเจอร์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตอบสนองความต้องการ รวมถึงต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ด้านราคา ส่วนใหญ่เห็นว่าราคาค่าห้องพักเหมาะสมกับทำเลที่ตั้ง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีภายในห้องพัก ด้านทำเลที่ตั้ง อยากให้อะพาร์ตเมนต์ตั้งอยู่ในที่ที่เดินทางสะดวก มีรถโดยสารสาธารณะวิ่งผ่าน ด้านการส่งเสริมการตลาด ต้องการที่จะได้รับในด้านการส่งเสริมการตลาดเป็นอย่างมาก ทั้งส่วนลดค่าห้องพัก กิจกรรมภายในอะพาร์ตเมนต์ ด้านบุคลากรที่ให้บริการให้ความเห็นว่าการตลาดที่ให้บริการควรเป็นคนที่มีความรักในการบริการ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้ดีมีความเป็นมิตร มีอัธยาศัยที่ดี ด้านกระบวนการให้บริการ อยากให้ทางอะพาร์ตเมนต์ปรับปรุงเรื่องความรวดเร็ว

ในการให้บริการ ไม่ว่าจะเป็นการเก็บเงินค่าเช่าห้อง หรือการซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับความเสียหาย ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ต้องการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี อาทิ โครงสร้างอะพาร์ตเมนต์ต้องแข็งแรง ปลอดภัย มีต้นไม้ ที่นั่งเล่น และอากาศถ่ายเทได้ดี เวลากลางคืนมีไฟส่องสว่าง

ระเบียบวิธีการศึกษา

การวิจัยเชิงปริมาณนี้ดำเนินการวิจัย ณ กิจการให้เช่าห้องพักรายเดือนของเอกชนขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งได้รับการอนุญาตจากผู้ประกอบ อาทิ หอพัก อะพาร์ตเมนต์ แมนชั่น ที่ตั้งอยู่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ในระยะไม่เกิน 3 กิโลเมตร แบ่งเป็นกิจการให้เช่าห้องพักขนาดเล็กมีจำนวนห้องพักไม่เกิน 59 ห้อง จำนวน 13 แห่ง และกิจการให้เช่าห้องพักรายเดือนมีจำนวนห้องพักระหว่าง 60 ถึง 149 ห้อง จำนวน 11 แห่ง รวมทั้งสิ้น 24 แห่ง ซึ่งทุกแห่งให้บริการทั้งผู้เช่าที่เป็นนักศึกษาและคนทำงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาและคนทำงานที่เช่าห้องพักรายเดือนบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาและคนทำงานที่เช่าห้องพักรายเดือนในกิจการให้เช่าห้องพักขนาดเล็กและขนาดกลางบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เฉพาะกิจการที่ผู้ประกอบการอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยได้มีจำนวนทั้งสิ้น 24 แห่ง ใช้วิธีการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ W.G.Cochran [14] โดยกำหนดสัดส่วนของประชากรเท่ากับ 40% กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% และมีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% คำนวณแล้วได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 369 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) เนื่องจากไม่สามารถทราบจำนวนที่แท้จริงของกิจการให้เช่าห้องพักรายเดือนของเอกชนขนาดกลางและขนาดเล็กที่ตั้งอยู่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ในระยะไม่เกิน 3 กิโลเมตร รวมถึง ไม่สามารถทราบจำนวนที่แท้จริงของประชากรได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบกำหนดโควตา (Quota sampling) จากผู้เช่ากิจการให้เช่าห้องพักขนาดเล็ก 13 แห่ง และขนาดกลาง 11 แห่ง ๆ ละ 25 ตัวอย่างเท่ากัน รวมทั้ง ใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างบังเอิญ (Accidental Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มทั้งสิ้น 600 ตัวอย่าง แบ่งเป็นนักศึกษา 355 คน และ คนทำงาน 245 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Form) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย คำถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 13 ข้อ และส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือน จำนวน 7 ข้อ แบบสอบถามดังกล่าวสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งได้รับการพัฒนาคุณภาพโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา (Wording) โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 5 ท่าน ผลการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่า ไม่มีคำถามข้อใดที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ดังนั้น จึงถือว่าแบบสอบถามสามารถนำไปใช้งานได้ [15] หลังจากนั้นได้มีการทดสอบและปรับปรุงแบบสอบถาม

เพื่อให้เกิดความถูกต้องแม่นยำ และน่าเชื่อถือก่อนการเก็บข้อมูลจริง สำหรับผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากการทดสอบแบบสอบถาม 40 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของคูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20: K-R20) เท่ากับ 0.925

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test)

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 355 คน (ร้อยละ 59.2) และเป็นคนทำงานจำนวน 245 คน (ร้อยละ 40.8) โดยนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.3) มีอายุระหว่าง 20 – 24 ปี (ร้อยละ 80.8) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 98.3) มีรายได้ต่อเดือน 5,001–10,000 บาท (ร้อยละ 60.0) มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (ร้อยละ 77.2) เช่าห้องพักรายเดือนในกิจการขนาดเล็กที่มีห้องพัก 59 ห้องหรือต่ำกว่า (ร้อยละ 52.4) พักอาศัยอยู่เพียงคนเดียว (ร้อยละ 52.7) เช่าห้องพักมานาน 1–2 ปี (ร้อยละ 43.1) มีค่าใช้จ่ายในการเช่าห้องพักรวม 3,001 – 4,000 บาท ต่อเดือน (ร้อยละ 48.7) บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือน คือ ตนเอง (ร้อยละ 61.4) ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักโดยมีการเปรียบเทียบกับที่พักอื่น 1–2 แห่ง (ร้อยละ 49.9) นอกจากนั้น ยังพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีที่พักแห่งอื่นในจังหวัดเชียงใหม่ (ร้อยละ 75.8) และใช้รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะส่วนบุคคล (ร้อยละ 80.6)

กลุ่มคนทำงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.3) มีอายุระหว่าง 25–29 ปี (ร้อยละ 53.1) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 81.6) มีรายได้ต่อเดือน 10,001–15,000 บาท (ร้อยละ 41.2) มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (ร้อยละ 64.1) เช่าห้องพักรายเดือนในกิจการขนาดเล็กที่มีห้องพัก 59 ห้องหรือต่ำกว่า (ร้อยละ 56.7) พักอาศัยห้องละ 2 คนหรือมากกว่า (ร้อยละ 57.6) เช่าห้องพักมานาน 1–2 ปี (ร้อยละ 38.8) มีค่าใช้จ่ายในการเช่าห้องพักรวม 3,001–4,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 46.5) บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือน คือ ตนเอง (ร้อยละ 66.5) ทั้งนี้ กลุ่มคนทำงาน ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักโดยมีการเปรียบเทียบกับที่พักอื่น 1–2 แห่ง (ร้อยละ 44.5) นอกจากนั้น ยังพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีที่พักแห่งอื่นในจังหวัดเชียงใหม่ (ร้อยละ 69.8) และใช้รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะส่วนบุคคล (ร้อยละ 58.0)

ผลการวิเคราะห์ค่า Chi-square เพื่อพิสูจน์ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา และคนทำงานที่มีความแตกต่างกันพบว่า มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ใน 6 ประเด็น ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการเช่าห้องพัก และยานพาหนะส่วนบุคคล และมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ใน 2 ประเด็น ได้แก่ จำนวนสมาชิกในห้องพัก และการเปรียบเทียวก่อนตัดสินใจเลือกเช่าห้องพัก มีรายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 1 สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาและคนทำงานที่ไม่มี ความแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ ขนาดของกิจการที่ตัดสินใจเลือกเช่า ค่าใช้จ่ายในการเช่าห้องพักเฉลี่ยต่อเดือน บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพัก และการมีที่พักแห่งอื่นในจังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาและคนทำงาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	นักศึกษา (355)	คนทำงาน (245)	รวม (600)	Chi Sq. Sig.
ต่ำกว่า 20 ปี	55 15.5%	2 0.8%	57 9.5%	369.260 0.000**
20-24 ปี	287 80.8%	49 20.0%	336 56.0%	
25-29 ปี	12 3.4%	130 53.1%	142 23.7%	
30-34 ปี	1 0.3%	41 16.7%	42 7.0%	
35 ปี ขึ้นไป	-	23 9.4%	23 3.8%	
โสด	349 98.3%	200 81.6%	549 91.5%	51.838 0.000**
สมรส	6 1.7%	45 18.4%	51 8.5%	
5,000 บาท หรือต่ำกว่า	70 19.7%	4 1.6%	74 12.3%	275.458 0.000**
5,001-10,000 บาท	213 60.0%	31 12.7%	244 40.7%	
10,001-15,000 บาท	62 17.5%	101 41.2%	163 27.2%	
15,001-20,000 บาท	5 1.4%	62 25.3%	67 11.1%	
มากกว่า 20,000 บาท	5 1.4%	47 19.2%	52 8.7%	
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ตอนปลาย	3 0.8%	14 5.7%	17 2.8%	21.659 0.000**
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า	32 9.0%	22 9.0%	54 9.0%	
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	46 13.0%	52 21.2%	98 16.3%	
ปริญญาตรีขึ้นไป	274 77.2%	157 64.1%	431 71.8%	

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาและคนทำงาน (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	นักศึกษา (355)	คนทำงาน (245)	รวม (600)	Chi Sq. Sig.
เข้ามานาน 6 เดือน หรือต่ำกว่า	62 17.5%	26 10.6%	88 14.7%	29.195 0.000**
เข้ามานาน 6-12 เดือน	71 20.0%	37 15.1%	108 18.0%	
เข้ามานาน 1-2 ปี	153 43.1%	95 38.8%	248 41.3%	
เข้ามานาน 2-3 ปี	39 11.0%	44 18.0%	83 13.8%	
เข้ามานาน 3-4 ปี	25 7.0%	23 9.4%	48 8.0%	
เข้ามานานเกิน 4 ปี	5 1.4%	20 8.2%	25 4.2%	
รถจักรยานยนต์	286 80.6%	142 58.0%	428 71.3%	89.722 0.000**
รถยนต์	23 6.5%	89 36.3%	112 18.7%	
รถจักรยาน	27 7.6%	12 4.9%	39 6.5%	
ไม่มียานพาหนะส่วนบุคคล	19 5.4%	2 0.8%	21 3.5%	
พักคนเดียว	187 52.7%	104 42.4%	291 48.5%	6.070 0.014*
พักห้องละ 2 คน หรือ มากกว่า	168 47.3%	141 57.6%	309 51.5%	
ไม่ได้เปรียบเทียบก่อน ตัดสินใจเช่าห้องพัก	92 25.9%	92 37.6%	184 30.7%	10.669 0.014*
เปรียบเทียบ 1-2 แห่ง	177 49.9%	109 44.5%	286 47.7%	
เปรียบเทียบ 3-4 แห่ง	71 20.0%	39 15.9%	110 18.3%	
เปรียบเทียบมากกว่า 4 แห่ง	15 4.2%	5 2.0%	20 3.3%	

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ปัจจัยภายในห้องพัก

ผลการวิเคราะห์ค่า Chi-square พบว่า นักศึกษา และคนทำงานคำนึงถึงปัจจัยภายในห้องพักแตกต่างกันใน 2 ประเด็น คือ สภาพภายในห้องพักเก่าหรือใหม่ และรูปแบบของห้องพักที่มีให้เลือก มีรายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 2 สำหรับปัจจัยภายในห้องพักที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงานไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ขนาดของห้องพัก เพอร์นิเจอร์ที่มีไว้ในห้องพัก ห้องน้ำและสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ บรรยากาศภายในห้องพัก เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีไว้ในห้องพัก สภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก การระบายอากาศหรือการถ่ายเทอากาศภายในห้องพัก การตกแต่งและความสวยงามของห้องพัก และ วิวของห้องพัก เช่น ทิศห้องพัก ตำแหน่ง วิวเตียง การจัดวางตำแหน่งเพอร์นิเจอร์

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยภายในห้องพักที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงาน

ปัจจัยภายในห้องพัก	นักศึกษา (355)	คนทำงาน (245)	รวม (600)	Chi Sq. Sig.
สภาพภายในห้องพัก (ห้องเก่าหรือใหม่)	199 56.1%	113 46.1%	312 52.0%	5.731 0.017*
รูปแบบของห้องพักที่มีให้เลือก	101 28.5%	101 41.2%	202 33.7%	10.591 0.001**

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ปัจจัยด้านที่พัก

ผลการวิเคราะห์ค่า Chi-square พบว่า นักศึกษา และคนทำงานคำนึงถึงปัจจัยด้านที่พักไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น สำหรับปัจจัยด้านที่พักที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เรียงตามลำดับมากไปน้อย ได้แก่ สภาพของอาคารว่าใหม่หรือเก่า ความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยของที่พัก พื้นที่จอดรถสำหรับผู้เช่า บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในที่พัก มาตรการรักษาความปลอดภัยของที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เช่า การตกแต่งและความสวยงามของที่พัก ระบบป้องกันอัคคีภัยภายในตัวอาคาร อายุของที่พัก ข้อบังคับหรือกฎระเบียบที่ผู้ให้เช่ากำหนดขึ้น พื้นที่ส่วนกลางสำหรับผู้เช่าหรือพื้นที่พักผ่อน และชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของกิจการ

ปัจจัยด้านราคา

ผลการวิเคราะห์ค่า Chi-square พบว่า นักศึกษา และคนทำงานคำนึงถึงปัจจัยด้านราคาแตกต่างกันใน 3 ประเด็น คือ ค่าเช่ารายเดือน ค่าใช้อินเทอร์เน็ตต่อเดือน และค่าปรับเมื่อจ่ายค่าเช่าไม่ตรงเวลา มีรายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 3 สำหรับปัจจัยด้านราคาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงานไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ค่าใช้ไฟฟ้าต่อหน่วย ค่าใช้น้ำต่อหน่วย เงินค่าประกันความเสียหาย ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดที่ต้องจ่ายจริงต่อเดือน กำหนดเวลาจ่าย ค่าเช่าในแต่ละเดือน ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดที่ต้องจ่ายจริงก่อนเข้าพัก เงินค่าเช่าที่ต้องจ่ายล่วงหน้าก่อนเข้าพัก ค่าใช้เคเบิลทีวี ต่อเดือน วิธีการหรือรูปแบบการชำระเงินค่าเช่า และค่าเช่าเครื่องใช้ไฟฟ้าต่อเดือน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านราคาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและ
คนทำงาน

ปัจจัยด้านราคา	นักศึกษา (355)	คนทำงาน (245)	รวม (600)	Chi Sq. Sig.
ค่าเช่ารายเดือน	313 88.2%	238 97.1%	551 91.8%	15.565 0.000**
ค่าใช้จ่ายอินเทอร์เน็ตต่อเดือน	120 33.8%	62 25.3%	182 30.3%	4.952 0.026*
ค่าปรับเมื่อจ่ายค่าเช่าไม่ตรงเวลา	39 11.0%	12 4.9%	51 8.5%	6.908 0.009**

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ปัจจัยด้านที่ตั้ง

ผลการวิเคราะห์ค่า Chi-square พบว่า นักศึกษา และคนทำงานคำนึงถึงปัจจัยด้านที่ตั้งไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น สำหรับปัจจัยด้านที่ตั้งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เรียงตามลำดับมากไปน้อย ได้แก่ ตั้งอยู่ใกล้กับสถานศึกษาหรือที่ทำงาน ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งขายอาหารความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าหรือออกจาก ที่พัก ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งขายสินค้า ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบที่พัก ความปลอดภัยของเส้นทางคมนาคม และตั้งอยู่ติดกับถนนสายหลัก

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย

ผลการวิเคราะห์ค่า Chi-square พบว่า นักศึกษา และคนทำงานคำนึงถึงปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น สำหรับปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เรียงตามลำดับมากไปน้อย ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักที่ได้รับจากคนรู้จัก ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักที่ได้รับจากผู้ให้เช่า ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักที่ได้รับจากสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ของผู้ให้เช่า การให้เวลายืดหยุ่นในการจ่ายค่าเช่าในแต่ละเดือน และการให้ส่วนลดหรือสิทธิพิเศษรูปแบบต่าง ๆ แก่ผู้เช่า

ปัจจัยด้านผู้ให้บริการ

ผลการวิเคราะห์ค่า Chi-square พบว่า นักศึกษา และคนทำงานคำนึงถึงปัจจัยด้านผู้ให้บริการแตกต่างกันใน 3 ประเด็น คือ มนุษยสัมพันธ์หรืออัธยาศัยไมตรีของผู้ให้บริการ การให้ข้อมูลและคำแนะนำของผู้ให้บริการ และมาตรฐานการให้บริการที่เท่าเทียมกัน มีรายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 4 สำหรับปัจจัยด้านผู้ให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงานไม่แตกต่างกัน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือของผู้ให้บริการ การดูแลเอาใจใส่ของ ผู้ให้บริการ คุณภาพในการให้บริการของผู้ให้บริการ กิริยามารยาทและการใช้คำพูดของผู้ให้บริการ ความซื่อสัตย์สุจริตของ ผู้ให้บริการ ความรวดเร็วในการให้บริการของผู้ให้บริการ ความถูกต้องในการให้บริการของผู้ให้บริการ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของผู้ให้บริการ ความเพียงพอของจำนวนผู้ให้บริการ และ บุคลิกภาพและการแต่งกายของผู้ให้บริการ

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านผู้ให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงาน

ปัจจัยด้านผู้ให้บริการ	นักศึกษา (355)	คนทำงาน (245)	รวม (600)	Chi Sq. Sig.
มนุษย์สัมพันธ์หรืออัธยาศัยไมตรีของผู้ให้บริการ	194 54.6%	113 46.1%	307 51.2%	4.217 0.040*
การให้ข้อมูลและคำแนะนำของผู้ให้บริการ	164 46.2%	134 54.7%	298 49.7%	4.186 0.041*
มาตรฐานการให้บริการที่เท่าเทียมกัน	124 34.9%	61 24.9%	185 30.8%	6.840 0.009**

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ปัจจัยด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ผลการวิเคราะห์ค่า Chi-square พบว่า นักศึกษา และคนทำงานคำนึงถึงปัจจัยด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกันใน 6 ประเด็น คือ กล้องวงจรปิด สัญญาณอินเทอร์เน็ต เครื่องซักผ้าหยอดเหรียญ ระบบคีย์การ์ด การให้บริการที่พักสำหรับทุกอาชีพ และการมีบริการจัดสรรพื้นที่ห้องพักสำหรับนักศึกษาและคนทำงานหรือโซนนิ่ง (Zoning) มีรายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 5 สำหรับปัจจัยด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงานไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ที่จอดรถ การให้บริการที่พักสำหรับทุกเพศ ตู้กดน้ำหยอดเหรียญ เจ้าหน้าที่ดูแลที่พัก แม่บ้าน เคเบิลทีวี ลิฟท์ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ถึงดับเพลิง บันไดหนีไฟ บริการทำความสะอาดห้องพัก ร้านค้าในที่พัก และร้านอาหารในที่พัก

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงาน

ปัจจัยด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	นักศึกษา (355)	คนทำงาน (245)	รวม (600)	Chi Sq. Sig.
กล้องวงจรปิด	255 71.8%	153 62.4%	408 68.0%	5.864 0.015*
สัญญาณอินเทอร์เน็ต	246 69.3%	133 54.3%	379 63.2%	14.037 0.000**
เครื่องซักผ้าหยอดเหรียญ	237 66.8%	139 56.7%	376 62.7%	6.228 0.013*
ระบบคีย์การ์ด	200 56.3%	117 47.8%	317 52.8%	4.285 0.038*
การให้บริการที่พักสำหรับทุกอาชีพ	114 32.1%	132 53.9%	246 41.0%	28.387 0.000**
การมีบริการจัดสรรพื้นที่ห้องพักสำหรับนักศึกษาและคนทำงานหรือโซนนิ่ง (Zoning)	11 3.1%	20 8.2%	31 5.2%	7.589 0.006**

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาและคนทำงานมีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันในประเด็น 1) อายุ โดยคนทำงานมีอายุมากกว่านักศึกษา 2) สถานภาพสมรส โดย คนทำงานมีสถานภาพโสดน้อยกว่าและมีสถานภาพสมรสมากกว่านักศึกษา 3) รายได้ต่อเดือน พบว่า คนทำงานมีรายได้สูงกว่านักศึกษา 4) ระดับการศึกษา พบว่าคนทำงานและนักศึกษามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน 5) จำนวนสมาชิกในห้องพัก โดยนักศึกษาค่าจะพักคนเดียวเป็นส่วนใหญ่ในขณะที่คนทำงานส่วนใหญ่จะพักห้องละ 2 คนหรือมากกว่า และ 6) ระยะเวลาในการเช่าห้องพัก พบว่า คนทำงานมีแนวโน้มจะเช่าห้องพักนานกว่านักศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พจนารถ อิ่มสอน และไพบุลย์ อาชารุ่งโรจน์ [13] ที่พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเช่าหอพักรายเดือนในด้านระยะเวลาที่อยู่แตกต่างกัน โดยผู้เช่าที่เป็นนักเรียน/นักศึกษามีระยะเวลาการเช่าน้อยกว่าผู้เช่าที่มีอาชีพอื่น ในส่วนการเปรียบเทียบก่อนตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักพบว่า นักศึกษามีแนวโน้มที่จะเปรียบเทียบก่อนตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักมากกว่าคนทำงาน ในด้านยานพาหนะส่วนบุคคลพบว่า นักศึกษามีแนวโน้มที่จะใช้รถจักรยานยนต์มากกว่าคนทำงาน

ปัจจัยภายในห้องพักที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงานมีเพียง 2 ปัจจัยที่ ผู้เช่าทั้งสองกลุ่มใช้ในการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักแตกต่างกัน ได้แก่ สภาพภายในห้องพักว่าห้องเก่าหรือใหม่ ทั้งนี้ นักศึกษาคำนึงถึงสภาพภายในห้องพักมากกว่าคนทำงาน และรูปแบบของห้องพักที่มีให้เลือก โดยคนทำงานคำนึงรูปแบบของห้องพักที่มีให้เลือกมากกว่านักศึกษา ในขณะที่ ปัจจัยภายในห้องพักอีก 9 ปัจจัย ได้แก่ ขนาดของห้องพัก เพอร์นิเจอร์ที่มีในห้องพัก ห้องน้ำและสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ บรรยากาศภายในห้องพัก เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีในห้องพัก สภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก การระบายอากาศหรือการถ่ายเทอากาศภายในห้องพัก การตกแต่งและความสวยงามของห้องพัก และฮวงจุ้ยของห้องพัก มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของผู้เช่าทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับปัจจัยด้านที่พักที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของผู้เช่าทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันทั้ง 12 ปัจจัย คือ สภาพของอาคารว่าใหม่หรือเก่า ความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยของที่พัก พื้นที่จอดรถสำหรับผู้เช่า บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในที่พัก มาตรการรักษาความปลอดภัยของที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เช่า การตกแต่งและความสวยงามของที่พัก ระบบป้องกันอัคคีภัยภายในตัวอาคาร อายุของที่พัก ข้อบังคับหรือกฎระเบียบที่ผู้ให้เช่ากำหนดขึ้น พื้นที่ส่วนกลางสำหรับผู้เช่าหรือพื้นที่พักผ่อน และชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของกิจการ อย่างไรก็ตาม ขวลิต งามมีศรี และคณะ [16] ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการธุรกิจหอพักบริเวณรอบมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.692 ซึ่งถือว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงและมีความสัมพันธ์ทางบวก อธิบายได้ว่า หากปัจจัยย่อยมีสภาพดีมากขึ้นจะส่งผลให้ความสำเร็จของโครงการธุรกิจหอพักมีค่าเพิ่มขึ้น

ปัจจัยด้านราคาที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงานทั้งหมด 13 ปัจจัยพบว่า มี 3 ปัจจัยที่ผู้เช่าทั้งสองกลุ่มใช้ในการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักแตกต่างกัน ได้แก่ ค่าเช่ารายเดือน ทั้งนี้ คนทำงานตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักโดยคำนึงถึงค่าเช่ารายเดือนมากกว่านักศึกษา ในด้านค่าใช้จ่ายอื่นต่อเดือน และค่าปรับเมื่อจ่ายค่าเช่าไม่ตรงเวลา นักศึกษาคำนึงถึง 2 ปัจจัยนี้มากกว่าคนทำงาน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านราคาของผู้เช่าทั้ง 2 กลุ่ม คำนึงถึงมากกว่าปัจจัยอื่น คือ ค่าเช่ารายเดือน สอดคล้องกับศุภมาส ก้อนพิลา และกรวีร์ ชัยอมรไพศาล [12] ที่พบว่า ปัจจัยด้านราคาของผู้เช่าห้องพักในเขตตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่พิจารณาค่าเช่าที่ต้องจ่ายต่อเดือนในระดับมาก

ปัจจัยด้านผู้ให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงาน ทั้งหมด 13 ปัจจัยพบว่า มี 3 ปัจจัยที่ผู้เช่าทั้งสองกลุ่มใช้ตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักแตกต่างกัน ได้แก่ การให้ข้อมูลและคำแนะนำของผู้ให้บริการ โดยคนทำงานคำนึงถึงปัจจัยนี้มากกว่านักศึกษา ในด้านมนุษยสัมพันธ์ หรืออัธยาศัยไมตรีของผู้ให้บริการ และมาตรฐานการให้บริการที่เท่าเทียมกันโดยนักศึกษาคำนึงถึง 2 ปัจจัยนี้มากกว่าคนทำงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุริศา ตรีธนพัฒน์ และประสพชัย พสุนนท์ [11] ที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ต้องการให้พนักงานประจำหอพักมีใจรักบริการและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ปัจจัยด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงานทั้งหมด 19 ปัจจัยพบว่า มีปัจจัยที่แตกต่างกัน 6 ปัจจัย แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยที่คนทำงานใช้ในการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนมากกว่านักศึกษา คือ การให้บริการที่พักรับรองทุกอาชีพ และการมีบริการจัดสรรพื้นที่ห้องพักสำหรับนักศึกษาและคนทำงานหรือโซนนิ่ง สำหรับ 4 ปัจจัย ที่นักศึกษาใช้ในการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนมากกว่าคนทำงาน ได้แก่ กล้องวงจรปิด สัญญาณอินเทอร์เน็ต เครื่องซักผ้าหยอดเหรียญ และระบบคีย์การ์ด ทั้งนี้ ผลการวิจัยของ Sawyerr & Yosof [17] ระบุว่า นักศึกษาจะไม่พึงพอใจเมื่อสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จัดเตรียมไว้ภายในห้องพักไม่สอดคล้องกับความคาดหวัง

ปัจจัยด้านที่ตั้งที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของนักศึกษาและคนทำงาน เรียงตามลำดับมากไปน้อย ได้แก่ ตั้งอยู่ใกล้กับสถานศึกษาหรือที่ทำงาน ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งขายอาหาร ความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าหรือออกจากที่พัก ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งขายสินค้า ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน สภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบที่พัก ความปลอดภัยของเส้นทางคมนาคม และตั้งอยู่ติดกับถนนสายหลัก สอดคล้องกับผลการศึกษาของศุภามาส ก้อนพิลา และกรวิทย์ ชัยอมรไพศาล [12] ที่พบว่า ปัจจัยด้านสถานที่ที่ผู้เช่าห้องพักพิจารณาในระดับมากที่สุด ได้แก่ ทำเลที่ตั้งของห้องพักใกล้สถานศึกษา/ที่ทำงาน ทำเลที่ตั้งของห้องพักอยู่ในแหล่งชุมชน ใกล้ตลาด ทำเลที่ตั้งของห้องพักมีรถสาธารณะผ่าน ทั้งนี้ จากการศึกษาของ Singla & Bendigiri [18] พบว่า ระยะทางระหว่างที่พักกับสถานที่ทำงาน สถานศึกษา และจุดให้บริการขนส่งสาธารณะ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสะดวกสบายของผู้เช่า ซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาค่าเช่า กล่าวคือ ระยะทางที่ใกล้ขึ้นจะส่งผลให้ราคา ค่าเช่าลดลง และในทางตรงข้ามระยะทางที่ไกลจะช่วยให้ผู้ประกอบการตั้งราคาค่าเช่าให้สูงขึ้นได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของชวลิต งามมีศรี และคณะ [16] ที่พบว่า ถ้าระยะทางมีค่าน้อยลงจะส่งผลให้ความสำเร็จของโครงการธุรกิจหอพักบริเวณรอบมหาวิทยาลัยมีค่าเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนของผู้เช่าทั้งสองกลุ่มมากที่สุด คือ ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักที่ได้รับจากคนรู้จัก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณพัชญ์ สุพพัชรภรณ์ และปิยพรรณ กลั่นกลิ่น [8] ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักโดยการแนะนำจากคนรู้จัก

ข้อเสนอแนะ

ผู้ประกอบการธุรกิจให้เช่าห้องพักรายเดือนบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยที่มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักเป็นนักศึกษาควรเริ่มปรับตัวรับกลุ่มลูกค้าที่เป็นคนทำงานซึ่งมีรายได้สูงกว่า และมีแนวโน้มจะเช่าห้องพักรายเดือนมากกว่ากลุ่มนักศึกษา โดยการปรับปรุงพัฒนาธุรกิจในประเด็นต่าง ๆ ที่คนทำงานใช้ในการตัดสินใจเลือก

เช่าห้องพัก เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มคนทำงาน ในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1. ควรมีห้องพักให้ผู้เช่าสามารถเลือกได้หลากหลายรูปแบบ ในระดับราคาที่แตกต่างกัน เช่น ห้องพักเดี่ยว ห้องพักคู่ ห้องพักสำหรับครอบครัว เป็นต้น เพื่อให้สามารถรองรับลูกค้าได้ทั้งกลุ่มนักศึกษา และกลุ่มคนทำงานที่มีครอบครัวแล้ว

2. ควรจัดหาหรือปรับปรุงสถานที่จอดรถให้สามารถรองรับรถจักรยานยนต์และรถยนต์ของผู้เช่าได้อย่างเพียงพอ โดยคำนึงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย

3. ควรตรวจสอบอัตราค่าเช่ารายเดือน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เรียกเก็บจากผู้เช่าว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมหรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่ง และคำนึงถึงคุณค่า (Value) ที่ผู้เช่าได้รับ

4. ควรฝึกฝนพัฒนาผู้ให้บริการทั้งในด้านมนุษยสัมพันธ์ มาตรฐานการให้บริการ และให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับธุรกิจ ทำให้สามารถตอบคำถาม ตลอดจนให้ข้อมูลและคำแนะนำที่เหมาะสมแก่ผู้สนใจเช่าห้องพัก รวมถึง ผู้เช่าปัจจุบัน

5. ควรเพิ่มเติมบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้ผู้เช่าเกิดความรู้สึกพึงพอใจ มั่นใจ ปลอดภัย และสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น เช่น กล้องวงจรปิด สัญญาณอินเทอร์เน็ต เครื่องซักผ้าหยอดเหรียญ ตู้กดน้ำหยอดเหรียญ เป็นต้น

6. ควรเริ่มจัดสรรพื้นที่ห้องพักแยกส่วนกันสำหรับผู้เช่ารายใหม่ที่เป็นนักศึกษาและคนทำงาน ด้วยการแยกอาคารหรือแยกชั้นผู้เช่าแต่ละกลุ่ม เป็นต้น

ทั้งนี้ ในบทความฉบับนี้ได้นำเสนอประเด็นต่าง ๆ ที่กลุ่มคนทำงานใช้ในการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักไว้ ซึ่งมีทั้งประเด็นที่แตกต่างและไม่แตกต่างไปจากกลุ่มลูกค้าเดิมที่เป็นนักศึกษา ซึ่งผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนากิจการด้านต่าง ๆ อาทิ ภายในห้องพัก บริเวณโดยรอบที่พัก การกำหนดราคา การเลือกทำเลที่ตั้ง การส่งเสริมการขาย ผู้ให้บริการ การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Binary Logistic Regression Analysis) หรือ ศึกษาองค์ประกอบของการตัดสินใจเลือกเช่าห้องพักรายเดือนโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

References

- [1] Kasikorn Research Center. (2018). *Business ideas in 2019*. Retrieved on May 30, 2019, from: <https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/Business-Trend-2019.pdf>. (In Thai)
- [2] Apartment Business Trade Associate. (2018). *About the association*. Retrieved on May 30, 2019, from: <http://abta.or.th>. (In Thai)
- [3] Thai Apartments & Rooms Rental Trade Association. (2018). *Objectives and regulations*. Retrieved on May 30, 2019, from: <http://www.tarasiam.com>. (In Thai)

- [4] Kasikorn Research Center. (2017). *How to invest successful in apartment building*. Retrieved on May 30, 2019, from: <https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/Right-Investment-Apartment.pdf>. (In Thai)
- [5] Policy and Planning Division, Chiang Mai Rajabhat University. (2016). *Area plan*. Retrieved on July 30, 2020, from: <http://www.plan.cmru.ac.th/documents/univ/PlanArea.pdf>. (In Thai)
- [6] Rungruangphon, W. (2009). *Principles of marketing*. (5th Ed.). Bangkok: Misterkopy (Thailand). (In Thai)
- [7] Smithikrai, C. (2013). *Consumer behavior*. (3rd Ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- [8] Sukpatcharaporn, N., & Klunklin, P. (2019). Behavior of undergraduate students towards renting accommodations in Mueang Chiang Mai district. *Journal of Graduate Research*, 10(2), 213-227. (In Thai)
- [9] Sangsuwan, V., Phewngam, N., & Worawattanaparinya, S. (2017). Factors influencing the selection of a private residence for students of Kasetsart University Sriracha Campus. *Journal of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi*, 5(2), 54-66. (In Thai)
- [10] Banchongjit, N., & Tochaiwat, K. (2013). *The factors affecting the decision to rent a house around rangsit university*. Proceeding of Built Environment Research Associates Conference, BERAC 4 (413-417). Pathum Thani: Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University. (In Thai)
- [11] Theetanapat, S., & Pasunon, P. (2015). The factors affecting the decision to rent private dormitory of Silpakorn Unveristy Sanamchandra palace campus's students. *Veridian E-journal Slipakorn University: Humanities, Social Sciences and Arts*, 8(2), 1440-1453. (In Thai)
- [12] Konpila, S., & Chai-amonphaisal, K. (2018). Marketing's mix for decision to use service of dormitory in Tambon Chang Puek, Muang District, Chiang Mai Province. *Journal of Graduate Research*, 9(1), 201-215. (In Thai)
- [13] Imsorn, P., & Archarungroj, P. (2015). Factors affecting apartment rental behaviors of consumers in Phrakanong district, Bangkok. *Srinakharinwirot Business Journal*, 6(2), 134-144. (In Thai)
- [14] Cochran, W.G. (1977). *Sampling techniques*. (3rd Ed.). New York: John Wiley & Sons.

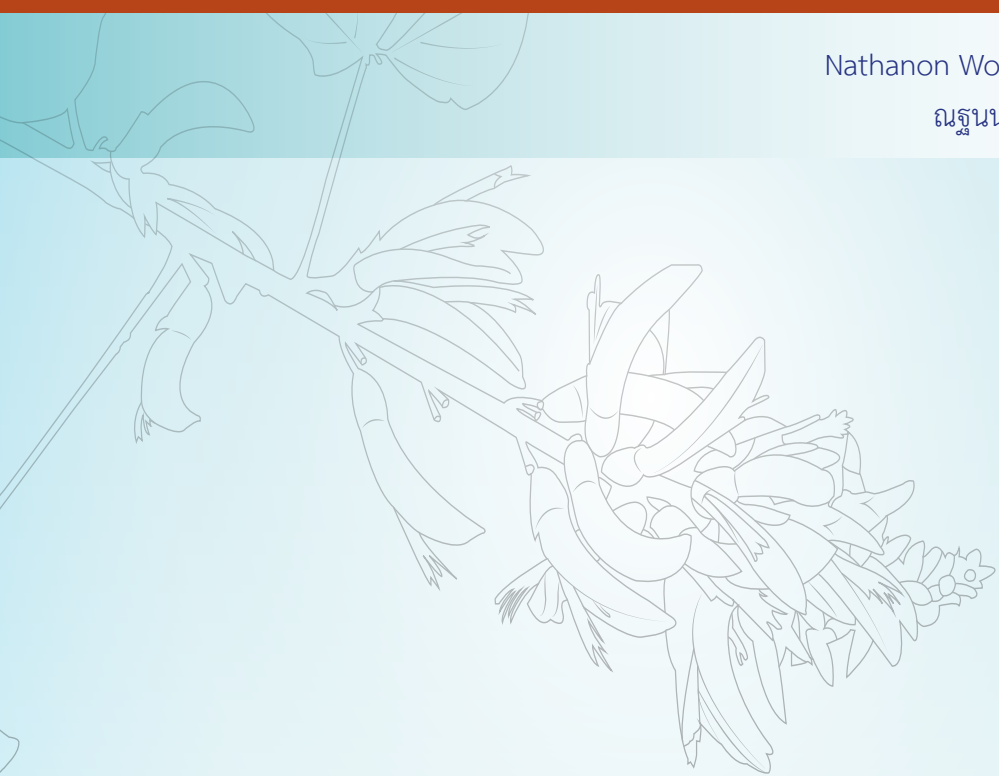
- [15] Pasunon, P. (2015). Validity of questionnaire for social science research. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 18(18). 375-396. (In Thai)
- [16] Ngammeeesree, C., Khumboon, R., Chuasuwan, A., Tantivisetshak, P., & Wongsrisoontorn, S. (2017). Key success factors for dormitory business locating around universities in Bangkok Metropolitan Region. *Suthiparithat*, 31(97). 220-233. (In Thai)
- [17] Sawyerr, P.T., & Yusof, N.A. (2013). Student satisfaction with hostel facilities in Nigerian polytechnics. *Journal of Facilities Management*, 11(4). 306-322.
- [18] Singla, H.K., & Bendigiri, P. (2019). Factors affecting rentals of residential apartments in Pune, India: An empirical investigation. *International Journal of Housing Markets and Analysis*, 12(6). 1028-1054.

The Correlation between L2 Motivational Self System and Intended Learning Efforts in a Thai EFL Context

ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างแรงจูงใจด้วยตนเอง
และการใช้ความพยายามในการเรียนภาษาอังกฤษ ในการเรียน
ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของนักศึกษาไทยแห่งหนึ่ง

Nathanon Worragittanont^{1*}

ณฐนน วรกิตตนนท์^{1*}

¹ Lecturer, Faculty of Humanities and Social sciences, Mahasarakham University, Mahasarakham, 44150, Thailand

¹ อ., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 44150

* Corresponding Author: Email: psrinusen25@gmail.com

(Received: September 20, 2020; Revised: February 18, 2021; Accepted: February 22, 2021)

Abstract

This research article is an investigation into correlations between a) the L2 Motivational Self System (ideal self/ought-to L2 self) and contextual elements and b) what factor has the greatest influence on learning effort intentions. Using purposive sampling, the researcher selected 400 students out of a student cohort of 10,163. All participants were volunteers for this quantitative research initiative; there were 124 males (31.0%) and 276 females (69.0%). Every participant was a first-year student, drawn from a number of faculties in state university in north-east Thailand; every student had enrolled on the English foundation course. The harvested data underwent structural equation modelling analysis (SEM) and confirmatory factor analysis (CFA). The results of the research found that there was a correlation between a) the ideal self and learning effort intentions ($r = 0.58$) and b) the ought-to L2 self and learning effort intentions ($r = 0.472$). Furthermore, it was demonstrated that learning attitude is the most significant influence on learning effort intention.

Keywords: English Learning, L2 Motivational Self System, Ideal Self, Ought-to Self

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุระหว่างตัวตนในอุดมคติและตัวตนที่ควรจะเป็นกับความพยายามในการเรียนภาษาอังกฤษในบริบทการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศไทย โดยเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์ว่า ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลที่สุดต่อความพยายามในการเรียนภาษาอังกฤษ มีนิตินิตเข้าร่วมวิจัยจำนวน 400 คนจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยผู้หญิงจำนวน 276 คน (69.0%) และผู้ชายจำนวน 124 คน (31.0%) ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด คือ นิสิตชั้นปีที่ 1 จากหลากหลายคณะที่กำลังศึกษาวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ข้อมูลที่ได้รับได้รับการวิเคราะห์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ปัจจัยและการวิเคราะห์โมเดลเชิงโครงสร้าง ผลการวิจัยพบความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างตัวตนในอุดมคติและทัศนคติต่อความพยายามในการเรียนภาษาอังกฤษ ($r=0.58$) และตัวตนที่ควรจะเป็นกับความพยายามในการเรียนภาษาอังกฤษ ($r=0.472$) นอกจากนี้ ยังพบว่าทัศนคติต่อการเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อความพยายามในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

คำสำคัญ: การเรียนภาษาอังกฤษ การสร้างแรงจูงใจด้วยตนเอง ตัวตนในอุดมคติ ตัวตนที่ควรจะเป็น

Introduction

Several researchers have undertaken investigations into the English abilities of undergraduate students in Thailand [1-2]. Their findings have demonstrated that students in Thailand do not reach the standards of English achieved by students in other countries in Southeast Asia, including Vietnam, the Philippines, Singapore, Malaysia, Indonesia, and Myanmar.

This has been confirmed with the outcomes of recognised testing instruments, including the Test of English for International Communication (TOEIC) and the Test of English as a Foreign Language (TOEFL). Students from Thailand have been shown to have the second lowest capacity for English in Southeast Asia. Whilst more research is needed, particularly due to the heterogeneity of the student population, it is predicted that it will offer confirmation for the significant findings of the investigations of Bunnag [1] and Prapphal and Opanonamata [2], both of which showed how inadequate English levels were amongst students in Thailand. In particular, research has demonstrated that more wide-ranging research is required, covering the best way of teaching English and the best way for students in Thailand to learn English to assist them with global citizenship. It is quite clear that the level of English teaching in the country requires considerable improvement.

Research from Polrak [3] has shown that students in Thailand are underachieving in English, with the primary causes being students being unmotivated and the educational system having a focus on for more grammar and examinations, with low levels of teaching of communication. This makes it a matter of considerable importance to reveal ways of increasing student motivation to achieve sustainable learning commitment [4]. Teachers and researchers have frequently noted that such effort is central to success in learning a second language (L2) [5].

Acknowledging how important motivation is, this research has undertaken an investigation into where motivation comes from for L2 learners. In particular, the researcher wishes to discover whether contextual elements, e.g., peers, teachers, and parents, have an influence on motivation. The research additionally aims to reveal whether intentions on learning effort are more influenced by the L2MSS or attitudes towards learning.

Literature Review

It is generally understood that whether an L2 student succeeds or fails is dependent on how inspired and motivated they are. The definition of inspiration offered by the Oxford Online Dictionary [6] is the “desire or willingness to do something.” Motivation is generally defined as having associations with ingenuity, enthusiasm, and responsibility with regard to achieving goals. The Psychology Dictionary Online [7] offers a definition of motivation as a) “the driving force which gives purpose or direction to human and animal behaviours which [6] operate at a conscious and subconscious level, without which those behaviours would simply not occur,” and b) “a person’s willingness to exert physical mental effort in order to complete a goal or set aim.”

Teachers and instructors, as external driving forces for learning cycles, are generally regarded as being crucial in motivating students, and this is regarded as the second most difficult part of their role. Educators should attempt to define student objectives and preferred learning styles; although this can improve learning and mean that students find their educational experiences more satisfying, if a student is simply engaging with learning a language on a “have to” basis, they will generally learn more slowly and be less fulfilled.

Geringer [8] states that the primary influence on a student’s learning progress is their teacher; this is a more important factor than any other, which includes class size, finances, and motivation. Properly qualified and skilful teachers can create the optimal study environment. Noopong’s [9] research demonstrated that just 35% of elementary school teachers teaching English had taken English as a major at university. Additionally, only 70% of teachers of English at secondary school level had a BA in English. Dhanasobon [10] has stated that the reason for this lack of graduates at secondary school level is because those who graduate in English generally select better paid employment in hotels, as airline staff, or in other tourist businesses. Some of them create their own tourist businesses. It is clear that teacher quality is central to English learning and must be overhauled.

In the last three decades, research into motivation has undergone enormous changes, with both theoretical and methodological innovations. A recent innovation in theory is Dörnyei’s L2 Motivational Self system (L2MSS) [11], which integrates Markus and Nurius’ possible-self theory and Higgins’ self-discrepancy theory. Before such self-centred theories, the predominant motivational paradigm was Gardner and Lambert’s socio-educational model [12]. This was particularly the case in research into integrative motivation, the concept that ascribes motivations for L2 learning as being able to successfully communicate with communities from the target language and to appear to be a member of that community. Research has shown that integrative motivation is central to motivation in many areas, although this is not so applicable to the EFL environment because learners do not have significant opportunities to directly interact with their target community. Acknowledging this, more research has been undertaken into integrative motivation and how theoretical innovations can be employed to leverage this concept in EFL scenarios.

This is the background for the conceptualisation of the L2MSS [11]. This concept emphasises the motivating drivers for the individual, meaning that motivational researchers have gradually started to analyse motivation on a micro- instead of a macro-level. Dörnyei states that the L2MSS builds a framework for L2 learning within the structure of the self. This represents an expansion in the breadth of motivation studies in the L2 field and offers alternative strategies for encouraging learning in L2. Nevertheless, this novel concept that L2

is intrinsically linked to the individual runs contrary to the belief that foreign language (FL) learning can be integrated into other academic subjects whilst retaining its integrity for the individual.

Objectives

The main aim of this research is to undertake an investigation into the structural correlations between the L2MSS (ideal L2 self/ought-to L2 self) and learning effort intentions in the EFL environment in Thailand. The three primary aims are:

- 1. To undertake an investigation of the correlation between contextual elements and L2MSS for EFL students in Thailand;
- 2. To undertake an investigation of the correlation between attitudes to learning English and L2MSS for EFL students in Thailand;
- 3. To undertake an investigation of the correlation between learning effort intentions and L2MSS for EFL students in Thailand.

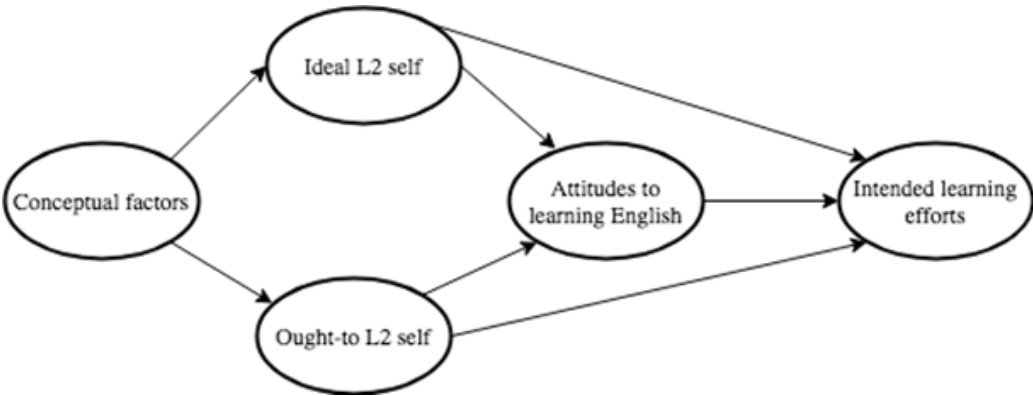

Figure 1 Conceptual framework

Methodology

This research has undertaken investigation of relationships in the context of the L2MSS (ideal L2 self/ ought-to L2 self). Purposive sampling techniques were employed to choose a cohort of 400 students out of 10,163. Each participant is a citizen of Thailand, taking an English foundation course at a State University in Northeast Thailand. All students are in their first year of university, and none of them are taking English as a degree major. Participation was entirely voluntary, and all students were in mixed ability classes. The requisite sample size (error 5%, confidence coefficient 95%) was calculated using Yamane’s formula [13]. This resulted in around 400 questionnaires being provided to the study cohort.

Population & Target Sample

The questions asked on demographics revealed that 276 (69%) of respondents were female and 124 (31%) male. The largest age group was 19-20 years (217 respondents, 54.3%). 165 respondents were aged 17–18 years (41.2%), 17 were aged over 20 (4.3%) and one respondent (0.2%) was younger than 17.

Questionnaire

The questionnaire was divided into three primary sections, with 42 items in all. The first section harvested the required demographic information, with the second section investigating four primary areas, these being Contextual Factors, Learning Effort Intention, L2MSS, and attitude to Learning English. The final section offered respondents an opportunity to put forward any suggestions they had.

Table 1 Questionnaire items for the second section

Scale	Item Number	Number of Questions
Contextual factors	1-30	30
Intended Learning Efforts	30-33	3
L2 Motivational Self System	34-39	6
Attitudes to Learning English	40-42	3

Pilot Study

Reliability refers to the degree to which questionnaires, observations, tests, or measurement procedures can replicate their results over a series of trials. Effectively it shows how stable or consistent scores remain over time or across different groups. Before undertaking the main part of the research, a pilot study was undertaken using a cohort of 50 students with a similar academic background to the main cohort. It was found that every scale had a high reliability level, with the Cronbach’s Alpha being 0.943.

Data Analysis

For testing the suggested model and the hypotheses, a two-stage approach was used in this research. Initially, confirmatory factor analysis (CFA) was employed to see whether the data was a good fit for the hypothesized measurement model; following this, a structural equation model was employed for undertaking testing of the model.

Results

Overall, the contextual factor averages fell into the “mostly true” category (mean 3.91, standard deviation 0.652). Looking at the individual factors, Teachers’ Beliefs showed the highest mean (4.47), Then Parental Beliefs (4.36), Parental Expectations (4.32), Teacher

Practices (4.21), Teacher Expectations (4.08), Teacher Interactions (3.93), Peer Pressure (curiosity) (3.62), Peer Pressure (social belonging) (3.58), Parental Interactions (3.30), and lastly Parental Practice (3.25).

The findings for every contextual factor demonstrated that “There is a parental expectation that I will complete my degree,” had the highest mean (4.75) and a standard deviation of 0.612, making it completely true. The next highest statements in this order were “Teachers stress the importance of English in the modern era” (4.63), and “My parents believe that speaking English will get me better employment” (4.56). The lowest average statement on this metric was, “My parents encouraged me to study overseas”, which was only moderately true (2.90). Other moderately true statements were “I ask my parents for assistance in my English learning” (2.94) and “My parents find me a special place for English learning” (3.02).

The overall average for the Criterion Measure fell into the “mostly true” category (mean 3.86, standard deviation 0.913). The individual statement results demonstrated that “I am ready to make a lot of effort to learn English” enjoyed the highest mean (4.06), then “I would like to study English so I can use it in future” (3.98), and “In comparison to my classmates, I put a lot of effort into learning English” (3.54).

Regarding the L2MSS, the overall average also came into the “mostly true” category (mean 4.00, standard deviation 0.804). There was a higher mean for the ought-to self than the ideal self (4.09 against 3.91). The individual statement results demonstrated that the highest mean (4.23) was for “If I do not learn English this will result in worse outcomes for me”, then “It is essential to learn English because I’m expected to by everybody I know” (4.05), and “When I imagine my career in future, speaking English is part of it” (4.01).

For Attitudes to Learning English, the overall average fell into the “mostly true” category (mean 3.94, standard deviation 0.964). The individual statement results demonstrated that the highest mean (4.21) came for the statement “Learning English is interesting to me”, with the next highest (3.85) being “Learning English is fun”, followed by “I enjoy the English learning atmosphere” (3.76).

For attitudes to L2 Communities, the overall average fell into the “mostly true” category (mean 3.94, standard deviation 0.964). The individual statement results demonstrated that the highest mean (4.23) came for the statement “I would like to travel to an English-speaking nation”, followed by “I like people living in their native country” (3.97), and then “I would like to meet people from English-speaking nations” (3.90).

Confirmatory Factor Analysis

10 definable variables were employed for measuring the variables of contextual factors, looking at the influence of peers, teachers, and parents, with measurements being taken for three statements for all of these variables. The findings were shown to be at the threshold level of moderately acceptable and showed consistency with the concept (Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 1998); Bollen, 1989). This finding was also supported by a number of statistical measures, which included chi-square statistic=782.794, df=35, Sig.=0.000<0.05, CMIN/df.=22.366>5.0 and CFI=0.708<0.9, GFI=0.709<0.900, and AGFI=0.543<0.80. All the standardised loading factors equal 1, the most significant statistical acknowledgement that the model is acceptable and fits to the hypothesis.

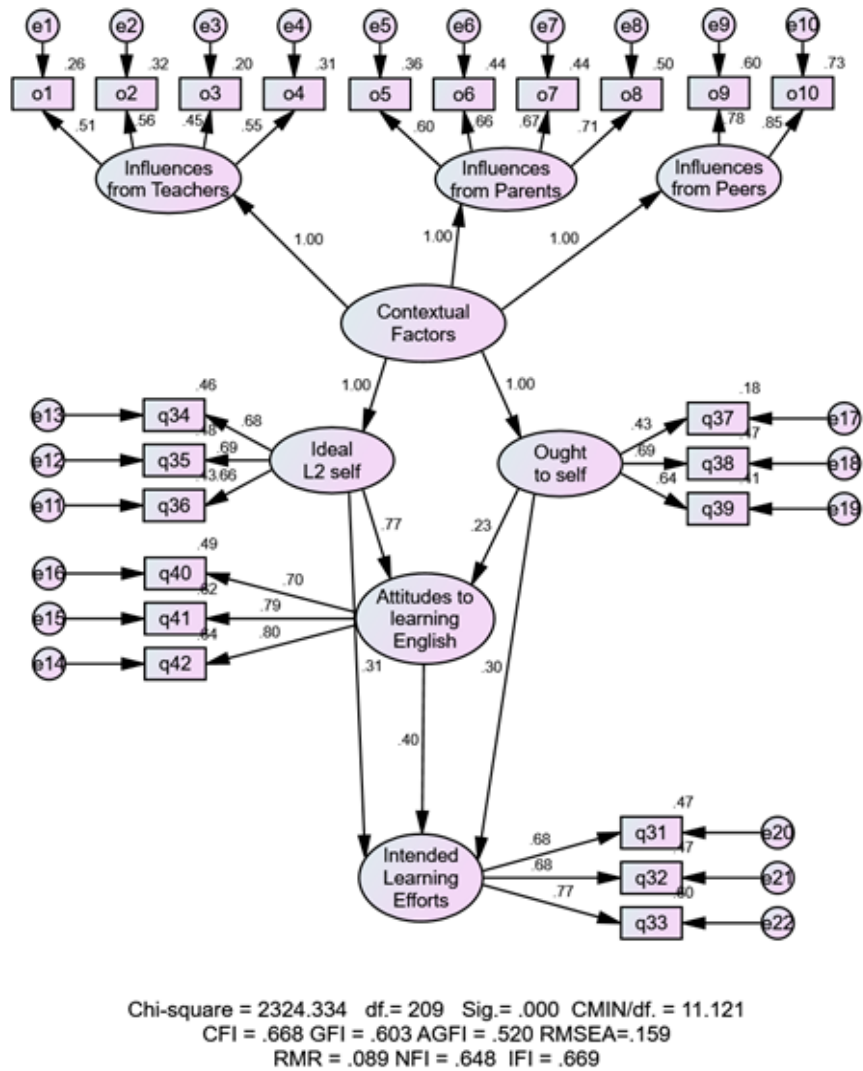
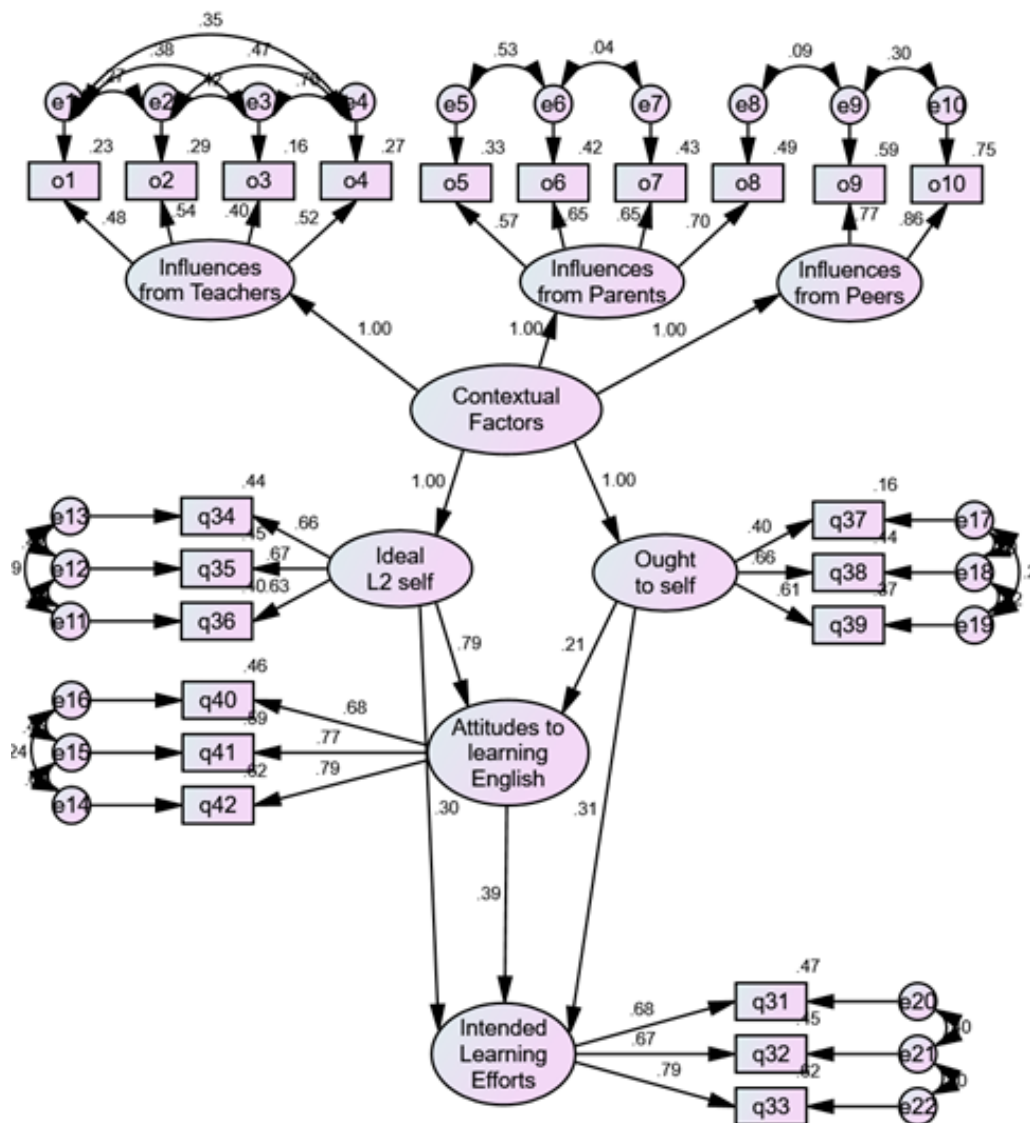

Figure 2 The research model

Regarding the data resulting from the structural equation modelling (SEM), the chi-square statistic is the one traditionally used to evaluate the overall fit of the model and the extent of the discrepancies between the sample and fitted covariant matrices (Hu & Bentler, 1999). If the model is a good fit then the results at the 0.05 threshold would be insignificant (Barrett, 2007). This research's results were at the acceptable threshold level and accorded with the concept (Hair et al, 1998; Bollen, 1989). To be specific, chi-square statistic=2324.334, df=209, Sig.=0.000<0.05, CMIN/df.=11.121>5.0. The outcomes for the standardised coefficient, which included all exogenous and endogenous variables in SEM analysis, demonstrated significant correlations at the level of 0.01. Standardised coefficients for contextual elements, which included peer, parent, and teacher influence, all showed positivity with a 1 value. Regarding L2MSS, the influence of contextual factors were 1 both for ideal and ought-to L2 selves. Additionally, taking into consideration the latent variable Attitudes to Learning English, it was influenced by the ideal L2 self (0.773) at a higher level than the ought-to self(0.227). Finally, the Learning Effort Intention variable had the most significant influence from the Attitudes to Learning English variable (0.395), then the ideal L2 self variable (0.307), followed by the ought-to self variable.

There was a positive correlation between ideal L2 self and learning effort intention (0.580 correlation coefficient). There was also a positive correlation between this variable and the ought-to L2 self, but it was lower at 0.472.

Chi-square = 674.461 df.= 187 Sig.= .000 CMIN/df. = 3.607
 CFI = .924 GFI = .850 AGFI = .797 RMSEA=.081
 RMR = .057 NFI = .898 IFI = .924

Figure 3 The modified research model

The research findings demonstrated acceptable threshold levels that recorded with the concept (Hair et al, 1998; Bollen, 1989). To be specific, the chi-square statistic=674.461, df=187, Sig.=0.000<0.05, CMIN/df.=3.607<5.0. The outcomes for the standardise coefficient, which included all exogenous and endogenous variables in the SEM analysis, demonstrated a significant correlation at the 0.01 level. There was positivity for all standardised coefficients

for contextual factors, which include peer, parent, and teacher influence, all having values of 1. For the L2MSs, both the ideal and ought-to L2 selves were influenced by contextual factors at 1. Regarding the latent variable Attitudes to English Learning, it was influenced by the ideal L2 self (0.785) to a greater degree than by the ought-to L2 self (0.215). Finally, the Learning Effort Intention variable was influenced to the greatest degree by Attitudes to Learning English (0.391), then the latent variable ought-to L2 self (0.313), followed by the ideal L2 self (0.296). Both the SEM analyses show that Learning Effort Intention is most significantly influenced by Attitudes to Learning English, not the ideal or ought-to L2 selves. Finally, the relationships between all the variables in this research add positivity and statistical significance at the 0.01 level.

Discussion

Generally, individuals who have a greater commitment to their studies or employment have greater motivation [14]; employees who are motivated generally have a greater orientation to freedom and autonomy and higher levels of personal drive than those with less motivation. Maslow [14] offered a definition of motivation as being a situation where we can conceive that we can achieve the greatest level of accomplishment by following necessary steps if we have a grounding in our network, environment, and society, alongside other important elements.

Thinking specifically about L2 learning, Gardner asserts that the “motivation to learn a second language is influenced by group related, context-related attitude, integrativeness and attitudes towards the learning situations, respectively.” [15] In addition, the concept of Learning Effort Intention has associations with “situated” and “executive” motivations that are located in proximate experience and learning environments. Dörnyei’s concept of motivation is centred around the notion of self, stating that it “involves the desire to reduce the discrepancy between one’s actual self and the projected behavioural standards of the ideal/ought-to selves.” This perspective encompasses the influence of contextual elements related to the ideal and ought-to selves. Furthermore, the ideal L2 self is a central element of this framework, as it represents specific features of L2 that have associations with this form of self and describes positive features that individuals might wish to possess. Both ideal and ought-to L2 selves are often recognised as guides to the future self as they are supportive of the ways an individual can manage and control their behaviours [16]. This also leads to the establishment of a positive correlation between L2 motivation and the ideal L2 self, so that motivated learning behaviours will be displayed. This has been shown in a number of different Asian countries, including Japan, Korea, Indonesia, and China [17].

The current research has achieved similar results to the findings of Geringer [8]. He contends that the teacher is the most influential force in whether a student progresses or not, and this influence is greater than that of any other variable, including class size, finances, and motivation. Although this research has indicated that instructors are important, it found that learning attitudes, e.g., the way students view their classroom environment and the way teaching and learning is carried out, has the greatest influence. Attitude towards learning has a greater influence than either the ideal or ought-to self. Some research has also looked at the influence of parents/guardians on L2 learning. It is recognised that some young people are supported by their families in their L2 learning, whilst others are not [19], and that this can have an influence on learning outcomes [20]. This research found similar outcomes, with most students indicating modest levels of family help. In terms of learning strategy, Wharton [21] and Yang [22], independent of each other, found that Asian students have shown a significant preference for learning strategies that are reliant upon memory rather than techniques such as collaborative working, requesting help, etc.

This research has demonstrated that the Learning Effort Intention is impacted by the latent variables of ought-to L2 self (0.354) and ideal L2 self (0.191). This accords with the research of Helene and Laohawiriyanon [23] which indicated significant correlations between the ought-to L2 self and learning experience and the ideal L2 self and proficiency in language. Dao and Joseph [24] additionally found an increase in student motivation levels in the course of following six specific stages of boosting their ideal L2 self. Significantly, they also found that a number of motivational factors resulting from student diaries, e.g., goals for language learning, were the most significant predictors for boosted motivation in learning. Darling and Chanyoo [25] demonstrated that the ideal L2 self had the most important influence on grounding in the same way that the ought-to L2 self have the most important influence on Learning Effort Intention. The positive relationship between a learner's willingness to use English in communication and the L2MSS demonstrated that students living or working in an environment where English is regularly spoken had a greater engagement and this helped them in their L2 communication.

SEM analysis for this research demonstrates that contextual factors' influence was 1 for the ideal L2 self and the ought-to L2 self, which shows that these elements of the L2 self are rooted in context. The research also shows that Learning Effort Intention is influenced to the greatest degree by Attitudes to Learning rather than either the ideal or ought-to L2 self. Nevertheless, SEM analysis also showed that Attitudes to Learning derived directly from the ideal L2 self to a greater degree than from the ought-to L2 self. In addition, all the correlations between the variables employed in this research had positivity and statistical

significance at the 0.01 level, meaning that there was an indirect correlation between all variables and each had a significant influence on all others. Thus we may conclude that the L2MSS can be responsible for motivating students towards success in English learning and that this can be significantly facilitated by instructors who create positive learning atmospheres and provide their students with motivation.

References

- [1] Bunnag, S. (2005). English skills lowly ranked: Tests put Thais near bottom in S.E. Asia. *Bangkok Post* (10 August 2005): 5.
- [2] Prapphal, K., & Opanon-Amata, P. (2002). An investigation of English proficiency of Thai graduates. *Research Report. Chulavijai*, 21(3), 12-16.
- [3] Polrak, M. (2019). Factors causing demotivation in English learning among Thai student [sic] in the Faculty of Agricultural Technology, Kmitl. *The 10th Hatyai National and International Conference*. 1807-1819.
- [4] Williams, M., & Burden, R. (1997). *Psychology for language teachers*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- [5] Jung, S. K. (2011). Demotivating and remotivating factors in learning English: A case of low-level college students. *English Teaching*, (66)2, 47-72.
- [6] Motivation. (2014). In *Oxford Online Dictionary*. Retrieved from <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/motivation?q=motivation> (2020, August 15)
- [7] Hadfield, J., & Dörnyei, Z. (2013). *Motivating learning: Research and resources in language teaching*. Harlow, UK: Pearson.
- [8] Geringer, J. (2003). Reflections on professional development: Toward high-quality teaching and learning. *Phi Delta Kappan*, 84(5), 373-380.
- [9] Noopong, D. (2002). *English teaching problems and the needs for professional development of teachers of English in education extended schools under the jurisdiction of the Office of Primary Education*, Nakhon Ratchasima. Nakhon Ratchasima Rajabhat University. English Program.
- [10] Dhanasobhon, S. (2006). *English language teaching dilemma in Thailand*. Retrieved from <http://www.curriculumandinstruction.org/index.php?lay=show&ac=article&Id=539134523&Ntype=7> (2020, August 15)
- [11] Dörnyei, Z. (2009). *The L2 motivational self-system. Motivation, language identity, and the L2 self*. Harlow, UK: Pearson.
- [12] Gardner, R. C., & Lambert, W. E. (1972). *Attitudes and motivation in second language learning*. Rowley, Massachusetts: Newbury House Publishers.

- [13] Yamane T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row Publications.
- [14] Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row Publishers.
- [15] Gardner, R. C. (2010). *Motivation and Second Language Acquisition: The Socio-Educational Model*. New York: Peter Lang.
- [16] Magid, M., & Chan, L. (2012). Motivating English learners by helping them visualize their ideal L2 self: Lessons from two motivational Programs. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 1-13.
- [17] Ueki, M., & Takeuchi, O. (2012). Validating the L2 motivational self-system in a Japanese EFL context: The interplay of L2 motivation, L2 anxiety, and the perceived amount of information. *Language Education & Technology, Modern Language Journal*, 49(2012), 1-22.
- [19] Asgari, A. (2010). The influence of informal language learning environment (parents and home environment) on the vocabulary learning strategies. *English Language and Literature Studies*, 1(1), 7-13.
- [20] Atta, M., & Jamil, A. (2012). Effects of motivation and parental influence on the educational attainments of students at secondary level. *Academic Research International*, 2(3), 427-431.
- [21] Wharton, G. (2000). Language learning strategy use of bilingual foreign language Learners in Singapore. *Language Learning*, 50(2), 203-243.
- [22] Yang, N. D. (1999). The relationship between EFL learners' beliefs and learning strategy Use. *System*, 27(4), 459-472.
- [23] By, H., & Laohawiryanon, C. (2019). The L2 motivational self system of low and high achievers in a Cambodian Context. *Journal of Language Teaching and Learning in Thailand*, 57(2019), 67-100.
- [24] Nguyen D. T. T., & Foley, J. A. (2019). Exploring Vietnamese students' degree of motivation in learning English through enhancing their ideal L2 self. *The 15th International Conference on Humanities and Social Science*. Khon Kaen, Thailand: Khon Kaen University.
- [25] Darling, W. E., & Chanyoo, N. (2018). Relationships of L2 motivational self-system components and willingness to communicate in English among Thai Undergraduate Students. *NIDA Journal of Language and Communication*, 23(33), 1-22.

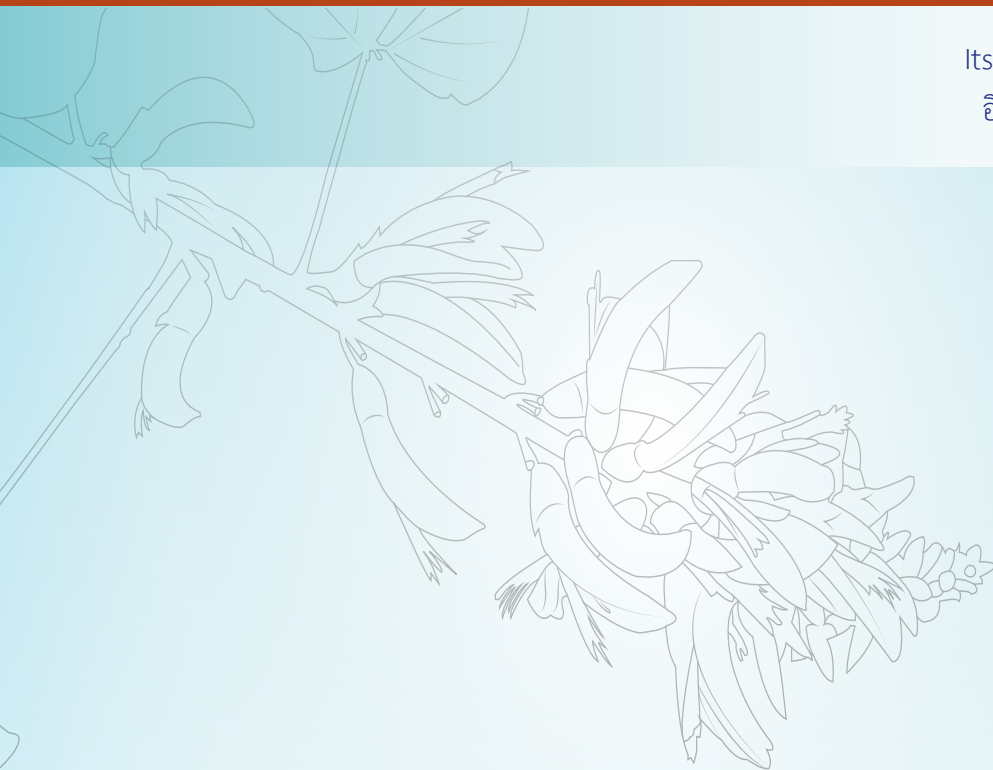
A Corpus-based Study of English Adjective Formation Using the Suffix –ish

การศึกษาการสร้างคำคุณศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยปัจจัย -ish

โดยอาศัยคลังข้อมูลภาษา

Itsara Namtapi^{1*}

อิสรา นามตาปี^{1*}

¹ Lecturer, Language Center, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani, 13180, Thailand

¹ อ., ศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี 13180

* Corresponding author: E-mail address: itsara@vru.ac.th

(Received: July 30, 2020; Revised: November 24, 2020; Accepted: December 16, 2020)

Abstract

Affix productivity allows native as well as non-native speakers of English to create new words that sometimes have not yet coined in standard dictionaries. Among the top suffixes that contribute to productivity in English is *-ish*. This research article was aimed at exploring how adjectives were formed from the suffix *-ish* and what meaning they conveyed using data from the Corpus of Contemporary American English (COCA). It was found that there were five classes of words attached by this suffix: common noun, proper noun, adjective, numeral, and verb. Adjectives suffixed with *-ish* were further categorized into three groups according to their meanings: ‘somewhat’, ‘have a quality of’, and ‘approximately’. Pedagogical implications are also provided for teachers who wish to incorporate the suffix *-ish* into their lessons.

Keywords: Corpus-based, Adjective Formation, Suffix, *-ish*

บทคัดย่อ

ผลผลิตภาพของอุปสรรคปัจจัย (affix productivity) ทำให้ผู้พูดภาษาอังกฤษทั้งที่เป็นเจ้าของภาษาและที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาสามารถสร้างคำที่บางครั้งยังไม่ได้รับการบัญญัติในพจนานุกรมมาตรฐาน ปัจจัย *-ish* เป็นคำเติมท้ายคำหนึ่งซึ่งส่งผลต่อผลผลิตภาพของอุปสรรคปัจจัยในภาษาอังกฤษมากที่สุด บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาคำคุณศัพท์ที่เกิดจากการเติมปัจจัย *-ish* และความหมายที่คำเหล่านี้สื่อออกมาโดยสกัดข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษา Corpus of Contemporary American English (COCA) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัย *-ish* สามารถต่อท้ายคำได้ห้าชนิด ได้แก่ สามานยนาม วิสามานยนาม คุณศัพท์ ตัวเลข และกริยา ผลการวิจัยยังพบว่า คำคุณศัพท์ที่ลงท้ายด้วยปัจจัย *-ish* อาจแบ่งออกได้สามประเภท โดยแบ่งตามความหมาย ได้แก่ ‘ค่อนข้าง’ ‘มีคุณสมบัติ’ และ ‘โดยประมาณ’ งานวิจัยนี้ยังเสนอวิธีการประยุกต์ใช้ปัจจัย *-ish* ในบทเรียนภาษาอังกฤษอันจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน

คำสำคัญ: คลังข้อมูลภาษา การสร้างคุณศัพท์ ปัจจัย *-ish*

Introduction

Affix productivity – the use of affixation including prefixes and suffixes to create new words – is a common process among inflectional languages like English. It allows native speakers to create new words that sometimes have yet not been coined in standard dictionaries. Although the interlocutor has not heard of such a nonce word before, it is acceptable because he or she can relate the meaning of the affix to that of the root word. Let’s suppose, for example, two best friends, Kate and Kathie, are going to prom and discussing what to wear. Kate says she wants to look *Kim Kardashian-ish*. Kathie, though never before having heard of that adjective, understands her friend right away: she will flaunt her curves in black dress, wear lots of nude lip gloss, and use dark, smokey mascara. This is

because she knows what the celebrity looks like and the meaning the suffix *-ish* is associated with. In fact, *-ish* is among the top suffixes that contribute to productivity in English as pointed out by Nishimoto [1] who analyzed potentially new words used by native speakers of English from the British National Corpus (BNC).

Corpus data allow researchers to explore affix productivity and find words that are not recorded in dictionaries as they are formed by a very productive word formation rule. To date, there are a plethora of mega text corpora in English that contain billions of words used in different varieties and registers of spoken and written language. One of the largest corpora available is the Corpus of Contemporary American English (COCA), which contains over 600 million words. At the same time, it is also free to use [2]. A number of corpus-based studies have investigated linguistic phenomena including affix productivity drawing data from the COCA, which seems to enjoy more popularity than other corpora as it is considered ‘monitor’ or updated all the time [3]. Corpora like the BNC are considered ‘static’ as they have never been updated since they were created.

The purpose of the current study is two-fold. First, it aims to explore how adjectives are formed from the suffix *-ish* and what meaning they convey using data from the COCA. It is believed that monitor corpora like the COCA, as opposed to static corpora like the BNC, would allow the researcher to search the continually expanding corpus and see how language is changing with respect to affix productivity. Second, it attempts to offer pedagogical implications for teachers or language practitioners who wish to incorporate the suffix *-ish* into their lessons. Memorizing new words with the help of affixes is indeed a much easier and more efficient way of learning the English language. For example, Kim [4] investigated the effect of vocabulary acquisition with affixation among L2 English learners and found that basic knowledge of commonly used affixes helped students learn English vocabulary much faster and avoid the need to repeatedly look up words. Thus, not only does the current study investigate the use of the suffix *-ish* from the COCA, but it also shares ideas on how to design lessons targeting the suffix *-ish* in English.

Related Concepts

1. Affixation

An affix is a bound morpheme that is attached to a root to create a new word. Affixation is thus a morphological process whereby bound morphemes are attached to roots to mark changes in meaning (e.g. *im-* + *perfect* = *imperfect*) or part of speech (*assist* + *-ance* = *assistance*). In English, there are two types of affixes: prefixes and suffixes [5]. Prefixes are bound morphemes that are attached to the left of roots (e.g. *contra-*, *de-*, *multi-*, *sub-*, *xeno-*, etc.), whereas suffixes are bound morphemes that are attached to the right of roots (e.g. *-able*,

-ish, -fold, -phile, -trix, etc.). Compared to other inflectional languages, English has a relatively large number of affixes and this might explain why it is the richest in vocabulary of all the world's languages [2]. According to Laws and Ryder [6] who investigated a corpus called MorphoQuantics that contains almost 18,000 complex word types extracted from the spoken component of the BNC, for instance, there are as many as 554 prefixes and 281 suffixes in English.

2. Productivity

Productivity refers to the process in which new words are created through affixation [7]. Not all affixes in English have the property of coining new complex words. In fact, a few may not be productive at all. For example, the nominal suffix -th as in the word 'length' can only attach to a limited set of specified words, but cannot attach to any other words beyond that set. By contrast, suffixes like -ness can turn many adjectives into their noun counterparts, such as 'Trump' into 'Trumpness'. Nishimoto [1] analyzed potentially new words used by native speakers of English from the BNC and found that there is a handful of suffixes that are highly morphologically productive. The top five ones are -ness, -ish, -er, -ly, and -ize, respectively.

3. The Suffix -ish

According to Quirk, Greenbaum, Leech, and Svartvik [8], the suffix -ish is used with (1) adjective bases to convey the meaning of 'somewhat' as in *coldish*, *brownish*; (2) with people's ages to convey the meaning of 'approximately' as in *sixtyish*; (3) with hours of the day to convey the meaning of 'somewhere near' as in 'She will arrive at about *tenish*'. Online Oxford English Dictionary [9] provides an even more thorough explanation as to when the suffix -ish is used and what meaning it conveys. Originally, it is added to adjectives of colors with the sense of 'somewhat' such as *brownish*, *reddish*, and the like. Later on, it is possible, in colloquial use, with nearly all monosyllabic adjectives such as *brightish*, *broadish*, *coldish*, *darkish*, *dimmish*, *dryish*, *dullish*, and many more. The suffix -ish can also be denominal and of a slighting or depreciatory nature as in *Mark Twainish*, *Queen Annish*, *merry-go-roundish*, and the like. More recently, Online Oxford English Dictionary [9] also explains that -ish can be used as an adverb to qualify a previous statement or description, especially as a conversational rejoinder – almost, in a way, partially, vaguely – as in "You must try to remember that some people are normal. *Ish*." Similarly, online dictionaries like Dictionary.com [10], Lexico [11], and Macmillan Dictionary [12] indicate that -ish can also function as an adverb. Other online dictionaries including Collins English Dictionary [13] treat -ish in this respect as a sentence substitution, which is used to express reservation or qualified assent as in "Things are looking up. *Ish*".

Objectives of the Study

It may not be an exaggeration to say that adjective formation using the suffix *-ish* in English is exemplar of how people come up with creative ways of making language choices through affixation. To the best of the researcher's knowledge, there has been no study investigating adjective formation using the suffix *-ish*. It is thus interesting to observe this language phenomenon from a large data source like the COCA. This study has two objectives as follows:

1. to explore how adjectives are formed from the suffix *-ish* and what meaning they convey using data from the COCA
2. to offer pedagogical implications for teachers or language practitioners who wish to incorporate the suffix *-ish* into their lessons

Methodology

1. Research Instrument

Data were drawn from the Corpus of Contemporary American English (COCA) that contains more than 600 million words (1990 - 2019). The corpus was created by Mark Davies, Professor of Corpus Linguistics at Brigham Young University. The texts come from five genres: spoken, fiction, popular magazines, newspapers, and academic journals. The COCA is also considered a monitor corpus, which means it has been updated frequently.

2. Data Collection and Analysis

The procedure for collecting and analyzing data was as follows:

- 1) Extract all the words that end with the suffix *-ish* from the COCA
- 2) Eliminate the undesired words (i.e. words that are not derived from the suffix *-ish*²)
- 3) Analyze the top 10 percent of the unique forms that represent all the words that end with the suffix *-ish*
- 4) Analyze the etymology of the selected words and put them into different groups according to their root words' part of speech
- 5) Analyze the meaning the selected words convey and put them into different meaning categories.

Results and Discussion

1. Adjective formation types using the suffix *-ish*

Out of 838,242 words ending with the suffix *-ish*, there are a total of 4,193 unique forms. The top 10 percent of the unique forms (420 words) were scrutinized. Out of these 420 words, there were 149 adjectives that are derived from the suffix *-ish*. Regarding root

² For example, *lavish* is derived from Middle French *lavasse* (n.), which means "torrent of rain, deluge" [14].

words of the suffix *-ish*, there are six classes of words that are attached by this suffix as shown in Table 1 below:

Table 1 Adjective formation types using the suffix *-ish* in the first 420 unique forms in the COCA

Formation types	Common n. + <i>-ish</i>	Proper n. + <i>-ish</i>	Adjective + <i>-ish</i>	Numeral + <i>-ish</i>	Verb + <i>-ish</i>
Number of unique forms	71	39	28	5	6
Examples	<i>girlish, wonkish</i>	<i>Netherlandish, Pollyannaish</i>	<i>purplish, sweetish</i>	<i>fortyish, fiftyish</i>	<i>ticklish, peckish</i>

It can be seen that common nouns are most frequently attached by the suffix *-ish*, followed by proper nouns, adjectives, numerals, and verbs, respectively. In the proper noun category, the majority of words refer to nationalities or people of a particular geographical or ethnic group, such as *Danish*, *Amish*, *Finnish*, *Netherlandish*³, and *Rhienish*. As for the adjective category, the top ten words with the highest frequency are mostly related to colors, such as *reddish*, *bluish*, *greenish*, and *yellowish*. All the 149 adjectives with the suffix *-ish* can be found in Appendix A.

It is worth noting that all the words with a high frequency have been already recorded in standard dictionaries, while many words with a low frequency have not (*English*, *British*, *Jewish*, *foolish*, *selfish*, and *sluggish* vs. *Pollyannaish*, *blondish*, *dickish*, *trollish*, and *twentyish*). For example, while words occurring more than 10,000 times like *foolish* and *selfish* have been coined in all standard English dictionaries, words occurring 60 times like *trollish*, formed from the Internet slang ‘troll’, which refers to a person who posted comments intended to stir up controversy, have not. This is in line with Plag’s [15] observation who drew on data from the BNC to explore affix productivity in English and found that the suffix *-ish* is suitable for the coinage of new words since this suffix produced more hapaxes than other suffixes like *-ness* and *-ion*.

Although this study focuses on adjectives with the suffix *-ish*, the use of *-ish* as an adverb is worth a discussion. As mentioned in (2.3), *-ish* can also be used as an adverb, rather than a bound morpheme. The first instance of this usage, according to Online Oxford English Dictionary [9], is in 1986. As of 2019, this suffix has been used 606 times as an adverb. For example, “She is one of my close friends and business partners and she knows her, *ish*.” The use of *-ish* in this context may be replaced by an adverbial phrase like ‘pretty well’.

³ *Netherlandish* is not an adjective for Dutch people. Rather, it refers to something that is quite representative of a Dutch behavior or architecture, for example.

Another example is “Yes sirs and madams, I’m done with it, I think. *Ish*. It’s just getting boring.” This exemplifies the use of *-ish* as adverb to qualify the previous statement, showing the speaker’s feeling of uncertainty. The use of *-ish* as an adverb constitutes another piece of evidence that language changes rapidly; once a bound morpheme, now it is a free morpheme functioning as an adverb.

2. Meanings conveyed by the suffix *-ish*

All the 149 adjectives with the suffix *-ish* can be categorized into three groups according to their meanings as show in Table 2 below:

Table 2 Meanings conveyed by adjectives ending with *-ish*

Category	1	2	3
Meaning	somewhat	Have a quality of	approximately
Example	<i>bluish, reddish, newish, longish</i>	<i>Sino-British, Pollyannaish, owlsh, puckish</i>	<i>40-ish, 30-ish, 20-ish</i>

Category One represents adjectives with the suffix *-ish* that conveys the meaning of somewhat, such as *bluish, whitish, blondish, newish, oldish, shortish, darkish*, and *longish*. Some concordance lines from the COCA are shown below:

(1) I am a doctor myself in a *smallish* town in the Midwest. I’m in a specialty where we do not do ...

(2) I now had a tall, half-and-half, thin, *darkish*, handsome dude. There were many men in the Palm Beach area answering ...

(3) There was no visible family resemblance between us – she was blonde and *shortish* whereas I was brunette and *tallish*; her hair was straight, mine was wavy ...

In (1), the town is described as *smallish* in terms of its size; in (2), the man is described as *darkish* in terms of his skin color; in (3), the speaker describes herself as *tallish* in terms of height, whereas she describes her sister as *shortish*.

As for Category Two, it represents adjectives with the suffix *-ish* that conveys the meaning of ‘have a quality of’, such as *Netherlandish, Sino-British, Pollyannaish, owlsh*, and *whorish*. Some concordance lines from the COCA are shown below:

(4) One week before Mr. Friedman published his *Pollyannaish* view of Iraq, fifty-one people died in a Shiite neighborhood in Baghdad when explosives ...

(5) She was too unaware of it to hide it. She wore *owlsh*, round-lensed glasses that mocked the shape of her face. Her clothes ...

(6) His stepmother soon called my parents and demanded that they stop letting their *whorish* daughter out of the house ...

In (4), Mr. Friedman's view is described as *Pollyannaish*, which means unrealistically optimistic. This adjective is derived from 'Pollyanna', a young girl in Eleanor H. Porter's 1913 children's book, who tries to find something positive in every situation. In (5), the glasses of a woman are described as *owlish*, which means they come with a big, round frame like owls' eyes. In (6), the daughter is described as *whorish*, probably in terms of her escapades with the stepmother's stepson, too.

It is worth noting that some words may have a pejorative meaning even though their root words have a neutral meaning, such as *childish* and *womanish*. Some concordance lines from the COCA are shown below:

(7) Our children are simply immature and *childish*. That's why children need love and compassion, not harshness and guilt.

(8) If women would just stop being alluring, stop having urges, stop all their *womanish* behavior outside of their roles as wives, mothers, cooks, housekeepers, and ...

In (7), *childish* does not simply mean having the qualities of a child. Rather, it implies the negative attributes of silliness and annoying habits. Similarly, in (8), *womanish* does not mean having the qualities of women. Rather, it carries the negative connotations of being audacious, alluring, and given to urges. This is in line with Plag's [7] observation that the suffix *-ish* can also impose a negative meaning on various adjectives.

Some words have a figurative meaning associated with the word they are derived from, such as *dovish* and *hawkish*. In politics, the dove symbolizes people who prefer peace, while the hawk symbolizes people who prefer armed conflict. A concordance line from the COCA associated with these two adjectives is shown below:

(9) The statement overall was very *dovish* even though it was expected that it could be *hawkish*, but unquestionably ...

In (9), the statement is described as *dovish* as it most likely called for peace instead of military intervention, which was unexpected.

Finally, Category Three represents adjectives with the suffix *-ish* that conveys the meaning of 'approximately'. This group includes numerals that are used with people's ages, such as *30-ish* and *20-ish* or hours of the day, such as *three-ish* and *four o'clock-ish*. Some concordance lines from the COCA are shown below:

(10) The classroom instructor was Mr. White. He was a lean black man, *fortyish*, who walked with a limp. One leg wouldn't bend all the way ...

(11) Even though it was early evening (*5 o'clockish*) the bar and kitchen staff could not have been more helpful ...

In (10), the speaker was not sure how old Mr. White was, so he described him as

fortyish, which means he could have been forty something. In (11), the speaker was not sure what time it was; all he knew it was early evening, so he described the time as *5 o'clock-ish*.

To sum up, the suffix *-ish* can convey at least three types of meaning according to the corpus data drawn from the COCA in this study. The suffix can convey the concept of 'somewhat' as in *bluish* and *tallish*, represent a quality of X as in *Pollyannaish* and *Netherlandish*, and give the sense of approximation as in *fortyish* and *5 o'clock-ish*. Moreover, some adjectives might carry a negative connotation as in *childish* and *womanish* or have a figurative meaning associated with their base words, such as *dovish* and *hawkish*.

Pedagogical Implications

There is no doubt that *-ish* is one of the most productive suffixes in the English language as it can create a number of new words not coined in standard dictionaries, yet commonly used among native speakers. Teachers can incorporate the suffix *-ish* into their lessons in various ways, some of which are suggested as follows.

First, teachers can teach the use of the suffix *-ish* that conveys a sense of approximation when talking about how to round off numbers. While it is true that the word 'approximately' is preferred in the formal context, teachers can introduce the suffix *-ish* along with some other words like 'about', 'around', or 'roughly', which are more common in spoken, colloquial language. This gives students a wider word choice and also helps them understand what it means when they hear native speakers attach the suffix *-ish* to a number.

Second, teachers can teach students how to use the suffix *-ish* to talk about a personality of someone without using repetitive words like X looks like A. Instead, students can say X looks *A-ish*, which is common in spoken language. Teachers may have an activity that encourages the use of this suffix to convey a sense of likeness. For example, students may work in pairs and take turns describing each other's personality and teachers may provide them with Hollywood icons as prompts, such as *Brad Pitt-ish*, *James Dean-ish*, *Enrique Iglesias-ish*, and so on. Not only will this activity be fun, but it will create a greater word choice in learners' mental lexicon, which can help them better use and understand English.

Third, the suffix *-ish* can function similarly to a downtoner adverb. That is, it decreases the quality or the degree of something. This is evident in the case of color terms (e.g. *reddish* and *blondish*), words that describe sizes (e.g. *longish* and *shortish*), or conditions (e.g. *newish* and *oldish*). Teachers may present students with some color pictures that can elicit adjectives suffixed with *-ish*, such as a bear that is neither yellow or brown, but something in between, so students can describe it as *yellowish* or *brownish*.

Fourth, teachers can relate classic literature to some adjectives suffixed with *-ish*, such as *puckish* or *Pollyannaish*. This is a fun way to teach English suffixes and an interesting way to attract student’s attention. For example, Puck is a character in William Shakespeare’s *A Midsummer Night’s Dream* and this fairy is mischievous, so this is why those who are described as *puckish* often behave in a way that shows they like to have fun and make jokes with other people. Nothing is more amusing and enjoyable than learning this suffix through literature.

Finally, the suffix *-ish* can also show a proximal social distance between the speaker and the interlocutor [16]. Pragmatics and metalinguistic knowledge are also a key factor to effective communication. This corresponds to the use of the suffix *-ish* as an adverb. When the speaker is not sure about what he or she just uttered, he or she may end his or her utterance with *ish*. Teachers thus can point out this special function to students so that they can be equipped with more metalinguistic knowledge when communicating with native speakers. Some engaging activities to teach the suffix *-ish* are detailed in Table 3 below.

Table 3 Suggested activities to teach the suffix *-ish*

Activity	Goal	Description
1. “Where are you from?”	Practice vocabulary for countries and nationalities	T makes two information-gap worksheets. There are two columns on each worksheet; the right one contains countries and the left one contains the corresponding nationalities, which end with common suffixes like <i>-ian</i> , <i>-ean</i> , <i>-an</i> , <i>-ese</i> , and <i>-ish</i> . One worksheet contains pieces of information missing in the other worksheet. T asks Ss to work in pairs and they take turns asking questions to fill out all the blanks. For example, Student A asks Student B “How do you call a person from Denmark?” and the correct answer is ‘Danish’.

Table 3 Suggested activities to teach the suffix *-ish*

Activity	Goal	Description
2. “Let’s meet up at 10 o’ clock-ish tomorrow!”	Practice telling the time in English and using words like ‘around’ and ‘about’ as well as the suffix <i>-ish</i> to make the time sound deliberately vague and approximate	T explains how to tell the time in both British and American English. T moves on to talk about approximations using words like ‘about’ and ‘around’ and points out that the former is preferred in British English. T also explains that the suffix <i>-ish</i> can also be used when talking about approximate time. T then asks Ss to pair up and role-play a situation where one person tries to make an appointment and when to do what activity with the other on the following day. T emphasizes that Ss should also refer to both precise and approximate time when role-playing.
3. “Guess who?”	Practice describing people’s physical appearances using descriptive adjectives along with downtoner adverbs and the suffix <i>-ish</i>	T provides Ss with a list of adjectives for describing people’s physical appearances. T shows Ss a magazine cover depicting the full body of a model. T asks Ss to try describing the model with several descriptive adjectives. T moves on modifying Ss’ answers by adding downtoner adverbs such as ‘slightly’, ‘quite’, and ‘pretty’ as well as the suffix <i>-ish</i> such as “She has <i>longish</i> blonde hair and slightly thick eyebrows”. T then distributes some group photos to Ss who work in groups. Ss take turns describing a person in each photo using descriptive adjectives along with downtoner adverbs and the suffix <i>-ish</i> . Other Ss have to guess who in the photo is being described.

Limitations and Suggestions for Future Research

There are at least two limitations in this study. First, it did not compare different registers where adjectives suffixed with *-ish* occurred. This is because if the number of registers had been limited, the researcher would have gained insufficient data to analyze all the words formed from this suffix. Second, data were limited to the COCA. Future studies might explore this linguistic phenomenon from the BNC or some other corpora in order to get a clearer picture. Also, as briefly discussed in (2.3) that *-ish* can stand alone as an adverb, future research can investigate in what context *-ish* is used as an adverb and what meaning it conveys from a sociolinguistic perspective.

Acknowledgment

The researcher would like to thank Wendy Asplin and Thomas Grizzle at the University of Washington who shared valuable comments on the first draft of this paper.

References

- [1] Nishimoto, E. (2004). Defining new words in corpus data: productivity of English suffixes in the British National Corpus. *Proceedings of the Annual Meeting of the Cognitive Science Society*, 26.
- [2] Davies, M. (2020). Corpus of Contemporary American English. Retrieved February 2, 2020. <http://corpus.byu.edu/coca/>.
- [3] Davies, M. (2010). The Corpus of Contemporary American English as the first reliable monitor corpus of English. *Literary and Linguistic Computing*, 25(4), 447–464.
- [4] Kim, C. (2013). Vocabulary acquisition with affixation: Learning English words based on prefixes and suffixes. *Second Language Studies*, 31(2), 43–80.
- [5] Bauer, L. (2015). *The Oxford reference guide to English morphology*. Oxford: Oxford University Press.
- [6] Laws, J., & Ryder, C. (2014). Getting the measure of derivational morphology in adult speech: A corpus analysis using MorphoQuantics. *Language Studies Working Papers*, 6, 3–17.
- [7] Plag, I. (2003). *Word-formation in English*. Cambridge: Cambridge University Press.
- [8] Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., & Svartvik, J. (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London and New York: Longman.
- [9] Oxford University Press. (n.d.). *-ish*, suffix1. Online Oxford English Dictionary. Retrieved February 2, 2020, <http://oed.com/view/Entry/99965?rskey=sqK1R7&result=7&is-Advanced=false#eid99551>.

- [10] Random House Webster's Unabridged Dictionary. (n.d.). *-ish*. In Dictionary.com. Retrieved February 2, 2020. <https://www.dictionary.com>.
- [11] Oxford University Press. (n.d.). *-ish*. In Lexico. Retrieved February 2, 2020. <https://www.lexico.com>.
- [12] Macmillan Education. (n.d.). *-ish*. In Macmillan Dictionary. Retrieved February 2, 2020. <https://www.macmillandictionary.com>.
- [13] HarperCollins. (n.d.). *-ish*. In Collins English Dictionary. Retrieved February 2, 2020. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english>.
- [14] Oxford University Press. (n.d.) lavish. In Online Oxford English Dictionary. Retrieved February 2, 2020. <https://oxfordlearnersdictionaries.com>.
- [15] Plag, I. (2006). Productivity. In B. Aarts & A. McMahon (Eds.), *The handbook of English linguistics* (pp. 537-556). Blackwell Publishing.
- [16] Asplin, W. (Interviewee). Namtapi, I. (Interviewer), Address: A101 Padelford Hall, Department of English, University of Washington, Seattle, WA, 354330. February 24, 2020. (In English)

Appendix 1 List of adjectives suffixed with -ish from the COCA

Common noun + -ish			Proper noun + -ish			Adjective + -ish			Numeral + -ish			Verb + -ish		
Word	Freq		Word	Freq		Word	Freq		Word	Freq		Word	Freq	
foolish	10701		English	92514		reddish	1706		fortyish	213		sluggish	2742	
selfish	10096		British	70337		bluish	937		fiftyish	160		glibberish	987	
stylish	4066		Jewish	46714		greenish	918		thirtyish	144		skittish	902	
childish	3890		Spanish	33475		yellowish	746		sixtyish	46		ticklish	354	
bullish	1410		Irish	21023		smallish	653		twentyish	27		snappish	72	
boyish	1367		Polish	12122		brownish	545					peckish	70	
feverish	1273		Turkish	10045		brackish	472							
hellish	1092		Swedish	6659		purplish	374							
nightmarish	897		Scottish	5295		whitish	348							
hawkish	765		Kurdish	4864		longish	318							
cornish	763		Danish	4588		youngish	241							
girlish	758		Amish	3715		prudish	232							
devilish	689		Finnish	2173		newish	201							
sheepish	688		Flemish	721		blackish	158							
selfish	669		non-Jewish	555		frankish	133							
bearish	616		anti-Jewish	413		largish	81							
cartoonish	600		non-English			darkish	70							
freakish	578		Moorish	388		blondish	67							
bookish	559		Anglo-Irish	382		shortish	61							
brutish	553		Spanglish	162		leftish	59							
amateurish	541		Netherlandish	124		sweetish	54							
ghoulish	453		Kentish			flattish	47							
boorish	394		pro-British	110		tallish	46							
impish	391		anti-British	85		noirish	43							

Common noun + -ish			Proper noun + -ish			Adjective + -ish			Numeral + -ish			Verb + -ish		
Word	Freq		Word	Freq		Word	Freq		Word	Freq		Word	Freq	
slavish	299		Pollyannaish	83		orangish	39							
snobbish	290		Gnalish	83		biggish	34							
fiendish	272		popish			oldish	27							
churlish	246		Pictish	74										
thuggish	236		Rhienish	69										
elvish	225		Sino-British	58										
clownish	217		Romish	56										
dovish	211		Whiggish	52										
roguish	196		Anglo-Spanish	49										
mannish	185		Chinglish	49										
puckish	126		non-British	39										
faddish	109		Anglo-Scottish											
owlish	108		anti-Irish	33										
babyish	106		Dornish	32										
modish	87		non-Spanish	31										
foppish	85													
clannish	85			30										
dickish	72			27										
buffoonish	70			26										
loutish	69													
wonkish	69			26										
coltish	66													
whorish	66													
priggish	61													

Common noun + -ish		Proper noun + -ish		Adjective + -ish		Numeral + -ish		Verb + -ish	
Word	Freq	Word	Freq	Word	Freq	Word	Freq	Word	Freq
tomboyish	61								
trollish	60								
lumpish	59								
piggish	57								
kittenish	56								
shrewish	56								
womanish	54								
doltish	53								
prankish	52								
waspish	50								
mulish	49								
punkish	41								
cliquish	40								
waggish	34								
swinish	33								
stalkerish	33								
gnomish	33								
fannish	32								
nerdish	27								
apish	27								
sluttish	26								
puppyish	26								
pixieish	26								

Notes: The etymology of all words has been checked from Oxford English Dictionary (OED) to make sure that they are derived from the suffix -ish.

The Ethical Status of Animals in Perspective of Moderate Postmodern Paradigm: An Analytic, Appreciative and Applicative Study¹

สถานะทางจริยธรรมของสัตว์ในทรรศนะของกระบวนทรรศน์
หลังนวยุคสายกลาง: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิพากษ์ และวิธาน¹

Charnchai Wasantayanan², Kirti Bunchua³ and Ravich Takeaw⁴

ชาญชัย วสันตยานันท์² กীরติ บุญเจือ³ และรวิช ตาแก้ว⁴

¹ This article is dissertation of Philosophy and Ethics, Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University

² Ph.D. Student, Doctor of Philosophy in Philosophy and Ethics Program, Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, 10300, Thailand

³ Prof., Chair of the Philosophy and Ethics Program, Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, 10300, Thailand

⁴ Lecturer, Dr., Philosophy and Ethics Program, Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, 10300, Thailand

¹ บทความวิจัยนี้เป็นวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ

² นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ 10300

³ ศ., สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ 10300

⁴ อ.ดร., สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ 10300

*Corresponding author: Email address: golf_biome@hotmail.com

(Received: July 30, 2020; Revised: November 24, 2020; Accepted: December 16, 2020)

Abstract

The objective of this research article was to study whether animals in perspective of moderate post modern paradigm have ethical status and how by philosophical approach, dialectic and discursive qualitative methodologies. The research found out that reasons of antagonists that were previous responses in academic society presenting that animals have no ethical status, animals with ethical status treated as inferior beings, and animals have an ethical equality status by grouping them with discrimination based upon species membership of ‘Speciesism’ to examine if it was appropriate to be the answers of research questions, which were 1) a group with the perspective that animals have no ethical status of their own, or if they have an ethical status inferior to that of humans standpoint and 2) a group of people with animals have equal ethical status to humans standpoint. In criticism of the antagonist’s reason, both groups were unable to answer choices for this research question because philosophical assumptions were not consistent with philosophical concepts of moderate postmodern paradigm. According to the study, the researchers proposed the new reason that those were primarily related to interspecies equality. This study, therefore, suggested that interspecies equity was a principle of thought. Eventually, the new proposition from the researchers is animals have an ethical equity status, the same as all living creatures. The results can be applied for an alternative ethical principle in harmony that all humankind can and will be given in the primary concept of humane treatment to animals.

Keywords: Ethical Status of Animals, Paradigm, Moderate Postmodernism

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา “สัตว์ในทรรศนะของกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางมีสถานะทางจริยธรรมหรือไม่และอย่างไร” โดยวิธีวิจัยทางปรัชญา คือ วิชาวิธีและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากการวิจัยพบว่า เหตุผลฝ่ายตรงข้ามที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ในแวดวงวิชาการ ได้แก่ สัตว์ไม่มีสถานะทางจริยธรรม สัตว์มีสถานะทางจริยธรรมอย่างต่ำลำดับชั้นกว่ามนุษย์ และสัตว์มีสถานะทางจริยธรรมอย่างเทียบเท่ากับมนุษย์ โดยจัดกลุ่มตามเกณฑ์อคติทางชนิดพันธุ์หรือ “พันธุ์นิยม” เพื่อตรวจสอบว่า เหมาะสมจะใช้เป็นคำตอบของการวิจัยหรือไม่ ได้แก่ 1) กลุ่มที่มีทรรศนะว่า สัตว์ในทรรศนะของกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางไม่มีสถานะทางจริยธรรม หรือถ้าจะมีสถานะทางจริยธรรมก็อยู่ต่ำลำดับชั้นกว่ามนุษย์ และ 2) กลุ่มที่มีทรรศนะว่า สัตว์ในทรรศนะของกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางมีสถานะทางจริยธรรมอย่างเทียบเท่ากับมนุษย์ วิเคราะห์เหตุผลฝ่ายตรงข้ามได้ว่า ทั้งสองกลุ่มไม่อาจใช้เป็นตัวเลือกคำตอบของปัญหาวิจัยนี้ เพราะมีฐานคติทางปัญญาไม่สอดคล้องกับหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง เหตุผลฝ่ายผู้วิจัยก็คือ ทั้งสองกลุ่มล้วนมีหลักความสมภาคหรือความเท่าเทียมทางชนิดพันธุ์เป็นพื้นฐาน จึงเสนอความสมธรรมหรือความเสมอภาคทางชนิดพันธุ์เป็นฐานคิดแทน จนเสนอคำตอบใหม่ได้ว่า สัตว์มีสถานะทางจริยธรรมอย่างเสมอภาคกันกับมนุษย์ ผลลัพธ์ของการวิจัย คือ ได้มีหลักจริยศาสตร์แบบสมานฉันท์ ซึ่งมวลมนุษย์สามารถนำไปใช้เป็นมโนทรรศน์ขั้นปฐมสำหรับนำทางการปฏิบัติต่อสรรพสัตว์

คำสำคัญ: สถานะทางจริยธรรมของสัตว์ กระบวนทรรศน์ หลังนวยุคสายกลาง

Introduction

1. Rationale and significance of the Topic

1.1 Rationale of the Topic

This research question originated from my attention in Human and non-human Animals Relationship (HAR) issues, especially concerning animal ethics problems. According to skepticism in all responses to the question: How should we human beings treat the other animals? at all of my lifetime, I have framed for synthesizing this research topic. The background can be chronologized as follows:

1) Skepticism in early childhood

The first response that I skepticized was from 'The words of the elders.' Someone said we should take care of animals as our family members. Someone said we should take advantage of them like Items used in everyday life. But then someone said being surrounded by animals were forbidden to join because all of them have been dirty and dangerous life. And also, another response that I skepticized was from 'Social beliefs.' Which ones presented some animals were a symbol of mystery and bad omen, and so we should treat them unfairly. However, the same species can be presented by others as a symbol of good luck and fortune, so that we should treat them as holy creatures. For example, myths and superstitions about black cats from different cultures could have been different in a variety of beliefs. Those made me skeptical caused by polylemma that affects me can't afford to be down an answer for attachment and caused by a conspiracy that seems to be the association of both responses for a dominant purpose.

2) Skepticism in middle childhood

The second response that I skepticized was from the 'school books,' especially the Mana-Maanee-Piti-Chujai coursebooks. A subject matter of this one was used more than almost anything else to indoctrinate children into believing the idea of generosity and kindness. But in our lives, the paradoxical realities were faced by more and more people, including me. For instance, based on our experiences, it is easy to blame children for helping stray animals by concerned parents even though they just follow the standard lesson in the general textbooks of this country. This also made me skeptical in the sense that the content of the books was contradicting against some of my hands-on experience.

3) Skepticism in late childhood

The third response that I skepticized was from the 'moral principles,' especially Buddhism and Chinese traditional cultural beliefs. As for the Buddhist ethics, the first commandments of five basic Buddhist precepts of moral practices have given me the concept of treatment to animals, that is, to abstain and refrain from taking the life of living beings.

And Han Chinese Buddhist ethics with Taoism, my senior relatives taught me people should not kill or harm animals without justification or excuse because they can feel pain and suffering as well. On the contrary, some worships with these ethics that I have ever experienced were very controversial beliefs. For example, do not kill and taking animals' life away has been the traditional practice of the vegetarian festival. Conversely, ending animals' life to make a sacrifice to gods or spirit offerings have commonly seen in other festivals such as the spring and host festivals. These also made me skeptical in the sense that the moral principles are against some of the events encountered.

4) Skepticism in adolescence

The fourth response that I skepticized was from the 'scientific knowledge.' Based on Darwinian Theory of Evolution, a famous phrase 'the survival of the fittest' [1] – that is the survival of the strongest, in the fifth edition of *On the Origin of Species* by Charles Darwin, have been an umbrella term that is given to various concepts about human thought and ethics. It would be the only natural that humans have evolved to live better than any animals on this planet, treating humans better than animals are very right and ethical practices. Consequently, we should treat them with the instrumental view: the animal as an instrument; the animal as morally off a map; the animal as a mindless automaton [2] It means scientific studies by using animals' bodies or life are dramatically essential to improving the lives of humans and sustaining our environments. These made me skeptical, that is, the initial problem was solved while yielding an unanticipated benefit, described as a windfall. For instance, the torture in animal testing or vivisection presented mankind with a moral dilemma: although scientism doctrines can accept that some painful animal experimentation can be justified on grounds that benefit like necessary or usefulness is conferred, anti-scientism doctrines dissented with the adverse arguments and condemned as cruelty to animals.

5) Skepticism in early adulthood

The fifth response that I skepticized was from the 'extreme postmodern thought' which was the principle of the idea of animal liberation: if intellectual superiority like the capacity for language or higher mathematics doesn't give us the right to serve our agenda by taking advantage of others, that right to use or exploit animals for sake of our benefit are likewise never acceptable because all living creatures have a capacity of suffering as the vital characteristic that gives a being the right to equal consideration. [3] Accordingly, animals should be treated equally, not humanely. These made me skeptical in at least 3 points; that is, caused by the hidden agenda that aimed to cover people's thoughts by complete and total hegemonic dominating ideologies, caused by the objective that was unable to cause intellectual change as specified in the statement of doctrine, and caused by the achievement

that may not be able to help to create a better and more peaceful world through deconstructive thought.

6) Skepticism in middle adulthood

The sixth response that I skepticized was from the 'late or high modernism' which is the principle of the idea of Animal Welfare: 'There's nothing wrong if human desires will be fulfilled with animals' flesh and blood. Whether they are used for basic needs, entertainment, seek profit, or a scientific experiment, we always use them. Nevertheless, they should be treated as humanely as possible, in other words, apart of welfare includes both fitness and a sense of wellbeing, it also includes goes beyond preventing unnecessary pain and suffering.' Thus, animals should be treated humanely, not equally. This made me skeptical, that is, although we knew that it was related to the response in adolescence which was continued by the adherent of scientism and was evolved to be antagonistic with the response in early adulthood by the followers of anti-scientism, there's only one thing we can count on at that moment because it can solve the facing trouble. But then the contradictory argument from Animal Liberations and Animal Rights against the welfare's idea has occurred: 'Human species should not side claims superiority over all others in order to excuse the exploitation. Forasmuch as all of us is a piece of earth and a member of the Kingdom Animalia, so too the defense that we treat animals humanely or use them minimum necessarily was the justification to maintain the human-centered's status and to legitimate the interests of humans.' For that reason, animals must be treated equally, not humanely. Nonetheless, we do have to put this response into action against the confronting difficulties meanwhile the new answer has been researching.

7) From all skepticism to developing my research topic

When those of responses can't make me totally trust, therefore, the key concept of ethics which human beings have been using as primary guidelines for action was searched. Eventually, we found the concept of the ethical (not the moral) status of animals due to the fact that all of us will treat animals according to the created scenario involving a target that keeps them at the forefront of our minds. In other words, if somebody has a fundamental belief or worldview that the animals have no ethical status of their own, they are likely to treat animals whatever they please or want because the realm of ethical consideration should not be extended to them. On the contrary, somebody is more likely to treat them equally as deserving of ethical consideration when they have a worldview or fundamental belief that the animals have an ethical status.

Moreover, the concept of the ethical status of animals has had an implicit influence on our treating each other apart from directly affecting the treatment to animals:

7.1) Influence on using violence as a solution to problems

Animal cruelty is an important factor that influences choosing violence in conflicts between human beings. Thomas Aquinas (1225-1274), an Italian Medieval philosopher and theologian, argued that ‘If in Holy Scripture there are found some injunctions forbidding the infliction of some cruelty toward brute animals ... this is either for removing a man’s mind from exercising cruelty towards other men ... or because the injury inflicted on animals turns to a temporal loss for some man ... ’ [4] His proposal can be concluded that; humans should be charitable or be a friend to animals only to make sure that the consequence of harming animals as the habit has not to affect treating other people. Until recently, for the last half-century, research results from many branches of science have shown empirical and reliable pieces of evidence associated with cruelty to the animal which is a major factor for peoples accustomed to considerable violence, in at least 3 cases:

- Case of a precursor of ‘harmful to society’ or antisocial behaviors

The study of the correlation between three characteristics in childhood: enuresis or bed-wetting, fire-setting, and cruelty to animals, and severely aggressive behavior in adulthood were proposed by J. M. Macdonald in 1963, called ‘The Macdonald Triad’ or also known as ‘The triad of sociopathy.’ It is postulated by the author that the presence of the triad in the child may be of pathognomonic importance indicator in predicting violent and antisocial behavior of later in 1996. [5]

- Case of a preliminary of extreme violent behaviors

The result of several studies established that a famous hypothesis, called ‘Graduation Hypothesis’: cruel to animals in stages of child development is a significant background for committing the felonies to people; e.g. serial killing or murders [6-8], sexual homicide preparators [9, 10]

- Case of a signal of domestic violence

Several studies discovered that the first and main targets of abuse frequently were companion animals, the latter were spouses/partners or children. Batterers often controlled the family members by intimidating, torturing, or killing the pets. [11] Consequently, animal abuse is a very influential indicator of family violence [12] and is by far the most common victims comprising more than all cruelty cases. [13]

7.2) Influence on choosing a solution to using violence problems

Trends in the objective of peace researches that endeavor to find effective solutions to using violence problems are managing the risk of choosing violence as a solution or habit modification. Some researchers might attempt to eliminate the conflict in believing that violence never ever happens or bearable if we can nip the conflicts as a source of violence

in the bud. Yet, some researchers argue that everything on earth is a reality of conflict as well as the universe is not static. As change is the essence of existence, so conflict is violence that is conflict likewise. All of the things on this planet, therefore, are based on a living oxymoron such as Yin-Yang. When conflict is the unavoidable unchangeable state of nature in human society, violence also is a section of our society that is never gonna change [14-15] Hence, they might attempt to limit or constrain the conflict by depriving the opportunity of choosing violence as the instrument of solving problems, that is, attempting to remove all of the factors that induce, assist, link, or engage the decision.

Nowadays, the prevention of cruelty to animals is limiting or constraining the opportunity that violence may be considered as an instrument to resolve conflicts. This approach might suppress a factor of cruelty to animals that is a source of choosing violence as a solution between people. Many ethical measures have been implemented as guidelines for treating animals such as custom, moral principles, the result of scientific research, ethic, law. When considered abstractly, however, in the big picture views, the issue of being obsessed with the sacredness of ethical measures of each group is found. They often relegate different beliefs to otherness by reason of they are not the best, not accurate, and not reality, whenever they assume their belief is the best, accurate, and reality. The cause of their attachment ought to be the concept of the ethical status of animals, too. Because if whoever support for the animals don't deserve our ethical consideration in virtue of the fact that they lack the worthy and valuable properties, the postulate that animals have no ethical status should be the standing of them. On the other hand, the standing that animals have ethical status as the postulate of thought should have emerged if the statement that animals deserve our ethical consideration in virtue of the fact that they possess the worthy and valuable properties is supported by anyone.

After reviewing associated existing HAR literature as well as we could and concludes that the ethical status of animals is a primary concept of treatment to animals, moderate postmodern philosophy has been applied so that another possible answer could be presented alternatively. And the main principle of this is the collaboration by harmonizing the ideas and beliefs of all parties on the basis of good understanding with each other, called mutual understanding. Consequently, the philosophical research topic has been selected, formulated, and developed from all these previous backgrounds.

1.2 Significance of the Topic

The issue of the ethical status of animals is a philosophical problem that has widely argued and discussed by philosophers, researchers, and those interested in animal ethics. By the verdict part of the response to the problem; 'Do animal have an ethical status?',

including the justification part of this response by various parties; ‘Why are they submit such answers?’, cause them to encounter some ethical conflicts that relate to the humans and animals relationship until now. When submitting their response of each group to retaliate with others could be unleashed a spiral of conflict or conflict spiral, this situation sometimes may be resolved peacefully but often they are not; that is, maybe developed to a more serious situation as destructive conflict. For these reasons, the result may increase the risk of deciding to choose violence to resolve conflicts or settle disputes. Further, my intent here is to provide a new possible answer from my own experiences and visions which the root problem is the different philosophical assumptions that have occupied the thoughts of them. Finally, the philosophical research topic; The Ethical Status of Animals in Perspective of Moderate Postmodern Paradigm: An Analytic, Appreciative and Applicative Study is synthesized and presented with the expectation that this research will present an alternative response and reasonable reason answer that can be rationally acceptable to all parties which could be a benefit to all living creatures, an option to academia, a rational choice to our society, and a progression towards the harmonized world.

1.3 Research question

Do animals in perspective of moderate postmodern paradigm have ethical status, and how?

1.4 Expected benefits

The research’s expected benefits can be summed up as follows

- 1) To get new knowledge about the ethical status of animals in perspective of moderate postmodern paradigm
- 2) To expand our intellectual horizons about the ethical status of animals by philosophical paradigms of thought
- 3) To illustrate the case study to help us understand the influence of the ethical status of animals’ concepts on deciding to choose violence to resolve conflicts or settle disputes between human and nonhuman living beings, including between human beings together.

Objective

1. To study the ethical status of animals by the concept of philosophical paradigms of human thought
2. To analytic that animals in perspective of moderate postmodern paradigm have ethical status involving have reason supported this answer
3. To appreciative the value and to applicative the benefits of knowledge about the ethical status of animals in perspective of moderate postmodern paradigm

Methodology

This study is to research from textbooks and academic papers relating to the topic:

1. The data collection

1) The primary sources: The original and well-known works written by Professor Kirti Bunchua, including the philosophical works in animal philosophy and ethics fields, namely Pythagoras, Plato, Aristotle, St. Augustine of Hippo, Thomas Aquinas, Renè Descartes, John Locke, Immanuel Kant, Jeremy Bentham, Peter Singer, and Tom Regan.

2) The secondary sources: The books and adapted works by many related scholars, including seeking relevant information from the mass media as well as other sources.

2. The data analysis from the primary and the secondary sources

3. The data arrangement and synthesis by philosophical research methodologies:

1) Dialectic is raising the question that has multiple answers. Then the researcher must seek all possible answers as long as I can.

2) Discursive process is listening to reason that justifies each of the possible answers comprehensively. The purpose is searching the best answer on the basis of good understanding from all available other or mutual understanding.

4. The research presentations by an analysis, appreciation, and application

Results and Discussion

After researching by philosophical research methodologies whose objective is to get an alternative answer to the research question. The result could be summarized and discussed as follows:

1. Reason of antagonists

The antagonists' reasons are all responses that are from the analysis of the main concept: the ethical status of animals. Three available responses were found by reviewing associated existing HAR works of literature: 1) animals have no ethical status, 2) animals have ethical status but they should be treated as inferior beings, and also 3) animals have an ethical equality status but they also should be treated as human beings. After grouping them with discrimination based upon species membership, named 'Speciesism:' refer to the idea that the undue moral privileging of one species over another or the undue (and typically exclusive) intrinsic concern for human animals in comparison to all other animals [16], in order to examine their appropriateness for addressing this research question, they were divided into 2 groups:

1.1 A group of people with the animals have no ethical status of their own, or if they have an ethical status inferior to that of humans standpoint

1.2 A group of people with animals have an equal ethical status to humans standpoint.

The researcher grouped the standpoints of animals that have no ethical status of their own with animals have ethical status inferior to that of humans because of human-centered perspective or a point of view which posits humans as the centerpiece of the ethical universe and sees the mankind's well-being as the greatest purpose of things, named 'Anthropocentrism' that is correlated with Speciesism; that is to say, the first thing they focus to take into consideration is the interests of the human species.

2. In criticism of the antagonist's reason

The main concept of analytical criticism is the philosophical paradigms: 'basic beliefs in mind of peoples that are set off by their sex, age or period of life, environment, education, and decision making, that determines the preference and is a comprehending and rational decision-making tool of each person. However, these could be changed by changing for the right reason and without varying according to one's mood.' [17] When those were ever conceptualized with the five ages of western historical civilization by the purpose for interpreting the human thought and searching the fundamental postulate of knowledge, the philosophical paradigm could be divided into five sections, called the five paradigms of human thought: primitive paradigm, ancient paradigm, medieval paradigm, modern paradigm, and contemporary paradigm. [18-21] As follows (Figure 1):

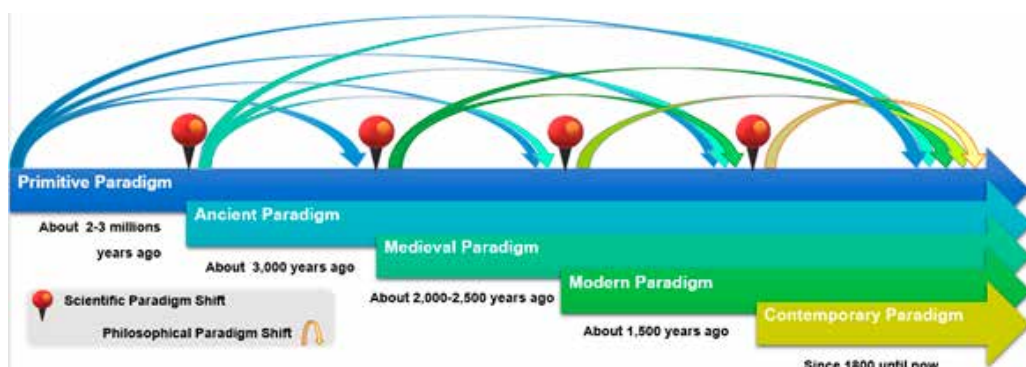

Figure 1 The five philosophical paradigms of human thought.

In addition, the concept of the moderate postmodern paradigm was used in this analysis as well. Kirti Bunchua [17] stated that 'there are other postmodern perspectives besides extreme and radical postmodernism: moderate postmodernism. Namely, the standpoint of extreme and radical type is not considered the reality systematically stand behind the knowledge but the moderate type standpoint is considered it is quite beyond our capacity to know that. The reason is the language only offers the meaning by intentionality so it is really difficult to ascertain the parallel that exists between reality and knowledge. Just a part

of human knowledge, therefore, could be paralleled with reality. And there is another part that is distorted by subjectivity. Then something we do best is graceful for the meaning we share with others, believing that the reality exists at there.' Instead of suggesting only a deconstruction as orthodoxy postmodernism, consequently, moderate postmodernism suggests a reconstruction which stipulates that: aside from deconstructing all philosophical system by purpose to distinguish between the useful strength as major and the unfruitful weakness as minor, the collaboration is approached from choosing only the major as long as we can and fitting them into our context alongside letting go of the minor which their usefulness seem marginal or negligible for us (but it might come in handy someday) and getting some immediately use of them by someones at the same moment. This moderate way of postmodernism might correct the issue that nourishes the war and support the issue that nourishes the peace.

When both groups of antagonists' reason were discussed by discursive and dialectical qualitative methodologies, the result found that they were unable to be present as answer choices for this research because their philosophical assumptions were not consistent with the philosophical concepts of moderate postmodern paradigm:

2.1 The response for a group of people with the animals have no ethical status of their own, or if they have an ethical status inferior to that of humans beings: those can be divided into four subgroups, such as 1) animal have completely no ethical status of their own, 2) animals have subcompletely no ethical status of their own, 3) animals have intermediately no ethical status of their own, and 4) animals have an ethical status inferior to that of humans beings. After they were analyzed with the five philosophical paradigms of human thought concept, the result was all of them participated in and was of some assistance to the philosophical paradigm shift: the philosophical dynamics of mankind's intellectuals and beliefs: from primitive, ancient, medieval, and modern paradigm; namely, three former subgroups were found their philosophy and ethics under primitive-ancient-medieval-modern paradigm, but found the philosophy and ethics of a latter group only under modern paradigm. Thought of both groups was not static, however, the philosophical paradigm-shifting to the latest doctrine occurred. Eventually, the emergence of late or high modernism on the battlefield of animal philosophy and ethics in the contemporary world caused Animal Welfare that uncorresponding to the concept of moderate postmodern paradigm. For this reason, they were unable to be present as an answer to this research. As follows (Figure 2):

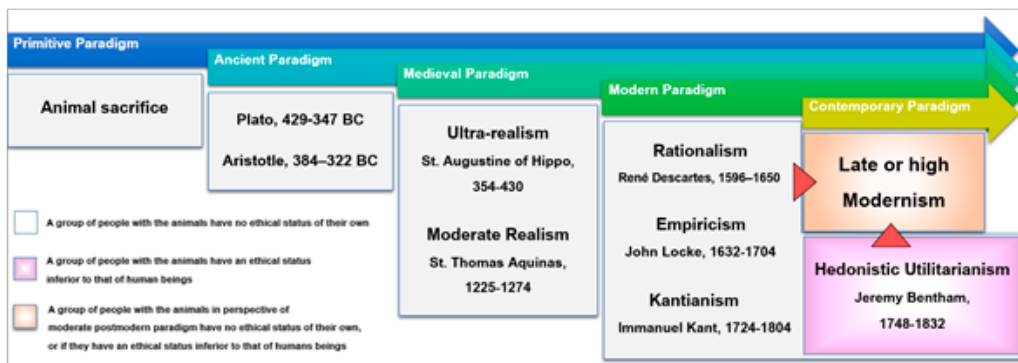

Figure 2 The response for a group of people with the animals have no ethical status of their own, or if they have an ethical status inferior to that of humans beings, which were analyzed with the five philosophical paradigms concept.

2.2 The response for a group of people with animals has an equal ethical status to humans beings. After this was analyzed with the five philosophical paradigms of human thought concepts like a previously possible response, the result was it also participated in and was of some assistance to the philosophical paradigm shift from primitive, ancient, and contemporary paradigm. (Someone in the medieval and modern may have the responses in the same way but their philosophy may be as a minority at that time. That's means, not that nobody had, but most people who were the majority at the moment were not interested, ignored, neglected, or turned deaf ear to their voices.) Their thought was not static, however, the philosophical paradigm-shifting to the latest doctrine occurred as well. Eventually, the emergence of extreme postmodernism on the battlefield of animal philosophy and ethics in the contemporary world caused Animal Liberations and Animal Rights that uncorresponding to the concept of the moderate postmodern paradigm. For this reason, it was unable to be present as an answer to this research, too. As follows (Figure 3):

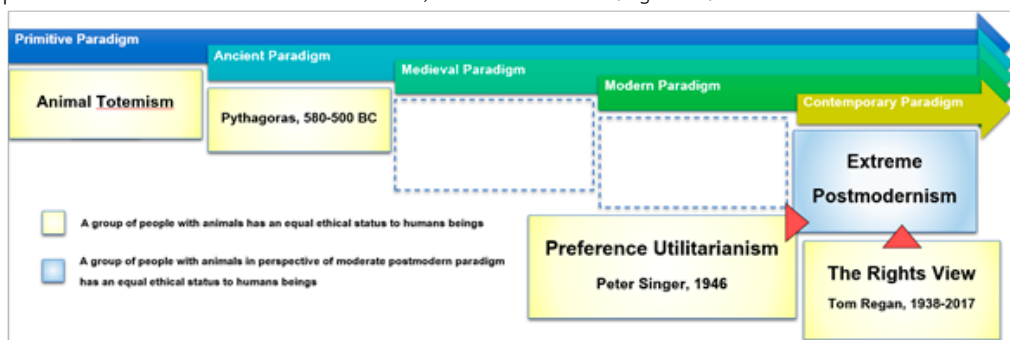

Figure 3 The response for a group of people with the animals has an equal ethical status to humans beings, which were analyzed with the five philosophical paradigms concept.

In conclusion, the criticism of the antagonist's reason found that these two groups were unable to use as the final answer for this research question because their philosophical assumptions were not consistent with the philosophical concepts of moderate postmodern paradigm as above-mentioned.

3. Reason of researcher

According to the study, the researcher found that intellectual junction as the weak point of the antagonist's reason: the concept of interspecies equality. That has been an efficient cause that making them was uncorresponding to philosophical concepts of moderate postmodern paradigm:

3.1 A group of people with the animals have no ethical status of their own: the viewpoint of this group is 'Treating different species differently are interspecies equality.'

3.2 A group of people with the animals have an ethical status inferior to that of human beings: the viewpoint of this group is 'Treating different species differently are interspecies equality' as the previous group. However, the stipulation is that interspecies inequality is concealed with/promote human interests first when unusual circumstances arise.

3.3 A group of people with the animals have an equal ethical status to humans beings: the viewpoint of this group is 'Treating different species similarly are interspecies equality.'

Once the interspecies equality was proved to be a background of all groups, they were not consistent with the philosophical concepts of the moderate postmodern paradigm. Therefore, I can conclude that interspecies equality got along quite well with uncorresponding of the philosophical concepts of moderate postmodern paradigm as well. Finally, the available responses to the animal philosophy and ethics on the current world that were analyzed by us were not the appropriate response to this research question.

Those are why the researcher must propose the new reason in the perspective of the moderate postmodern paradigm that 'animals have an equity ethical status to humans beings.' The equality-equity concept has been applied to this response. My research found that equality was a background of all responses in the perspective of the previous paradigms which made them walk into a big trap in thinking equally about the world named binary oppositions of equality, as though imprisoned in the cage of equality. Thus, the equity as a background of my response in perspective of moderate postmodern paradigms has been nominated. The viewpoint of this is 'Treating different species which are suitable for their conditions in life as the living creatures are interspecies equity,' that is, laying down the practical standard of treatment to animals which is based on status and circumstance: in a normal condition, the ethical consideration and decision to treat animals should be suitable

for their status as the living creatures, however, be aware of the facts/be according to the occurrence when unusual circumstances arise.

After deliberately and carefully analyzing the researcher's response with the concept of five philosophical paradigms, the study has proven that it was reasonable to assume that were appropriate to generalize to this research question. While it was concentrated upon finding a solution in a difficult situation or a dilemma posed by binary oppositions between Animal Welfare what belongs to the late or high modernism as a thought of the fourth philosophical paradigm) and Animal Liberations and Animal Rights what belongs to the extreme postmodernism as a thought of the fifth philosophical paradigm. This has suggested everyone use the main principle of the collaboration by harmonizing the ideas and beliefs of all parties on the basis of good understanding with each other, called mutual understanding. And that is like interspecies equity as a state of the art ethical concept that got along quite well with corresponding of the philosophical concepts of moderate postmodern paradigm as the latest thought of the fifth philosophical paradigm. Finally, the researcher can realize and summarize that my suggested response was the appropriate response to this research question.

Conclusion

A study done by researcher is a type of improving on the previous responses, that is, need to emphasize that researcher's response is more reasonable and more harmonious than all early responses there ever was. I, therefore, can conclude a new proposition that is 'animals have an ethical equity status same as all living creatures.' The verdict part of this proposition is insisted that it must only be the animals have ethical status whatever they were; that is, no matter how large or small their size, how high or low their intelligence quotient scores, how useful or useless their utility, or even how top or bottom their position in Kingdom Animalia. Whether insects such as a mosquito or mammals such as an elephant, companions such as a dog or livestock such as a pig, they all are the living beings as humans. My justification part of this proposition is at least treating to animals is an important factor that influences choosing violence in conflicts between human beings, therefore, my standpoint is all of us must not belittle the HAR issues, which inflicts a terrible and often life-threatening existence on those humans and animals within our society. This senseless violence will not be tolerated and standing or sitting by idly is not an option either. However, A group of people who have convinced themselves that the animals have no ethical status of their own should not be excluded as voiceless at the border of my philosophy and ethics. On the other hand, my suggested response has embraced and promoted all parties by letting them have a chance to treat animals moderately, based on status and circumstance, with the

higher purpose: to improve our quality of life and to make our peaceful world. Conclusively, the results of this study can be applied for an alternative ethical principle in the way of harmony that all mankind can and will be given in the primary concept of humane treatment to animals.

References

- [1] Darwin, C. (2009). Natural selection; or the survival of the fittest. In C. W. Eliot (Ed.), *The origin of species: The five food shelf of classics Vol. XI (in 51 volumes)*. (pp. 93-144). New York: Cosimo Classics.
- [2] Rowlands, M., (2002). *Animals like us*. New York: Verso.
- [3] Singer, P. (1990). *Animal liberation* (2nd Ed.). New York: Random House.
- [4] Ryder, R. D., (2000). *Animal revolution: Changing attitudes towards speciesism*. New York: Bloomsbury Academic.
- [5] Macdonald, J. M. (1963). The threat to kill. *The American Journal of Psychiatry*, 120(2), 125–130.
- [6] Lockwood, R. (1998). Cruelty toward animal and human violence. In *Encyclopedia of animal rights and animal welfare* (pp. 122-123). Westport, CT: Greenwood Press.
- [7] Merz-Perez, L., & Heide, K. M. (2003). *Animal cruelty: Pathway to violence against people*. Lanham, MT: Altamira Press.
- [8] Barrow, L. M., & Rufo, R. A. (2013). *Police and profiling in the United States: Applying theory to criminal investigations*. Boca Raton, FL: CRC Press.
- [9] Ascione, F. R. (1998). Children who are cruel to animal: A review of research and implications for developmental psychology. In R. Lockwood (Ed.), *Cruelty to animals and interpersonal violence: Readings in research and application* (pp. 83-104). West Lafayette, IN: Purdue University Press.
- [10] Linzey, A. (2013). *The global guide to animal protection*. Champaign, IL: University of Illinois Press.
- [11] People for the Ethical Treatment of Animals (PETA). (2014). *Cruelty to animals and family violence*. Retrieved on March 18, 2014, from <http://www.peta.org/issues/companion-animal-issues/companion-animals-factsheets/animal-abuse-human-abuse-partners-crime/>.
- [12] Strozier, A. L., & Carpenter J. E. (2008). *Introduction to alternative and complementary therapies*. Binghamton, NY: The Haworth Press.
- [13] Pirro, J., & Whitney, C. (2003). *To punish and protect: One DA's fight against a system that coddles criminals*. New York: St. Martin's Press.

- [14] Satha-Anand, C. (1996). *Peace theory and cultural elements*. Bangkok: Komol Kheemthong Foundation. (In Thai)
- [15] Hüppauf, B. (1997). Introduction modernity and violence: Observations concerning a contradictory relationship. In B. Hüppauf (Ed.), *War, violence, and the modern condition* (pp. 21-22). Berlin: de Gruyter.
- [16] Berkman J. (2014) From theological speciesism to a theological ethology: Where catholic moral theology needs to go. *Journal of moral theology*, 3(2), 11-34.
- [17] Bunchua, K. (2017). *Suan Sunandha philosophy book series, Vol. 2: Introduction of philosophy and ethics*. Bangkok: Charoenpon Graphic. (In Thai)
- [18] _____. (2002). *Postmodern philosophy: New concepts for modern education*. Bangkok: D.K. Editions. (In Thai)
- [19] _____. (2014). 84,000 Dhamma Khandhas are for scholars, not for educators. *SSRU Graduate Studies Journal*, 7(1), 1-15.
- [20] _____. (2017). *Suan Sunandha philosophy book series, Vol. 1: Fundamental philosophy*. Bangkok: Charoenpon Graphic. (In Thai)
- [21] _____. (2017). *Suan Sunandha philosophy book series, Vol. 7: Hermeneutics in philosophy, religion, and ethics*. Bangkok: Charoenpon Graphic. (In Thai)

Effects of Risk Management Efficiency and Good Tax
Auditing Practice on Tax Performance:
Evidence from Tax Departments in Thailand¹
ผลกระทบของประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงและแนวปฏิบัติ
ในการตรวจสอบภาษีที่ดีที่มีต่อผลการจัดเก็บภาษี:
หลักฐานจากหน่วยงานจัดเก็บภาษีในประเทศไทย¹

Soranee Janchai^{2*}, Nuttavong Poonpool³ and Uthen Laonamtha⁴
สรณีย์ จันทรฉาย^{2*} ณัฐวงศ์ พูนพล³ และอุเทน เลานันทา⁴

¹ This research project is supported by Mahasarakham Business School, Mahasarakham University, 2019

² Doctor of Philosophy Program (candidate) in Accounting Program, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University, Mahasarakham, 44150, Thailand

³ Assoc. Prof. Dr., Accounting Program, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University, 44150, Thailand

⁴ Asst. Prof. Dr., Accounting Program, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University, 44150, Thailand

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประเภทนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาเอก) คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

² นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบัญชี) คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 44150

³ รศ.ดร., คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 44150

⁴ ผศ.ดร., คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 44150

* Corresponding author: Tel. 0-4351-1330. Mobile: 06-5724-6545, E-mail address: soranee.jan@msu.ac.th

(Received: August 26, 2020; Revised: January 24, 2021; Accepted: February 12, 2021)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบผลกระทบของประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงและแนวปฏิบัติในการตรวจสอบภาษีที่ดีที่มีต่อผลการจัดเก็บภาษีของหน่วยงานจัดเก็บภาษีในประเทศไทย ซึ่งในการวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีสถานการณ์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานจัดเก็บภาษีในประเทศไทย ประกอบด้วย กรมสรรพสามิต กรมสรรพากร และกรมศุลกากร จำนวน 255 พื้นที่สาขา และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ในผลลัพธ์ของการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงมีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีสาระสำคัญต่อผลการจัดเก็บภาษี และ 2) แนวปฏิบัติในการตรวจสอบภาษีที่ดีมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการจัดเก็บภาษี ดังนั้น สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงและแนวปฏิบัติในการตรวจสอบภาษีที่ดี มีบทบาทสำคัญในการกำหนดความยั่งยืนของผลการจัดเก็บภาษีในอนาคต

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติในการตรวจสอบภาษีที่ดี ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง ผลการจัดเก็บภาษี

Abstract

The objective of this research article was to investigate the effects of risk management efficiency and good tax auditing practice on tax performance of tax departments in Thailand. In this research, the contingency theory was used to explain the relationship of the variables. A questionnaire by mail survey was used as an instrument for collecting data. The list of 255 tax audit branches was provided by the Department of Excise, Revenue, and Customs in Thailand. The multiple regression analysis was used to test all postulated hypotheses by the ordinary least squares method (OLS). The results of this research revealed that 1) risk management efficiency had positive and statistically significant effects on tax performance, and 2) good tax auditing practice had positive and statistically significant effects on tax performance. In summary, risk management efficiency and good tax auditing practice played a significant role in determining sustainable tax performance in future perspective.

Keywords: Good Tax Auditing Practice, Risk Management Efficiency, Tax Performance

Introduction

Tax revenue has been accepted as the source of income for the government [1]. Interestingly, It is recognized as an essential tool for national development. However, most developing countries face difficulties in creating tax revenue because tax administrations may suffer from tax evasion [2]. Moreover, the problems facing Thai tax departments concerning tax collection and tax auditing are similar to those faced in other countries. For instance, James, Svetalekh, & Wright [3] found that some tax audit officers in the Thai Excise Department have insufficient tax auditing knowledge. Likewise, Svetalekh [4] suggests that tax audit

officers of Thailand attempt to decreasing problems of tax avoidance. Hence, tax departments continue to look for tax audit achievement to increase their revenue.

To achieve tax administration, tax departments have been trying to implement and establish dynamic tax systems that will not only ensure the tax revenues but also enhance citizens' trust towards governments in terms of fairness in the distribution of tax burdens [5]. In terms of tax administration, Thai tax departments attempt to follow a principle of tax administration as the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) suggested. Moreover, Thai tax departments are implementing digital transformation initiatives, enabling changes that will have far-reaching effects on every tax function [4]. Hence, a dynamic tax system such as risk management efficiency and good tax auditing practice are an important part of creating good tax administration.

In tax performance, tax auditing is an influential and important activity that can assist in analyzing and evaluating the tax process with the objective of ascertaining the system's weaknesses and to suggest strategies for improvement [6]. Tax audit officers' role involves risk management efficiency, management controls, and governance processes within the organization [7]. They have unique insight on which risks might lead to calamity: how to improve processes, audit practices, risk management, and performance [8]. Therefore, effective tax auditing is one that identify the necessary tax input, assess an efficiency of the tax process, and improve the tax administration outcome for achieving tax performance [9].

As aforementioned earlier, this research can expand and add a contribution plays to tax audit literature, especially in tax audit officers. The research objective is to examine the effects of risk management efficiency and good tax auditing practice on tax performance in Thai tax departments. In terms of achieving this research objective, the following key research questions are the following: How do risk management efficiency and good tax auditing practice affect tax performance?

The remainder of this research is organized as follows. The next section describes prior research of risk management efficiency, good tax auditing practice, and tax performance and their relationships and the hypotheses development of this research. After that, the research design is presented, followed by the results and discussion from the empirical test, and the conclusions of this research.

Relevant Literature Review and Hypotheses Development

Here, this research uses the contingency theory to explain how risk management efficiency and good tax auditing practice enhance tax performance. This theory operates the hypothesis of a conditional relationships between independent variables with the dependent

variable and subjects it to the empirical test [10]. Following the contingency approach, this research address theoretically how the tax performance is contingent upon the contingency variables of, risk management efficiency and good tax auditing practice as hypothesized. In tax administration, the modern tax audit is imperative because it assists the organization in improving the degree of voluntary compliance by taxpayers and organizing the degree of tax avoidance [1]. A conceptual model presents the relationships, as shown in Figure 1.

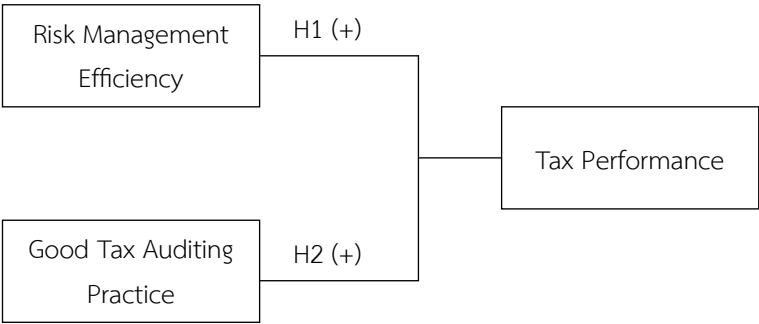

Figure 1 The Relationships among Risk Management Efficiency, Good Tax Auditing Practice, and Tax Performance

The Relationships between Risk Management Efficiency and Tax Performance

The most publication regarding internal control systems is the concept of enterprise risk management. Enterprise risk management defined as a process affected by an organization’s board of directors and other personnel, applied in strategy setting the organization, designed to identify potential events that may affect the organization, and managed risks to be within its risk appetite, to provide reasonable assurance regarding the achievement of the organizational objectives [11]. It is a good practice standard for the organization to manage risks [12]. Also, this research takes the position that risk management efficiency is enterprise risk management. It refers to the organizational capabilities to criteria for auditing taxpayers by grouping taxpayers at the risk-based audit levels. It will make the tax administration more effective.

Risk management efficiency is a comprehensive determination, identification, assessment, management, and detection of organizational risks to achieve the audit objective [13]. Based on the empirical literature, risk management efficiency shows significant effects on corporate governance compliance and protecting positive organizational performance [14], [15]. Equally, the finding is consistent with Hoyt & Liebenberg [16] researched on the implementation of risk management efficiency by insurance firms in the United States. They found statistically significant positive relationships between organizational value and integration of risk management procedures.

Likewise, Badara & Saidin [17] found that risk management efficiency can influence internal audit effectiveness. It can improve internal audit effectiveness and enables the achievement of organizational performance. Similarly, Beasley et al. [18] found that enterprise risk management has the positive association with tax audit activities in the organization. Meanwhile, [19] confirmed that the audit plan focuses on risk management by using the Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) framework can improve organizational performance. Moreover, Shin & Park [20] found that enterprise risk management and management control systems influence organizational performance. Thus, risk management efficiency is the identification and analysis of relevant risks associated with achieving the organizational objective [21].

In the context of contingency theory, the role played by risk management efficiency is well acknowledged in the existing literature (e.g., Kulchmanov, Hassan, & Rashid [22]). The finding confirmed that the contingency theory via the contingency effect of tax performance on risk management efficiency. Similarly, Gordon, Loeb, & Tseng [23] confirmed the relationship between risk management efficiency and organizational performance that significantly contingent upon five variables: environmental uncertainty, competition in the industry, organizational complexity, organizational size, and monitoring by board of directors. Based on the literature above, risk management efficiency is a potential possibility that affects tax performance. Therefore, the hypotheses are proposed as follows:

Hypothesis 1: Risk management efficiency has a positive relationship on tax performance.

Good Tax Auditing Practice

Good tax auditing practice refers to the methodology, techniques, methods, and processes combined into practice and improving the organizational results [24]. Likewise, Francis [25] defines a good tax auditing practice as a method and technique leading to tax audit achievement that is in accordance with tax audit professional standards through knowledge and expertise to collect enough evidence to achieve audit objectives. Based on the literature, good tax auditing practice has become a tax audit management tool for tax audit officers who can lead to a decision among alternative good actions [26]. It is necessary to evaluate the efficiency of audit methodology which can improve tax audit process development [27].

Meanwhile, Montabon, Sroufe, & Narasimhan [28] identify various drivers that pressure organizations to adopt good tax auditing practices such as governmental regulation, ethical motivations, and organizational performance. The determining of the process of good tax auditing practices through expertise and independence collects enough evidence to clearly show audit opinion in offering confidence to the financial statements which are reliable and

accurate in the audit practice [25]. Moreover, Udeh & Clement [29] confirmed that compliance with audit practice could enhance organizational performance and increase accountability among the public sector organization. Thus, tax audit officers carefully analyze the organization's task environment, considering the characteristics of the organization and adapt good tax auditing practice accordingly.

The successful good practice of tax auditing includes project management techniques to ensure that audit plans are achieved management techniques to facilitate change. Good tax auditing practice has become a tax audit management tool for tax audit officers who can lead to a decision among alternative good actions [26]. However, good tax auditing practice is necessary to evaluate the efficiency of methodology which can improve tax audit process development [30]. Thus, tax audit officers carefully analyze the organizational task environment.

According to the contingency theory, this theory suggesting that globalization will affect the organization's resource-allocation strategies [31-32]. Organizations are more likely to invest in good tax auditing practices that could produce positive superior organizational performance [33]. This theory assumes that good tax auditing practice is impacted by the framework in which they are applied to an idea of how the framework affects operations in organizational performance [34]. Based on the literature review above, good tax auditing practice has the potential possibility to affect tax performance. Hence, the hypothesis is proposed as follows:

Hypothesis 2: Good tax auditing practice has a positive relationship on tax performance.

Research Methodology

Sample Selection and Data Collection Procedures

In this research, Thailand's tax department is the appropriate population and sample of the research. The Revenue Department, The Excise Department, and The Customs Departments, under the Ministry of Finance in Thailand, is the database for the population. The key informant who is appointed is the chief of the area office (e.g., director, (revenue/excise/customs) technical officer, revenue/excise/customs) officer, tax audit officer) of each tax audit branch, as they have the best knowledge of the nature of tax audit information and tax performance.

To provide data collection by using the mail survey procedure via questionnaire, this research collects data from 404 tax audit branches in Thailand. Regarding the questionnaire mailing, 1 survey was undeliverable because the organization had moved to unknown locations. Deducting the undeliverable, the validity of the mail survey was 403 surveys, from 276 responses were acquired. Of the surveys accomplished and returned, 255 were usable.

The effective response rate was 63.28%). If the response rate for the mail survey is greater than 60%, it is considered a good level for analysis and reporting according to Groves [35]. The data were collected in two phases: 1) Data were collected from questionnaires that return to the researcher in two weeks. And 2) In order to increase the response rate, data were collected from a follow-up mail questionnaire after two weeks by phone to ask the respondent to return the questionnaire. The coded numbers in the top left corner of mail questionnaires were assigned for the usefulness of the follow-up questionnaire mailing.

The design of the questionnaire for this research covers major areas within the conceptual model and hypotheses. Reliability and validity of the self-administered questionnaire comprised five sections. The first section is related to the respondent's personal information, including gender, age, educational level, working experience, and working position. The second section is related to organizational characteristics, including organizational type, forms of organization, location of the organization, number of employees, the average revenue of tax collection per year, and the average revenue of tax collection per year compared to the target. The third section consists of a set of questions relating to risk management efficiency and good tax auditing practice. The fourth section is related to tax performance. Lastly, the fifth section provides an open-ended question to gather key respondent's suggestions.

Test of Non-Response Bias

To prove potential non-response bias and to detect possible response bias problems with non-response errors, a comparison of answers received between early and late responses as suggested by Armstrong & Overton [36] is considered. In this regard, non-response bias showed no statistically significant differences between early and late groups at a 95% confidence level as the number of employees ($t = -0.03, p > 0.05$) and average revenue of tax collection per year ($t = -0.58, p > 0.05$).

Measurements

All constructs were measured using a five-point Likert scale (1 = strongly disagree to 5 = strongly agree), except for tax performance (1 = never to 5 = always). Measurements of these constructs in the conceptual model are self-developed from existing literature through interpreting the definitions of the variables. In furtherance to this, measurements of risk management efficiency, good tax auditing practice, and tax performance are empirically developed. Firstly, risk management efficiency refers to the ability of the organization to determining, identification, and assessment of risks for the achievement of auditing objectives across the organization, and criteria for auditing taxpayers by grouping taxpayers at the risk-based

audit levels. It will make the tax administration more effective. Four-item scale was developed to measure how organizations determining risks, identification of risks, assessment of risks, and detecting tax evasion for the achievement of audit objectives, which adapts from the instrument of Koutoupis & Pappa [15].

Secondly, good tax auditing practice is defined as the ability of the organization to integrate methods and various techniques that appropriate, cover and accordance with tax policy, align analytics with organizational strategy, and relate to tax audit procedures accurately and transparently. Three-item scale was established to assess how organizations have proved to be successful in audit practices that appropriateness, accordance, and accuracy, which adapts from the instrument of Francis [25].

Lastly, tax performance refers to the ability of the organization to collect tax revenues to achieve the goals set or more effectively than the previous fiscal year, prides itself on receiving awards for performance according to standards or criteria for the development of public sector management quality award, innovations for tax administration to convenient and efficient, as well as the transparent and fair administration for sustainable organizational development. Four-item scale was developed to measure how organizations have gained an outcome of effectiveness, quality of services, efficiency, and organizational development, which adapts from the instrument of James, Svetalekth, & Wright [3].

Test of Research Instrument

Here, five academic experts, a confirmatory factor analysis (CFA), item-total correlation, and the Cronbach's alpha coefficient are utilized to verify the validity and reliability of this research. Firstly, the questionnaire in this research was improved by confirming the content validity. It was sent to five professionals in academic research to review and revise the questionnaire in order that the respondents could understand it correctly. Secondly, the confirmatory factor analysis is used to determine the construct validity of the survey item. The factor loading of the items is significantly correlated to the specified construct that will contribute to the construct validity comprehension. Therefore, all factor loadings as range values of 0.63 – 0.92 are greater than the 0.40 cut-off and are statistically significant [37]. Thirdly, item-total correlation is the approach assesses the consistency between multi-item measurements in the same construct, where its high value points out a more reliable scale. Thus, Item-total correlations as range values of 0.416 – 0.83 are greater than 0.30 [38]. Lastly, the Cronbach's alpha coefficient is used as the measure of the internal consistency or reliability of constructs. In the reliability, the Cronbach's alpha coefficient as range values of 0.73 – 0.83 are greater than 0.70 [37], [39]. As shown in Table 1, the scales of all measures demonstrate an acceptable validity and reliability in this research.

Table 1 Results of Validity and Reliability Testing

Variables	Factor Loadings	Item total correlation	Cronbach's Alpha
Risk Management Efficiency (RM)	0.72 – 0.88	0.55 – 0.81	0.83
Good Tax Auditing Practice (GA)	0.63 – 0.91	0.41 – 0.73	0.73
Tax Performance (TP)	0.63 – 0.92	0.47 – 0.83	0.82

Statistical Technique

To investigate the associations among risk management efficiency, good tax auditing practice, and tax performance, this research applies the multiple regression analysis to test the hypotheses by the ordinary least squares method (OLS). It is appropriate for investigating the relationships among the dependent variable and independent variables using data qualified as interval scales [39]. To avoid error in the result of regression analysis, the basic assumptions are employed to verify, such as multicollinearity, normality, heteroscedasticity, and autocorrelation as shown in Table 2-5.

Test of Multicollinearity

Table 2 shows the statistical value of VIF for the multicollinearity test. If value less than 10 suggest that the multicollinearity problem is not concerned.

Table 2 The results of multicollinearity testing

Independent Variables	Dependent Variable: Tax Performance	
	Tolerance	VIF
Risk Management Efficiency	0.59	1.70
Good Tax Auditing Practice	0.59	1.70

Normality of The Error Term Distribution

Table 3 presents the results from tests of normality. The Kolmogorov-Smirnov test is more appropriate for large sizes (>50 samples). If the Sig. value greater than 0.05 suggests that the data is normality. Hence, normality of the error term is not the serious problem of this research.

Table 3 The results of normality testing

Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
0.50	255	0.20	0.98	255	0.00

Test of Constant Variance of the Error Terms (Homoscedasticity)

Table 4 shows the examinations of the Breusch-Pagan test for heteroscedasticity problem. The result indicates that the Breusch-Pagan is not encounter non-constancy variance of the error terms. Hence, heteroscedasticity problem is not the serious problem of this research.

Table 4 The results of heteroscedasticity testing

Breusch-Pagan	
Breusch-Pagan test [$X^2_{BP} = (SSR^*/2)/(SSE/n)^2$]	Critical Value [$(X^2_{(.05, 1)} = 3.84)$]
= (.000*/2)/(0.771/255)2 = 0.00	Value of Breusch-Pagan test does not exceed critical value

Test Independence of the Error Terms (Test of Autocorrelation)

Table 5 shows the method of test for autocorrelation is the Durbin-Watson test. If values close to 2 suggest less autocorrelation. The result indicates that the value close to 2. Hence, the test of autocorrelation does not create the serious problem in this research.

Table 5 The results of independence of error terms (test of autocorrelation) assumption testing

R	R Square	Adjusted R Square	Durbin-Watson
0.58	0.38	0.33	1.91

In this research, the equation is presented as follow:

Equation 1: $TP = \alpha_{01} + \beta_1 RM + \beta_2 GA + \epsilon$

Above equation shows: TP shows tax performance as a dependent variable and “ α ” is constant with variables, β_1 shows risk management efficiency, β_2 shows good tax auditing practice, and ϵ shows error term.

Result and Discussion

Table 6 shows the descriptive statistics and correlation analysis for all variables. The results indicated that risk management efficiency and good tax auditing practice have the positive significant correlation with tax performance ($r = 0.51, p < 0.01$; $r = 0.52, p < 0.01$, respectively). The problem of multicollinearity might occur when the intercorrelation matrix in each explanatory variable is more than 0.80, which is a high relationship [39]. Hence, the multicollinearity problem is not concerned in this research.

Table 6 Descriptive Statistics and Correlation Matrix of all Constructs

Variables	RM	GA	TP
Mean	4.19	4.45	4.39
Standard deviation	0.56	0.55	0.56
Risk Management Efficiency (RM)	1.00		
Good Tax Auditing Practice (GA)	0.66***	1.00	
Tax Performance (TP)	0.51***	0.52***	1.00

Symbols *** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed test).

In this research, Table 7 presents the empirical evidence on the relationship between risk management efficiency and tax performance, the regression analysis reveals the significance of hypothesis 1 that risk management efficiency has positively and significantly affect tax performance in Thailand ($\beta_1 = 0.27$, $p < 0.01$). The finding demonstrates that higher risk management efficiency helps the organization to gain greater tax performance. It helps to achieve organizational objectives by assessing and detecting organizational risks [13], [21].

Consistent with previous research, Beasley et al. [18] found that ERM has the positive impact on tax audit activities in the organization. Meanwhile, Drogalas et al. [14] and Kendrick [40] confirm the positive relationship between risk management efficiency and organizational performance. Similarly, Hoyt & Liebenberg [16] found that a statistically significant positive relationship between the integration of risk management procedures in mainstream organizational performance. Moreover, Shin & Park [20] and Wonglimpiyarat [19] found that the relationship between enterprise risk management and management control systems is important to the increase of organizational performance.

According to contingency theory, the finding confirms that the contingency theory via the contingency effect of tax performance on risk management efficiency. Equally, the finding is consistent with Badara & Saidin [17] found that risk management efficiency influences the effectiveness of tax audits. It improves tax audit effectiveness and organizational performance [23]. Thus, risk management efficiency can thus be regarded as achieving the organizational objectives for tax performance. Therefore, Hypothesis 1 is supported.

In addition, the finding indicates that the relationship between good tax auditing practice and tax performance has shown the significant positive relationship ($\beta_2 = 0.37$, $p < 0.01$). The result implies that the organization's ability to operate successfully that have been planned to achieve its objectives can help organizations to increase organizational performance. Consistent with prior, good tax auditing practice is the method combined into practice and improving organizational performance [24], [28]. Udeh & Clement [29] confirmed that

compliance with good tax auditing practice could enhance effective organizational performance. Good tax auditing practice may increasingly integrate operations and enhance performance [25].

Organizations are likely to invest in good tax auditing practices that could produce positive superior organizational performance [33]. The good tax auditing practice is necessary to evaluate the efficiency of audit practice which can improve tax audit process development [27]. Meanwhile, it has become a tax audit management tool for tax audit officers who have implemented judgment accuracy and performance [26]. According to the contingency theory, this theory indicates that good tax auditing practice affects organizational performance [34]. Therefore, Hypothesis 2 is supported.

Table 7 Result of Regression Analysis for the Effects among Risk Management Efficiency and Good Tax Auditing Practice on Tax performance

Independent Variables	Dependent Variables: Tax Performance				
	Unstandardized		Standardized	t-stat	p-value
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.30	0.04		7.20	0.00
Risk Management Efficiency (H1)	0.26	0.06	0.27	4.10	0.00***
Good Tax Auditing Practice (H2)	0.35	0.07	0.37	5.46	0.00***
Adj. R ² = 0.33, F-test = 64.04, Prob. = 0.00, Maximum VIF = 1.70					

Symbols *** p < 0.01, ** p < 0.05 (2-tailed test), respectively.

Conclusions

The main objective of this research is to examine the effects of risk management efficiency and good tax auditing practice on tax performance. The conceptual framework of this research was supported by the contingency theory. This theory is used to describe relationships among risk management efficiency, good tax auditing practice, and tax performance. For research investigation, tax departments in Thailand were selected as the research population. The population of this investigation was selected from the database of the Department of Excise, Revenue, and Customs under the Ministry of Finance in Thailand. Data were collected from 255 chiefs of the area office of each tax audit branch as the key informant. Approximately, the mail survey resulted in 63.28% response rate. The multiple regression analysis by the ordinary least squares method (OLS) and specific correlation analysis was used to test the hypotheses developed in this research, as well as to investigate the

relationships among the variables. The results revealed that risk management efficiency and good tax auditing practice have a strong positive impact on tax performance.

Contributions and Further Research

This research makes a theoretical contribution by using the contingency theory to be understanding the process of creating value from risk management efficiency and good tax auditing practice. The finding generates insights into the concept of risk management efficiency and good tax auditing practice in relation to tax performance. While the positive significant relationship was found, it is important for executives to be aware of risk management efficiency and good tax auditing practice. Therefore, risk management efficiency and good tax auditing practice might contribute to organizational ability to find the right balance between exploiting existing resources and exploring new opportunities, to eventually achieve enhance organizational performance.

From a managerial perspective, this research has provided some interesting insights. Moreover, the support for the positive relationship among risk management efficiency, good tax auditing practice, and tax performance could be the relevant finding for executives involved in risk management efficiency and good tax auditing practice-related achievement capabilities. Thus, executives of tax departments would benefit from investing time and resources in creating such capability.

In addition, another suggestion would involve ascertaining the generalizability of the findings of our research to different institutions. Our findings reflect the current situation in Thailand's tax departments; it could, therefore, be interesting to determine whether our hypotheses would be confirmed or rejected in different institutional contexts. Hence, future research needs to integrate institutions-based view with the contingency theory such as the comptroller general's department and the state audit office of the Kingdom of Thailand.

Because of its quantitative research design, this research did not explore the phenomenon in-depth. To expand the current study, future research could explore the given context in more detail through a qualitative mode of inquiry to determine how risk management efficiency and good tax auditing practice challenge enhance tax performance.

Acknowledgement

This research project is supported by Mahasarakham Business School, Mahasarakham University, 2019

References

- [1] Olaoye, C. O., Gunleye, S. A., & Solanke, F. T. (2018). Tax audit and tax productivity in Lagos state, Nigeria. *Asian Journal of Accounting Research*, 3(2), 202–210.
- [2] Ibrahim, B., Kargbo, B., & Egwaikhide, F. O. (2012). Tax elasticity in Sierra Leone: A time series approach. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 2(4), 432–447.
- [3] James, S., Svetalekh, T., & Wright, B. (2007). Tax charters, performance indicators and the case for a more strategic approach to tax administration. In *Discussion Papers in Management* (pp. 1–24). Tax Research Network Conference, University of Edinburgh on the 8-9th September.
- [4] Svetalekh, T. (2016). The complexity of tax simplification: Experiences from Thailand. In *The Complexity of Tax Simplification* (pp. 187–208). Palgrave Macmillan, London.
- [5] Drogas, G., Ioannis, S., Dimitra, K., & Ioannis, D. (2015). Tax audit effectiveness in Greek firms: Tax auditors' perceptions. *Journal of Accounting and Taxation*, 7(7), 123–130.
- [6] Turetken, O., Jethefer, S., & Ozkan, B. (2019). Internal audit effectiveness: operationalization and influencing factors. *Managerial Auditing Journal*, 35(2), 238–271.
- [7] Burton, F. G., Emmett, S. A., Simon, C. A., & Wood, D. A. (2012). Corporate managers' reliance on internal auditor recommendations. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 31(2), 151–166.
- [8] Eze, N. M. (2016). Changes and challenges of auditing in 21st century: The Nigerian experience. *International Journal of Finance and Accounting*, 5(1), 37–45.
- [9] Gurama, Z., & Mansor, M. (2018). Internal audit effectiveness in tax administration: A model proposition. *Journal of Advanced Research in Business and Management Studies*, 12(1), 70–78.
- [10] Drazin, R., & Van de Ven, A. H. (1985). Alternative forms of fit in contingency theory. *Administrative Science Quarterly*, 30(4), 514–539.
- [11] COSO. (2014). *Improving organizational performance and governance: How the COSO frameworks can help*. Committee of sponsoring Organization of the Treadway Commission. Jersey City. Retrieved from <https://www.coso.org/Documents/2014-2-10-COSO-Thought-Paper.pdf>
- [12] Hayne, C., & Free, C. (2014). Hybridized professional groups and institutional work: COSO and the rise of enterprise risk management. *Accounting, Organizations and Society*, 39(5), 309–330.
- [13] Khongmalai, O., & Distanont, A. (2017). Corporate governance model in Thai state-owned enterprises: Structural equation modelling approach. *Corporate Governance (Bingley)*, 17(4), 613–628.

- [14] Drogalas, G., Eleftheriadis, I., Pazarskis, M., & Anagnostopoulou, E. (2017). Perceptions about effective risk management. The crucial role of internal audit and management. Evidence from Greece. *Investment Management and Financial Innovations*, 14(4), 1–11.
- [15] Koutoupis, A. G., & Pappa, E. (2018). Corporate governance and internal controls: A case study from Greece. *Journal of Governance and Regulation*, 7(2), 91–99.
- [16] Hoyt, R. E., & Liebenberg, A. P. (2011). The value of enterprise risk management. *Journal of Risk and Insurance*, 78(4), 795–822.
- [17] Badara, M. S., & Saidin, S. Z. (2012). The relationship between risk management and internal audit effectiveness at local government level. *Journal of Social and Development Sciences*, 3(12), 389–396.
- [18] Beasley, M. S., Clune, R., & Hermanson, D. (2006). The impact of enterprise risk management on the internal audit function. *Journal of Forensic Accounting*, 1–20.
- [19] Wonglimpiyarat, J. (2017). Technology auditing and risk management of technology incubators/ science parks. *World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*, 13(1), 44–56.
- [20] Shin, I., & Park, S. (2017). Integration of enterprise risk management and management control system: Based on a case study. *Investment Management and Financial Innovations*, 14(1), 19–26.
- [21] Karagiorgos, T., Drogalas, G., & Giovanis, N. (2011). Evaluation of the effectiveness of internal audit in Greek hotel business. *International Journal of Economic Sciences and Applied Research*, 4(1), 19–34.
- [22] Kulchmanov, A., Hassan, M. K., & Rashid, M. (2016). Contingency theory approach to risk management practices in Islamic banks: A case study on Kazakhstan. *International Journal of Advances in Biology*, 1(2), 35–67.
- [23] Gordon, L. A., Loeb, M. P., & Tseng, C. Y. (2009). Enterprise risk management and firm performance: A contingency perspective. *Journal of Accounting and Public Policy*, 28(4), 301–327.
- [24] O'Dell, C., & Grayson, C. J. (1998). If only we knew what we know: Identification and transfer of internal best practices. *California Management Review*, 40(3), 154–174.
- [25] Francis, J. R. (2011). A framework for understanding and researching audit quality. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 30(2), 125–152.
- [26] Solomon, I., & Trotman, K. T. (2003). Experimental judgement and decision research in auditing: The first 25 years of AOS. *Accounting, Organizations and Society*, 28(4), 395–412.
- [27] Carnaghan, C. (2006). Business process modeling approaches in the context of process level audit risk assessment: An analysis and comparison. *International Journal of Accounting Information Systems*, 7(2), 170–204.

- [28] Montabon, F., Sroufe, R., & Narasimhan, R. (2007). An examination of corporate reporting, environmental management practices and firm performance. *Journal of Operations Management*, 25(5), 998–1014.
- [29] Udeh, S. N., & Clement, N. (2016). Role of effective internal audit in public accountability: A model for APC-LED government in Nigeria. *International Journal of Development Research*, 6(7), 8780–8795.
- [30] Hui, L. T., & Fatt, Q. K. (2007). Strategic organizational conditions for risks reduction and earnings management: A combined strategy and auditing paradigm. *Accounting Forum*, 31(2), 179–201.
- [31] Ong, T. S., Teh, B. H., & Lee, A. S. (2019). Contingent factors and sustainable performance measurement (SPM) practices of Malaysian electronics and electrical companies. *Sustainability*, 11(4), 1–33.
- [32] Shahzadi, S., Khan, R., Toor, M., & Haq, A. ul. (2018). Impact of external and internal factors on management accounting practices: A study of Pakistan. *Asian Journal of Accounting Research*, 3(2), 211–223.
- [33] Betts, T. K., Wiengarten, F., & Tadisina, S. K. (2015). Exploring the impact of stakeholder pressure on environmental management strategies at the plant level: What does industry have to do with it? *Journal of Cleaner Production*, 92, 282–294.
- [34] Dropulić, I. (2013). The effect of contingency factors on management control systems: A study of manufacturing companies in Croatia. *Economic Research-Ekonomska Istrazivanja*, 26(1), 369–382.
- [35] Groves, R. M. (2006). Nonresponse rates and nonresponse bias in household surveys. *Public Opinion Quarterly*, 70(5), 646–675.
- [36] Armstrong, J. S., & Overton, T. S. (1977). Estimating nonresponse bias in mail surveys. *Journal of Marketing Research*, 14(3), 396–402.
- [37] Nunnally, J., & Bernstein, I. (1994). *Psychometric theory* (First). New York: McGraw-Hill.
- [38] Thourmrungrroje, A. (2013). *Handbook of research methodology in international business*. Bangkok: Triple Education Co., Ltd.
- [39] Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). Multivariate data analysis. *Pearson New International Edition* (7th ed.). London: Pearson Education Limited.
- [40] Kendrick, T. (2004). Strategic risk: Am I doing ok? *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 4(4), 69–77.

การพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร
ทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงาน
ให้ปลอดภัยสำหรับพนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพ
ในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา
Development of Application to Encourage Staff in Nutrition,
Personal Health Care and Work Safety for Wellness Hotel
Staff in Lanna Tourism Development Area

วรรณพรรณ ริมผดี^{1*} พิชญ์สินี พุทธิทวีศรี² พิมพรวิ ทหารแก้ว³ และณฐิตา อินทร์ยะ⁴
Wannapat Rimphathi^{1*}, Pichsinee Puttitaweessri², Pimrawee Tahanklaew³ and
Nathita Inya⁴

¹ ผศ. สาขาวิชาธุรกิจการโรงแรม โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพฯ 10300

² ผศ. สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพฯ 10300

³ ผศ. สาขาวิชาธุรกิจการโรงแรม โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพฯ 10300

⁴ อ., สาขาวิชาธุรกิจการโรงแรม โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพฯ 10300

¹ Asst. Prof., Hotel Business Program, School of Tourism and Hospitality Management, Suan Dusit University, Bangkok, 10300, Thailand

² Asst. Prof., Computer Science Program, Faculty of Science and Technology, Suan Dusit University, Bangkok, 10300, Thailand

³ Asst. Prof., Hotel Business Program, School of Tourism and Hospitality Management, Suan Dusit University, Bangkok, 10300, Thailand

⁴ Lecturer., Hotel Business Program, School of Tourism and Hospitality Management, Suan Dusit University, Bangkok, 10300, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: pearybear@hotmail.com

(Received: June 1, 2020; Revised: October 26, 2020; Accepted: November 9, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนานุคลากรทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัยสำหรับพนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา และประเมินความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน โดยแสดงเนื้อหาสื่อดิจิทัลประเภทบทความ วิดีโอ และอินโฟกราฟิก ในการให้ข้อมูลด้านการพัฒนานุคลากรเพื่อการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรม กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารหรือผู้แทนโรงแรม จำนวน 24 คน สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และพนักงานโรงแรมที่อาสาสมัครด้วยความเต็มใจ จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนานุคลากร และแบบประเมินความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า แอปพลิเคชันสามารถส่งเสริมการพัฒนานุคลากรทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัย โดยแสดงข้อมูลในรูปแบบของสื่อดิจิทัล ได้แก่ บทความ ภาพนิ่ง วิดีโอ และอินโฟกราฟิก ทำงานบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ โดยแบ่งการทำงานออกเป็น 6 เมนู ได้แก่ โภชนาการ สุขภาพ การทำงาน เกร็ดความรู้ สายด่วนสุขภาพ และเกี่ยวกับแอปพลิเคชัน ด้านความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.491) ผู้ใช้งานร้อยละ 90 มีความพึงพอใจในภาพรวมต่อแอปพลิเคชันในระดับมาก

คำสำคัญ: แอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนานุคลากร ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ พนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพ

Abstract

The objectives of this research article were to develop the application that encourages staff in nutrition, personal health care and work safety for wellness hotel staff in the Lanna Tourism Development Area and to evaluate the satisfaction with the performance of the application. The contents in the application showed in various forms of digital media such as articles, videos, and infographics that provided personnel development information. The samples groups consisted of 24 hotel executives or hotel representatives chosen by using purposive sampling and collected data by using in-depth interviews; and 50 staff members in the Lanna Tourism Development Area that volunteered to participate. The research tools were the application and the application performance satisfaction survey. The statistics used in analyzed were mean, percentage and standard deviation. The findings revealed that: the application can encourage staff in nutrition, personal health care and work safety, that display information on various digital media including articles, images, videos and infographics; and run on android OS. The application was divided into 6 menus, including nutrition, health, work knowledge, useful hint, health hotline and about application. The user's overall satisfaction with the effectiveness of the application was at a high level ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.491) and 90% of the users were satisfied with the performance of the application at a high level.

Keywords: Application for Encouraging Personnel Development, Android Platform, Wellness Hotel Staff

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรสำคัญในการสร้างสรรค์งานในองค์กร เนื่องจากทุกองค์กรต้องใช้ทรัพยากรมนุษย์ในหลากหลายหน้าที่ การที่องค์กรจะเจริญก้าวหน้าหรือขับเคลื่อนไปได้นั้นจึงขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ สามารถกล่าวได้ว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และสำคัญที่สุดในองค์กร [1-3] โดยเฉพาะ ในธุรกิจบริการอย่างธุรกิจที่พักแรมที่ต้องใช้คนในการดำเนินงานในทุกภาคส่วน และพนักงานไม่ใช่เพียงแค่เป็นแรงงาน แต่ถือว่าเป็นทุนทางสังคม และสินทรัพย์ของธุรกิจที่มีบทบาทต่อการสร้างโอกาส และพัฒนากิจการให้ก้าวหน้า ดังนั้น คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการทำงาน เมื่อพนักงานต้องทำงานให้กับองค์กรเพื่อการดำรงชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของร่างกาย พนักงานจึงควรทำงานอย่างมีความสุข มีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกาย และจิตใจ รวมถึง มีความปลอดภัยในการทำงาน เพราะเมื่อพนักงานมีสุขภาพกาย และใจดีย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกดีต่องาน และต่อองค์กร ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองเป็นบุคคลคุณภาพขององค์กร กล่าวได้ว่า สุขภาพของคนในองค์กรมีอิทธิพลต่อผลผลิต และความก้าวหน้าขององค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้ แรงงานไทยนอกเหนือจากการที่ต้องเผชิญกับการบาดเจ็บในการทำงานแล้ว ยังต้องเผชิญกับโรคภัยไข้เจ็บอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พนักงานในธุรกิจโรงแรมซึ่งส่วนใหญ่เรียกได้ว่า อยู่ภายใต้ภาวะกดดันทั้งทางด้านส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม และภาวะการทำงาน ซึ่งอาจส่งผลต่อการก่อให้เกิดความเครียด และโรคภัยอื่น ๆ [4] ประกอบทั้ง การรับประทานอาหารในเวลาช่วงสั้น การรับประทานอาหารที่โรงแรมจัดไว้ให้ในโรงอาหารพนักงาน การยืน เดิน ทำงานเป็นเวลานานโดยไม่ได้พัก ล้วนส่งผลต่อสุขภาพ และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานทั้งสิ้น ภาวะดังกล่าวอาจทำให้ธุรกิจโรงแรมต้องสูญเสียโอกาสในการทำงานของพนักงานจากการลาป่วย ดังนั้น ธุรกิจโรงแรมจึงควรมีแนวทาง มาตรการ หรือวิธีการ ในการป้องกันการเจ็บป่วยของพนักงาน แนะนำรูปแบบการกิน การผ่อนคลายจากการทำงานการใช้ชีวิต ที่ถูกต้อง อันเป็นภาระหน้าที่ของทุกคนในองค์กรที่จะมาร่วมสร้างวิถีการที่เอื้อต่อสุขภาพดี เป็นการมองสุขภาพเชิงบวกแทนที่จะรอให้เจ็บป่วยเสียหายแล้วจึงซ่อมแซม ลดการพึ่งพิงยา มีความสามารถที่จะพึ่งพาตนเอง ดูแล พัฒนาสุขภาพตนเองได้ การเสริมสร้างบุคลิกภาพ และการออกกำลังกาย เพื่อให้พนักงานสามารถทำงานได้ตามปกติมีสุขภาพกาย และสุขภาพใจที่เข้มแข็ง

โรงแรมเพื่อสุขภาพในประเทศไทยปัจจุบันได้รับความนิยมทั้งจากนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างชาติ เนื่องจากประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งตลาดที่โดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพราะมีความได้เปรียบด้วยต้นทุนที่ดี ทั้งในแง่ของการบริการด้านสุขภาพ บริการ ค่าใช้จ่าย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยสถาบันทรัพย์สินทางปัญญาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [5] กล่าวถึงข้อมูลจาก Global Wellness Institute ระบุว่า ปี 2560 มูลค่าตลาดการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพของประเทศไทยใหญ่เป็นอันดับที่ 13 ของโลก โดยเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง และพะเยา มีจุดเด่นหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ศิลปะ และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึง ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลาย [6] ทั้งนี้ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดเชียงใหม่มีสนามบินนานาชาติซึ่งแสดงถึงศักยภาพของพื้นที่ในการรับนักท่องเที่ยวได้ในระดับนานาชาติ การให้ข้อมูลด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้พนักงานในธุรกิจโรงแรมได้เข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ การออกกำลังกาย การดูแลตนเอง และการทำงานเพื่อพัฒนาตนเองนั้นจะเป็นประโยชน์ให้พนักงานใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองอันจะนำไปสู่ความสุขในการทำงาน และความสำเร็จขององค์กรต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ Khemthong, S., & Ngamvichaikit, A. [7] ที่ว่า การพัฒนาศักยภาพ

บุคลากรด้านการบริการในธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กนั้น ควรมีการสร้างหลักสูตรในการฝึกอบรม โดยการจัดทำคู่มือการบริการ การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับทักษะการบริการด้วยไมตรีจิต การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการประสานงานกับลูกค้า การเป็นผู้นำ และผู้ประกอบการในการพัฒนาทีม และภาษาต่างประเทศ โดยภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจากงานวิจัยของ Fongkerd, S., & et. al [8] พบว่า การได้รับสนับสนุนทางสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ โดยการแสดงพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลเป็นผลมาจากการได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร เช่นเดียวกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) [9] ที่มีแนวทางการดำเนินงานให้คนไทยใช้สื่อเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่ชีวิตสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Areemit, R., & et. al [10] ที่ได้ศึกษาวิจัยแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์พกพาเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และพัฒนาการเด็กไทย ซึ่งแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์พกพาเป็นเทคโนโลยีที่ใช้งานอย่างแพร่หลาย และมีแนวโน้มการใช้งานเพิ่มมากยิ่งขึ้น และราคาลดลง แอปพลิเคชันนี้พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้ผู้ปกครอง และบุคลากรทางสาธารณสุขมีความสะดวก รวมถึงบันทึกข้อมูลสุขภาพและวัดชีพจร และมีคำแนะนำที่ง่ายต่อการเข้าใจ จากแหล่งที่เชื่อถือได้ ตามกำหนดการกำกับดูแลสุขภาพเด็ก เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวกต่อการใช้งาน พกพาข้อมูลไปได้ทุกที่ รองรับการใช้งานในวงกว้าง สามารถสำรองข้อมูลเพิ่มเติมเนื้อหา และปรับปรุงองค์ความรู้ใหม่มาใส่ได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้ง งานวิจัยของ Kanthiya, S., & PhramahaKaison, J. [11] ที่ได้ศึกษาแนวทางการใช้วิทยาการดิจิทัลเพื่อการจัดการสมัยใหม่พบว่า การนำวิทยาการดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการในองค์กรเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง เนื่องด้วยจะเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เมื่อบุคลากรมีการพัฒนา องค์กรก็จะพัฒนาตามไปด้วย การนำวิทยาการสมัยใหม่มาใช้จะช่วยลดขั้นตอนในการทำงานลงการทำแอปพลิเคชันช่วยอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบในแต่ละขั้นตอน และเพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานในกรณีที่ต้องมีการปฏิบัติงานในเขตพื้นที่เสี่ยง การนำวิทยาการ และเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้นั้นก็เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น เพิ่มอำนาจในการแข่งขัน การสำรอง และเพิ่มพื้นที่ในการแข่งขัน นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นการทำงานของบุคลากรให้รู้จักพัฒนาตนเอง และตื่นตัวต่อการทำงานอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งยังช่วยลดต้นทุนในการจัดการส่วนงานต่าง ๆ ลง ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน ช่วยการติดต่อประสานงานให้มีความรวดเร็ว และยังสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่องค์กรให้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรสำหรับพนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ซึ่งได้รับความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยร่วมกับโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ที่เป็นสมาชิกของสมาคมโรงแรมไทย พ.ศ. 2556 [12] ที่ต้องการเครื่องมือในการส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรขององค์กร โดยสร้างสื่อดิจิทัล ประกอบด้วย สื่อประเภทบทความ วิดีโอ และอินโฟกราฟิก และพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัยสำหรับพนักงาน ประกอบด้วย ข้อมูลด้านโภชนาการ สุขภาพ การทำงาน เกร็ดความรู้ และสายด่วนสุขภาพขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานได้ศึกษาความรู้จากข้อมูล และการพัฒนาตนเองผ่านแอปพลิเคชันที่สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ทุกสถานที่ ทุกเวลาที่ต้องการ เป็นการกระตุ้นพนักงานให้มีการพัฒนาตนเอง และมีความกระตือรือร้น และความพร้อมในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัยสำหรับพนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ ทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัยสำหรับพนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา

ระเบียบวิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โรงแรมเพื่อสุขภาพที่เป็นสมาชิกสมาคมโรงแรมไทย พ.ศ. 2556 ในเขตพื้นที่อารยธรรมล้านนา มีจำนวนทั้งสิ้น 75 โรงแรม กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 20 ของประชากร [13] ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 โรงแรม ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจำนวน 20 โรงแรม ได้แบบตอบรับเข้าร่วมดำเนินการวิจัย จำนวน 12 โรงแรม จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารหรือผู้แทนโรงแรม โรงแรมละ 2 คน จำนวน 12 โรงแรม รวมจำนวน 24 คน

2. การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ พนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ที่อาสาสมัครด้วยความเต็มใจในการตอบแบบประเมิน จำนวน 50 คน เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ

ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านแอปพลิเคชัน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล ด้านละ 3 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ
2. แบบประเมินความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ มีขั้นตอน และรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ระบบ

1.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแอปพลิเคชัน เช่น การพัฒนาศักยภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน การรับรู้สื่อดิจิทัลที่พกเพื่อสุขภาพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการฝึกอบรมพนักงานโรงแรม เป็นต้น

1.1.2 ลงพื้นที่สำรวจ และเก็บข้อมูลที่พกเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ในจังหวัดเชียงราย และจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรวบรวมข้อมูลสำคัญที่นำไปใช้ในการวิเคราะห์ระบบ

1.1.3 สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกด้านนโยบาย การบริหารจัดการ การส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของพนักงานโรงแรม และความต้องการของระบบที่จะพัฒนาจากผู้บริหาร และพนักงานของโรงแรมเพื่อสุขภาพจำนวน 12 โรงแรม โรงแรมละ 2 คน รวมทั้งหมด 24 คน เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ ผลการสัมภาษณ์พบว่า โรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนา

การท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาเป็นโรงแรมเพื่อสุขภาพที่เป็นสมาชิกของสมาคมโรงแรมไทย พ.ศ. 2556 [12] ยังไม่มีแอปพลิเคชันที่ใช้ในการส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรของโรงแรม ซึ่งโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่ พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนามีความสนใจ และตอบรับเข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้ โดยให้ ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยร่วมกัน จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก และจากการศึกษาความต้องการ จากผู้บริหาร และพนักงานของโรงแรมเพื่อสุขภาพ สรุปได้ว่า แอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นเป็นแอปพลิเคชัน ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัย โดยแสดง ข้อมูลในรูปแบบของสื่อดิจิทัลหลากหลายประเภท ได้แก่ บทความ ภาพนิ่ง วิดีโอ และอินโฟกราฟิก

1.2 การออกแบบแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร

1.2.1 ออกแบบรายละเอียดของเนื้อหา (Content) ที่จะปรากฏอยู่ในแอปพลิเคชันแบ่ง เนื้อหาออกเป็นหมวดหมู่หลัก ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ โภชนาการ สุขภาพการทำงาน เกร็ดความรู้ และ สายด่วนสุขภาพ ซึ่งให้ข้อมูลด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิบัติงานของพนักงาน และแสดงข้อมูลในรูปแบบ ของสื่อดิจิทัลหลากหลายประเภท ได้แก่ บทความ ภาพนิ่ง วิดีโอ และอินโฟกราฟิก โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล บทความ รวมทั้ง อินโฟกราฟิกในหมวดหมู่สุขภาพ และเกร็ดความรู้จากแหล่งข้อมูลที่มีความถูกต้อง และ เหมาะสม และได้รับการอนุญาตให้เผยแพร่จากคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เว็บไซต์ <https://med.mahidol.ac.th/infographics> และสร้างสื่อดิจิทัลรูปแบบวิดีโอในหมวดหมู่การทำงาน ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานโรงแรมของส่วนงานต่าง ๆ โดยคุณประเสริฐ ขอมธิดา หัวหน้างานบริหารงานบุคคล และคุณศิริ วัฒนาพร ผู้จัดการแผนกงานบริการอาหารและเครื่องดื่ม จากโรงแรม สวนดุสิตเพลส ได้ช่วยให้คำแนะนำตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของข้อมูลในการจัดทำ เนื้อหา สื่อดิจิทัลรูปแบบวิดีโอในหมวดหมู่การออกกำลังกาย โดยครูเอ็ม พรอมา สงวนวล ครูสอนโยคะ ได้ช่วยออกแบบ ท่าออกกำลังกาย ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของข้อมูลในการจัดทำ

1.2.2 ออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้ (User Interfaces Design) เป็นการออกแบบการแสดงผลบนจอภาพแอปพลิเคชัน (Screen Format) ส่วนแสดงผลข้อมูล (Output Interface) ส่วนนำเข้าข้อมูล (Input Interface) การจัดวางองค์ประกอบหน้าจอ พื้นหลัง และรูปแบบตัวอักษร

1.2.3 ออกแบบรายละเอียดในการทำงาน (System Specification) เป็นการออกแบบว่า แอปพลิเคชันทำงานอย่างไรเพื่อให้เกิดผลตามต้องการ โดยคำนึงถึงคุณลักษณะของอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ เทคโนโลยีและซอฟต์แวร์ที่จะใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชัน

1.3 การพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร

1.3.1 พัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร เป็นการเขียนโปรแกรมพัฒนา แอปพลิเคชันตามที่ได้ออกแบบด้วยภาษา JAVA โดยพัฒนาบนโปรแกรม Android Studio

1.3.2 ทดสอบแอปพลิเคชัน หลังจากพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรเสร็จแล้ว ผู้วิจัยทดสอบระบบทั้งระบบ (System Testing) ซึ่งเป็นการทดสอบการทำงานของระบบในภาพรวมการสนอง ตอบต่อการใช้งาน ความถูกต้องในการแสดงผลข้อมูล โดยจัดสภาวะแวดล้อมของการทดสอบให้เหมือนการ ทำงานจริงมากที่สุด เพื่อสังเกตปัญหาที่เกิดขึ้นและทำการแก้ไขก่อนนำแอปพลิเคชันไปใช้

1.3.3 หาคุณภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร เป็นการทดสอบผลการทำงาน ของแอปพลิเคชันว่า แอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นเหมาะสมกับผู้ใช้งานหรือไม่ โดยนำแอปพลิเคชันที่สร้างขึ้นเสนอ

ต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของรายละเอียดของเนื้อหาที่ปรากฏในแอปพลิเคชัน การแสดงผลข้อมูลสื่อดิจิทัล วิธีการนำเสนอข้อมูลของแอปพลิเคชัน การจัดวางองค์ประกอบหน้าจอ รูปแบบตัวอักษร พื้นหลังและภาพประกอบ

1.3.4 ปรับปรุงแก้ไขแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1.4 การติดตั้งและถ่ายทอดผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

ติดตั้งระบบโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พนักงานของโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา เพื่อให้ผู้ใช้งานดาวน์โหลดแอปพลิเคชันและอบรมการใช้งานแอปพลิเคชันแก่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นแม่ข่ายเผยแพร่วิธีการใช้งานให้กับพนักงานในโรงแรมต่อไป จากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปผลการดำเนินการวิจัย และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

2. ประเมินความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ

2.1 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพฉบับร่าง แล้วนำแบบประเมินไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาความถูกต้องในสำนวนภาษาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยเลือกข้อคำถามที่ผลการประเมินค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับพนักงานโรงแรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) [14] ซึ่งได้เท่ากับ 0.965 จากนั้นนำแบบประเมินที่สมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 นำแบบประเมินที่ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผลแล้วไปประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ โดยเป็นการทดสอบผลการทำงานของแอปพลิเคชันในแต่ละหน้าที่ (Function) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านแอปพลิเคชัน จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาเพื่อหาประสิทธิภาพ แบ่งเนื้อหาการประเมินออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหา เป็นการประเมินความเหมาะสมในการนำเสนอเนื้อหา 2) ด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ เป็นการประเมินความเหมาะสมในการออกแบบแอปพลิเคชัน และ 3) ด้านประโยชน์ของแอปพลิเคชันต่อการนำไปใช้งาน เป็นการประเมินความสามารถในการใช้งานของแอปพลิเคชันและประโยชน์ในการนำไปใช้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแอปพลิเคชันตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านแอปพลิเคชัน และนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัยสำหรับพนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา

เมื่อผู้ใช้งานติดตั้งแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน และเข้าสู่แอปพลิเคชันโดยแสดงหน้าจอเมนูหลักของแอปพลิเคชัน ซึ่งแบ่งการทำงานของแอปพลิเคชันเป็น 6 เมนู ได้แก่ เมนูโภชนาการ เมนูสุขภาพ เมนูการทำงาน เมนูเกร็ดความรู้ เมนูสายด่วนสุขภาพ และเมนูเกี่ยวกับแอปพลิเคชัน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ไอคอน และหน้าจอหลักของแอปพลิเคชัน

1.1 เมนูโภชนาการ เป็นเมนูเกี่ยวกับการคำนวณค่าทางโภชนาการต่าง ๆ ประกอบไปด้วย 3 เมนูย่อย ได้แก่ คำนวณค่า BMR ตารางแคลอรี และ คำนวณค่า BMI แสดงข้อมูลสื่อดิจิทัลในรูปแบบของบทความ โดยข้อมูลตารางค่าทางโภชนาการของอาหารไทย อ้างอิงข้อมูลจาก กรมอนามัย สำนักโภชนาการ กระทรวงสาธารณสุข ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 หน้าจอเมนูโภชนาการ

1.2 เมนูสุขภาพ เป็นเมนูเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพกายโดยการออกกำลังกาย และการป้องกันโรคที่เกิดจากการทำงาน ประกอบไปด้วย 2 เมนูย่อย ได้แก่ การออกกำลังกาย และโรคที่เกิดจากการทำงาน แสดงข้อมูลสื่อดิจิทัลในรูปแบบของวิดีโอ และบทความ โดยวิดีโอการออกกำลังกายโยคะ ตรวจสอบเนื้อหา และออกแบบท่าโยคะ โดย ครูเอ็ม พรอมา สงวนนวนล ครูสอนโยคะ และบทความโรคที่เกิดจากการทำงาน รวบรวมจากเว็บไซต์ที่เผยแพร่ของโรงพยาบาล ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 หน้าจอเมนูสุขภาพ

1.3 เมนูการทำงาน เป็นเมนูเกี่ยวกับวิดีโอสาธิตการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องเหมาะสม และปลอดภัย รวมถึง วิดีโอสาธิตการแต่งหน้า ประกอบไปด้วย 2 เมนูย่อย ได้แก่ ความปลอดภัยในการทำงาน และเคล็ดลับในการดูแลตัวเอง แสดงข้อมูลสื่อดิจิทัลในรูปแบบของวิดีโอ โดยวิดีโอความปลอดภัยในการทำงาน ตรวจสอบเนื้อหา และแสดงโดย คุณประเสริฐ ขอมธิดา หัวหน้างานบริหารงานบุคคล และคุณศิริ วัฒนาพร ผู้จัดการแผนกงานบริการอาหารและเครื่องดื่ม จากโรงแรมสวนดุสิต เฟลส ส่วนวิดีโอเคล็ดลับในการดูแลตนเอง ตรวจสอบเนื้อหา และแสดงโดยครูเปิ้ล ภาณุดา แซ่ลี่ ช่างแต่งหน้าอิสระ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 หน้าจอเมนู การทำงาน

1.4 เมนูเกร็ดความรู้ เป็นเมนูเกี่ยวกับข้อมูลเกร็ดความรู้ด้านสุขภาพ และการดูแลตนเอง แสดงข้อมูลสื่อดิจิทัลในรูปแบบของอินโฟกราฟิก ได้รับอนุญาตให้เผยแพร่จากคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 หน้าจอเมนูเกร็ดความรู้

1.5 เมนูสายด่วนสุขภาพ เป็นเมนูเกี่ยวกับข้อมูลเบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อ ซึ่งเชื่อมโยงกับหน้าข้อมูลเบอร์โทรศัพท์ในแต่ละหมวด ได้แก่ เบอร์โทรศัพท์ของโรงพยาบาล เบอร์โทรศัพท์ฉุกเฉิน และเบอร์โทรศัพท์ฉุกเฉินแจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย และเชียงใหม่ แสดงข้อมูลสื่อดิจิทัลในรูปแบบของข้อความ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 หน้าจอเมนูสายด่วนสุขภาพ

1.6 เมนูข้อมูลเกี่ยวกับแอปพลิเคชัน เป็นเมนูที่แสดงข้อมูลเกี่ยวกับแอปพลิเคชัน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการพัฒนา วิธีการใช้งานแอปพลิเคชัน หน่วยงานที่พัฒนาแอปพลิเคชัน และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการวิจัย ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 หน้าจอเมนูข้อมูลเกี่ยวกับแอปพลิเคชัน

2. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัยสำหรับพนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา

การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรโดยพนักงานโรงแรมที่อาสาสมัครด้วยความเต็มใจ จำนวน 50 คน ผลการประเมินพบว่า ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.491) และผู้ใช้งานร้อยละ 90 มีความพึงพอใจในภาพรวมต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร ในภาพรวม

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพ
1. ด้านเนื้อหา	4.43	0.491	มาก
- ด้านโภชนาการ	4.50	0.596	มาก
- ด้านสุขภาพ	4.47	0.591	มาก
- ด้านการทำงาน	4.37	0.523	มาก
2. ด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ	4.20	0.601	มาก
3. ด้านประโยชน์ของแอปพลิเคชันต่อการนำไปใช้งาน	4.39	0.550	มาก
ภาพรวม	4.39	0.491	มาก

2.1 ด้านเนื้อหา พนักงานมีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพแอปพลิเคชันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.491) หัวข้อที่ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านโภชนาการ ข้อมูลด้านโภชนาการของอาหาร สามารถนำมาสู่การควบคุมค่าแคลอรีต่อวัน เพื่อให้การประเมินพลังงานที่จะใช้ในการปฏิบัติงานได้และการคำนวณค่าดัชนีที่ใช้ชี้วัดความสมดุลของน้ำหนักตัว (กิโลกรัม) และส่วนสูง (เซนติเมตร) (BMI) ซึ่งเมื่อน้ำหนักและส่วนสูงของพนักงานสมดุลกัน จะส่งผลทำให้ร่างกายพร้อมที่จะปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.614) ด้านสุขภาพ การแนะนำการฝึกโยคะเพื่อสุขภาพสามารถประยุกต์ใช้ในการออกกำลังกายซึ่งส่งผลดีทั้งต่อร่างกายและจิตใจ ทำให้การปฏิบัติเกิดความสุขทั้งกายและใจ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.614) และด้านการทำงาน การแนะนำด้านความปลอดภัยในการทำงาน เข้าใจง่าย สามารถที่จะทำตามได้ง่าย และส่งผลดีต่อการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความประทับใจแก่ผู้ให้บริการ รวมถึงส่งผลดีต่อพนักงาน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.544) ตามลำดับ

2.2 ด้านประโยชน์ของแอปพลิเคชันต่อการนำไปใช้งาน พนักงานมีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพแอปพลิเคชันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.601) หัวข้อที่ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูล สำหรับศึกษาหาความรู้ นำมาสู่การพัฒนาทักษะ รวมถึงสมรรถนะของพนักงาน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.499) เป็นช่องทางการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพเพื่อพัฒนาบุคลากรของพนักงานที่ทำได้เหมาะสม และจะทำให้ส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.614) และข้อมูลสามารถตอบสนองความต้องการการพัฒนาตนเองของพนักงานที่พึงได้เป็นอย่างดี รวมถึง เกิดประโยชน์ในการพัฒนาทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.667) ตามลำดับ

2.3 ด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ มีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพแอปพลิเคชันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.601) หัวข้อที่ผู้ที่มีความพึงพอใจสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วิธีการนำเสนอข้อมูลของแอปพลิเคชัน ใช้งานง่าย เมนูไม่ซับซ้อน และมีความน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.722) รูปแบบตัวอักษรขนาด และสีของตัวอักษร เหมาะสมและง่ายต่อการอ่าน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.679) และรูปแบบของพื้นหลัง และภาพประกอบมีความชัดเจน สวยงาม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.661) ตามลำดับ

2.4 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน แผนก ประสบการณ์การทำงาน โรงแรม และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่า

2.4.1 พนักงานที่เพศต่างกันมีความพึงพอใจความรู้ด้านโภชนาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากพนักงานงานชายมีความพึงพอใจในการคำนวณความต้องการพลังงานต่อวัน ข้อมูลด้านโภชนาการ และการคำนวณค่าดัชนีมวลกาย (BMI) เพื่อวางแผนในการเลือกรับประทานอาหาร ควบคุมค่าคลอเลสเตอรอลต่อวัน อันจะส่งผลทำให้ร่างกายพร้อมที่จะปฏิบัติงานมากกว่าพนักงานหญิง แต่ความพึงพอใจความรู้ด้านสุขภาพ ความพึงพอใจความรู้ด้านการทำงาน ความพึงพอใจด้านการออกแบบ และจัดรูปแบบ และความพึงพอใจด้านประโยชน์ของแอปพลิเคชันต่อการนำไปใช้งาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4.2 พนักงานที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจความรู้ด้านการทำงาน และด้านการออกแบบและจัดรูปแบบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ ความพึงพอใจด้านความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ ความพึงพอใจความรู้ด้านสุขภาพ และความพึงพอใจด้านประโยชน์ของแอปพลิเคชันต่อการนำไปใช้งาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากพนักงานที่มีค่าเฉลี่ยในช่วงอายุมากจะให้ความสำคัญกับการออกแบบและจัดรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน พื้นที่การแสดงผลที่เป็นสัดส่วน ขนาด และสีของตัวอักษรเหมาะสม ง่ายต่อการอ่าน และภาพประกอบมีความชัดเจน

2.4.3 พนักงานที่มีระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน แผนก ประสบการณ์การทำงานโรงแรม แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4.4 พนักงานที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความพึงพอใจความรู้ด้านโภชนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากพนักงานที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่าจะให้ความสำคัญกับการคำนวณความต้องการพลังงานต่อวัน (BMR) ข้อมูลด้านโภชนาการ และการคำนวณค่าดัชนีมวลกาย (BMI) โดยสนใจในการเลือกรับประทานอาหาร สามารถนำมาสู่การควบคุมค่าคลอเลสเตอรอลต่อวัน ซึ่งสามารถทำให้ประเมินพลังงานที่จะใช้ในการปฏิบัติงานได้ ในขณะที่ ความพึงพอใจความรู้ด้านการทำงาน ความพึงพอใจความรู้ด้านสุขภาพ ความพึงพอใจด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ และความพึงพอใจด้านประโยชน์ของแอปพลิเคชันต่อการนำไปใช้งาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

1. แอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร เกิดจากความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยร่วมกับโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา โดยเป็นโรงแรมเพื่อสุขภาพที่เป็นสมาชิกของสมาคมโรงแรมไทย พ.ศ. 2556 [12] ที่ต้องการเครื่องมือในการส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรขององค์กรเป็นแอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้

ปลอดภัย โดยแสดงข้อมูลในรูปแบบของสื่อดิจิทัลหลากหลายประเภท ได้แก่ บทความ ภาพนิ่ง วิดีโอ และ อินโฟกราฟิก ซึ่งทำงานบนระบบแอนดรอยด์ มีการเชื่อมโยงข้อมูลโภชนาการจากกรมอนามัย การนำเสนอวิดีโอ การออกกำลังกายด้วยโยคะ และบทความโรคที่เกิดจากการทำงาน โดยรวบรวมจากเว็บไซต์ที่เผยแพร่ของ โรงพยาบาล วิดีโอความปลอดภัยในการทำงาน วิดีโอเทคนิคการให้บริการงานแผนกห้องพัก และงานแผนก อาหารและเครื่องดื่ม และวิดีโอเคล็ดลับในการดูแลตนเอง รวมถึง เกร็ดความรู้จากคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และสายด่วนสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิชญา วัฒนรังสรรค์ [15] ที่กล่าวว่า พนักงานควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และ พัฒนาดูแลเอาใจใส่เพื่อให้มีมาตรฐานในการให้บริการตรงตามมาตรฐานสากลของโรงแรม ซึ่งเป็นวิธีการสำคัญ ที่ทำให้เกิดการบริการที่มีคุณภาพ และยังก่อให้เกิดความประทับใจของผู้มาใช้บริการซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ในการดำเนินการธุรกิจโรงแรม และสอดคล้องกับแนวคิดของ EdApp Microlearning Blog [16] ที่ให้บริการ สาระความรู้ที่เน้นให้พนักงานได้เรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-development job training) พนักงานมีอิสระใน การเข้าศึกษาเรียนรู้ตามเวลา และโอกาสที่ตนเองต้องการ และแอปพลิเคชันยังสามารถแก้ปัญหาในการทำงาน ของพนักงาน จากการศึกษาของอรุณี อินทรไพโรจน์ [17] พบว่า ปัญหาหลักของการพัฒนาทรัพยากรด้าน บุคคลในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และธุรกิจโรงแรม ได้แก่ การขาดแคลนกำลังแรงงานที่มีคุณภาพโดยเฉพาะ ด้านการจัดการ ขาดแคลนผู้สอนและผู้ฝึกสอนที่มีคุณภาพ และประสบการณ์

2. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, $S.D. = 0.491$) เนื่องจากแอปพลิเคชันมีการให้ความรู้ที่พนักงานสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง [16] ประกอบด้วย ด้านโภชนาการ การแนะนำการฝึกโยคะเพื่อสุขภาพสามารถประยุกต์ใช้ในการออกกำลังกาย ซึ่งส่งผลดีทั้งต่อร่างกาย และ จิตใจ ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความสุขทั้งกาย ใจ และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการทำงาน เพื่อให้ พนักงานตื่นตัว และตระหนักในการหลีกเลี่ยงหรือป้องกันไม่ให้เกิดกับตัวเอง รวมถึง การแนะนำด้านความ ปลอดภัยในการทำงานที่เข้าใจ และปฏิบัติตามได้ง่าย เกิดความประทับใจกับพนักงานแอปพลิเคชันสามารถ นำไปใช้ประโยชน์เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับศึกษาหาความรู้ในการพัฒนาทักษะ และสมรรถนะของพนักงาน เป็น ช่องทางการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพเพื่อพัฒนาบุคลากรได้อย่างเหมาะสม ข้อมูลสามารถตอบสนอง ความต้องการในการพัฒนาตนเองของพนักงานได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของอภิญญา อิงอาจ [18] ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานเพื่อสร้างองค์กรสุขภาวะกับความสุขในการทำงาน ระดับองค์กร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ในโรงแรมภาคตะวันออก ทั้งนี้ แอปพลิเคชันยังสามารถช่วย แก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรด้านบุคคลในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และธุรกิจโรงแรม เกี่ยวกับการขาดแคลน ผู้สอน และผู้ฝึกสอนที่มีคุณภาพและประสบการณ์ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของอรุณี อินทรไพโรจน์ [17] นอกจากนี้ แอปพลิเคชันมีการออกแบบ และจัดรูปแบบที่สามารถใช้งานง่าย เมนูไม่ซับซ้อน และมีความน่าสนใจ รูปแบบตัวอักษรขนาด และสีของตัวอักษรเหมาะสม และง่ายต่อการอ่าน สอดคล้องกับรูปแบบของพื้นหลังและภาพ ประกอบที่ชัดเจน สวยงาม สอดคล้องกับกระบวนการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อดิจิทัล ที่เรียกว่า e-Training ของ EdApp Microlearning Blog [16] โดยนำสื่อดิจิทัลมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา พนักงานโรงแรม เป็นกระบวนการจัดการฝึกทักษะ เพิ่มพูนสาระความรู้ที่เน้นให้พนักงานได้เรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-development job training) พนักงานมีอิสระในการเข้าศึกษา เรียนรู้ตามเวลา และโอกาสที่ตนเอง

ต้องการ โดยเนื้อหาของการฝึกอบรมจะถูกออกแบบมาให้ศึกษาเรียนรู้ได้โดยง่ายในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียสามารถศึกษา และเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลาที่ต้องการ และสอดคล้องกับแนวคิดของมูสตอพา ซิ อุมารปุณญโสพรรณ และจารุวรรณ กฤตย์ประชา [19] ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพโดยใช้แนวคิดนิเวศวิทยาเชิงสังคม และระยะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อควบคุมระดับไขมันในเลือดของพนักงานในสถานประกอบการ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ จากการทบทวนหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยมีขั้นเตรียมการ ขั้นวางแผน และสร้างข้อตกลงร่วมกัน ขั้นปฏิบัติการ และขั้นประเมินผล มีการวางแผนการใช้โปรแกรมทำคู่มือ/สมุดบันทึกในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันภาวะไขมันในเลือดสูง โปรแกรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ยุ่งยาก อธิบายรายละเอียดชัดเจน สื่อมีความสวยงาม และน่าสนใจในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. พนักงานโรงแรมในเขตพื้นที่อารยธรรมล้านนาควรศึกษา และเรียนรู้จากแอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของพนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัยซึ่งใช้งานบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงแรมเพื่อสุขภาพที่เป็นสมาชิกสมาคมโรงแรมไทย พ.ศ. 2556 ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แอปพลิเคชันส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพให้พนักงานโรงแรมเพื่อสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนารับทราบ เพื่อเป็นช่องทางในการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทางด้านโภชนาการ การดูแลสุขภาพ และเทคนิคการทำงานให้ปลอดภัยให้กับพนักงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรเพิ่มงานรักษาความปลอดภัย โดยแยกเรื่องการจราจร และระงับเหตุ การเดินตรวจการสังเกตเรื่องงานช่างไฟฟ้า เคมี เป็นต้น
2. ควรมีการเพิ่มข้อมูล ความปลอดภัยในการประกอบอาหารของฝ่ายครัว ความปลอดภัยในการใช้น้ำยาเคมีของงานแผนกแม่บ้าน และงานครัว เป็นต้น
3. ควรมีข้อมูลการปฐมพยาบาลเบื้องต้น รวมถึงข้อควรปฏิบัติ เมื่อเกิดภัยพิบัติในที่ทำงาน และการออกกำลังกายในขณะที่นั่งปฏิบัติงานแบบง่าย ๆ
4. ควรมีการอัปเดตสื่อดิจิทัลในแอปพลิเคชันให้ข้อมูลมีความทันสมัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณการวิจัย คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2562 และความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

References

- [1] Cherrington. (1995). *How to supervise people*. New York: McGraw-Hill.
- [2] Armstrong. (1994). Of participation. *AIP journal*, 63(69), 13.

- [3] Mondy, R. W., & Noe, R. W. (1996). *Human resource management*. New York: Prentice Hall.
- [4] Department of Health. (2018, September 10). *Promoting the health of working people in the workplace*. <http://advisor.anamai.moph.go.th/main.php?filename=factory1>. (In Thai)
- [5] Chulalongkorn University Intellectual Property Institute. (2018, September 10). Report analysis of situations and trends of affluent, medical and wellness tourism. https://www.ipthailand.go.th/images/3534/web_01052018/Report_CHU/8_Well-being_06.12.2017_CHU.pdf (In Thai)
- [6] Tourism Development Board of Tourism Development District. (2016, September 10). *Announcement of the tourism development board of the world heritage tourism development zone for cultural affairs*. https://www.mots.go.th/old/ewtdl_link.php?nid=837.7. (In Thai)
- [7] Khemthong, S., & Ngamvichaikit, A. (2018). Hospitality potential development of working staff in small sized hotel: A study of hotels in Loei Province. *Journal of Business Administration the Associate of Private Higher Institution of Thailand*, 7(1), 38-53. (In Thai)
- [8] Fongkerd, S., Pookitsana, S., Tangjirawattana, M., & Tantalakul, S. (2017). Factors influencing health promoting behaviors of Thai adolescents. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health*, 27(Special ed.), 196-209. (In Thai)
- [9] Roma, W. (2018, September 10). *Modern health communication*. http://bps.moph.go.th/new_bps/sites/default/files/Health%20Communication.pdf. (In Thai)
- [10] Areemit, R., Sripanidkulchai, K., Suphakunpinyo, C., Jetsrisuparb, A., Lumbiganon, P., Sutra, S., Songthung P., Khattiyawong, T. (2017). *Healthy happy kids mobile application (Year 2)*. Bangkok: Health Systems Research Institute. (In Thai)
- [11] Kanthiya, S., & PhramahaKaison, J. (2017). Guidelines for using digital science for modern management. *Journal of MCU UBON Review*, 2(1). (In Thai)
- [12] Thai Hotels Association. (2013, June 5). *Member list of thai hotels association*. <http://www.thaihotels.org/>. (In Thai)
- [13] Kaiwan, Y. (2007). *Principles of research and dissertation*. Bangkok: Bangkok Media Center.
- [14] Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper & Row.
- [15] Wattanarungson, P. (2015). *Increasing performance efficiency of employees In-4 star hotel in Siam Square*. Hospitality and Tourism Industry Management, Bangkok University. (In Thai)
- [16] EdApp Microlearning Blog. (2018, September 15). *eTraining everything you need to know about eTraining*. <https://www.edapp.com/blog/etraining/>.

- [17] Intarapairoj, A. (2009, February 5). *e-Tourism*. <http://www.blog.rmutt.ac.th/?p=76>. (In Thai)
- [18] Panison, A., Sadaenghan, P., & Ingard, A. (2016). The relationship between happy workplace implementation and happiness at work: Perspectives from human resource managers in hotels of eastern Thailand. *Burapha Journal of Business Management*, 6(1), 16-37. (In Thai)
- [19] Sih, M., Boonyasopun, U., & Kritpracha, C. (2016). The development of social ecological model and stage-based workplace health promotion program to control blood lipid profile in employees. *Songklanagarind Journal of Nursing*, 38(4), 1-13. (In Thai)

การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกพริกเขียวแบบ ทั่วไปกับการปลูกแบบรวมกลุ่มในลุ่มน้ำปากพนัง¹

The Comparison of Cost and Return in Planting Green Hot Chili by Using Individual and Collaborative Farming in Pak Pha-nang River¹

นลินี ทินนาม² และพรเพ็ญ ทิพยนา^{3*}

Nalinee Thinnam² and Pornpen Thippayana^{3*}

¹ บทความเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบต้นทุน ผลตอบแทน และความเสี่ยงของการปลูกพืชผักแบบทั่วไปกับการปลูกแบบรวมกลุ่ม เพื่อสนับสนุนความมั่นคงด้านอาชีพของเกษตรกรในตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช”

² อ., ประจําหลักสูตรบริหารธุรกิจ สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช 80161

³ อ.ดร., ประจําหลักสูตรบริหารธุรกิจ สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช 80161

¹ This Article is Part of a Research Project in Title “The Comparison of Cost Return and Risk between Individual and Collaborative Vegetable Planting for Strengthening Farmers’ Occupation Security in Thasom Subdistrict, Huasai District, Nakhon Si Thammarat Province”

² Lecturer, Business Administration Program, School of Management, Walailak University, Nakhon Si Thammarat, 80161, Thailand

³ Lecturer, Dr., Business Administration Program, School of Management, Walailak University, Nakhon Si Thammarat, 80161, Thailand

* Corresponding author: Email address: tpornpen@wu.ac.th and th.pornpen@gmail.com

(Received: November 18, 2020; Revised: March 14, 2021; Accepted: March 23, 2021)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกพริกเขียวระหว่างแบบทั่วไปและแบบรวมกลุ่ม เก็บข้อมูลปี 2560-2561 สัมภาษณ์เชิงลึกเกษตรกรผู้ปลูกพริกเขียวแบบทั่วไป 11 รายและแบบรวมกลุ่ม 13 ราย วิเคราะห์อัตราส่วนการเงินและเทคนิคการตัดสินใจลงทุน ผลวิจัยพบว่า พื้นที่ปลูกสองพื้นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่แบบรวมกลุ่มจะรวมผลผลิตเพื่อขาย มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 2,901.17 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 29.15 บาทต่อกิโลกรัม สูงกว่าแบบทั่วไปที่ได้ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 1,771.96 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 26.64 บาทต่อกิโลกรัม อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ของแบบรวมกลุ่มร้อยละ 58.06 สูงกว่าแบบทั่วไปร้อยละ 55.93 และแบบรวมกลุ่มมีอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนสูงกว่า แต่อัตราดำเนินทุนรวมต่อรายได้รวมต่ำกว่าแบบทั่วไป หากพิจารณาเงินลงทุนเริ่มแรกไม่รวมมูลค่าที่ดินของแบบรวมกลุ่ม มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 143,959.12 บาท สูงกว่าแบบทั่วไป 47,822.41 บาท มีอัตราผลตอบแทนภายในร้อยละ 354.92 สูงกว่าแบบทั่วไปร้อยละ 111.08 มีระยะเวลาคืนทุน 3 เดือน 11 วัน ต่ำกว่าแบบทั่วไป 10 เดือน 17 วัน ส่วนกรณีเงินลงทุนเริ่มแรกรวมมูลค่าที่ดินของแบบรวมกลุ่มมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 20,882.12 บาท สูงกว่าแบบทั่วไป -99,177.59 บาท มีอัตราผลตอบแทนภายในร้อยละ 26.71 สูงกว่าแบบทั่วไปร้อยละ -11.68 ระยะเวลาคืนทุน 2 ปี 7 เดือน ต่ำกว่าแบบทั่วไปที่คืนทุนหลัง 5 ปี

คำสำคัญ: ต้นทุนและผลตอบแทน พริกเขียว อัตราส่วนการเงิน เทคนิคตัดสินใจลงทุน ลุ่มน้ำปากพนัง

Abstract

The research article compared cost and return in planting green hot chili using 11 samples of individual and 13 samples of collaborative farming in 2017-2018. Data were analyzed by financial ratios and investment techniques. The results revealed that two areas seemed similar. Collaborative farming, which pooled crops for distribution, had a higher average yield of 2,901.17 kilograms/Rai and a higher average selling price of 29.15 baht/kilogram than individual farming, which had a lower average yield of 1,771.96 kilograms/Rai and a lower average selling price of 26.64 baht/kilogram. Collaborative farming had a net profit margin of 58.06 percent, whereas Individual farming had a net profit margin of 55.93 percent. Furthermore, collaborative farming had a higher return on investment but a lower input-output ratio than individual farming. For an initial investment excluding land costs, collaborative farming had a net present value (NPV) of 143,959.12 baht and an internal rate of return (IRR) of 354.92 percent, whereas individual farming had a NPV of 47,822.41 baht and an IRR of 111.08 percent. Collaborative farming had a payback period (PB) of 3 months 11 days, but individual farming had a PB of 10 months 17 days. Including land costs, collaborative farming's NPV of 20,882.12 baht was more acceptable than individual farming's NPV of -99,177.59 baht. Collaborative farming with an IRR of 26.71 percent was higher than individual farming with an IRR of -11.68 percent. Collaborative farming had a PB of 2 years 7 months, but individual farming had a PB of more than 5 years.

Keywords: Cost and Return, Green Hot Chili, Financial Ratios, Investment Decision Criteria, Pak Pha-nang River

บทนำ

พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีเนื้อที่ประมาณ 2,275,500 ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรมประมาณร้อยละ 61 ของพื้นที่มี 665 หมู่บ้าน 77 ตำบล 13 อำเภอ 3 จังหวัด คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเฉพาะในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอชะอวด อำเภอจุฬาภรณ์ อำเภอร่อนพิบูลย์ พื้นที่บางส่วนของอำเภอลานสกา อำเภอพระพรหม และอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช มีจำนวนครัวเรือน 173,607 ครัวเรือน ประชากร 511,205 คน [1] การปลูกพืชผักเป็นอาชีพหนึ่งที่สำคัญในชุมชนของพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงให้แก่ครอบครัวและชุมชน อีกทั้งช่วยผลิตพืชผักเป็นอาหารให้แก่นคนในพื้นที่ภาคใต้ได้บริโภค พื้นที่ปลูกพืชผักที่สำคัญในบริเวณลุ่มน้ำปากพนังจะอยู่ในพื้นที่ อำเภอปากพนัง อำเภอหัวไทร และอำเภอเชียรใหญ่ [2] โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในตำบลท่าชอม อำเภอหัวไทร ซึ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตน้ำจืด มีคลองหัวไทร-ปากพนังไหลผ่านทางด้านทิศตะวันออกของตำบล และมีลำคลองไหลผ่าน 3 สาย ซึ่งสมรรถนะดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง [3] ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ผลิตผลผลิตทางการเกษตรหลากหลาย เช่น การทำนาข้าว ทำสวนปาล์ม ไร่นาสวนผสม เลี้ยงกุ้งขาว เลี้ยงปลานิล รวมไปถึงการปลูกผักเชิงพาณิชย์ ได้แก่ พริกเขียว พริกชี้ฟ้า พริกขี้หนู กะหล่ำปลี แตงกวา ถั่วฝักยาว มะเขือ มะเขือเทศ พักทอง พักเขียว ผักชี เป็นต้น [2]

เกษตรกรในตำบลท่าชอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบอาชีพการปลูกพริกเขียว (Green Hot Chili) เพื่อจำหน่ายมาเป็นเวลานาน ซึ่งเป็นพริกที่ได้รับความนิยมทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ เกษตรกรที่ปลูกพริกมักทำกันเป็นครัวเรือน ใช้แรงงานในครัวเรือนในการเพาะและ/หรือปลูก และมีการจ้างแรงงานในท้องถิ่นในการเก็บเกี่ยว อย่างไรก็ตาม เกษตรผู้ปลูกพริกเขียวแต่ละคนนับได้ว่า มีความเชี่ยวชาญ มีองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ ทำให้ผลผลิตพริกจากพื้นที่นี้มีคุณภาพดี ได้ปริมาณตามต้องการ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบเป็นปัญหาด้านการผลิต เช่น ปัญหาเรื่องน้ำ ซึ่งมาจากน้ำท่วมขัง การเปิดปิดประตูระบายน้ำที่ไม่ตรงความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับศัตรูพืช เป็นต้น ในด้านอื่น ๆ เกษตรกรเห็นว่าไม่เป็นปัญหา กล่าวคือ ในด้านการขายซึ่งเกษตรกรเห็นว่า ไม่มีปัญหานั้น เป็นเพราะที่ผ่านมาสามารถขายผลผลิตได้หมด เนื่องจากมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิตถึงที่ทั้งหมด ทั้งยังเป็นผู้กำหนดราคาอีกด้วย แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมองความสำเร็จในการขายจากปริมาณผลผลิตที่ขายได้เป็นหลัก แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับราคาที่ขายได้นอกจากนั้นเกษตรกรยังไม่เคยคำนวณความคุ้มค่าด้านต้นทุนและผลตอบแทนที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เนื่องจากไม่มีองค์ความรู้ และไม่ตระหนักถึงความจำเป็นในการทราบต้นทุน ผลตอบแทน ทั้งนี้ ในการปลูกพืชผักของเกษตรกรในตำบลท่าชอมนี้ เป็นการปลูกแบบต่างคนต่างปลูก (Individual Planting or Farming) ไม่ได้มีการรวมกลุ่ม แม้ว่าจะมีหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้แนวคิด หรือแนะนำเรื่องการรวมกลุ่มการผลิต และการพัฒนาสินค้าให้เป็นที่ต้องการของลูกค้าให้แง่มุมต่าง ๆ แต่เกษตรกรยังมีความกังวลใจและขาดแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาในด้านต่าง ๆ และยังมีมองไม่เห็นประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลง ที่จะช่วยสร้างความมั่นคงด้านอาชีพให้แก่ตัวเกษตรกรเอง นอกจากนั้น ในปัจจุบันเกษตรกรยังขาดผู้นำ และผู้ผลักดันที่จริงจังอีกด้วย

ในลุ่มน้ำปากพนังยังมีอีกหลายพื้นที่ที่ทำการปลูกพริกเขียวเป็นพืชหลัก ได้แก่ 1) ตำบลแหลมของอำเภอหัวไทร 2) ตำบลปาระกำ ตำบลเขาพังไกร ตำบลเกาะทวด ของอำเภอปากพนัง 3) ตำบลบ้านเนินของอำเภอเชียรใหญ่ เป็นต้น สำหรับรูปแบบการขายผลผลิตพริกเขียวสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การขายแบบต่างคนต่างขาย หรือเรียกว่า การขายแบบทั่วไป และ 2) การรวมกลุ่มกันขายผลผลิต (Collaborative Planting or Farming) หรือเรียกว่า การขายแบบรวมกลุ่ม ซึ่งลักษณะการรวมกลุ่มเพื่อปลูกและขายพริกเขียวที่เห็นชัดเจน ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกพริกในตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้จัดการรวมกลุ่มในชื่อ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ซึ่งกิจกรรมในการรวมกลุ่มคือการร่วมกันวางแผนการปลูก ติดตามผลระหว่างการปลูก ร่วมกันช่วยแก้ปัญหาศัตรูพืช และรวมผลผลิตกันเพื่อทำความสะอาด คัดขนาด และบรรจุหีบห่อ แล้วจัดจำหน่ายออกสู่ตลาดต่อไป ดังนั้น จึงเกิดคำถามว่าการปลูกพริกเขียวรูปแบบใดที่ให้ผลตอบแทนแก่เกษตรกรผู้ปลูกพริกเขียวในชุมชนลุ่มน้ำปากพนังดีกว่ากัน

ในการวิจัยนี้จึงนำแนวคิดเรื่อง ผลตอบแทนจากการลงทุน (Return) หรือ กำไร (Profit) มาใช้ในการวัดความคุ้มค่าทางตัวเงิน ซึ่งเกิดมาจากการนำ รายได้ (Revenue) ทั้งหมด หักด้วย ต้นทุน (Cost) ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ต้นทุน หมายถึงมูลค่าที่วัดได้เป็นจำนวนเงินของสินทรัพย์หรือทรัพยากรหรือความเสียสละที่กิจการได้ลงทุนไปเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ซึ่งกิจการคาดว่า จะนำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในปัจจุบันหรือในอนาคต [4-6] ดังนั้น ต้นทุนของการปลูกพริกเขียวจึงหมายถึง รายจ่ายหรือทรัพยากรที่ใช้ไปในการปลูกพริกเขียวเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่คาดว่าจะนำไปจำหน่ายให้เกิดรายได้ในภายหลัง ต้นทุนของทรัพยากรที่ใช้สามารถจำแนกได้เป็น วัสดุดิบทางตรง (Direct Materials) ค่าแรงงานทางตรง (Direct Labor) และค่าใช้จ่ายในการผลิต (Factory Overhead) ซึ่งวัสดุดิบทางตรง หมายถึง วัสดุหรือสิ่งของที่ถูกนำมาเป็นส่วนประกอบที่หลักของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่า ใช้ในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งในปริมาณและต้นทุนเท่าใด ค่าแรงงานทางตรงเป็นค่าจ้างหรือค่าแรงงานของพนักงานหรือลูกจ้างที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรงและค่าใช้จ่ายในการผลิต หมายถึง ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงงานการผลิตที่นอกเหนือจากวัสดุดิบทางตรงและค่าแรงงานทางตรง สำหรับผลตอบแทน (Return) ในการประกอบการใด ๆ จะพิจารณาจากกระแสเงินสดที่เกิดจากการลงทุนนั้น ๆ ไม่ใช่กำไรทางบัญชี การที่ผู้ลงทุนนำเงินไปลงทุนแทนที่จะใช้จ่ายในขณะนี้ ก็เพราะหวังว่า จะได้ประโยชน์จากการลงทุนนั้นในอนาคตที่มากกว่าเงินที่ลงทุนไป อันทำให้ผู้ลงทุนมีความมั่งคั่งและพึงพอใจมากขึ้น ซึ่งเป็นผลตอบแทนจากการลงทุน [7] ดังนั้นผลตอบแทนจากการลงทุน จึงหมายถึง ผลประโยชน์ที่พึงจะได้รับจากการลงทุนที่ทำให้ส่วนของผู้ลงทุนมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ในงานวิจัยนี้เป็นการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกพริกเขียวแบบทั่วไปและการปลูกแบบรวมกลุ่ม ซึ่งการปลูกแบบทั่วไปในที่นี้ หมายถึง การที่ต่างคนต่างปลูก ต่างคนต่างขาย ส่วนการปลูกแบบกลุ่ม หมายถึง การที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มีความเกี่ยวข้องกันและสัมพันธ์กัน และต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน [3] หรือการที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน โดยมีความสนใจและมีเป้าหมายบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน ซึ่งมักจะเป็นเป้าหมายที่ยากเกินกว่าคน ๆ เดียวจะทำให้สำเร็จได้ คนเหล่านี้จะมีปฏิสัมพันธ์กันและมีโครงสร้างความสัมพันธ์เกิดขึ้นและสมาชิกจะมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและผูกพันกับกลุ่ม [8] อย่างไรก็ตาม กลุ่มในชุมชนถือได้ว่าเป็นการร่วมพลังของคนจำนวนหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาที่ประสบอยู่หรือร่วมกันกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ตามที่ต้องการ

โดยมี 2 รูปแบบ คือ 1) เพื่อต่อรองเรียกร้อง ขอรับความช่วยเหลือจากภายนอก และ 2) เพื่อต่อรองดำเนินการด้วยตนเองให้มากที่สุด เพื่อการแก้ไขปัญหาของตน ตามหลักการพัฒนานั้น การรวมพลังที่เหมาะสมในการพัฒนาจะอยู่ในรูปแบบที่ 2 มากกว่า เพราะสามารถนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในที่สุด [9-10] สำหรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกษตรกรได้รับการรวมกลุ่มเกษตรกร ประกอบด้วย ผลประโยชน์ทางตรง ได้แก่ 1) เพิ่มช่องทางการตลาด 2) ลดต้นทุนการแปรรูปผลผลิต 3) ได้รับเงินปันผลจากกำไรของกลุ่มเกษตรกร 4) ลดต้นทุนการซื้อขาย โดยหากพิจารณาจากกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จจากการดำเนินงานพบว่า สมาชิกมีต้นทุนการขายลดลง และมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้น ต้นทุนขายและกำไรสุทธิของเกษตรกรทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลประโยชน์ทางอ้อม คือ 1) เพิ่มทักษะในการรวมกลุ่มและกระบวนการเรียนรู้ 2) เพิ่มรายได้ให้กับคนในหมู่บ้าน และ 3) เพิ่มสวัสดิการให้กับคนในหมู่บ้าน [11]

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Phankhong et al. [12] ได้วิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทนจากการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ ต้นหอม ผักกาดหอม กระเพรา ผักชี และพริก ในตำบลบางเหริ่ง อำเภอกวนเจียง จังหวัดสงขลา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในที่ดินของตนเอง ใช้เงินทุนของตนเอง จำหน่ายผลผลิตโดยผ่านพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นและในตัวเมืองในลักษณะของการขายส่งเป็นส่วนใหญ่ ผลการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนพบว่า ต้นหอมเป็นผักที่มีต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อไร่สูงสุด และมีรายรับเฉลี่ยต่อไร่สูงสุด ส่วนพริกมีกำไรเฉลี่ยต่อกิโลกรัมสูงสุด กระเพรา มีผลผลิตคุ้มทุนที่สุด ส่วนผักชีมีผลผลิตคุ้มทุนต่ำที่สุด

Boonchouy [13] ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกกล้วยน้ำว้า ในอำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี โดยสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างเลือกแบบตามสะดวก 10 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละและค่าเฉลี่ย และใช้การวิเคราะห์ทางบัญชีการเงินด้วย กำไร (ขาดทุน) อัตรากำไรต่อยอดขาย อัตรากำไรต่อเงินลงทุน (ROI) และระยะเวลาคืนทุน ผลวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ เกษตรกรเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 50 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัว 1-6 คน มีที่ดินที่เป็นของตนเอง มีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยน้ำว้า ส่วนใหญ่ใช้เงินทุนส่วนตัวในการปลูกกล้วย มีบ้างที่ใช้ทั้งทุนส่วนตัวและเงินกู้ยืม โดยใช้เงินทุนครั้งแรก 33,884.55 บาท ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมด 20,184.55 บาท ทำให้มีรายได้ 25,728.57 บาท กำไรสุทธิ 5,544.02 บาท อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขายร้อยละ 21.55 และอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) ร้อยละ 16.36 และจากการปลูกกล้วยน้ำว้าแต่ละครั้งซึ่งทำรายได้ให้เกษตรกรประมาณ 7 ถึง 10 ปีนั้น เกษตรกรต้องใช้เวลา 6 ปี 1 เดือน จึงจะได้คืนเงินทุน นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะให้เกษตรกรควรคำนึงถึงผลผลิตที่จะได้ต่อไร่ให้มีสัดส่วนที่เท่ากันและควรจดบันทึกค่าใช้จ่ายและรายได้ที่แท้จริง

Singh et al. [14] ได้วิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ของการผลิตพืชผัก ในตำบลมีรุท แคว้นอุดราประเทศประเทศอินเดีย กลุ่มตัวอย่างเป็นชาวสวนปลูกพืชผัก 100 คน สุ่มตัวอย่างทั้งแบบเจาะจงและแบบสุ่มตามสัดส่วนความน่าจะเป็น (Probability Proportion) และมีการจัดกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของสวน มีการศึกษาถึงพืชผักหลายชนิด อาทิ มะเขือยาว กะหล่ำปลี มะเขือเทศ ผลการศึกษาพบว่า ต้นทุนผันแปรแบ่งได้เป็นสามกลุ่ม ได้แก่ ต้นทุนการดำเนินงาน ต้นทุนวัตถุดิบ และต้นทุนอื่น ๆ ในภาพรวมต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อเฮกตาร์

และผลตอบแทนสุทธิต่อเฮกตาร์ของการทำสวนพืชผักขนาดใหญ่มีค่าสูงกว่าสวนขนาดเล็กและเกษตรกรมีปัญหาด้านการเก็บรักษา ผลผลิตและปัญหาศัตรูพืช

Baloch et al. [15] ได้วิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ของหอมหัวใหญ่ในตำบลอวาราม จังหวัดบาโรซิสถาน ประเทศปากีสถาน โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นชาวสวน 60 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เก็บตัวอย่างโดยสัมภาษณ์ส่วนตัว (Personal Interview) ผลการศึกษาพบว่า มีการจัดเก็บข้อมูลในสามหมวด ได้แก่ รายได้รวม ต้นทุนรวม และรายได้สุทธิหรือกำไรของชาวสวนที่ปลูกหอมหัวใหญ่ สำหรับต้นทุนรวมในการผลิต ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่ ต้นทุนแรงงาน และต้นทุนด้านการตลาด สัดส่วนต้นทุนรวมต่อรายได้รวม (Input Output Ratio) คือ 1 ต่อ 2.3 เท่า และสัดส่วนต้นทุนรวมต่อรายได้สุทธิ (Cost-to-Benefit Ratio) คือ 1 ต่อ 1.3 เท่า นอกจากนี้พบว่า ต้นทุนในการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตามอัตราเงินเฟ้อ อีกทั้ง มีปัญหาด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์แมลงรบกวน ถนนไม่ดีทำให้มีปัญหานขนส่งสินค้าไปยังตลาด รวมถึง ด้านชลประทาน

จะเห็นได้ว่า มีงานวิจัยด้านต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกพืชผักทั้งในและต่างประเทศ โดยใช้เครื่องมือทางการเงินต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกพืชผักระหว่างการปลูกแบบทั่วไป ที่ต่างคนต่างปลูกต่างคนต่างขายกับแบบรวมกลุ่มกันปลูกและร่วมกันขาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าด้านต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกพืชผักแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าซอมกับการปลูกพืชผักแบบรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน ทั้งในกรณีที่เงินลงทุนเริ่มแรกไม่รวมราคาที่ดินและกรณีที่เงินลงทุนเริ่มแรกรวมราคาที่ดิน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกพืชผักรวมถึงพืชผักในตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีลักษณะการปลูกพืชผักหลายชนิด และต่างคนต่างปลูก ต่างคนต่างขาย หรือเรียกว่าแบบทั่วไป (Individual Farming) [3] ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอหัวไทร จำนวน 113 ราย แต่เป็นเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนโดยระบุว่า ปลูกพืชผักจำนวน 67 รายเท่านั้น [16] และเกษตรกรในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีร่วมกันวางแผนการปลูก ติดตามการปลูก ช่วยกันแก้ปัญหา รวมผลผลิตเพื่อจำหน่าย หรือเรียกว่า แบบรวมกลุ่ม (Collaborative Farming) จำนวน 35 ราย [17]

กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้ปลูกพืชผัก โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะต้องเป็นเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักในรูปการเพาะปลูกที่ผ่านมาเท่านั้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลครบถ้วนในด้านรายได้ ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกพืชผักของตำบลท่าซอม จำนวน 11 ราย และตำบลบ้านเนิน จำนวน 13 ราย รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 24 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่นักวิจัยได้พัฒนาขึ้นมา โดยการประชุมกลุ่มย่อยและสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับลักษณะการปลูกพริกเขียวของทั้งสองตำบล หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกพริก โดยเฉพาะพริกเขียวและนักวิชาการด้านบัญชีต้นทุน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอหัวไทร (1 คน) แกนนำเกษตรกรผู้ปลูกพริกเขียว (2 คน) ผู้ประกอบการรับซื้อพริกเขียว (1 คน) อาจารย์ด้านบัญชีต้นทุน (2 คน) รวมทั้งสิ้น 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ เพื่อนำคำแนะนำต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ จำนวนพื้นที่ปลูก ลักษณะการปลูก ราคาที่ดิน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับ เงินลงทุนเริ่มแรก ในการปลูกพริก ได้แก่ ค่าปรับปรุงที่ดินครั้งแรก โรงเรือน รถไถ ถาดเพาะ อุปกรณ์รดน้ำ เครื่องฉีดยาปราบศัตรูพืช เครื่องซังน้ำหนักรีด อุปกรณ์การเกษตร เป็นต้น โดยถามถึงจำนวน ปริมาณ และราคา

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับ ต้นทุนและค่าใช้จ่าย ในการปลูกพริก ซึ่งได้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะเพาะกล้า (Sowing) 2) ระยะเพาะปลูก (Planting) และ 3) ระยะเก็บเกี่ยว (Harvesting) ตามปฏิทินฤดูกาลในการปลูก

ระยะเพาะกล้า (Sowing) มีต้นทุนและค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าดินเพาะ ค่าปุ๋ย ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าแรงงานเพาะกล้า เป็นต้น

ระยะเพาะปลูก (Planting) ต้นทุนและค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าปรับดินเพาะปลูก ค่าปุ๋ยคอก ค่าปุ๋ยเคมี ค่าฮอร์โมนบำรุงดอกและผล ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าแรงงานในการปลูก เป็นต้น

ระยะเก็บเกี่ยว (Harvesting) ต้นทุนและค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าบรรจุภัณฑ์ในการเก็บเกี่ยว ค่าขนส่ง ค่าจ้างเก็บเกี่ยว เป็นต้น รวมถึง ค่าซ่อมแซมทรัพย์สินทางการเกษตร เป็นต้น

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับ รายได้จากการขายพริก ได้แก่ ราคา ปริมาณ และลักษณะการขาย เป็นต้น ในงานวิจัยนี้มีการคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนทั้งกรณีที่ไมรวมราคาที่ดินและกรณีรวมราคาที่ดิน

ระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย

ตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นข้อมูลของรอบการผลิตพริกเขียว ปี 2558/2559

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เงินลงทุนเริ่มแรก (Initial Investment) รายได้ ต้นทุนและค่าใช้จ่าย และผลตอบแทน จำแนกข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios) ได้แก่ อัตราต้นทุนรวมต่อรายได้รวม (Input Output Ratio) [15] อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ (Net Profit Margin) อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน (Return on Investment: ROI) นอกจากนี้ มีการใช้เทคนิคการตัดสินใจการลงทุน (Investment Decision Techniques) [7] ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) และระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) ในการประเมินความคุ้มค่าในรอบการผลิต

อัตราต้นทุนรวมต่อรายได้รวม (Input Output Ratio) เป็นการคำนวณสัดส่วนระหว่างรายได้และต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม โดยสมควรลงทุนในโครงการที่มีอัตราส่วนนี้ต่ำ การมีค่าน้อย หมายถึง การมีส่วนต่างหรือผลตอบแทนสูงนั่นเอง

$$\text{อัตราต้นทุนรวมต่อรายได้รวม (ร้อยละ)} = \frac{\text{ต้นทุนรวม}}{\text{รายได้รวม}} \quad (1)$$

อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ (Net Profit Margin) เป็นการคำนวณร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้ โดยสมควรลงทุนในโครงการที่อัตราส่วนนี้สูง

$$\text{อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ (ร้อยละ)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{รายได้รวม}} \quad (2)$$

อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน (Return on Investment: ROI) เป็นการคำนวณร้อยละของกำไรสุทธิต่อเงินลงทุนเริ่มแรก โดยสมควรลงทุนในโครงการที่อัตราส่วนนี้สูง

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน (ร้อยละ)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{เงินลงทุนเริ่มแรก}} \quad (3)$$

ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนปลูกพริกเขียวในงานวิจัยนี้ได้กำหนดสมมติฐานดังนี้ คือ 1) อายุโครงการ 5 ปี 2) การตัดค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรง 3) อัตราคิดลดร้อยละ 20 และกำหนดเป็นอัตราผลตอบแทนที่ต้องการด้วย และ 4) มีการคำนวณทั้งกรณีไม่รวมค่าที่ดินและรวมค่าที่ดิน โดยใช้เทคนิคการตัดสินใจการลงทุน (Investment Decision Techniques) ได้แก่ วิธีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) และระยะเวลาคืนทุน (Payback Period)

มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) เป็นการหาความแตกต่างระหว่างผลรวมของมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดของปีที่ 1-5 หักด้วย เงินลงทุนเริ่มแรก ซึ่งเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกลงทุน คือ ควรลงทุนในโครงการที่มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นบวก

$$NPV = \sum [CF_t / (1+r)^t] \quad (4)$$

โดยที่ NPV คือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (หน่วย: บาท)

CF_t คือ กระแสเงินสดรับ (จ่าย) ของโครงการในปีที่ t (หน่วย: บาท)

r คือ อัตราดอกเบี้ย หรืออัตราคิดลด (หน่วย: ร้อยละต่อปี)

t คือ ปีที่ศึกษา เริ่มตั้งแต่ปีที่ 0 จนถึง ปีสุดท้ายของโครงการ (หน่วย: ปี)

อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) เป็นอัตราคิดลดที่ทำให้ผลรวมของมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดของปีที่ 1-5 เท่ากับ เงินลงทุนเริ่มแรก ซึ่งเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกลงทุน คือ ควรลงทุนในโครงการที่อัตราผลตอบแทนภายในสูงกว่าอัตราผลตอบแทนที่ต้องการ

$$0 = \sum [CF_t / (1+IRR)^t] \quad (5)$$

โดยที่ C Ft คือ กระแสเงินสดรับ (จ่าย) ของโครงการในปีที่ t (หน่วย: บาท)
IRR คือ อัตราผลตอบแทนภายใน (หน่วย: ร้อยละต่อปี)
t คือ ปีที่ศึกษา เริ่มตั้งแต่ปีที่ 0 จนถึง ปีสุดท้ายของโครงการ (หน่วย: ปี)

ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) เป็นการคำนวณหาระยะเวลาที่ทำให้เงินลงทุนเริ่มแรกคืนทุน ซึ่งเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกลงทุน คือ ควรลงทุนในโครงการที่คืนทุนเร็วที่สุด

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน} = \text{จำนวนปีก่อนคืนทุน} + \frac{\text{กำไรสะสมส่วนที่ยังขาดไป}}{\text{กำไรทั้งหมดในปีถัดไป}} \quad (6)$$

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการปลูกพริกเขียว จำแนกตาม 3 ระยะของการปลูกพืชผัก อย่างไรก็ตาม เฉพาะการปลูกแบบรวมกลุ่ม (Collaborative Planting or Farming) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน จะมีค่าใช้จ่ายบำรุงวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 1 ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการปลูกพริกเขียว

ต้นทุนและค่าใช้จ่าย	หน่วย: บาท/ไร่/ครัวเรือน/รอบการผลิต							
	การปลูกแบบทั่วไป (ตำบลท่าชอม)				การปลูกแบบรวมกลุ่ม (ตำบลบ้านเนิน)			
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
<u>ระยะเพาะกล้า</u>								
เมล็ดพันธุ์	322	1.81	960	167	269	0.70	1,100	71
ดินเพาะ	397	2.23	1,560	-	485	1.26	1,560	100
ค่าปุ๋ย	1,325	7.43	6,000	-	2	0.01	14	-
อื่น ๆ	9	0.05	100	-	-	-	-	-
รวม	2,054	11.51	7,600	167	755	1.97	2,180	225
<u>ระยะเพาะปลูก</u>								
ค่าปรับเตรียมดินปลูก	395	2.21	1,500	-	549	1.43	2,400	-
ค่าปุ๋ย	2,160	12.10	6,000	-	1,484	3.87	7,060	-
ค่าฮอร์โมนบำรุงใบ ดอก	456	2.56	1,925	-	326	0.85	1,800	-
<u>และผล</u>								
ค่ายาปราบศัตรูพืช	387	2.17	2,000	33	251	0.65	2,000	-
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	64	0.36	300	-	367	0.96	1,400	1
ค่าแรงงาน	2,189	12.27	3,188	113	1,863	4.85	4,500	300
อื่น ๆ	12	0.07	133	-	5	0.01	70	-
รวม	5,660	31.72	2,167	1,008	4,846	12.62	13,535	826

ตารางที่ 1 ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการปลูกพริกเขียว (ต่อ)

ต้นทุนและค่าใช้จ่าย	หน่วย: บาท/ไร่/ครัวเรือน/รอบการผลิต							
	การปลูกแบบทั่วไป (ตำบลท่าซอม)				การปลูกแบบรวมกลุ่ม (ตำบลบ้านเนิน)			
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
<u>ระยะเก็บเกี่ยว</u>								
บรรจุกัญช์	15	0.08	105	-	40	0.10	40	40
ค่าแรงงาน	9,704	54.38	46,600	200	30,935	80.58	264,000	514
อื่น ๆ	-	-	-	-	467	1.22	467	467
รวม	9,719	54.47	46,600	200	30,974	80.68	264,000	514
<u>ต้นทุนและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ</u>								
ค่าบำรุงรักษาหูกชุมชน	-	-	-	-	1,451	3.78	3,429	65
อื่น ๆ	411	2.30	1,000	-	364	0.95	1,500	-
รวม	411	2.30	1,000	-	1,815	4.73	3,429	290
รวมต้นทุนและ ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	17,843	100.00	51,418	2,995	38,390	100.00	271,309	4,623

ตารางที่ 1 พบว่า ในแต่ละรอบการปลูกพริกเขียวแบบทั่วไป (Individual Planting or Farming) ของเกษตรกรในตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีค่าเฉลี่ยของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้น 17,843 บาทต่อไร่ ประกอบด้วยต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระยะเพาะกล้าเฉลี่ย 2,054 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.51 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระยะเพาะปลูกเฉลี่ย 5,660 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.72 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระยะเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 9,719 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 54.47 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวมและต้นทุนและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 411 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.30 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม

ในแต่ละรอบการผลิตพริกเขียวแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีค่าเฉลี่ยของต้นทุนและค่าใช้จ่าย รวมทั้งสิ้น 38,390 บาทต่อไร่ ประกอบด้วย ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระยะเพาะกล้าเฉลี่ย 755 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.97 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระยะเพาะปลูกเฉลี่ย 4,846 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.62 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระยะเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 30,974 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 80.68 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม และต้นทุนและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 1,815 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.73 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการปลูกพริกเขียวแบบทั่วไปของตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระยะเก็บเกี่ยวมีสัดส่วนสูงที่สุด ต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุดคือ ต้นทุนค่าแรงงานในระยะเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 9,704 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 54.38 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม ในขณะที่ ต้นทุนค่าแรงงานในระยะเพาะปลูกนั้นมีเพียง 2,189 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.27 ของต้นทุน

และค่าใช้จ่ายรวม ในการเก็บเกี่ยวพริกเขียวเกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจ้าง ทำให้ต้นทุนค่าแรงงานในการเก็บพริกเขียวส่วนใหญ่เป็นแรงงานจ้าง

ในส่วนการปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระยะเก็บเกี่ยวในสัดส่วนที่สูงที่สุด โดยต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุด คือ ต้นทุนค่าแรงงานในระยะเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 30,935 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 80.58 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม ในขณะที่ ต้นทุนค่าแรงงานในระยะเพาะปลูกนั้นมีเพียง 1,863 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.85 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม ค่าแรงงานในการเก็บพริกเขียวส่วนใหญ่เป็นแรงงานจ้าง

ต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่มีสัดส่วนสูงรองลงมาในการปลูกพริกเขียวแบบทั่วไปของเกษตรกรในตำบลท่าชอม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ต้นทุนค่าปุ๋ย เป็นค่าปุ๋ยที่ใช้ในระยะเพาะปลูกเฉลี่ย 1,325 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.43 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวมและค่าปุ๋ยในระยะเพาะปลูกเฉลี่ย 2,160 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.10 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม ทั้งนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก

ต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่มีสัดส่วนสูงรองลงมาในการปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ต้นทุนค่าปุ๋ย เป็นค่าปุ๋ยที่ใช้ในระยะเพาะปลูกเฉลี่ย 1,484 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.87 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม และมีต้นทุนค่าปุ๋ยในระยะเพาะปลูกน้อยกว่าเฉลี่ย 2 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ผสมกัน

ตารางที่ 2 ต้นทุนค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวพริกเขียว

ค่าแรงงาน	การปลูกแบบทั่วไป (ตำบลท่าชอม)		การปลูกแบบรวมกลุ่ม (ตำบลบ้านเนิน)	
	ค่าเฉลี่ย (บาท/ไร่)	จำนวน (ครัวเรือน)	ค่าเฉลี่ย (บาท/ไร่)	จำนวน (ครัวเรือน)
แรงงานในครัวเรือน	1,150	3	1,752	3
แรงงานจ้าง	11,921	9	43,742	12
ค่าแรงงานเฉลี่ย	9,704	11	30,935	13

ตารางที่ 2 พบว่า การปลูกพริกเขียวแบบทั่วไปของเกษตรกรในตำบลท่าชอม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ต้นทุนค่าแรงงานในระยะเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 9,704 บาทต่อไร่ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรที่ใช้แรงงานจ้าง จะมีต้นทุนค่าแรงงานจ้างเฉลี่ย 11,921 บาทต่อไร่ ในขณะที่เกษตรกรที่ใช้แรงงานในครัวเรือน จะมีต้นทุนค่าแรงงานเฉลี่ยเพียงแค่ 1,150 บาทต่อไร่

ในการปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช นั้น มีต้นทุนค่าแรงงานในระยะเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 30,935 บาทต่อไร่ เกษตรกรเกือบทั้งหมดในกลุ่มใช้แรงงานจ้าง แรงงานจ้างส่วนหนึ่ง คือ เกษตรกรในกลุ่มฯ และมีการจ้างแรงงานจ้างจากภายนอกมาร่วมด้วย มีต้นทุนค่าแรงงานจ้างเฉลี่ย 43,742 บาทต่อไร่ ส่วนเกษตรกรที่ใช้แรงงานในครัวเรือน จะมีต้นทุนค่าแรงงานเฉลี่ยเพียงแค่ 1,752 บาทต่อไร่

ตารางที่ 3 ต้นทุนค่าปุ๋ยในระยะเพาะปลูกพริกเขียว

ค่าปุ๋ย	การปลูกแบบทั่วไป (ตำบลท่าซอม)		การปลูกแบบรวมกลุ่ม (ตำบลบ้านเนิน)	
	ค่าเฉลี่ย (บาท/ไร่)	จำนวน (คร่าวเรือน)	ค่าเฉลี่ย (บาท/ไร่)	จำนวน (คร่าวเรือน)
ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมัก	540	1	1,323	7
ปุ๋ยเคมี	2,580	9	1,409	11
ไม่ใช้ปุ๋ย	-	1	-	1
ค่าปุ๋ยเฉลี่ย	2,160	11	1,484	13

ตารางที่ 3 พบว่า จากเกษตรกรที่ปลูกแบบทั่วไปในตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เข้าร่วมให้ข้อมูลจำนวน 11 คร่าวเรือน ใช้ปุ๋ยเคมี 9 คร่าวเรือน มีต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 2,580 บาทต่อไร่ ส่วนเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยคอกมีเพียง 1 คร่าวเรือน และเกษตรกรที่ไม่ใช้ปุ๋ยเลยมี 1 คร่าวเรือน ส่วนการปลูกแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เข้าร่วมให้ข้อมูลจำนวน 13 คร่าวเรือน ใช้ปุ๋ยเคมี 11 คร่าวเรือน มีต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 1,409 บาทต่อไร่ ส่วนเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมักมี 7 คร่าวเรือน และเกษตรกรที่ไม่ใช้ปุ๋ยเลยมี 1 คร่าวเรือน

ผลตอบแทนของการปลูกพริกเขียวแบบทั่วไปเปรียบเทียบกับแบบรวมกลุ่มพบว่า ผลตอบแทนหรือกำไรจากการปลูกพริกเขียวมาจากการนำรายได้ทั้งหมดจากการขายพริกเขียว หักด้วย ต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวมจากทั้งสามระยะของการเพาะปลูก การปลูกแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ปริมาณผลผลิตพริกเขียวเฉลี่ย 1,771.96 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่ การปลูกแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ปริมาณผลผลิตพริกเขียวเฉลี่ย 2,901.17 กิโลกรัมต่อไร่ อย่างไรก็ตาม การปลูกพริกเขียวแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าซอมได้ราคาขายพริกเขียวเฉลี่ย 26.64 บาทต่อกิโลกรัม แต่การปลูกแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน ได้ราคาขายพริกเขียวเฉลี่ย 29.15 บาทต่อกิโลกรัม

ตารางที่ 4 ผลตอบแทนจากการปลูกพริกเขียว

หน่วย: บาท/ไร่/คร่าวเรือน/รอบการผลิต

รายการ	ส่วนต่าง ค่าเฉลี่ย	การปลูกแบบทั่วไป (ตำบลท่าซอม)		การปลูกแบบรวมกลุ่ม (ตำบลบ้านเนิน)	
		ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
รายได้	- 51,043	40,488	100.00	91,531	100.00
ต้นทุนและค่าใช้จ่าย					
ระยะเพาะกล้า	1,299	2,054	5.07	755	0.83
ระยะเพาะปลูก	814	5,660	13.98	4,846	5.29
ระยะเก็บเกี่ยว	- 21,255	9,719	24.00	30,974	33.84
ต้นทุน และค่าใช้จ่ายอื่น	- 1,404	411	1.01	1,815	1.98

ตารางที่ 4 ผลตอบแทนจากการปลูกพริกเขียว (ต่อ)

หน่วย: บาท/ไร่/ครัวเรือน/รอบการผลิต

รายการ	ส่วนต่าง ค่าเฉลี่ย	การปลูกแบบทั่วไป (ตำบลท่าซอม)		การปลูกแบบรวมกลุ่ม (ตำบลบ้านเนิน)	
		ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
รวมต้นทุน และค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	- 20,547	17,843	44.07	38,390	41.94
กำไร	- 30,496	22,645	55.93	53,141	58.06

ตารางที่ 4 พบว่า ในการปลูกพริกเขียวแบบทั่วไปของเกษตรกรในตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จะมีรายได้เฉลี่ย 40,488 บาทต่อไร่ มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ย 17,843 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.07 ของรายได้ ดังนั้น เกษตรจึงมีกำไรเฉลี่ย 22,645 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.93 ของรายได้ ทั้งนี้ ต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระยะเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 24.00 ของรายได้

ในการปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จะมีรายได้เฉลี่ย 91,531 บาทต่อไร่ มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ย 38,390 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.94 ของรายได้ ดังนั้น เกษตรจึงมีกำไรเฉลี่ย 53,141 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 58.06 ของรายได้ ทั้งนี้ ต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุด คือ ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระยะเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 33.84 ของรายได้

เมื่อเปรียบเทียบรายได้ ต้นทุนและค่าใช้จ่าย และผลตอบแทนพบว่า การปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จะมีรายได้สูงกว่าการปลูกแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช 51,043 บาทต่อไร่ แม้ว่าต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวมของการปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มจะมีตัวเงินสูงกว่าการปลูกแบบทั่วไป แต่สัดส่วนของต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวม (ร้อยละ 41.94) นั้น มีสัดส่วนต่อรายได้ที่น้อยกว่าการปลูกแบบทั่วไป (ร้อยละ 44.07) จึงส่งผลให้การปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มมีกำไรหรือผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินสูงกว่าการปลูกแบบทั่วไป 30,496 บาทต่อไร่ หรือหากมองในรูปสัดส่วนกำไรหรือผลตอบแทนต่อรายได้ นั่นก็คือ อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) พบว่า การปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช (ร้อยละ 58.06) มีผลตอบแทนสูงกว่า การปลูกแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช (ร้อยละ 55.93) หรือกล่าวได้ว่า อัตราต้นทุนรวมต่อรายได้รวม (Input Output Ratio) ของการปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช (1 ต่อ 2.38) สูงกว่า การปลูกแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช (1 ต่อ 2.27)

ตารางที่ 5 เงินลงทุนเริ่มแรกและอัตราผลตอบแทนต่อการลงทุนในการปลูกพริกเขียว

หน่วย: บาท/ไร่/ครัวเรือน/รอบการผลิต

รายการ	การปลูกแบบทั่วไป (ตำบลท่าซอม)		การปลูกแบบรวมกลุ่ม (ตำบลบ้านเนิน)	
	ไม่รวมค่าที่ดิน	รวมค่าที่ดิน	ไม่รวมค่าที่ดิน	รวมค่าที่ดิน
เงินลงทุนเริ่มแรก	19,900	166,900	14,965	138,042
อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน (ร้อยละ)	113.79	13.57	355.10	38.50
มูลค่าปัจจุบันสุทธิ ณ ร้อยละ 20	47,822.41	-99,177.59	143,959.12	20,882.12
อัตราผลตอบแทนภายใน (ร้อยละ)	111.08	-11.68	354.92	26.71
ระยะเวลาคืนทุน (ปี)	0.88	> 5	0.28	2.60

ที่มา: จากการคำนวณของคณะวิจัย, 2560.

ตารางที่ 5 พบว่า การปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีอัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน (Return on Investment: ROI) สูงกว่าการปลูกแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวคือ ในกรณีเงินลงทุนเริ่มต้นไม่รวมค่าที่ดินพบว่า การปลูกแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนร้อยละ 355.10 ซึ่งสูงกว่าการปลูกแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าซอมที่ให้อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนร้อยละ 113.79 ส่วนในกรณีเงินลงทุนเริ่มแรกรวมค่าที่ดินพบว่า การปลูกแบบรวมกลุ่มให้อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนร้อยละ 38.50 ซึ่งสูงกว่าการปลูกแบบทั่วไปที่ให้อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนร้อยละ 13.57

มูลค่าปัจจุบันสุทธิ ณ อัตราลดร้อยละ 20 สำหรับกรณีเงินลงทุนเริ่มต้นไม่รวมค่าที่ดินพบว่า การปลูกแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน และการปลูกแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าซอม มีค่าเป็นบวก กล่าวคือ 143,959.12 บาท และ 47,822.41 บาท ตามลำดับ จึงสมควรลงทุนทั้งสองพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม การปลูกแบบรวมกลุ่มควรลงทุนมากกว่า เพราะมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นบวกสูงกว่า ส่วนในกรณีเงินลงทุนเริ่มแรกรวมค่าที่ดิน พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิของการปลูกแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน เป็นบวก กล่าวคือ 20,882.12 บาท จึงสมควรลงทุน แต่การปลูกแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าซอมมีค่าติดลบ -99,177.59 จึงไม่ควรลงทุน

ในกรณีเงินลงทุนเริ่มต้นไม่รวมค่าที่ดินพบว่า อัตราผลตอบแทนภายในของการปลูกแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน และการปลูกแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าซอม เป็นบวกและสูงกว่าอัตราผลตอบแทนที่ต้องการ กล่าวคือ ร้อยละ 354.92 และร้อยละ 111.08 ตามลำดับ จึงสมควรลงทุนทั้งสองพื้นที่ แต่ในกรณีเงินลงทุนเริ่มแรกรวมค่าที่ดินพบว่า อัตราผลตอบแทนภายใน

ของการปลูกแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนินสูงกว่าอัตราผลตอบแทนที่ต้องการ กล่าวคือ ร้อยละ 26.71 สูงกว่า ร้อยละ 20 จึงสมควรลงทุน ในขณะที่ อัตราผลตอบแทนภายในของการปลูกแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าช่อมมีค่าติดลบและต่ำกว่าอัตราผลตอบแทนที่ต้องการ กล่าวคือ ร้อยละ -11.68 ต่ำกว่าร้อยละ 20 จึงไม่สมควรลงทุน

ระยะเวลาคืนทุนสำหรับกรณีเงินลงทุนเริ่มต้นไม่รวมค่าที่ดินพบว่า การปลูกแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน และการปลูกแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าช่อม สามารถคืนทุนก่อนหมดอายุโครงการ กล่าวคือ 0.28 ปีหรือ 3 เดือน 11 วัน และ 0.88 ปีหรือ 10 เดือน 17 วัน ตามลำดับ จึงสมควรลงทุน แต่ในกรณีเงินลงทุนเริ่มแรกรวมค่าที่ดินพบว่า เฉพาะการการปลูกแบบรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนินเท่านั้น ที่สามารถคืนทุนก่อนหมดอายุโครงการ กล่าวคือ คืนทุนในเวลา 2.6 ปีหรือ 2 ปี 7 เดือน

สรุปและอภิปรายผล

การปลูกพริกเขียวในพื้นที่ตำบลท่าช่อมและตำบลบ้านเนินมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพราะตั้งอยู่ติดกันในบริเวณลุ่มน้ำปากพนังของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นดินตะกอน อุดมสมบูรณ์ปานกลาง เนื้อดินระบายน้ำได้ดี ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณดังกล่าวมีอาชีพปลูกพืชผักมาเป็นเวลานาน โดยพริกเขียวเป็นพืชผักชนิดหนึ่งที่ยิยมปลูกเพื่อขาย โดยเกษตรกรที่ปลูกพริกเขียวในตำบลท่าช่อม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะต่างคนต่างปลูกและต่างคนต่างขายหรือเรียกว่า แบบทั่วไป (Individual Planting or Farming) ในขณะที่เกษตรกรตำบลบ้านเนินมีการรวมกลุ่ม (Collaborative Planting or Farming) ในนามของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจะร่วมกันวางแผนการปลูก ติดตามผลระหว่างปลูก ร่วมแก้ปัญหา และรวมผลผลิตขายโดยมีการทำความสะอาด คัดขนาด และบรรจุหีบห่อ ทั้งนี้ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับผู้รับซื้อและตัดนายหน้าผู้รับซื้อในหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Tiya [18] และ Suritwanich [8] ที่กล่าวว่า การรวมกลุ่มเป็นการที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสร้างสัมพันธ์ มีความเกี่ยวข้องกัน ร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันให้สำเร็จ ซึ่งเห็นได้ว่า การรวมกลุ่มของเกษตรกรตำบลบ้านเนินเป็นการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการขายผลผลิตพริกเขียวกับผู้รับซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบของผลประโยชน์ในการรวมกลุ่มของ Mongkolnchaiaruny [9] อีกทั้ง สามารถลดต้นทุนการผลิตเพราะร่วมกันดูแลคุณภาพการผลิตกันเอง ทำให้สร้างกำไรเพิ่มขึ้น นอกจากนี้สมาชิกในกลุ่มยังได้เพิ่มทักษะการทำงานเป็นทีมซึ่งสอดคล้องกับงานของ Udomwinijsilp [11]

การปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มในปริมาณผลผลิตพริกเขียวเฉลี่ยต่อไร่และราคาขายพริกเขียวเฉลี่ยต่อกิโลกรัม สูงกว่าของการปลูกแบบทั่วไป อย่างไรก็ตาม การปลูกพริกเขียวทั้งแบบทั่วไปและแบบรวมกลุ่มมีต้นทุนและค่าใช้จ่ายด้านแรงงานจ้างและค่าปุ๋ยในสัดส่วนมากที่สุด โดยการปลูกแบบทั่วไปจะมีต้นทุนค่าแรงงานจ้างเฉลี่ยต่ำกว่าการปลูกแบบรวมกลุ่ม เพราะในการเก็บพริกเขียวแบบรวมกลุ่มจะมีการเก็บอย่างพิถีพิถันกว่า กล่าวคือ มีการคัดเลือกคุณภาพพริกเขียวตั้งแต่ช่วงเก็บเกี่ยวพริกในแปลงและมีการคัดคุณภาพพริกเขียวอีกครั้งก่อนบรรจุลงกล่องส่งขาย แต่การปลูกแบบทั่วไปมีต้นทุนค่าปุ๋ยเฉลี่ยสูงกว่าการปลูกแบบรวมกลุ่ม ทั้งนี้ เพราะเกษตรกรที่ปลูกแบบรวมกลุ่มมีการใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมักมากกว่าปุ๋ยเคมี

ในภาพรวมพบว่า ต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวมที่เป็นตัวเงิน ในการปลูกพริกเขียวของการปลูกแบบทั่วไป จะต่ำกว่าการปลูกแบบรวมกลุ่ม แต่รายได้รวมที่เป็นตัวเงินของการปลูกแบบทั่วไปต่ำกว่าการปลูกแบบรวมกลุ่มเช่นเดียวกัน ส่งผลให้อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้รวมหรืออัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) ของการปลูกทั่วไปจึงต่ำกว่าการปลูกแบบรวมกลุ่ม หรือกล่าวได้ว่า อัตราต้นทุนรวมต่อรายได้รวม (Input Output Ratio) ของการปลูกทั่วไปสูงกว่าการปลูกแบบรวมกลุ่ม นอกจากนี้เมื่อนำกำไรหรือผลตอบแทนมาพิจารณาร่วมกับ เงินลงทุนเริ่มแรกพบว่า การปลูกพริกเขียวแบบทั่วไปมีอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน (Return of Investment : ROI) ต่ำกว่าการปลูกแบบรวมกลุ่ม และหากพิจารณาด้วยมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return) และระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) พบว่า ในกรณีเงินลงทุนเริ่มแรกไม่รวมค่าที่ดินนั้น การปลูกแบบทั่วไปและการปลูกแบบรวมกลุ่มสมควรลงทุนได้ เนื่องจาก มูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นบวก อัตราผลตอบแทนภายในสูงกว่าอัตราผลตอบแทนที่ต้องการ และคืนทุนภายในระยะเวลาของโครงการ แต่หากพิจารณาในกรณีเงินลงทุนเริ่มแรกรวมค่าที่ดินพบว่า การปลูกแบบทั่วไปไม่สมควรลงทุน เพราะมูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นลบ อัตราผลตอบแทนภายในติดลบและต่ำกว่าอัตราผลตอบแทนที่ต้องการ และไม่คืนทุนภายในอายุของโครงการ แต่การปลูกแบบรวมกลุ่มสมควรลงทุน เนื่องจากมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลตอบแทนภายในเป็นบวกและสูงกว่าอัตราผลตอบแทนที่ต้องการ และคืนทุนภายในอายุโครงการ

จากการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทน เห็นได้ชัดว่าการปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนังตำบลบ้านเนิน มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่ำกว่า แต่มีรายได้รวมสูงกว่า การปลูกพริกเขียวแบบทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าชอม ส่งผลให้การปลูกแบบรวมกลุ่มมีผลตอบแทนที่สูงกว่า นักวิจัยจึงเห็นควรว่าควรส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันในการปลูกพริกเขียวเพราะทำให้เกษตรกรในกลุ่มของชุมชนมีผลตอบแทนดีขึ้น อันส่งผลดีต่อความมั่นคงในอาชีพ นอกจากนี้การรวมกลุ่มยังมีประโยชน์ในการร่วมกันวางแผน ติดตามการปลูกและร่วมแก้ปัญหา อีกทั้งรวมผลผลิตเพื่อจำหน่าย อย่างไรก็ตามการส่งเสริมเพื่อสร้างการรวมกลุ่มในชุมชนที่ต่างคนต่างปลูกจะต้องใช้เวลาในทำความเข้าใจและพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ได้รับการวิจัย คือ การปลูกพริกเขียวแบบรวมกลุ่มทำให้เกษตรกรในกลุ่มช่วยกันดูแลและควบคุมคุณภาพการผลิตกันเองได้ อีกทั้งทำให้สามารถมีอำนาจต่อรองกับผู้รับซื้อผลผลิต ส่งผลให้ได้รับราคาขายที่สูงกว่าแบบการปลูกแบบทั่วไปที่ต่างคนต่างขาย อย่างไรก็ตาม สมาชิกของการปลูกแบบรวมกลุ่มต้องมีความสามัคคี ยึดมั่นในเป้าหมายของกลุ่ม และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อพัฒนางานของตนเองและกลุ่มอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป คือ ควรจัดเก็บข้อมูลในรอบการผลิตในปีที่ศึกษาโดยต้องส่งเสริมให้เกษตรกรทำการจดบันทึกอย่างละเอียดให้ถูกต้อง นอกจากนี้ควรศึกษาถึงการบริหารเงินทุนของเกษตรกรผู้ปลูกพริกเขียวว่าสามารถบริหารเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ซึ่งเป็นผู้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยตามเลขที่สัญญา WU-TRF_ABC60_05 รวมถึงเกษตรกรผู้ปลูกพริกเขียวของตำบลท่าชอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และหน่วยงานสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่วิจัยดังกล่าว

References

- [1] Jitpakdee, R., & Wongsawat, S. (2016). The participation of rice farmer at Pakpanang Basin in maintaining identity of native rice. *Area Based Development Research Journal*, 8(2), 56-75. (In Thai)
- [2] Walailak University. (2017). *The research proposal to support the university's fiscal year 2016 budget requests. (project of creating occupational security in the Pak Pha-nang river community, Nakhon Si Thammasat Province)*. [Unpublished Report] Nakhon Si Thammarat: Walailak University. (In Thai)
- [3] Tasorm Subdistrict Administrative Organization. (2017, July 13). *Basic data*. . (In Thai)
- [4] Aueajirapongpan, S. (2003). *Cost accounting 2*. (3rd edition). Bangkok: Top McGrawhill Publiser. (In Thai)
- [5] Aueajirapongpan, S. (2006). *Cost accounting 1*. Bangkok: Top McGrawhill Publiser. (In Thai)
- [6] Komaratat, D. (2003). *Cost accounting. (9th edition)*. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- [7] Jiwamitr, S. (2003). *Financial management volume 1*. (6th edition). Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- [8] Suritwanich, S. (2009). *Modern organization behavior: Concept and theory*. (2nd edition). Bangkok: Thammasart University Publishing. (In Thai)
- [9] Mongkolnchaiaruny, J. (2016). CSR and country development. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 42(1), 1-27 (In Thai)
- [10] Pansiri, P. (2016, May 6). *Development of community organization*. [http://pws.npru.ac.th/pheera thano/data/files...pdf](http://pws.npru.ac.th/pheera%20thano/data/files...pdf). (In Thai)
- [11] Udomwinijilp, S. (2001). *Economic analysis of marketing collaboration of farmers: A case study of smoked rubber sheet production group in SongKhla Province* [Unpublished Master's Thesis]. Bangkok: Kasetsart University. (In Thai)
- [12] Phankhong, T., Jantaratit, J., & Kaewkanit, S. (2015). Analysis of cost return and efficiency of pesticide safe vegetables production in Bangriang District, Khuan Niang, Songkhla Province. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 7(13), 63-70. (In Thai)
- [13] Boonchouy, N. (2017). The study cost and returns of planting cultivated banana in Tha Yang District, Phetchaburi Province. *Veridianc E-Journal, Silpakorn University*, 10(1), 1884-1894. (In Thai)
- [14] Singh, H. L., Sharma, A., & Kumar, T. (2016). Economic analysis of vegetable production in Meerut District of Uttar Pradesh. *International Journal of Tropical Agriculture*, 34(3), 727-731.

- [15] Baloch, R. A., Baloch, S. U., Baloch, S. K., Baloch, H. N., Badini, S. A., Bashir, W., Baloch, A. B., & Balach, J. (2014). Economic analysis of onion (*Allium cepa* L.) Production and marketing in District Awaram, City Balochistan. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 5(24), 192-205.
- [16] Agriculture Office of Huasai District. (2017, May 13). *Registered farmers information*. (In Thai)
- [17] Baannerm Subdistrict Administrative Organization. (2017, May 13). *Basic data*. (In Thai)
- [18] Tiayao, S. (2003). *Principle of management*. Bangkok: Thammasart University Publishing. (In Thai)

สงครามทางการค้าสหรัฐอเมริกา-จีน: ปฐมเหตุ การต่อสู้แข่งขันและผลกระทบ¹ The US-China Trade War: Its Causes Competitions and Impacts

ภิญญา ไวสำรวจ^{2*} และรังสรรค์ สุกำภา³
Krisana Vaisamruat^{2*} and Rangsan Sukhampha³

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ “โครงการวิจัยจับตามหาอำนาจสหรัฐอเมริกา: นโยบายต่างประเทศด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคง สังคมและสิทธิมนุษยชน” โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

² รศ.ดร., อาจารย์พิเศษ กลุ่มวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ 10240

³ อ., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ สระแก้ว 27000

¹ This article is a part of the larger research project on “Superpower Watch Project: US Foreign Policy toward Asia Pacific Region concerning Trade and Economy, Security Policy, and Human Rights” funded by Thailand Research Fund (TRF)

² Assoc. Prof. Dr., A professor emeritus at the Department of International Relations, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University, Bangkok, 10240, Thailand

³ Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University, Sa Kaeo, 27000, Thailand

* Corresponding author: Kriska50@gmail.com

(Received: February 21, 2020; Revised: October 24, 2020; November 27, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาปรากฏการณ์ปฐมเหตุแห่งสงครามการค้า การต่อสู้แข่งขันรวมถึงผลกระทบจากนโยบายสงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาต่อจีน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบด้วย ผู้บริหารและอดีตผู้บริหารระดับสูง เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐในกระทรวงการต่างประเทศ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Think Tanks ต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า ข้อถกเถียงเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการค้าระหว่างประเทศมหาอำนาจที่เกิดขึ้น อาจมองว่าเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ การค้าระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วสงครามทางการค้าที่เกิดขึ้นเป็นเพียงอาการทางการเมืองที่แสดงออกมา ซึ่งเผยให้เห็นถึงปัญหาความไม่สมดุลทางอำนาจระหว่างประเทศมหาอำนาจด้วยกันและมีการท้าทายซึ่งกันและกันไปมา เห็นได้จากการที่รัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ตั้งกำแพงภาษีและทำสงครามทางการค้าต่อจีนเพื่อยืนหยัดเป็นหนึ่งในเวทีโลก หรือปรากฏการณ์เงินฝางและแข็งแกร่งขึ้นด้วยยุทธศาสตร์ “การผลิตในจีน” รวมถึง ความไม่ตรงไปตรงมาและวิธีปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมกับประเทศคู่ค้า ทำให้สหรัฐอเมริกาจำต้องตอบโต้ด้วยกำแพงภาษี เพื่อกดดันให้จีนหวนกลับมาซื้อพันธบัตรของตลาดทางการเงิน การต่อสู้แข่งขันได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกและกลุ่มประเทศอาเซียนอย่างกว้างขวาง

คำสำคัญ: สงครามการค้า ความสามารถในการแข่งขัน สหรัฐอเมริกา จีน

Abstract

This research paper explores the preliminary causes, fierce competition and its impacts from the ongoing phenomenon of the US-China Trade War. This qualitative research employed document analysis and in-depth interviews with key informants both domestically and internationally, comprising executives and former senior executives, government officials in the Ministry of Foreign Affairs, various Think Tanks and stakeholders from trade, investment, export business, agriculture, and real estate sectors. The findings reveal that the argument on the trade war between the superpowers is not only reflecting the international economy and trade matter. In reality, the ongoing trade war is just a political symptom that exposes the imbalance of power the two superpowers challenged. It can be seen from Donald Trump's administration sets up a tariff wall and waging a trade war against China to maintain its status quo. Ambitious rising China with 'Made in China' developmental strategy, including the US's claims on China's unfair trade practices and intellectual property theft, Trump's administration decided to set the tariff wall toward China to renegotiate the new trade deals. Undeniably, the trade war has widely impacted the global economy and ASEAN countries.

Keywords: Trade War, Competitiveness, US, China

บทนำ

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมาพรรคการเมืองอย่างพรรครีพับลิกัน (Republican Party) และพรรคเดโมแครต (Democrat Party) สนับสนุนให้สหรัฐอเมริกาเข้าไปมีบทบาทในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ตามแนวคิดนานาชาตินิยม (internationalism) และถือว่าเป็นยุทธศาสตร์หลักของประเทศเสมอมา แต่หลังจากโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) เข้ามาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ 45 กลับพยายามนำเสนอบางอย่างที่แยกทางและแตกแถว และแตกต่างจากสิ่งที่ดำเนินอยู่ ผิดแผกจากฉันทามติหลัง ค.ศ. 1945 (post-1945 consensus) ทรัมป์มองว่า นโยบายต่างประเทศเป็นเรื่องของเกมที่มีผู้แพ้ผู้ชนะ (zero-sum philosophy) นโยบายต่างประเทศเป็นเรื่องการได้มาซึ่งชัยชนะหรือการได้เปรียบประเทศอื่น ๆ เท่านั้น ซึ่งเป็นการสร้างความสับสนเกี่ยวกับแนวคิด ระเบียบโลกแนวเสรีอย่างที่เราคุ้นเคยกันมา การดำเนินการต่อกันมา ก่อให้เกิดคำถามมากมายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์หลักของสหรัฐอเมริกา และระบบระหว่างประเทศที่จะเกิดขึ้นตามมาในภายหลัง

โดยภาพรวมสหรัฐอเมริกาในยุคทรัมป์ ยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเป็นหนึ่งทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เห็นได้จากอุดมการณ์ทางการทหารที่เชื่อว่า ตนสามารถเข้าไปควบคุมและแสดงให้เห็นความเหนือชั้นกว่าในสนามรบ (full spectrum dominance) ถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สหรัฐอเมริกานำมาใช้โดยตลอด เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นในทางปฏิบัติของนโยบายต่างประเทศในด้านต่าง ๆ ว่า ต้องการธำรงไว้ซึ่งความเป็นหนึ่งของโลก เป็นผู้นำในเกือบทุกด้าน ต่อมาในศตวรรษที่ 20 หลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดลง งานเขียนเรื่อง The End of History ของ Francis Fukuyama อธิบายว่า การสิ้นสุดสงครามเย็นใน ค.ศ. 1991 ถือว่าเป็นชัยชนะสูงสุดของลัทธิเสรีนิยมประชาธิปไตย

ยุทธศาสตร์ในยุคทรัมป์ เกิดขึ้นท่ามกลางบริบทแวดล้อมระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้นระหว่างสามประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา จีนและรัสเซีย โดยสหรัฐอเมริกามองว่า จีนและรัสเซีย ล้วนเป็นคู่แข่งที่น่าหวาดระแวงทั้งสิ้น ในทางยุทธศาสตร์แล้วสหรัฐอเมริกาไม่ควรที่จะทะเลาะกับรัสเซีย เพราะอาจจะเจอศึกสองด้าน อย่างไรก็ตาม อีกมุมหนึ่งมองว่า ทั้งจีนกับรัสเซียอยู่ทีมเดียวกันอยู่แล้ว ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงควรหันมาให้ความสำคัญกับพันธมิตรนาโต้ (NATO) ทั้งในแถบยุโรปและเอเชีย โดยทั้งจีนและสหรัฐอเมริกา มีจุดอ่อนทางเศรษฐกิจ รัสเซียมีจุดอ่อนเรื่องความมั่นคงด้านน้ำมัน

จากความรู้ก่อนทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาถึงขนาดมีผู้เรียกยุคนี้ว่า “เอเชียยุคหลังสหรัฐอเมริกา” (Post-US Asia) อันเป็นคำที่พยายามอธิบายปรากฏการณ์ที่มหาอำนาจทั้งหลายต่างมุ่งหน้าสู่เอเชียและพยายามหวนกลับมาเห็นคุณค่าและความรู้ความสามารถ ความเชื่อมั่นในตัวเองของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ที่ลุกขึ้นยืนผงาดโดยมีจีนเป็นหัวรถจักรหรือที่เรียกอีกอย่างว่า “เอเชียนิยม” (Asianism) อันเป็นภาพที่ช่วยอธิบายและทำความเข้าใจการถอยร่นของสหรัฐอเมริกาจากเอเชียในยุคทรัมป์ และการเปิดศักราชใหม่ของยุคเอเชียนิยม หรือเอเชียตะวันออก (East Asia) โดยมีจีนผงาดขึ้นเป็นจำเริญและแข่งหน้าญี่ปุ่นขึ้นเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของโลก [1] จากภาพที่กล่าวมา สหรัฐอเมริกาจึงเห็นว่า ควรที่จะหาวิธีการหยุดยั้งความเติบโตและผงาดขึ้นมาของจีน และมองว่าการที่จีนงอกงามเช่นนี้ได้สืบเนื่องมาจากการที่จีนเอาเปรียบทางการค้าและมาตรการที่ไม่ตรงไปตรงมาต่อคู่ค้า ศักยภาพในการผงาดขึ้นและแข่งหน้าสหรัฐอเมริกาของจีนมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น สงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน จึงบังเกิดขึ้น

วัตถุประสงค์

บทความวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ปฏิกิริยาแห่งสงครามการค้า การต่อสู้แข่งขันในสนามสงครามทางการค้าและผลกระทบจากนโยบายสงครามทางการค้าระหว่าง สหรัฐอเมริกาต่อจีน ในมิติของการต่อสู้แข่งขันระหว่างกัน รวมถึงผลกระทบและแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นทั้ง ปรากฏให้เห็นได้และสิ่งที่อาจเกิดขึ้นแบบคาดไม่ถึง

ระเบียบวิธีการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ดำเนินการโดยใช้วิธีการผสมผสาน โดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่หลากหลาย (non-structural theory or analytical method) และแนวทางการศึกษาแบบ สหวิทยาการ (interdisciplinary) โดยวิเคราะห์ผสมผสานแนวคิดเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ (International Political Economy) ภูมิเศรษฐศาสตร์ (Geo-economics) ภูมิรัฐศาสตร์ (Geo-politics) และความมั่นคง แนวใหม่ (Non-traditional Security) เป็นต้น โดยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) โดย ศึกษาจากเอกสารขั้นต้นและชั้นรอง ตำรา งานวิจัย บทความวิชาการทั้งในและต่างประเทศแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ ประกอบด้วย ผู้บริหารและอดีตผู้บริหารสูงสุด เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ในกระทรวงการต่างประเทศ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง Think Tanks ต่าง ๆ ภาครัฐธุรกิจการค้า การลงทุน ธุรกิจส่งออก ธุรกิจการเกษตรและอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการ ทำความเข้าใจนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสมัยรัฐบาลทรัมป์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การต่อสู้แข่งขันทาง เศรษฐกิจและทำสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน ในประเด็นเกี่ยวกับต้นเหตุแห่งสงครามการค้า ปรากฏการณ์การต่อสู้แข่งขัน และผลกระทบที่ตามมา เป็นต้น

ผลการศึกษา

ปฏิกิริยาแห่งสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน

การทำความเข้าใจสงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนที่กำลังครุ่นอยู่ในปัจจุบันนั้น จำเป็นต้องสืบเสาะต้นตอสาเหตุแห่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การทำความเข้าใจย้อนกลับไปในอดีตจึงมีความ สำคัญอย่างยิ่งยวด ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนนั้น มีอยู่หลากหลายประเด็นมาก ณ ที่นี้จะกล่าว ถึงความขัดแย้งแข่งขันในสงครามการค้าระหว่างทั้งสอง แต่อาจมีความเชื่อมโยงกับประเด็นอื่น ๆ ด้วย ก่อน ที่จะมีคำประกาศตั้งกำแพงภาษีระหว่างทั้งสองประเทศ ได้มีปฏิกิริยาจากทรัมป์ กล่าวตำหนิต่อวิธีการปฏิบัติ ทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมของจีนต่อสหรัฐอเมริกามาตั้งแต่ก่อนเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีใน ค.ศ. 2016 แต่การสืบทราบแนวนโยบายการค้าของจีนที่ไม่เป็นธรรมในรายละเอียดนั้นเกิดขึ้นอย่างจริงจังใน ค.ศ. 2017 จนนำไปสู่การตั้งกำแพงภาษีต่อสินค้าจีนคิดเป็นมูลค่าหลายพันล้านดอลลาร์ และจีนก็ดำเนินการตอบโต้ด้วย วิธีการเดียวกัน จนกระทั่ง ทั้งสองประเทศมีข้อตกลงชะลอการตั้งกำแพงภาษีใหม่ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2018 เป็นเวลา 90 วัน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการเจรจาใหม่อีกครั้ง แต่มีแนวโน้มว่า จะไม่มีความคืบหน้าและเป็นผล แต่อย่างใด [2]

อันที่จริงแล้วความไม่ลงรอยกันระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนนั้นมียุ่ก่อนหน้าที่จะเกิดสงครามทางการค้าขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังจากที่นายปีเตอร์ นาเวร์โร (Peter Navarro) ผู้อำนวยการนโยบายอุตสาหกรรมและการค้าประจำทำเนียบขาว ภายใต้รัฐบาลทรัมป์ พยายามนำเสนอตัวเลขสถิติการเสียเปรียบทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนจนนำไปสู่การกำหนดนโยบายตั้งกำแพงภาษีขึ้นมา ในตอนต้นสหรัฐอเมริกานั้นแจ้งเพียงแค่ว่า สิ่งที่ต้องดำเนินการนี้เป็นเพียงมาตรการปกป้องทางการค้าล้วน ๆ ชาวอเมริกันโอนถ่ายความมั่งคั่งสะสมหลายหมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐไปยังดินแดนโพ้นทะเล และเกิดการขาดดุลการค้ามากขึ้นทุกปี ประเทศคู่ค้าของสหรัฐอเมริกาใช้เงินเหล่านั้นในการซื้อสินค้าและบริการ ซื้อสินทรัพย์ในตลาดพันธบัตรของสหรัฐอเมริกา ดังนั้น นายปีเตอร์ นาเวร์โร จึงได้ให้ความเห็นว่า ถ้าหากสหรัฐอเมริกาดำเนินการอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทำให้เงินหลายหมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ถูกโอนถ่ายไปอยู่ในมือของชาวต่างชาติ และใช้เงินนั้นกลับมาซื้อสินค้าและบริการของสหรัฐอเมริกา ภายหลังจากมีข้อถกเถียงอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลากว่า 7 เดือน ผู้แทนทางการค้าสหรัฐอเมริกา (U.S. Trade Representative--USTR) โดยนายโรเบิร์ต ไลธิเซอร์ (Robert Lighthizer) ให้ความเห็นว่า สหรัฐอเมริกาเกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมาก ซึ่งเป็นผลจากการที่จีนขโมยฉกฉวยทรัพย์สินทางปัญญาของบริษัทสัญชาติอเมริกัน รวมถึง ประเทศคู่ค้าอื่น ๆ ที่จีนกำหนดให้บริษัทต่างชาติต้องถ่ายโอนเทคโนโลยีในการผลิต ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวนี้ เป็นเงื่อนไขสำคัญในข้อตกลงของบริษัทต่างชาติในจีน อีกทั้ง ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่ต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลจีนก่อนเข้าไปลงทุนด้วยอีกหลายด้าน

นอกจากนั้น ยังมีพื้นที่ความขัดแย้งในข้อกล่าวหาการโจรกรรมสิทธิบัตรลับระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา โดยกล่าวหาจีนในประเด็นเกี่ยวกับการโอนถ่ายทรัพย์สินทางปัญญาของบริษัทอเมริกัน และเทคโนโลยีทางการทหารหรือการบังคับใช้นโยบายต่อผู้ถือสัญชาติอเมริกันให้เกิดความเสียเปรียบในการแข่งขันตลาดของจีน เช่น การบังคับให้บริษัทต่างชาติร่วมลงทุนกับบริษัทสัญชาติจีนซึ่งเปิดโอกาสให้บริษัทสัญชาติจีนเข้าถึงเทคโนโลยีของสหรัฐอเมริกา/บริษัทต่างชาติอย่างผิดกฎหมาย ในประเด็นนี้ อดีตผู้อำนวยการหน่วยงานด้านความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา อย่าง คีธ บี. อเล็กซานเดอร์ (Keith B. Alexander) เรียกการจารกรรมทางอุตสาหกรรมของจีนว่า เป็นการถ่ายโอนความมั่งคั่งอันยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ จนกระทั่งในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2017 ผู้แทนทางการค้าแห่งสหรัฐอเมริกา นายโรเบิร์ต ไลธิเซอร์ ได้เปิดให้มีการไต่สวนอย่างเป็นทางการระหว่างสหรัฐอเมริกากับประเทศจีนในประเด็นข้อกล่าวหาว่านโยบายทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งถือว่าเป็นต้นเหตุที่สหรัฐอเมริกาเสียหายประมาณ 225-600 พันล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี รัฐบาลสหรัฐอเมริกา มีบทบาทเข้าไปยุ่งเกี่ยวแทรกแซงประเด็นเศรษฐกิจการเมืองอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2018 นางเคิร์สต์เจน นีลเซน (Kirstjen Nielsen) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิสหรัฐอเมริกา (U.S. Homeland Security Secretary) นายแมทธิว วิเทเกอร์ (Matthew Whitaker) รักษาการสำนักงานอัยการสูงสุด (U.S. Attorney General) นายวิลเบอร์ รอสส์ (Wilbur Ross) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สหรัฐอเมริกา (U.S. Commerce Secretary) และนายคริสโตเฟอร์ เรย์ (Christopher Wray) ผู้อำนวยการสำนักงานสืบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (FBI Director) ได้ร่วมกันประกาศประณามบริษัทหัวเหว่ยของจีน (Huawei) โดยระบุว่า เหมิง หวันโจว (Meng Wanzhou) ผู้อำนวยการด้านการเงินของหัวเหว่ย (CFO) กระทำความผิดอาญาถึง 23 ข้อหา ในส่วนฟากฝั่งของจีน ได้เปิดแถลงการณ์ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2018 [3] โดยอ้างว่า ตนได้ดำเนินการปกป้องคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเพียงพอ และชัดเจนอยู่แล้ว เห็นได้จากความพยายามในการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการพิจารณาตีความ

ที่เกี่ยวข้องและบรรลุผลในทางประจักษ์

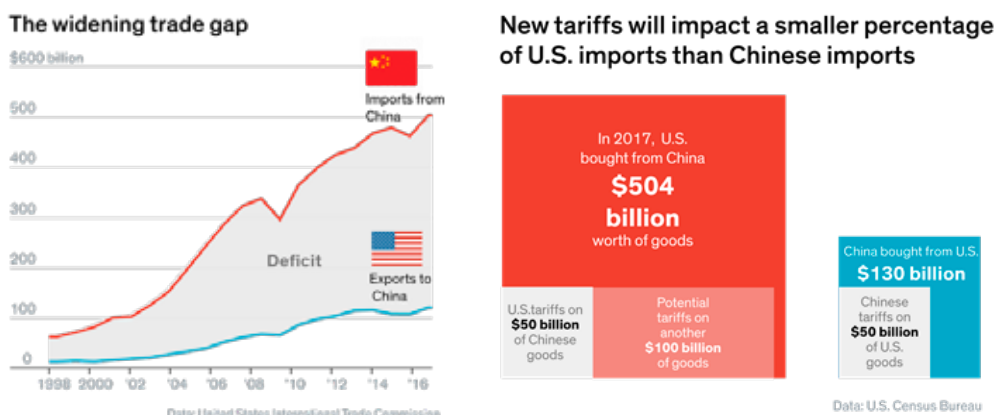
นอกเหนือจากที่กล่าวมายังมีพื้นที่ความขัดแย้งในประเด็นการลงทุนโดยตรงในจีน (Foreign Direct Investment) จากความริเริ่มไดโนนโยบายของเติ้ง เสี่ยวผิง (Deng Xiaoping) ที่พยายามตีวงจำกัดให้บริษัทต่างชาติสามารถลงทุนได้เพียงบางภาคธุรกิจเท่านั้น เช่น ภาคธุรกิจยานยนต์ เป็นต้น ถ้าต้องการลงทุนในอุตสาหกรรมด้านอื่นบริษัทต่างชาติต้องยินยอมให้มีการร่วมทุนกัน (joint venture) กับบริษัทของจีน โดยให้จีนถือหุ้นส่วนใหญ่ของบริษัทอีกด้วย ในการร่วมทุนดังกล่าวนี้ บริษัทจีนมักได้รับสิทธิในการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาจากบริษัทหุ้นส่วนต่างชาติด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นได้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้บริษัทจีนสามารถผลิตสินค้าลอกเลียนแบบ หรือสินค้าที่เกิดจากการพัฒนาต่อยอดจากของเดิมออกมาขายในภายหลังได้ ในประเด็นนี้ มีปฏิกิริยาจากสหภาพยุโรปด้วยเช่นกัน คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) [4] ส่งสารร้องเรียนเรื่องนี้ต่อองค์การการค้าโลก (WTO) ใน ค.ศ. 2018 โดยอ้างว่า บริษัทต่างชาติถูกบังคับและชักจูงให้ถ่ายโอนทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ให้แก่หุ้นส่วนบริษัทสัญชาติจีน และจัดตั้งหน่วยวิจัยและพัฒนาในประเทศจีนด้วย โดยอ้างว่า เป็นข้อกำหนดคุณสมบัติในการดำเนินงาน (performance requirements) ยื่นเพื่อขอให้รัฐบาลอนุมัติ นอกจากนั้น ในอีกหลายภาคส่วน เช่น ภาคยานยนต์ไฟฟ้า (electric vehicles) ซึ่งอียูมองว่าเป็นการละเมิดกฎระเบียบขององค์การการค้าโลกที่กำหนดให้ประเทศคู่ค้าต้องดำเนินต่อคู่ค้าทั้งบริษัทภายในและต่างประเทศอย่างเป็นธรรม [5] จากผลการสำรวจใน ค.ศ. 2018 ของสมาชิกร “หอการค้าแห่งอเมริกันในสาธารณรัฐประชาชนจีน” (American Chamber of Commerce in the People's Republic of China) มากกว่ากึ่งหนึ่งมองว่า การรั่วไหลของทรัพย์สินทางปัญญา เป็นประเด็นสำคัญที่น่าเป็นห่วงสำหรับบริษัทที่ต้องการดำเนินธุรกิจ ณ ประเทศจีน [6]

การต่อสู้แข่งขันในสนามสงครามทางการค้าสหรัฐอเมริก-จีน

จากการที่สหรัฐอเมริกาเสียเปรียบดุลการค้าให้แก่จีนอย่างมหาศาล โดยตัวเลขสถิติในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2018 สหรัฐอเมริกาขาดดุลการค้าจีนเป็นจำนวนถึง 2.9 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ สูงสุดเป็นประวัติการณ์ (high record) ในเม็ดเงินมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากจีน ดังรายงานข่าว BBC [7] ได้บรรยายถึงความห้าวหาญของประธานาธิบดี ทรัมป์ในการประกาศท้าทายกระแสการเปิดการค้าเสรีด้วยการประกาศใช้เครื่องมือทางภาษีกับประเทศต่าง ๆ ในหลาย ๆ ภูมิภาค โดยมีการตั้งกำแพงภาษีนำเข้าให้สูงขึ้นในสินค้าหลายประเภท รวมไปถึง การควบคุมการลงทุน (investment restriction) เป็นการสร้างเงื่อนไขการนำเข้าสินค้าจากประเทศจีน ซึ่งเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของโลกในปัจจุบัน แม้จะมีกระแสคัดค้านและทักท้วงจากนักวิเคราะห์หลายกลุ่มที่เห็นว่าอาจส่งผลกระทบย้อนกลับมาและเป็นการทำร้ายเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาเอง กระนั้นก็ตาม ทรัมป์ก็ยังยืนยันปฏิบัติการเชิงรุกอย่างเปิดเผย ซึ่งกำหนดรายการตั้งกำแพงภาษีกับจีนที่คิดเป็นวงเงินถึง 2 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่อของสินค้าจีน และยังได้ประกาศว่าพร้อมที่จะขยายอัตราภาษีสินค้านำเข้าจากจีนมากขึ้นในวงเงินกว่า 5 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ อีกด้วย [8] อย่างไรก็ตาม แม้จะมีแรงคัดค้านจากฝ่ายที่สนับสนุนการค้าเสรี แต่ก็ยังได้รับแรงสนับสนุนจากหลายกลุ่มเช่นกัน โดยเฉพาะในหมู่นักวิเคราะห์เศรษฐกิจและการเมืองในแวดวงสื่อมวลชนที่ทรงอิทธิพลระดับโลกอย่าง CNN ซึ่งเป็นสื่อสายสนับสนุนพรรคเดโมแครต อย่างนายฟารีด ซาคาเรีย (Fareed Zakaria) นักเขียนประจำชื่อดังกล่าวต่างออกมาให้ความเห็นสนับสนุนทรัมป์อย่างแข็งขัน

ถ้อยแถลงรัฐบาลทรัมป์ ในการใช้มาตรการทางกฎหมาย โดยใช้ข้ออ้างเรื่องความมั่นคงภายในประเทศเพื่อการขึ้นอัตราภาษีสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ โดยแบ่งเป็น 2 ลำดับ ลำดับแรกคือ เหล็กและอลูมิเนียมที่นำเข้าจากจีน และลำดับที่สอง คือ การเข้มงวดในประเด็นปัญหาทางด้านทรัพย์สินทางปัญญามาตรการข้างต้นได้กระตุ้นให้เกิดความตึงเครียดในความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนเป็นอย่างมาก มีผลให้จีนดำเนินการตอบโต้ด้วยการประกาศขึ้นอัตราภาษีร้อยละ 25 สำหรับสินค้าบริโภคนำเข้าจากสหรัฐอเมริกาในสินค้าประเภทเนื้อหมูและเครื่องดื่มประเภทไวน์

ประเด็นที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา การดำเนินนโยบายลดความเสียเปรียบทางการค้าต่อประเทศคู่ค้าอื่น ๆ ทั่วโลก ทำให้เกิดสงครามการค้าโดยการขึ้นมาตรการทางภาษี (Tariffs Trade) เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา สงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนด้วยการประกาศกำแพงภาษีสินค้านำเข้าระหว่างกัน ส่งผลต่อผู้ลงทุนและตลาดการค้าระหว่างประเทศให้เกิดการกวัดแกว่งไปมาอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน การขาดดุลการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนเติบโตขยายตัวมาอย่างต่อเนื่อง ใน ค.ศ. 2017 สหรัฐอเมริกานำเข้าสินค้าจากจีนมูลค่ากว่า 504 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ จีนนำเข้าสินค้าจากสหรัฐอเมริกามูลค่ากว่า 130 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ดังภาพที่ 1) โดยประธานาธิบดีทรัมป์มองว่า การขาดดุลทางการค้าของสหรัฐอเมริกาแสดงให้เห็นว่า จีนนั้นจำกัดการนำเข้าสินค้าของสหรัฐอเมริกาอย่างไม่เป็นธรรม ในขณะที่ จีนกระตุ้นการผลิตสินค้าภายในของตนเองเพื่อทดแทนการนำเข้า ถึงแม้การขาดดุลทางการค้าในสายตาของนักเศรษฐศาสตร์ ไม่ใช่สิ่งเลวร้ายในตัวของมันเอง หากแต่การกระทำของจีนที่มีการกีดกันทางกฎระเบียบ และภาครัฐให้ความอุดหนุนแก่บริษัทภายในของจีนเอง

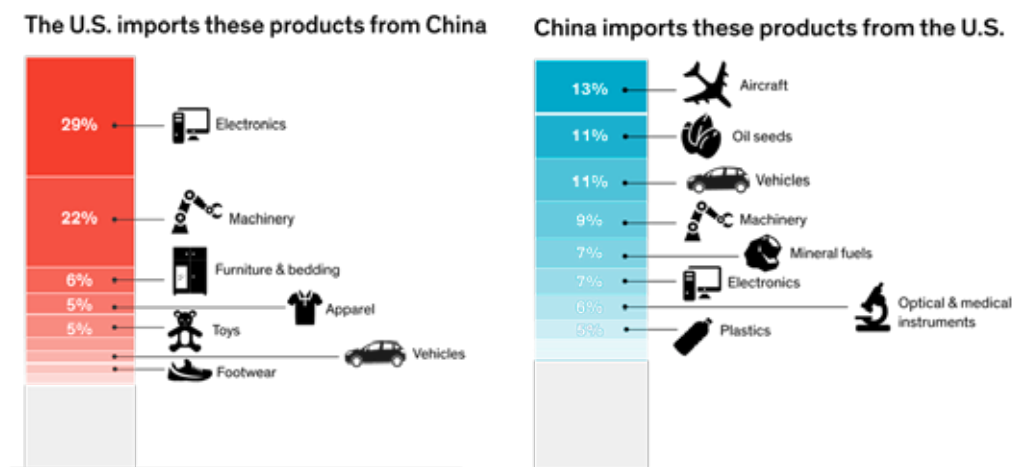

ภาพที่ 1 การขยายตัวและดุลการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน

ที่มา: Salzman & Liu [9]

การต่อสู้แข่งขันได้บานปลายขึ้น เมื่อประธานาธิบดีทรัมป์ ประกาศกำแพงภาษีเหล็กกล้า ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2018 จีนตอบโต้ด้วยการประกาศภาษีศุลกากรขาเข้าสินค้าจากสหรัฐอเมริกามีมูลค่ากว่า 50 พันล้านดอลลาร์ ต่อมาทรัมป์จึงสั่งการให้หน่วยงานผู้แทนทางการค้าสหรัฐอเมริกา (USTR) ให้กำหนดกำแพงภาษีต่อสินค้าจีนเพิ่มเติมจากเดิม 100 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากการที่ทั้งสองประเทศค้าขายสินค้าต่างประเภทต่อกันอยู่แล้ว การตั้งกำแพงภาษีระหว่างกันจึงอาจกระทบต่ออุตสาหกรรมของแต่ละประเทศที่

แตกต่างกันออกไป (ดูภาพที่ 2) เช่น สหรัฐอเมริกานำเข้าสินค้าจากประเทศจีน ได้แก่ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นปริมาณทางการค้ามากที่สุด ร้อยละ 25 รองลงมาเป็นสินค้าประเภทเครื่องจักรกล ร้อยละ 22 ที่เหลือเป็นสินค้าประเภทเฟอร์นิเจอร์และของเครื่องใช้ภายในบ้าน เสื้อผ้า ของเล่นเด็ก รถยนต์ และรองเท้า เป็นต้น ในส่วนของสินค้านำเข้าของจีนจากสหรัฐอเมริกา ได้แก่ สินค้าหลักประเภทเครื่องบิน ร้อยละ 13 รองลงมาเป็นสินค้าประเภทเมล็ดพืชที่ใช้ในการผลิตน้ำมัน (oil seeds) รถยนต์ ร้อยละ 11 ส่วนเครื่องจักร ร้อยละ 9 และที่เหลือเป็นสินค้าประเภทเชื้อเพลิงแร่ธาตุ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือการแพทย์และพลาสติก เป็นต้น

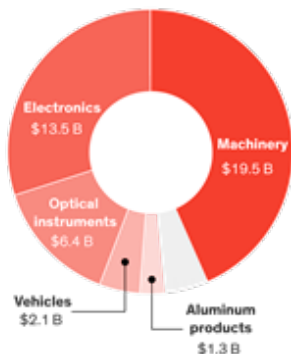
ภาพที่ 2 จำแนกประเภทสินค้านำเข้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน
ที่มา: Salzman & Liu [9]

ข้อมูลจากหน่วยงานผู้แทนทางการค้าแห่งสหรัฐอเมริกา รายการสินค้าที่ถูกกำหนดให้ตั้งกำแพงภาษีระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน ใน ค.ศ. 2017 (ภาพที่ 3) สหรัฐอเมริกาคำหนดสินค้า 1,300 รายการ ประกอบด้วยเครื่องจักรมูลค่าสูงกว่า 19.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ รองลงมาเป็นสินค้าประเภทอิเล็กทรอนิกส์ 13.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนประกอบกล้องจุลทรรศน์ 6.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ อลูมิเนียม 1.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นต้น ส่วนจีนกำหนดสินค้าในการตั้งกำแพงภาษีต่อสหรัฐอเมริกา 106 รายการ ได้แก่ สินค้าประเภทเมล็ดพืชที่ใช้ในการผลิตน้ำมัน (oil seeds) มูลค่าสูงกว่า 12.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ รองลงมาเป็นสินค้าประเภทรถยนต์ 8.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าประเภทพลาสติก 3.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ประเภทเชื้อเพลิงแร่ธาตุ 1.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และสินค้าประเภทเมล็ดธัญพืช 1.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถเชื่อมโยงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมหรือบริษัทของสหรัฐอเมริกาที่เข้าไปลงทุนในจีนที่สำคัญ ได้แก่ บริษัทโบอิง (Boeing) ผลิตเครื่องบิน บริษัทฟอร์ด (Ford) บริษัทเจนเนอรัล มอเตอร์ (General Motors–GM) ทั้งสองบริษัทผลิตสินค้าประเภทยานยนต์ คาเตอร์พิลล่า (CATERPILLAR) ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักและสินค้าทางการเกษตร และบริษัทแอปเปิ้ล (Apple) ซึ่งเงินเป็นศูนย์กลางการผลิตโทรศัพท์ไอโฟน และเป็นประเทศผู้ซื้อสินค้ารายใหญ่ของบริษัทแอปเปิ้ล

The 1300 Chinese products targeted by the Trump administration

Value of Imports from China, 2017*

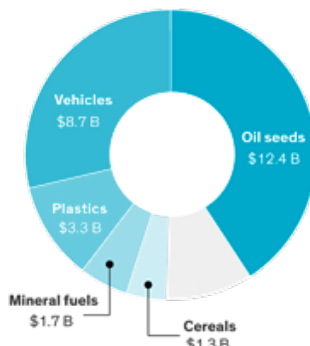
Data: Office of United States Trade Representative

Other targeted goods

Pharmaceutical products
Aircraft
Furniture & bedding
Articles of iron or steel
Railway locomotives
Organic chemicals
Iron & steel
Rubber articles
Arms & ammunition
Ships
Articles of base metal
Inorganic chemicals
Chemical products
Clocks & watches

The 106 U.S. products targeted by the Chinese government

Value of Exports to China, 2017*

Data: Ministry of Commerce of China

Other targeted goods

Chemical products
Cotton
Soap
Tobacco
Albuminoidal substances
Organic chemicals
Residues & waste
Preparations of vegetables
Rubber articles
Beverages
Vegetable products
Photographic goods
Milling industry products
Aircraft

Companies that could suffer in a trade war

The tariffs just announced would hit only a few Boeing aircraft, but the company could be hurt by a broader trade war.

Automobiles are one of the industries that China plans to hit with tariffs.

CATERPILLAR

Caterpillar's fate hinges on products like steel and agricultural goods, both of which would be impacted by tariffs.

China is both a hub for iPhone production and a growing consumer base for Apple.

ภาพที่ 3 สินค้าที่กำหนดแพ่งภาษีระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน และผลกระทบต่อบริษัท

ที่มา: Salzman & Liu [9]

ทางการสหรัฐอเมริกา มองว่าจีนควรหยุดยั้งวิธีการทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม (unfair trade practice) ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา และเป็นการบั่นทอน/บิดเบือนตลาดโลก แทนที่จะมุ่งมาตอบโต้ด้วยอัตราภาษีทางการค้าแบบเป็นธรรม (fair trade) ที่สหรัฐอเมริกาดำเนินการอยู่ในการส่งออก ภาพสะท้อนกลับของจีนต่อนโยบายสหรัฐอเมริกา คือ การตอบโต้ของจีนต่อการประกาศใช้กฎหมายความมั่นคงภายในด้วยการขึ้นอัตราภาษีนำเข้าสินค้าจากสหรัฐอเมริกาในสินค้าเกี่ยวข้องกับรายได้ของประเทศสูงถึง 3 พันล้านดอลลาร์ จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า นโยบายสหรัฐอเมริกาสมัยทรัมป์ที่เน้นแนวนโยบายอเมริกามาก่อน (America First) แสดงออกในรูปสงครามการค้าเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศตนเองจากการเสียเปรียบทางการค้าจากจีน

ผลกระทบจากนโยบายสงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาต่อจีน

สงครามทางการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างสองมหาอำนาจจีนกับสหรัฐอเมริกา ต่างเป็นที่หวั่นวิตกว่าจะนำมาซึ่งการพังทลายทางเศรษฐกิจของจีนและกระจายไปสู่ประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก โดยบทวิเคราะห์จากไฟแนนเชียลไทมส์ (Financial Times) [10] มองว่า ผลของการแข่งขันมิได้ส่งผลกระทบมากมายอย่างที่คาดการณ์หรือหวั่นวิตกกันแต่อย่างใด กระนั้นก็ตาม ทีมนักวิจัยจับตามหาอำนาจพยายามชี้ให้เห็นข้อมูลบทวิเคราะห์ในแง่มุมมองที่หลากหลายโดยจะอธิบายแทรกเข้าไปในบทวิเคราะห์ด้วย

จากที่สหรัฐอเมริกาตัดสินใจเรียกเก็บภาษีสินค้านำเข้าจากจีน 200,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความกังวลว่า จะนำไปสู่ความสูญเสียอย่างรุนแรงต่อการค้าของจีน อย่างไรก็ตาม นักเศรษฐศาสตร์เชื่อว่า มาตรการปกป้องทางการค้าในเชิงตัวเลขสะท้อนผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจโลกไม่มากนัก และความขัดแย้งดังกล่าวเป็นแบบสองฝ่ายจะไม่ได้นำไปสู่สงครามการค้าแบบหลายฝ่ายแต่อย่างใด ซึ่งทีมวิจัยจับตามหาอำนาจจะสะท้อนมุมมองทั้งสองด้าน เพื่อให้เกิดความหลากหลายและไม่ให้เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายสหรัฐอเมริกาจนเกินไปตามบรรทัดฐาน 4 ประการ ดังนี้

ประการแรก จากภาพที่ 4 แสดงปริมาณทางการค้าว่า มีอัตราแผ่วลงในช่วงสั้น ๆ เท่านั้น อีกทั้งปริมาณการค้าระหว่างประเทศในภาคสินค้าได้ตกต่ำลงอยู่แล้วก่อนหน้านี้ซึ่งเป็นไปตามวงจรการขึ้นลงของเศรษฐกิจโลก อันสืบเนื่องมาจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนและราคาโภคภัณฑ์ในภาคการผลิตมีการพึ่งพาการนำเข้าปัจจัยการผลิตน้อยลง ส่วนข้อพิพาททางการค้าอาจส่งผลกระทบบ้าง นอกจากนั้น ยังมีเรื่องของมาตรการต่อต้านการฟุ่มเฟือยที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ที่จะมีการกำหนดกำแพงภาษีเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ทีมวิจัยจับตามหาอำนาจมองว่า หากมีการดำเนินนโยบายกำแพงภาษีของสหรัฐอเมริกาเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง อาจนำไปสู่การกักตุนสินค้าเพื่อการเก็งกำไรเมื่อมีการผ่อนคลายความตึงเครียดระหว่างทั้งสองอันส่งผลให้เกิดความผันผวนในสินค้าโภคภัณฑ์บางประเภทได้

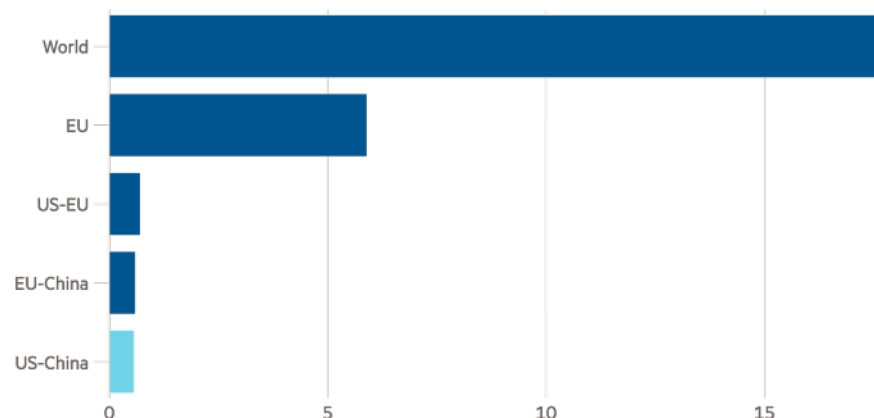
ภาพที่ 4 สัดส่วนการค้าระหว่างประเทศในสินค้าโภคภัณฑ์

ที่มา: The Financial Times [10]

ประการที่สอง การตั้งกำแพงภาษีระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน จากภาพที่ 5 แสดงปริมาณการค้าขายระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน ไม่มากนักเมื่อเทียบกับปริมาณการค้าขายระดับโลก แต่กรณีดังกล่าวนี้มีใช้เพียงเรื่องการค้าโลก หากแต่ที่มิวิจัยจับตามหาอำนาจมองว่า เป็นกลวิธี (tactic) ของสหรัฐอเมริกาเพื่อสร้างความปั่นป่วน (disrupt) ในเวทีเศรษฐกิจการเมืองโลกมิใช่เพียงการปกป้องผลประโยชน์และขีดความสามารถในการแข่งขันของตนเอง แต่เป็นการสร้างความตระหนักให้แก่ประเทศคู่ค้าอื่น ๆ ของจีนว่าอาจเสียเปรียบและตกหลุมพรางของจีนอย่างที่ว่าสหรัฐอเมริกากำลังเผชิญอยู่ นอกจากนั้น จีนยังอิงแอบอาศัยประเทศอื่น ๆ เป็นฐานการผลิตสินค้าของตนเองเพื่อกระจายและส่งออกไปสู่ประเทศเป้าหมายปลายทาง ถึงแม้ปริมาณการค้าขายระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน ประมาณร้อยละ 5 ของการค้าขายสินค้าในโลกเท่านั้น แต่ผลกระทบในเชิงการค้าและการลงทุนระดับโลกอาจส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนในเชิงกลยุทธ์ระหว่างคู่ค้า และมีการหวนกลับมาพิจารณาการเจรจาแก้ไขข้อตกลงที่ลงนามกันก่อนหน้านี้ เช่น การที่สหรัฐอเมริการื้อฟื้นการเจรจากับคู่ค้าในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือหรือ NAFTA เช่น แคนาดาและเม็กซิโก เป็นต้น โดยในเนื้อหาข้อตกลงใหม่ที่กำลังกล่าวไว้ในส่วนก่อนหน้านี้เกี่ยวข้องกับการกีดกันสินค้าไม่ให้นำเข้าสินค้าจากจีนเพื่อเป็นการกดดันจีนอีกทางหนึ่ง

US-China trade accounts for a relatively small share of global exports

Exports of goods in 2017 in \$tn

Bilateral trade is the sum of exports to each other, otherwise is exports to world

Sources: Unctad, @valentinaronnei

© FT

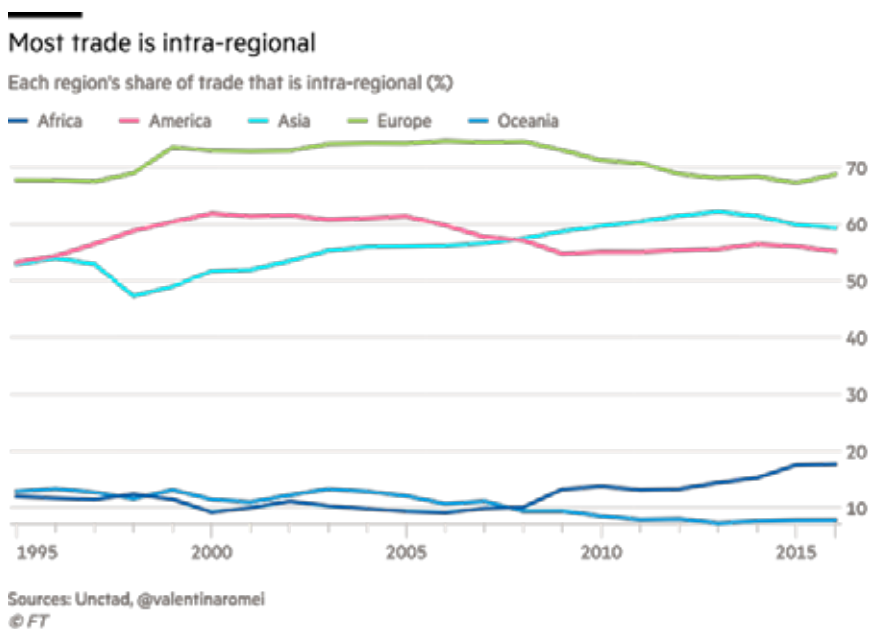
ภาพที่ 5 ส่วนแบ่งปริมาณการส่งออกสินค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน เปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น

ที่มา: The Financial Times [10]

นอกจากนั้นการเล่นเกมกำแพงภาษีระหว่างทั้งสองแล้ว ยังปรากฏเกมการเมืองระหว่างกัน ดังเช่น การที่ประธานาธิบดีทรัมป์มีสไตร์ทางการเมืองที่ผิดแผกแตกต่างไม่เหมือนประธานาธิบดีคนก่อนหน้านี้และมักเล่นเกมตลบหลังคู่ขนานกันไป เห็นได้จากการแจ้งรัฐบาลแคนาดาจับรองประธานบริษัทหรือผู้อำนวยการฝ่ายการเงินเหมิง หวันโจว บุตรสาวผู้ก่อตั้งบริษัทหัวเหว่ย เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ. 2018 ซึ่งเป็นวันที่สองของการประชุม G20 ณ กรุงบัวโนสไอเรส (Buenos Aires) ประเทศอาร์เจนตินา แต่มีการเปิดเผยจากคำร้อง

ขอของแคนาดาเรื่องการจับตัวบุตรสาวผู้ก่อตั้งบริษัทต่อสำนักข่าวในอีก 5 วันต่อมา เพื่อขึ้นศาลในข้อหาลักลอบส่งสินค้าไปขายในประเทศอิหร่านซึ่งขัดต่อข้อตกลงคว่ำบาตรขององค์การสหประชาชาติ สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป จะเห็นได้ว่า มีหลายฝ่ายคาดการณ์ว่าทั้งสองฝ่ายมีที่ท่าเหมือนจะมีการตกลงและคลายความตึงเครียดระหว่างกันในการประชุม G20 แต่ในท้ายที่สุดแล้วกลับมีการดำเนินการกระตุ้นและกดดันจากสหรัฐอเมริกาและเป็นการพิสูจน์ความเหนียวแน่นของพันธมิตรในเขตการค้าเสรี NAFTA และประเทศเพื่อนบ้านอย่างแคนาดาก็ว่าได้ [11]

ประการที่สาม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปคือ ประเทศส่วนใหญ่ในโลกให้ความสำคัญกับการสานสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกตามภูมิภาค จะเห็นได้ว่า การค้าโลกเกิดขึ้นอย่างหนาแน่นใน 3 ภูมิภาคคือ อเมริกาเหนือ ยุโรปและเอเชียตะวันออก โดยส่วนแบ่งทางการค้าเป็นปริมาณการค้าภายในภูมิภาคเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

ภาพที่ 6 เปรียบเทียบปริมาณการค้าภายในภูมิภาคต่างๆ ของโลก

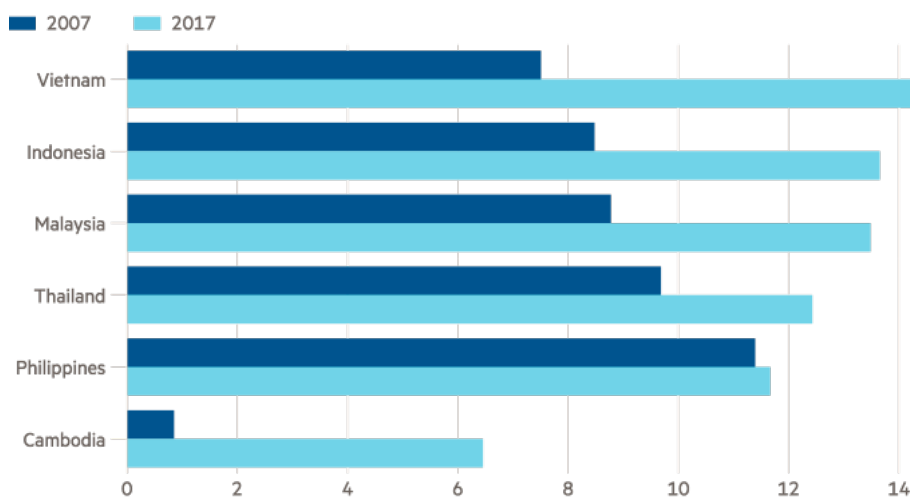
ที่มา: The Financial Times [10]

ทีมวิจัยจับตามหาอำนาจมองว่า ตัวเลขการค้าภายในภูมิภาคสูงกว่าการค้าข้ามภูมิภาคก็จริง แต่ในมิติการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศนั้น มีการลงทุนของบริษัทข้ามชาติเข้าไปลงทุนผลิตสินค้าในภูมิภาคอื่นเพื่อกระจายสินค้าไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านของประเทศที่ตนเองเข้าไปลงทุน ดังนั้น ปริมาณการค้าระหว่างประเทศจึงมิได้สะท้อนความสัมพันธ์ทางการค้าที่ซับซ้อนอย่างแท้จริง เพราะการค้าการลงทุนมีความเป็นการเมืองผสมอยู่ด้วยและไม่ได้เป็นไปแบบตรงไปตรงมา ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาการตั้งกำแพงภาษีระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนแล้ว จะเห็นได้ว่า อาจส่งผลให้เกิดการย้ายฐานการผลิตสินค้าไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านของจีนที่มิได้มีปัญหาทางการค้ากับสหรัฐอเมริกา และมีค่าแรงถูกกว่าจีน ด้วยเหตุนี้ อาจส่งผลกระทบต่อทางลบในระยะยาวต่อจีนมากกว่าส่งผลเสียต่อสหรัฐอเมริกา

ประการสุดท้าย ประเทศตลาดเกิดใหม่ (emerging market) ได้รับอานิสงส์จากสงครามทางการค้า อันเนื่องมาจากว่า ข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวบีบบังคับและผลักดันให้จีนจำต้องค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้าน ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้นตามลำดับ ในที่นี้หมายถึงรวมถึง บริษัทข้ามชาติที่มีฐานผลิตสินค้า ในจีนด้วย

South-East Asian countries' exports to China have increased

Goods, exports to China as % of total country's export

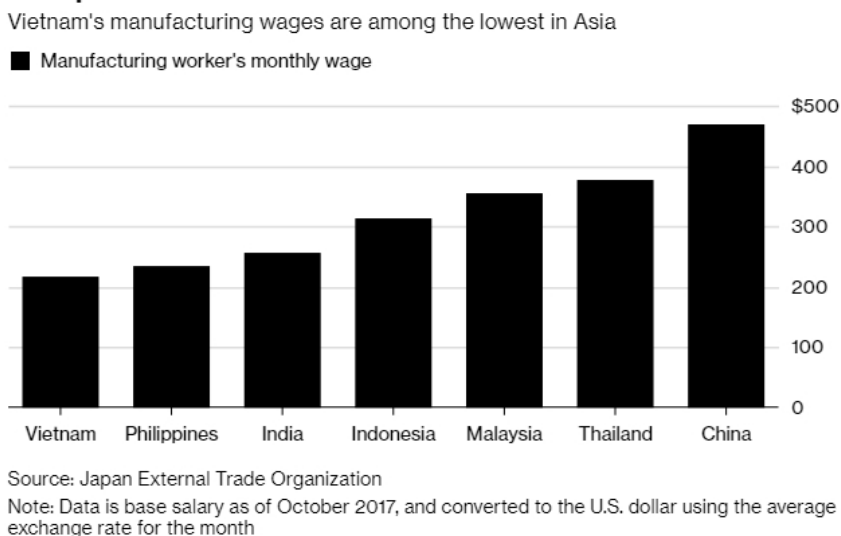
Sources: Unctad, @valentinaromei
© FT

ภาพที่ 7 ปริมาณการส่งออกสินค้าจากกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปสู่ประเทศจีน
ที่มา: The Financial Times [10]

หากมองในมิติผลกระทบจากสงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน ที่มีต่อประเทศกลุ่มอาเซียนโดยภาพรวมแล้ว ถึงแม้ว่าปริมาณการค้าระหว่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการค้าระหว่างประเทศร่ำรวยกับภูมิภาคเอเชียตะวันออก แต่การค้าของประเทศกำลังพัฒนากับจีนก็ทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ข้อสังเกตที่ว่าคือ ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะได้รับประโยชน์ความสัมพันธ์ทางการค้ากับจีน โดยอาจเป็นฐานผลิตสินค้าเพื่อส่งต่อ หมุนเวียนและขนส่งไปสู่ประเทศที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการตั้งกำแพงภาษีของสหรัฐอเมริกา

ประเทศที่ได้รับผลกระทบทางลบมากที่สุดในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนคือ ประเทศเวียดนาม [12] ข้อมูลเปรียบเทียบปริมาณการส่งออกใน ค.ศ. 2007 และใน ค.ศ. 2017 สูงขึ้นกว่าเท่าตัว แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นตัวเลขที่มีความสัมพันธ์กับค่าแรงโดยเปรียบเทียบถูกที่สุดของประเทศคู่ค้าของจีนที่มีศักยภาพในการผลิตสินค้า นอกจากความได้เปรียบด้านค่าจ้างที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ แล้ว ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการเจรจาประเทศคู่ค้าอื่น ๆ เช่น สหภาพยุโรป (EU) ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก หรือ CPTPP และไต้หวัน เป็นต้น อีกทั้ง ด้านภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่

การลงทุนด้วยมีเขตแดนติดกับจีนตอนใต้และประหยัดค่าขนส่งสินค้า นอกจากนี้ ยังมีเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพอีกด้วย ที่กล่าวมาทั้งหมดจึงถือว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้เวียดนามเป็นตัวเลือกที่ดีที่สุดในการเข้ามาลงทุนเพื่อผลิตสินค้าในยามที่จีนประสบปัญหาเศรษฐกิจการเมืองและการค้าระหว่างประเทศ ทำให้เวียดนามในฐานะหนึ่งในสมาชิกกลุ่มประเทศอาเซียนที่ทำการค้ากับจีน จากคู่ค้าอันดับที่ 5 ใน ค.ศ. 2007 ถูกเลื่อนลำดับมาเป็นคู่ค้าอันดับ 1 ใน ค.ศ. 2017

ภาพที่ 8 เปรียบเทียบค่าจ้างแรงงานของประเทศคู่ค้าจีน
ที่มา: The Financial Times [10]

ในส่วนของประเทศไทยจากคู่ค้าอันดับ 2 ของจีนใน ค.ศ. 2007 รองจากฟิลิปปินส์ ถูกลดอันดับมาเป็นคู่ค้าอันดับที่ 4 ใน ค.ศ. 2017 รองจากเวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยถือว่าได้รับผลประโยชน์ไม่มากนักจากสงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน กล่าวคือ มีปริมาณการส่งออกสินค้าเพิ่มขึ้นยังไม่ถึงร้อยละ 5 จากฐาน ค.ศ. 2007 ซึ่งอาจเป็นผลมาจากค่าจ้างแรงงานไทยสูงที่สุดในประเทศคู่ค้าหลักของจีน คิดเป็น 318 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน เมื่อเทียบกับค่าแรงต่ำสุดอย่างเวียดนาม 216 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน ในขณะที่จีน 470 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน (สถิติค่าแรงงานโดยเฉลี่ยต่อเดือน - จากข้อมูลค่าจ้างเดือนตุลาคม ค.ศ. 2017) [12]

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้มีนักเศรษฐศาสตร์อาวุโสอย่างยูคอน หวง (Yukon Huang) จากกองทุนบริจาดคาร์เนกีเพื่อสันติภาพระหว่างประเทศ ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. (Carnegie Endowment for International Peace) ซึ่งเป็น Think Tank ชั้นแนวหน้าของสหรัฐอเมริกา ได้ออกมาแสดงความเห็นว่า มีมายาคติหลายประการเกี่ยวกับสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน และคาดการณ์ผลกระทบในสายตาของสหรัฐอเมริกาอย่างเกินความจริง เพราะมองว่า การตั้งกำแพงภาษีนั้นอาจวนกลับไปทำลายระบบเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาเอง เนื่องจากว่า สินค้าที่ส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกามีกว่าร้อยละ 60 เป็นสินค้าของบริษัทข้ามชาติตระกูลสหรัฐอเมริกา ดังนั้น จีนจึงมิได้รับผลกระทบมากเท่าที่สหรัฐอเมริกาได้รับผลกลับไป จีนมิได้เป็นประเทศ

ที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าหลายประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนเหมือนอย่าง 10 ปีก่อนอีกต่อไป และหลายบริษัทของจีนมุ่งย้ายฐานการลงทุนไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อแสวงหาส่วนต่างจากค่าแรงที่ถูกกว่าในหลายประเทศ แต่สิ่งที่จีนต่างเสียเปรียบตะวันตกในหลายปีที่ผ่านมาคือ การไม่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีกับประเทศที่เข้ามาลงทุน ทำให้จีนจำต้องปรับตัวที่เรียกว่า “From Imitation to Innovation” [13] ซึ่งเป็นวิธีการเดียวกันกับสิ่งที่ประเทศญี่ปุ่นหรือเกาหลีได้ดำเนินการมาจนทำให้ทั้งสองประเทศเกิดการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดก็ว่าได้ [14]

สรุปและการอภิปรายผล

ปฐมเหตุแห่งสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน จากผลการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งถือว่าเป็นเรื่องปกติในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ในกรณีของสหรัฐอเมริกาและจีนในอดีตมีประเด็นความขัดแย้งมาก่อนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในห้วงสงครามเย็นที่มีการต่อสู้ทางอุดมการณ์ แต่ปัจจุบันความขัดแย้งดังกล่าวมีประเด็นเน้นไปที่เรื่องของเศรษฐกิจ การค้าและความมั่นคงแนวใหม่มากกว่าความมั่นคงทางการทหาร เห็นได้จากรัฐบาลทรัมป์ดำเนินการตั้งกำแพงภาษีและทำสงครามทางการค้าต่อจีน ล้วนเป็นปรากฏการณ์ที่ทั้งสองพยายามแข่งขันกันยืนหยัดเป็นหนึ่งในเวทีโลก สหรัฐอเมริกาขาดความมั่นใจในตนเองว่าจะสามารถรักษาสถานภาพเดิมของตนเองได้หรือไม่ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานเขียนของจอร์จ จอร์จันทิก [15] ที่ว่า นโยบายต่างประเทศจีนต่อสหรัฐอเมริกา ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของจีนเป็นหลัก หากแต่่นโยบายต่างประเทศจีนในช่วง ค.ศ. 1993-2001 มีลักษณะที่ต้องการเป็นมิตรและใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาส่งผลไปทางที่ดีขึ้นถึงขั้นยกระดับความสัมพันธ์ขึ้นเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ต่อกัน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์นับแต่สาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับการสถาปนา ส่วนผลการศึกษาของพอล เจนตี [16] ยืนยันได้ว่า สหรัฐอเมริกาใช้บทบาทการเป็นผู้ค้าประกันความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เป็นเครื่องมือในการต่อรองกับประเทศในภูมิภาคเพื่อรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อธำรงไว้ซึ่งสถานะของความเป็นประเทศมหาอำนาจ อีกทั้ง การศึกษาของสุพัตรา ศรีภูมิเพชร [17] ยังพบว่า การที่จีนต้องเผชิญกับแรงกดดันจากขยายอิทธิพลครอบงำของสหรัฐอเมริกาและเพื่อรักษาสถานะความเป็นผู้นำในระบบระหว่างประเทศที่มีอำนาจเดียว ส่งผลให้จีนหันไปพัฒนาความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรและขยายความร่วมมือกับรัสเซีย เพื่อส่งเสริมระบบระหว่างประเทศที่มีหลายอำนาจ รวมถึง การผลักดันระเบียบระหว่างประเทศใหม่ จีนขยายความร่วมมือระหว่างรัสเซียทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับระหว่างประเทศ เพื่อสกัดกั้นอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาที่แผ่ขยายเข้าไปในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกและต่อต้านการครอบงำของสหรัฐอเมริกาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและความมั่นคง โดยจีนและรัสเซียได้แสดงท่าทีที่สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกันในประเด็นปัญหาระหว่างประเทศที่มีความสำคัญ นอกจากนี้ จีนและรัสเซียยังขยายความร่วมมือผ่านองค์การระหว่างประเทศทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจในการส่งเสริมแนวโน้มของระบบระหว่างประเทศที่มีหลายอำนาจและระเบียบระหว่างประเทศใหม่เพื่อจำกัดบทบาทการเป็นผู้นำโลกและลดทอนอิทธิพลครอบงำของสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ เกรแฮม อัลลิสัน (Graham Allison) ในงานเขียนเรื่อง “Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?” [18] กล่าวถึง “กับดักธูซิดิดิส” (Thucydides's Trap) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนครรัฐกรีกโบราณ คือ นครรัฐเอเธนส์และนครรัฐสปาร์ตา เมื่อการ

เติบโตขยายใหญ่ทางเศรษฐกิจของเอเชียนี้ได้สร้างความหวาดกลัวให้แก่สหรัฐอเมริกา และนำไปสู่การเกิดสงครามการค้าต่อสู่กลุ่กลามบานปลายในภายหลัง โดยความขัดแย้งดังกล่าวมีลักษณะโครงสร้างความตึงเครียดที่มหาอำนาจเกิดใหม่ผงาดขึ้นมาเพื่อท้าทายมหาอำนาจเก่า โดยเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อ 500 กว่าปีที่แล้ว ซึ่งที่ผ่านมาเกิดเหตุการณ์ความตึงเครียดเช่นนั้นทั้งหมด 16 ครั้ง และนำไปสู่ความรุนแรงและเกิดสงครามระหว่างกันถึง 12 ครั้ง ด้วยเหตุนี้ อัลลิสัน จึงชี้ให้เห็นประเด็นว่า ปรากฏการณ์การแข่งขันระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาที่เกิดขึ้นในขณะนี้ก็มีลักษณะเช่นเดียวกันกับที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งหมายความว่า หากทั้งสองมหาอำนาจไม่สามารถเจรจายุติความขัดแย้งดังกล่าวได้ อาจนำไปสู่การเกิดสงครามระหว่างประเทศมหาอำนาจทั้งสองได้ในที่สุด อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยมองว่า ถึงแม้ความตึงเครียดระหว่างมหาอำนาจทั้งสองมีความตึงเครียดอย่างต่อเนื่อง แต่ท้ายสุดแล้วทั้งสองก็สามารถเจรจาหาข้อยุติกันได้ อันเนื่องจากว่า ผลประโยชน์และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างทั้งสองมีลักษณะ “การพึ่งพาอาศัยกันแบบซับซ้อน” (complex Interdependent) ตามแนวคิดของโรเบิร์ต เคียวเฮน และโจเซฟ เอส นาย (Robert Keohane and Joseph S. Nye, 1973) [19] อันเนื่องจากปรากฏการณ์ดังกล่าวมีความซับซ้อนมากกว่าและไม่ตรงไปตรงมาอย่างสงครามที่เกิดขึ้นเมื่อสมัย 500 กว่าปีที่ผ่านมานั้น นอกจากนั้น การก่อสงครามระหว่างกันอาจส่งผลเสียและมีต้นทุนสูงอย่างมากมหาศาลไม่คุ้มค่ากับสิ่งที่ทั้งสองประเทศมหาอำนาจได้ลงทุนไว้ก่อนหน้านี้ ดังนั้น สิ่งที่อัลลิสันได้แสดงความหวาดวิตกกังวลที่น่าจะเกิดขึ้นได้แต่อย่างใด

สำหรับการต่อสู้แข่งขันในสนามสงครามทางการค้าสหรัฐอเมริกา-จีน ผลการศึกษาพบว่า ในขณะที่เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกากำลังซบเซาและขาดดุลทางการค้าสะสมต่อจีนมหาศาลมูลค่าประมาณ 2.226 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐใน ค.ศ. 2018 จีนกลับกำลังผงาดโดดเด่นมากอย่างต่อเนื่อง 2 ทศวรรษ ท่ามกลางข้อกล่าวหาจากสหรัฐอเมริกาว่า การที่จีนเติบโตงอกงามได้เช่นเป็นอยู่นั้น เกิดจากการเอารัดเอาเปรียบและวิธีปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศอย่างไม่เป็นธรรม อีกทั้ง ยังบีบบังคับให้บริษัทต่างชาติถ่ายโอนเทคโนโลยีให้แก่ตนเอง หรือแม้กระทั่งกำหนดให้ลงทุนร่วมกับบริษัทสัญชาติจีน อันเป็นการเปิดโอกาสในการเข้าถึงทรัพย์สินทางปัญญา เทคโนโลยีและพิมพ์เขียวการผลิตอย่างผิดกฎหมาย ส่วนผลกระทบจากนโยบายสงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาต่อจีน ผลการศึกษาระบุได้ว่า การตัดสินใจตั้งกำแพงภาษีสินค้านำเข้าสำคัญ ๆ และสงครามทางการค้าของสหรัฐอเมริกาต่อจีนนั้นได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การค้าโลกอย่างกว้างขวาง เกิดการย้ายฐานการผลิตและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทางการค้าใหม่ของผู้ประกอบการลงทุนข้ามชาติ เคลื่อนย้ายสู่ประเทศที่มีต้นทุนและอุปสรรคทางการค้าน้อยกว่าการลงทุนในจีน เวียดนามได้อานิสงส์จากการแข่งขันมากที่สุดด้วยความได้เปรียบทางภูมิเศรษฐศาสตร์และปัจจัยภายในโดยเฉพาะแรงจูงใจด้านค่าแรงที่ถูกที่สุดในบรรดาประเทศคู่ค้าหลัก ๆ ของจีน สิ่งทีกล่าวมาล้วนเป็นประเด็นสำคัญต่ออาเซียนและไทยในการพิจารณาและปรับทิศทาง กลยุทธ์เชิงนโยบายของตนเองเพื่อรองรับและปรับตัวให้ตนเองได้ประโยชน์มากที่สุดจากการแข่งขัน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับผลการศึกษาของพอล จินดี [16] ที่ว่า สหรัฐอเมริกาใช้อิทธิพลผ่านองค์กรทางการเมืองและสถาบันทางเศรษฐกิจกดดันให้ประเทศในภูมิภาคเปิดตลาดแก่สินค้าสหรัฐอเมริกามากขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหการขาดดุลทางการค้า ด้วยการสร้างงานที่ใหรายได้สูง เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศ รวมทั้ง ขจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สหรัฐอเมริกาใช้วิธีการไม่แตกต่างกันมากนักในการจัดการกับประเทศคู่ค้าที่ได้เปรียบดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกามาก ๆ เช่นเดียวกับมาตรการและกลยุทธ์ที่สหรัฐอเมริกาใช้ในการปะลองกำลังกับประเทศจีนอย่างที่เราเห็นและเป็นอยู่ในปัจจุบัน

References

- [1] BBC News. (April 3, 2018). *White House criticises China for \$3bn tariffs on US imports*. Retrieved November 20, 2018, from: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-43622862>.
- [2] BBC News. (June 29, 2019). *A quick guide to the US-China trade war*. Retrieved July 31, 2019, from: <https://www.bbc.com/news/business-45899310>
- [3] Xinhuanet. (June 28, 2018). *China and the World Trade Organization*. Retrieved November 20, 2018, from: http://www.xinhuanet.com/english/2018-06/28/c_137286993.htm
- [4] European Commission.(July 29, 2019). *China*. Retrieved July 31, 2019, from: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/china/>
- [5] Straitstimes. (July 11, 2018). *EU to join Trump in criticising China's role in global trade*. Retrieved November 20, 2018, from: <https://www.straitstimes.com/world/europe/eu-to-join-trump-in-criticising-chinas-role-in-global-trade>
- [6] Marketwatch. (April 6, 2018). *Why is the US accusing China of stealing intellectual property?*. Retrieved November 20, 2018, from: <https://www.marketwatch.com/story/why-is-the-us-accusing-china-of-stealing-intellectual-property-2018-04-05>
- [7] BBC News. (July 13, 2018). *China trade surplus with US hits record high in June*. Retrieved on November 20, 2018, from: <https://www.bbc.com/news/business-44818316>
- [8] CNBC. (July 20, 2018). *4 powerful weapons China has in its arsenal to win the US-China trade war*. Retrieved on November 20, 2018, from: <https://www.cnbc.com/2018/07/19/4-lethal-weapons-china-has-to-help-win-the-us-china-trade-war.html>
- [9] Salzman, Avi & Liu, Evie. (2018). *The brewing U.S.-China trade war, Explained in Charts*. Retrieved July 31, 2019, from: <https://www.barrons.com/articles/the-brewing-u-s-china-trade-war-explained-in-charts-1523052689>
- [10] The Financial Times. (September 20, 2018). *Will the US-China trade war impact on global growth?*. Retrieved July 31, 2019, from <https://www.ft.com/content/8c33d966-bc13-11e8-8274-55b72926558f>.
- [11] AP News. (December 8, 2018). *Chinese executive facing US extradition appears in court*. Retrieved July 30, 2019, from <https://www.apnews.com/fb8df477588343918f6b5cfbef0a0472>.
- [12] Bloomberg. (December 12, 2018). *Vietnam wields cheap wages, Export deals as Aces in trade war*. Retrieved July 30, 2019, from: <https://news.bloomberglaw.com/international-trade/vietnam-wields-cheap-wages-export-deals-as-aces-in-trade-war-1>.

- [13] König, K., & others. (2020). *From imitation to innovation: Where is all that Chinese R&D going?*. Retrieved October 15, 2020, from: <http://www.nber.org/papers/w27404>.
- [14] World Affairs.(December 4, 2018). *Yukon Huang: Trading blows: The US-China trade war*. Retrieved on December 30, 2018, from: https://www.youtube.com/watch?v=_IfAzGKaSkA.
- [15] Jiranantakij, J. (2003). *The People's Republic of China's foreign policy toward the United States of America during the Clinton administration (1993-2001)*. Master of Arts Thesis in International Relations, Chulalongkorn University. (In Thai)
- [16] Ngearddee, P. (1999). *The United States economic roles toward Asia-Pacific: The Clinton Administration*. Master of Arts Thesis in Political Science, Ramkhamhaeng University. (In Thai)
- [17] Sripumphet, S. (2011). *China's foreign policy towards Russia during Hu Jintao's period (2003-2009)*. Master of Arts Thesis in International Relations, Chulalongkorn University. (In Thai)
- [18] Allison, G. (2017). *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?*. Boston, New York: Houghton Mifflin Harcourt.
- [19] Keohane, R.O., & Nye, J.S. (1973). Power and Interdependence. *Survival*, 15(4), 158-165.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Reader)

ต้นฉบับบทความวิจัย บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารปาริชาติ ปีที่ 34 ฉบับที่ 3 (เดือนกันยายน – ธันวาคม 2564) ได้รับการตรวจแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิดังรายนามต่อไปนี้

1. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ศาสตราจารย์ ดร.วีรชาติ เปรมานนท์	คณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.กัญนิภรณ์ นิธิโรจน์ธนาท	คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา วิชญากรณ์	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
6. รองศาสตราจารย์ ดร.เก่งกิจ กิติเรียงลาภ	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
7. รองศาสตราจารย์ ดร.เข้มทอง สีนวงศ์สุวรรณ	คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
8. รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา นกน้อย	คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยทักษิณ
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปัญกรซ์	วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
10. รองศาสตราจารย์ ดร.นงนิตย์ จันทร์จรัส	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
11. รองศาสตราจารย์ ดร.นิศศา ศิลปเสรรฐ	คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
12. รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพชัย พสุนนท์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรุทม์ บุญศรีตัน	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
14. รองศาสตราจารย์ ดร.พรอนงค์ บุษราตระกูล	คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
15. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุรพร ศุภธรัตน์	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
16. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณารถ แสงมณี	คณะบริหารธุรกิจ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาณี พัดทอง	คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

18. รองศาสตราจารย์ ดร.อุไรวรรณ ปิติมณียากุล	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
19. รองศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ทวีศักดิ์ รูปสิงห์	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
20. รองศาสตราจารย์ธโสธร ตู๋ทองคำ	สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
21. รองศาสตราจารย์ภาณุ ธรรมสุวรรณ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ โยธี	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ เป็ญนัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระชนานท์ ทวีผล	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา สุวรรณวิจิตร	คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิรดา นวลประดิษฐ์	คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ พจน์ประสาท	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัญ ศรีพิชญ์ตระกูล	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
30. อาจารย์ ดร.อุทัย เอกสะพัง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ข้อมูลทั่วไปของวารสารปาริชาติ

ลักษณะของวารสาร

วารสารปาริชาติ เป็นวารสารเผยแพร่ผลงานวิจัย/ ผลงานวิชาการ และผลงานวิชาการรับใช้สังคม ทางด้านด้านศิลปะและมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ และการบัญชีของบุคลากร นักวิจัย ในมหาวิทยาลัยทักษิณ และหน่วยงานต่าง ๆ

ข้อแนะนำทั่วไป

1. เรื่องที่รับพิมพ์ในวารสารวิจัยนี้ต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสาร รายงานหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน
2. ผู้ส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องเป็นสมาชิกวารสารมหาวิทยาลัยทักษิณเท่านั้น ยกเว้น บทความพิเศษที่กองบรรณาธิการพิจารณาให้ได้รับการยกเว้น
3. ต้นฉบับจะเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ต้องมีบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
4. เนื้อหา บทความหรือข้อคิดเห็นที่พิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
5. ต้นฉบับจะต้องได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการตีพิมพ์

ประเภทของผลงานที่จะรับตีพิมพ์

1. บทความวิจัย (Research Articles)
2. บทความวิชาการ (Articles)
3. บทความรับใช้สังคม (Socially-Engaged Articles)
4. บทความวิจารณ์หนังสือ (Book Review)
5. บทความปริทัศน์ (Review Article)

รูปแบบการเตรียมต้นฉบับ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์บนกระดาษขาว ขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว ใส่เลขหน้ากำกับหน้าทุกหน้า โดยใช้แบบอักษร TH Sarabun ขนาดตัวอักษร 14 ถ้ามีภาพประกอบ ควรเป็นภาพถ่ายขาว-ดำที่ชัดเจน นอกจากจำเป็นจึงควรใช้ภาพสี และถ้ามีภาพวาดลายเส้นให้วาดบนกระดาษขาว โดยใช้หมึกดำให้สะอาดและลายเส้นคมชัด ความยาวของเนื้อหา รวมภาพ ตาราง ไม่ควรเกิน 15 หน้า
2. การตั้งค่าหน้ากระดาษ
 - ระยะขอบบน (Top margin) ขนาด 1.00” หรือ 2.54 เซนติเมตร
 - ระยะขอบล่าง (Bottom margin) ขนาด 1.00” หรือ 2.54 เซนติเมตร
 - ระยะขอบซ้าย (Left margin) ขนาด 1.50” หรือ 3.00 เซนติเมตร
 - ระยะขอบขวา (Right margin) ขนาด 1.00” หรือ 2.54 เซนติเมตร
3. การส่งต้นฉบับ ดังนี้

ส่งทางระบบวารสารออนไลน์ Thai Journals Online (ThaiJO) สามารถเข้าไปได้ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/>

4. บุคคลทั่วไปที่ต้องการส่งบทความ เมื่อผ่านการพิจารณาเชิงคุณภาพเบื้องต้นแล้ว ทางวารสารมีการแจ้งให้ชำระค่าตรวจประเมินบทความ (ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ) จำนวน 2,000 บาทต่อบทความ ผ่านทางธนาคารออมสิน ชื่อบัญชี PARCJ เลขที่บัญชี 0-2032823816-5 สาขาป่าพะยอม พร้อมแนบหลักฐานการโอนเงินมายังวารสารปริชาติ ทางระบบออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal> หรือ ติดต่อกองจัดการวารสารปริชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ เลขที่ 222 หมู่ 2 ตำบลบ้านพร้าว อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง 93210 โทรศัพท์ 0-7460-9600 ต่อ 7242 หรือ 08-1540-7304 อีเมล parichartjournal@tsu.ac.th
5. การยกเลิกบทความ หรือ การถอนบทความ มีรายละเอียดดังนี้
- การยกเลิกบทความ** คือ การเพิกถอนบทความก่อนที่จะมีการตีพิมพ์เผยแพร่
- การถอนบทความ** คือ การถอนบทความที่ดำเนินการตีพิมพ์และเผยแพร่เรียบร้อยแล้ว
- ในกรณี** การยกเลิกบทความหรือการถอนบทความ สามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ใน <https://www.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/> และหากมีการส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความเจ้าของบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ

รายละเอียดการเตรียมต้นฉบับ

บทความวิจัยให้เรียงลำดับตามองค์ประกอบดังนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ต้องมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และจัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ชื่อภาษาอังกฤษ อักษรตัวแรกของทุกคำให้พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ และให้ใช้ตัวอักษรขนาด 20 ตัวหนา
2. **ชื่อผู้เขียน (Authors)** ครบทุกคน และให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ และให้จัดอยู่กึ่งกลางของหน้ากระดาษ โดยให้กำกับหมายเลขยกกำลังไว้ต่อท้ายด้วย สำหรับชื่อตำแหน่ง หรือตำแหน่งวิชาการ และหน่วยงานให้พิมพ์ไว้ในส่วนของเชิงอรรถ (หน้าที่ 1) โดยพิมพ์ชื่อหน่วยงานต้นสังกัดระดับภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย หรือ จากงานย่อยถึงระดับสูงให้ตรงกับตัวเลขยกกำลังที่กำกับไว้ในหน้าเดียวกัน
3. **บทคัดย่อ และ Abstract** ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีความยาวไม่เกิน 250 คำ และให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ
4. **คำสำคัญ (Keywords)** ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้เลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความไม่เกิน 5 คำ โดยพิมพ์ต่อจากส่วนเนื้อหาของบทคัดย่อ และ Abstract ให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ และให้จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ Keywords ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ
5. **เนื้อเรื่อง (Main Body)** ให้จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์
 - **หัวข้อใหญ่** ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดซ้ายคอลัมน์
 - **หัวข้อย่อย** ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวหนา จัดชิดซ้ายคอลัมน์
 - **เนื้อความ** ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ บรรทัดแรกของทุกย่อหน้า เอียง 0.5 นิ้วของบรรทัดถัดไป และประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

- 1) **บทนำ (Introduction)** บอกความสำคัญ หรือ ที่มาของปัญหาของสิ่งที่ทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสร้างสรรค์ผลงาน และอาจรวมการสำรวจเอกสาร (Review of Related Literature)
- 2) **วัตถุประสงค์ (Objective)** บอกถึงเป้าหมายของสิ่งที่ศึกษา
* บทนำและวัตถุประสงค์ อาจเขียนรวมกันได้
- 3) **ระเบียบวิธีการศึกษา (Methodology)** บอกรายละเอียดในวิธีการศึกษา การดำเนินการ ให้ได้มาถึงสิ่งที่ค้นคว้า สร้างสรรค์ เป็นต้น
- 4) **ผลการศึกษา (Results)** บอกถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าวิจัยหรือผลการสร้างสรรค์ และอาจให้แนวทางถึงการนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต
- 5) **สรุปและการอภิปรายผล (Discussion)** ให้แสดงถึงการสรุปผลที่ได้ถึงการศึกษาและการให้เหตุผลว่า ผลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าวิจัย หรือ สร้างสรรค์ ได้มาอย่างไร และเหตุใดจึงได้ผลดังกล่าว
* 4) และ 5) อาจเขียนรวมกันได้
- 6) **การอ้างอิงท้ายในเรื่อง (References)** ใช้การอ้างอิงแบบ APA 6th Edition **และต้องใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น**

การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง **แบบตัวเลข** ใช้วิธีการดังนี้

1. ใส่ตัวเลขกำกับไว้ในเครื่องหมาย [] ท้ายข้อความหรือชื่อบุคคลที่อ้างอิง โดยให้ตัวเลขอยู่ในระดับบรรทัดเดียวกันกับเนื้อหา เช่น [1]
2. ให้ใส่ตัวเลขอ้างอิงเรียงลำดับตั้งแต่เลข 1 เป็นต้นไป ต่อเนื่องกัน และในกรณีที่มีการอ้างอิงซ้ำให้ใช้ตัวเลขเดิมที่เคยใช้อ้างมาก่อนแล้ว
3. แหล่งที่ใช้อ้างอิงทั้งหมดในบทความจะไปปรากฏอยู่ในเอกสารอ้างอิง (References) ท้ายบทความ โดยเรียงลำดับตามหมายเลข และพิมพ์หมายเลขอยู่ในเครื่องหมาย []
4. กรณีที่อ้างอิงเอกสารหลายรายการในคราวเดียวกัน
 - 4.1 อ้างอิงไม่เกิน 2 รายการให้ใส่หมายเลขของเอกสารที่อ้างเรียงลำดับโดยใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่น เช่น [1, 5]
 - 4.2 อ้างอิงเกิน 2 รายการและเป็นรายการที่ต่อเนื่องกันให้ใส่หมายเลขของเอกสารที่อ้างเรียงลำดับโดยใส่เครื่องหมายยัติภังค์ (-) คั่น เช่น [1-3] หรือ [1-5]
 - 4.3 อ้างอิงเกิน 2 รายการและเป็นรายการทั้งต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่อง ให้ใส่หมายเลขของเอกสารที่อ้างเรียงลำดับโดยใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นในกรณีไม่ต่อเนื่อง และเครื่องหมายยัติภังค์ (-) คั่นในกรณีต่อเนื่อง เช่น [1, 4-5]

การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ใช้ระบบตัวเลขอยู่ในวงเล็บ “[]” หลังข้อความที่อ้างถึง โดยตัวเลขดังกล่าวเรียงตามลำดับการอ้างอิง

ตัวอย่าง

1. โดยได้รับการสนับสนุนทุกทางจากภาครัฐ [1]...
2. Strong Security Measures for Sustainable Peace on the Korean Peninsula [2]

การอ้างอิงในท้ายเรื่อง ใช้การอ้างอิงแบบ APA 6th Edition

ภาษาต่างประเทศ คนแรกให้ขึ้นด้วยนามสกุล, ตามด้วยอักษรย่อของชื่อหน้า ชื่อกลาง (ถ้ามี) คนถัดไปจะเขียนระบบเดียวกับคนแรก และต้องเหมือนกันทุกรายการ เช่น

เกษตรชัย และหิม และเกีตลวา บุญปรการ

Laeheem, K., & Boonprakarn, K.

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// เมืองที่พิมพ์.:/ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

[1] Kongsakon, R., & Pojam, N. (2008). *Family Violence*. Bangkok : Srinakharinwirot University. (in Thai)

* กรณีหนังสือที่พิมพ์มากกว่า 1 ครั้ง ให้ระบุครั้งที่พิมพ์ด้วย โดยเขียนรูปแบบบรรณานุกรม ดังนี้
ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์).// เมืองที่พิมพ์.:/ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

[2] Sengpracha, N. (1998). *Human and Society* (4th ed.). Bangkok: O. S. Printing House. (in Thai)

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร, ปีที่/(ฉบับที่),/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

[3] Chitniratna, N. (2013). Socio-Cultural Change through Diversity of Life History and Experience of Congested Community Leaders. *Parichart Journal Thaksin University*, 26(1), 30-73. (in Thai)

3) บทความในรายงานการประชุมวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// ใน/ชื่อการประชุม.// เลขหน้า.// วันที่/เดือน/ปี,/สถานที่ประชุม.// เมืองที่พิมพ์.:/ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

[4] Pitsakan, W. and Tavonprasith, B. (2017). The Mobility of Myanmar Labours in the Fishery Industry in Muang District, Ranong Province. In *The 27th Thaksin University National Academic Conference*. 156-163. May 3-6, 2017, B.P. Samila Beach Hotel, Muang, Songkhla. Songkhla: Thaksin University. (in Thai)

4) บทความในหนังสือ

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// “ชื่อบทหรือบทความในหนังสือ”, ใน/ชื่อผู้แต่งหรือผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ(ถ้ามี).// ชื่อหนังสือ.// เลขหน้า.// เมืองที่พิมพ์.:/ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

[5] Chantaraopakorn, A. (2007). The Chakhe Solo Concert. In Waerawat Aksornkaew (Ed.). *Music Talk*. 4-7. Bangkok: Chong Charoen Printing House. (in Thai)

5) บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ.//(ปีที่พิมพ์,วันที่/เดือน).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//เลขหน้า

ตัวอย่าง

[6] Chuensintu, T. (2009, January 6). Travel in the Footsteps of the Buddha to Bring Good Luck for the New Year. *Matichon*. 23.

6) วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//ระดับของวิทยานิพนธ์/ชื่อปริญญา./เมืองที่พิมพ์./:ชื่อสถานการศึกษา.

ตัวอย่าง

[7] Promrak, T. (2007). *Women and Domestic Violence: Divorce as the Solution*. Unpublished Master's Thesis. Bangkok: Thammasart University. (in Thai)

7) เอกสารที่สืบค้นจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เอกสารจากอินเทอร์เน็ต มีองค์ประกอบเช่นเดียวกับเอกสารที่เป็นสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ดังนั้น รูปแบบการเขียนรายการบรรณานุกรม จึงใช้รูปแบบเดียวกับสิ่งพิมพ์นั้น ๆ ได้ เพียงแต่เพิ่มเติมข้อมูลที่เกี่ยวกับการสืบค้นชื่อผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//เมืองที่พิมพ์./:สำนักพิมพ์.//สืบค้นเมื่อ,/จาก <http://www.....>

ตัวอย่าง

[8] Office of Pattani Provincial Culture. (2015). *Religion Information*. Retrieved September 3, 2015, from: http://province.m-culture.go.th/pattani/old/new_page_16.htm. (in Thai)

8) รูปแบบการเขียนบุคคลานุกรม

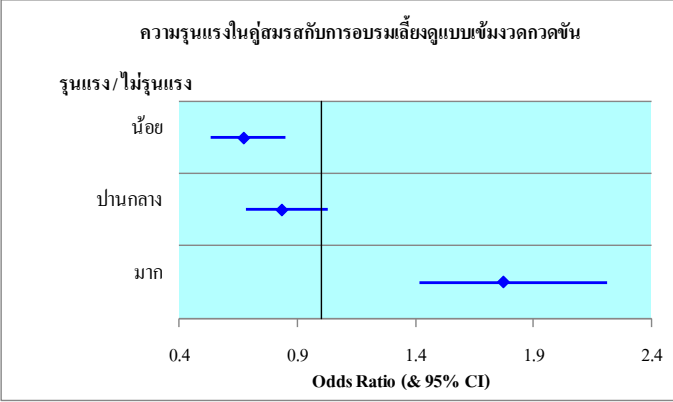
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์/(ผู้ให้สัมภาษณ์),//ชื่อผู้สัมภาษณ์/(ผู้สัมภาษณ์),/สถานที่สัมภาษณ์,/เมื่อวันเดือนปีที่สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

[9] Srisajjang, S. (Interviewee), Chankhonghom, J. (Interviewer), Address: No.121/2 Baan Mae Toei, Moo 1, Thakham District, Hat Yai County, Songkhla Province. March 13, 2016. (in Thai)

6. การใช้คำย่อ สัญลักษณ์ คำย่อที่ใช้ในบทความจะต้องมีคำเต็มเมื่อปรากฏเป็นครั้งแรกในบทความ หลังจากนั้นสามารถใช้คำย่อเหล่านั้นได้ตามปกติความเข้าใจให้เหมาะสม หลีกเลี่ยงการใช้คำย่อที่ชื่อเรื่องและในบทคัดย่อ ไม่แนะนำให้ใช้คำย่อเกิน 4 ครั้ง ใน 1 บทความ ส่วนสัญลักษณ์ที่ใช้ในบทความจะต้องมีคำจำกัดความหรือคำอธิบายเมื่อปรากฏเป็นครั้งแรกในบทความ หลังจากนั้นไม่จำเป็นต้องมีคำจำกัดความหรือคำอธิบาย

7. **รูปภาพ** จัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำบรรยายรูปภาพให้พิมพ์ไว้ใต้รูปภาพตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ ตัวอย่างเช่น

ภาพที่ 1 อัตราส่วนโอกาสของพฤติกรรมความรุนแรงในกลุ่มสมรสกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

8. **ตาราง** จัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำบรรยายตารางพิมพ์ไว้ด้านบนของหัวข้อตาราง และใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ ตัวอย่างเช่น

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังประสบการณ์ความรุนแรงกับพฤติกรรมความรุนแรงในกลุ่มสมรส

ภูมิหลังประสบการณ์ความรุนแรง	ความรุนแรงในกลุ่มสมรส			Chi-square	p-value
	ไม่รุนแรง (947)	รุนแรง (589)	รวม (1,536)		
การเคยถูกล่วงโทษอย่างรุนแรงในวัยเด็ก				11.974	0.003
ไม่เคย	68.2	31.8	28.1		
นาน ๆ ครั้ง	60.5	39.5	38.4		
ประจำ	57.5	42.5	33.5		
การเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีในวัยเด็ก				9.280	0.009
ไม่เคย	68.8	31.2	39.8		
นาน ๆ ครั้ง	61.0	39.0	39.8		
ประจำ	58.6	41.4	20.4		
การเคยมีพฤติกรรมรุนแรงในวัยเด็ก				34.923	0.000
ไม่เคย	69.3	30.7	38.4		
นาน ๆ ครั้ง	60.1	39.9	44.9		
ประจำ	48.2	51.8	16.7		

มหาวิทยาลัยสมบูรณแบบ ที่ผลิตบัณฑิต พัฒนากำลังคน
วิจัยและบริการวิชาการ เพื่อรับใช้สังคมท้องถิ่นได้
ประเทศไทย และอาเซียน
ให้เป็นสังคมแห่งปัญญาและสันติสุขที่ยั่งยืน

(คัดจาก บางส่วนของพันธกิจมหาวิทยาลัย)

PARICHART JOURNAL

THAKSIN UNIVERSITY

กองจัดการวารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง
อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง 93210
โทรศัพท์ 0-7460-9600 ต่อ 7242
E-mail: parichartjournal@tsu.ac.th, research.tsu@gmail.com

